

Alapította: Heimler Károly

Főszerkesztő: MOLLAY KÁROLY

Kiadja: a Győr-Sopron megyei Lapkiadó Vállalat

A szerkesztőség és a szerkesztő bizottság tagjai:

HÁRS JÓZSEF olvasószerkesztő, HILLER ISTVÁN titkár és technikai szerkesztő, KOCSIS JÓZSEF,
MOLLAY KÁROLY, NYESŐ IMRE,

CSAPODY ISTVÁN, CSUKA ISTVÁN, DÁVID FERENC, DOMONKOS OTTÓ, FÁBJÁN LAJOS,
FEKETE FERENC, FRIEDRICH KÁROLY, GÁL JÁNOS, GUNDA MIHÁLY, HORVÁTH ZOLTÁN,
KOVÁCS JÓZSEF LÁSZLÓ, KÖRNYEI ATTILA, MAJOR JENŐ, METZL JÁNOS, MOLNÁR
LÁSZLÓ, PAPP ISTVÁN, PRÖHLE JENŐ, SOMOGYI JÓZSEF, SZAKÁL ERNŐ, SZITA
SZABOLCS, TÁRCZY-HORNOCH ANTAL, VÁRHELYI ISTVÁN, VERBÉNYI LÁSZLÓ,
WINKLER OSZKÁR

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / Hiller István–Németh Alajos: A háború és a felszabadulás
krónikája (Sopron, 1941–45)

**Hiller István–Németh Alajos: A háború és a felszabadulás krónikája
(Sopron, 1941–45)
VII. rész**

337. Selmeczi József, honvéd, 27 éves, róm. kat., lak. Óriszentpéter, apja Schefer Sándor, meghalt ápr. 25-én. Exhumálás után a Szt. Mihály-temetőbe vitték.
338. Szabó József, meghalt márc. 30-án az Orsolya-kórházban a Pápóc körüli harcokban kapott sebesülés következtében.
- 338a. özv. dr. Töpler Kálmánné, sz. Rácz Lujza (Sopron, 1868), meghalt márc. 29-én, eltemetve lakása kertjében (Templom u. 22. sz.) ápr. 3-án (lásd 296. sz.).
339. Törtl Károlyné, sz. Fleischhacker Zsófia, meghalt márc. 29-én, eltemetve a Fapiac 6. sz. ház udvarán, majd ápr. 29-én a temetőben.
340. Teszner Karolin, 12 éves (?), meghalt márc. 30-án, eltemetve az Ikva-patak mentén. Anyja állítólag kimenekült Németországba, apja SS-katona volt, laktak Sopron, Szélmalom u. 49. Egy sírba temetve a 154. és 283. számúakkal.

341. Tischler (Tislér?) Jánosné, sz. Höttinger Viktória, róm. kat., 82 éves, meghalt márc. 29-én a Rákóczi utcában, eltemetve napok múlva a Rákóczi u. 39. sz. ház udvarán (lásd 244. sz.)
342. Tóth Imre Pelbárt, bencés tanár, 46 éves, róm. kat., meghalt márc. 30-án.
343. Thiesz Istvánné, sz. Hanifl Anna, 78 éves, róm. kat., meghalt márc. 29-én.
344. Turányi Alajos Adolfné, sz. Hänrich Mária, 45 éves, róm. kat., meghalt márc. 29-én.
345. Ulram Sándor, tanuló, 7 éves, róm. kat., meghalt aug. 11-én elhagyott lövedék robbanásától.
346. Ulram Katalin, hajadon, 70 éves, róm. kat., lak. Sopron, Ógabonatér 36, meghalt márc. 29-én, eltemetve a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (I. sz. tömegsír).
347. Vizer Ferenc, cipézmester, lak. Sopron, Orsolya tér, meghalt márc. 28-án az Orsolya tér bombázásakor, eltemetve ápr. 4-én a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (IV. sz. tömegsír). Egyénileg exhumálva.
348. Veréb József, honvéd (csapatteste: VII. tü. oszt. Sopron), anyja Tamaskovits Júlia, meghalt márc. 28-án, eltemetve az evangélikus temetőben ápr. 9-én egy ismeretlen, 6–8 hónapos gyermekkel közös sírban.
349. Varga József, meghalt a márc. 28–30-i bombázások idején, a Zárányi utca 10. sz. ház romjai alól vették ki, eltemetve ugyanott az udvaron ásott tömegsírban ápr. 10-én (lásd 36., 350. sz.). Gyermekai a róm. kat. árvaházban voltak a tragédia után.
350. Varga Józsefné (lásd az előző számot).
351. Vidovits Erzsébet, tanuló, róm. kat., kb. 15 éves, lak. Sopron, meghalt márc. 29-én, eltemetve márc. 30-án a Zrínyi-intézet udvarán (B-sír), mivel a Zrínyi-kórházban halt meg bombasérülés következtében.
352. Wieszner Rudolf, honvéd, műszaki gumicikkyártómester, sz. 1905. VII. 25., lak. Budafok, Bocskay út 13. állományteste 6/2. 1. g. v. á. ü.), apja W. György, neje Niederkirchner Katalin, meghalt a márc. 28–30-i bombázások idején, eltemetve ápr. 17-én a Csalánkerti út melletti egyik szőlőben, majd az ev. temetőben.
353. Wolfbeiss Róbert, 11 éves, meghalt márc. 29-én (bombasérülés).
354. Vince József, földműves, 23 éves, róm. kat., meghalt jún. 14-én (bombasérülés).
355. Vörös Vilmosné, sz. Csapó Mária, 37 éves, róm. kat., meghalt márc. 29-én.
356. Wehofer József, tanuló, 12 éves, ág. ev., meghalt június 17-én (bombasérülés).
357. Wiltsch Károlyné, sz. Kupka Cecilia, 61 éves, róm. kat., meghalt júl. 10 (bombasérülés).
290358. Weingärtner Mátyásné, sz. Mézes Mária, 59 éves, róm. kat., meghalt márc. 29-én.
359. Zenger Károly, polgárotthoni ápoló, meghalt márc. 28–30-án, eltemetve a Polgárotthon kertjében ápr. 5-én, majd az ev. temetőben.
360. Zakariás Antal, polgárotthoni ápoló, meghalt márc. 28–30-án, eltemetve a Polgárotthon kertjében ápr. 5-én, majd az evang. temetőben.
361. Zettl Anna, 23 éves, róm. kat., meghalt márc. 29-én.
362. Zahorszky János, örvezető, 23 éves, róm. kat., meghalt márc. 28-án.
363. Zsganic Lőrinc (Zsiganez Ferenc?), honvéd, róm. kat., meghalt márc. 27-én (bombasérülés), eltemetve a bánfalvi Hősök temetőjében (II. parcella, O-sor)
364. B. Nagy József, honvéd, 29 éves, ref., lak. Hajdúhadház, apja B. Nagy Imre, meghalt márc. 31-én (bombasérülés) az Orsolya-kórházban, eltemetve a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály-temetőben.

365. Németh Mihály, tsz. szakaszvezető, 26 éves, róm. kat., lak. Olaszfa, apja Németh József, meghalt márc. 30-án, eltemetve a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály-temetőben.
366. Németh János, kötermelő, 26 éves, róm. kat., anyja Vágó Julianna, lak. Felsőgalla, meghalt ápr. 1-én az Orsolya-kórházban (bombasérülés), eltemetve a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály-temetőben.
367. Nagy József, tizedes, ref., meghalt ápr. 5-én az Orsolya-kórház Széchenyi téri pincéjében (bombasérülés), eltemetve a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály-temetőben.
368. Alsószopori Nagy Emil, ny. ezredes, 60 éves, ág. ev., lak. Sopron, Vasúti sor 12, neje Bencsik Erzsébet, meghalt ápr. 8-án az Orsolya-kórház Széchenyi téri pincéjében, eltemetve a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály-temetőben. Összes holmiját magához vette Bíró törzsőrmester.
369. Nagy Károly, honvéd, cipész, 43 éves, róm. kat., lak. Budapest, V. Pozsonyi út 10, neje Sándor Mária, meghalt ápr. 4 (bombasérülés), eltemetve a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály-temetőben.
370. Nagy Kálmán, honvéd, gépész, 48 éves, ref., lak. Túrkeve, neje Nagy Ilona, meghalt ápr. 27-én (bombasérülés), eltemetve a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály-temetőben.
371. vitéz Rózsa Károly, alezredes, ref., 47 éves (sz. Pacser), meghalt márc. 31-én az Orsolya-kórházban, eltemetve a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály-temetőben.
- 371a. Ismeretlen német katona, meghalt márc. 28-án az esti légitámadás alatt az Orsolya-zárda Orsolya téri kapuja előtt légi megfigyelői szolgálata közben. Eltemetve a Széchenyi téri tömegsírban [Vö. 188. sz.]

Az április 2–3-i éjszakai (német) légitámadás áldozatai:

1. Bindezsán Flórián, honvéd, sz. 1919. Ballaháza (anyja Alexa Mária), meghalt ápr. 2–3-án éjjel az Előkapunál, eltemetve ápr. 4-én a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (IV. sz. tömegsír), majd a Szt. Mihály-temetőben.
2. Czirják Anna, sz. 1927. Kilyénfalva (anyja Kolumbán Anna), meghalt ápr. 2–3-án éjjel az Előkapunál, eltemetve ápr. 4-én a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (IV. sz. tömegsír), majd a Szt. Mihály-temetőben.
3. Ismeretlen férfi, 50–55 év körüli, kék szemű, barna hajú, vöröses bajuszú, meghalt ápr. 2–3-án éjjel az Előkapunál, eltemetve a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (IV. sz. tömegsír).
4. Ismeretlen férfi, 35 év körüli, barna hajú, szürke szvetteres, meghalt ápr. 2–3-án éjjel az Előkapunál, eltemetve a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (IV. sz. tömegsír).
5. Máté György, sz. 1903. Székesfehérvár, meghalt ápr. 2–3-án éjjel az Előkapunál, eltemetve a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (IV. sz. tömegsír), majd a Szt. Mihály-temetőben.

2916. Péter Tihamér, sz. 1924. Kilyénfalva, egy. hallgató, anyja Janota Adél, meghalt ápr. 2–3-án éjjel az Előkapunál, eltemetve a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (IV. sz. tömegsír), majd a Szt. Mihály-temetőben.
7. Tárnok Géza, sz. és lakik Ózd, 50 éves, meghalt ápr. 2–3-án éjjel az Előkapunál, eltemetve a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (IV. sz. tömegsír), majd a Szt. Mihály-temetőben.

Nemcsak eldobott kézfegyverek, mint puskák, revolverek, bajonettek, kardok, kézigránátok heverték szanaszét a városban és környékén, hanem egyéb súlyosabb harci eszközökkel is sokszor találkoztunk hullakereső munkánk közben (Kőszegi út, Bécsi domb, Kurucdomb, Pozsonyi út, Győri út stb.). Néhol, mint a már említett Zsidótemetőben, továbbá a Wälder utcai, Frankenburg utcai vasúti átjáróknál és másutt, nem szétszórva, hanem rendben, egymás mellé és fölé rakva jelezték heteken át, mily sietős volt a megvert náci és nyilas seregek menekülése Nyugat felé. Az elhagyott légvédelmi ágyúk körül százával heverték szanaszét a lövedékek. Csoda-e, ha – mint a fenti áldozatok listájából látható – a hatóságok lassú ébredése a kábulatból (ami a harci eszközök gondos összegyűjtését illeti) s az emberek, főleg gyermekek könnyelmű kíváncsiságuk a talált harci eszközök iránt, nem egy áldozatot követelt. Ahogy a sokat szenvedett lakosság magához tért, az elhagyott harci eszközökről (még inkább a rengeteg sérült és elhagyott gépkocsikról) egyre-másra tűntek el a felhasználható vagy értékesíthető alkatrészek (gumi stb.). Végül már csak az emberi erővel el nem mozdítható, vagy használhatatlan alkatrészek éktelenkedtek a nem régen még félelmetes tankok, ágyúk és egyéb harci eszközök nyomában, valamint a büszke és pöffeszkedő autók helyén.

A háború utolsó napjaiban sokan véget vetettek életüknek. A bombázásoktól való állandó rettegés, a szakadatlan nyilas propaganda, a bizonytalanság felemésztették az akkori lakosság egy részének idegeit. Nem bírták tovább.

A következőkben felsorolom e szerencsétlenek neveit, illetőleg adatait:

- 1–6. Bauer Teofil és családja. Mind a hatan felakasztották magukat lakásuk padlásán a márc. 31–ápr. 1-e közti időben. Április 8-án temették el őket a Kis uszoda mellett közös sírban. A családtagok neveit akkor nem lehetett megállapítani, mert hozzátartozójuk nem volt Sopronban.
7. Deák Miklós egy. hallgató. Agyonlőtte magát márc. 28-án este. Református, apja református lelkész. Lakik Sopronban. A Zrínyi intézetben márc. 30-án az udvaron eltemették (B-sír). Búcsúlevelében kifejezi azt a meggyőződését, hogy „az életnek semmi értelme nincs” és hangoztatja, hogy tettének elkövetésekor eszének teljes használatával rendelkezik. [...]
8. Friedl Mátyás gazdapolgár. Lakik Sopron, Patak utca. Nyakát elvágta márc. 31–ápr. 2-a közti időben az Ikva-patak partján. Az Ikvából húzták ki, a tűzoltók mögötti szükségtemetőben (V. sz. tömegsír) földelték el április 5-én, majd a Szt. Mihály-temetőben.
9. Friedler Zsófia, 51 éves. A Nagy-Tómalom vizébe ugrott április 3-án. Eltemetve április 5-én a tó mellett.

10. Göschl Samu, 43 éves. Lakik Sopron, Balfi utca. Felakasztotta magát márc. 31–ápr. 8-a közti időben. Eltemetve április 14-én az evangélikus temetőben (Új temető, II. sz. tömegsír).
11. Graf Jánosné, 50 éves, róm. kat., lak. Sopron, Uszoda utca 11, Turcsik Józsefnél. Egyesek szerint öngyilkosságot követett el, mások szerint közös megegyezés alapján Turcsik József lőtte agyon özv. Sali Gábornéval együtt, miután előzőleg sok alkoholt ittak és megrészegettek. A halál napja április 1. A temetésre csak egy héttel később került sor a lakás udvarán.
12. Ismeretlen nő, 40–50 év körüli, őszes hajú, bal szemfoga ezüsttel átvonva. Április 10-én, valószínűleg mérgezés következtében halt meg. 292A polgári fiúiskolából a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőbe április 11-én (VII. sz. tömegsír) temették.
13. Kreiss Henrik 64 éves. Felakasztotta magát márc. 31–ápr. 13-a között. Lakik Sopron, Tómalom u. 4. Eltemetve ápr. 14-én az új evangélikus temetőben (II. sz. tömegsír).
14. Kámán József cipésmester, 71 éves. Felakasztotta magát ápr. 1-én. Lakik Sopron, Bercsényi u. 18. Eltemetve lakása udvarán ápr. 3-án.
15. Lenk Pálné, sz. Schreiner Aliz, őrnagy özvegye. Ágyban fekvé revolverrel a szájába lőtt márc. 31–ápr. 1-e között. Lakik Sopron, Újteleki u. 14. Eltemetve ápr. 15-én a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (V. sz. tömegsír).
16. vitéz Lenki Dezső, ny. huszárezredes, 58 éves. Szíven lőtte magát márc. 31–ápr. 13-a között. Eltemetve az új evangélikus temetőben (II. sz. tömegsír).
17. Mayer Frigyes, 81 éves, ág. ev., szabómester. Felakasztotta magát márc. 31–ápr. 15-e között. Eltemetve ápr. 15-én az Uszoda u. 2. sz. ház kertjében.
18. dr. Meiszner Ernőné, sz. 1893. Felakasztotta magát május 8-án. Eltemetve május 11-én a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (külön sírban). Egyénileg exhumálva.
19. Schwartz János, lak. Sopron, Doborján u. 5., r. kat. Öngyilkos. Eltemetve a lakás kertjében.
20. Schwartz Ernő, győri banktisztviselő, róm. kat., öngyilkos. Eltemették a lakás (Doborján u. 5.) kertjében.
21. Schwartz Jánosné, róm. kat. (19. sz. neje). Öngyilkosság. [...] 19–21 sz. együtt temetve.
22. Szarajev N. (orosz Vlaszov-katona). [...] Átvágta a gégejét. Utána még öt napig élt. Eltemetve ismeretlen helyen.
23. özv. Sali Gáborné, 28 éves, lakik Sopron. Uszoda u. 13. Meghalt ápr. 1-én. Eltemetve egy héttel később a lakás udvarán, (lásd 11., 27. sz.) majd Szombathelyre szállítva.
24. Szececi Józsefné, 24 éves, ref., lakik Nagycenk. Lúgkövet ivott május 5-én. Eltemetve május 7-én a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben, majd a Szt. Mihály-temetőben.
25. Tonnes Rezső, 57 éves, ny. vámos, lak. Sopron, Ógabona tér 2. Felakasztotta magát márc. 31–ápr. 1-e közt. Eltemetve ápr. 5-én a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (V. sz. tömegsír), majd az evangélikus temetőben.
26. Tettamanti Jenőné, sz. Ulbrich Elza, róm. kat. Öngyilkos lett idegösszeroppanás következtében. Férje, Tettamanti Jenő egyetemi tanár temette el családi házuk (Zsilip utca 6. sz.) kertjében.

27. Turcsik József cipőkereskedő, a Nagy uszoda tulajdonosa, 46 éves, róm. kat. Meghalt április 1-én. Eltemetve háza udvarán (Uszoda utca 11.) egy héttel később. Egyénileg exhumálva a 11. és 23. sz.-al együtt (lásd a 11., 23. sz.).
28. Wabel Pál, 51 éves, lakik Sopron. Lehár utca 3, eltemetve április 26-án a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (X. sz. tömegsír).
29. Zügn Lajos, 78 éves, napszámos, lakik Sopron, Újteleki u. 19. Felakasztotta magát. Eltemetve a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (V. sz. tömegsír), majd az evangélikus temetőben.
30. özv. Pokorny Jánosné (vasutas özvegye), ág. ev. Meghalt márc. 31-én. Öngyilkosság. Eltemetve háza kertjében (Zrínyi u. 16) április 7-én.”

A következőkben közlöm azoknak a magyar hadseregbeli katonáknak a neveit, akik 1945. márc. 29. előtt a háború utolsó hónapjaiban haltak meg valamelyik soproni hadikórházban, s akiknek nevei a könyv más helyein közölt listákról hiányoznak. Haláluk okát nem sikerült megtudnom, de kétségtelen, hogy túlnyomó részük harctéri sebesülés, bombasérülés, tífusz, vérhas következtében halt meg. Akikre vonatkozóan megbízható adatot kaptam, azokat másutt említettem meg. Mind a sopronbánfalvi Hősök temetőjében pihennek.¹⁰⁹

Nagyon fájlalom, hogy a soproni születésű, illetőleg soproni lakos, harctereken elesett magyar katonáknak nemcsak a névsorát és személyi adatait nem tudtam megszerezni, hanem még megközelítő számukra sem tudtam fényt deríteni, hiába érdeklődtem az anyakönyvi hivatalban, levéltárban, az egykori Vöröskereszt vezetőjénél és más helyeken.

2931. Bocskai Illés, honvéd, sz. 1912. Ónagylak, anyja Csorza Mária, róm. kat., 39/III. zlj., † 1944. okt. 13. Sopron, hadikórház, (á. p. 51. f. sz.), eltemetve LI. újsor, 1. sor, 3. sír (A, B).
2. Butyka István, honvéd, sz. 1922, anyja Igaz Mária, 9/III. zlj., megh. 1944. nov. 14. Sopron, hadikórház (á. p. 84. f. sz.), elt. LI. újsor, 1. sor 11. sír.
3. Bánusz József, honvéd, 8/I. zlj., sz. 1922., anyja Krics Mária, róm. kat. † 1945. I. 11. 526. sz. hadikórház (á. p. 16. f. sz.), elt. LIII. sor. (G)
4. Basnecz Pál, 4/II. zlj., sz. 1921, anyja Bergovecz Franciska, róm. kat., † 1945. I. 24, 526. sz. hadikórház (á. p. 39. f. sz.), elt. LIII. sor. (G)
5. Bors József, honvéd, ref., Kisbarát, † 1945. I. 15., elt. LIII. sor. (G)
6. Bagai József, elt. LI. sor.
7. Bognár József, honvéd, sz. 1907., 17/I. zlj., anyja Boros Mária, (á. p. 65. sz.)
8. Bilibok Péter (György?), szakaszvezető, sz. 1920., anyja Presber Mária, † 1944. nov. 21. Sopron, hadikórház (á. p. 89. f. sz.), elt. LIV. sor 1. sír, (2. sor, új sírok).
9. Bányai Márton, honvéd, sz. 1900. ref., anyja Kupás Biri, † 1945. I. 25, szolnoki csapatkórház (á. p. 40. f. sz.), elt. LIV. sor, 8. sír (2. sor, új sírok).
10. Barsa István, honvéd, sz. 1908., anyja Kukucska Ilona, megh. 1945. II. 8. 526. sz. hadikórház (á. p. 52. f. sz.), elt. LIV. sor, 9. sír (2. sor, új sírok).
11. Bognár Lajos, 17/I. zlj. sz. 1907., anyja Boros Mária, † 1945. II. 15., elt. LV. sor, 18. sír (1. sor, új sírok).

12. Bilek (Bilik?) József, harctéri sebesült, civil, szül. 1920., † 1945. II. 12., 526. sz. hadikórház (á. p. 62. f. sz.), elt. LI. sor, 20. sír (1. sor, új sírok).
13. Bunth Antal szakaszvezető, elt. LV. sor, 22. sír (1. sor, új sírok).
14. Benyus József, sz. 1905., megh. 1945., elt. 2. parcella, Q-sor, 4 (K).
15. Barabás Márton, honvéd, sz. 1924, anyja Varga Teréz, † 1945. márc. 2, 526. sz. hadikórház, (á. p. 81. f. sz.), elt. 2. parcella, Q-sor 78 (L).
16. Busa Pál, honvéd, sz. 1893., anyja Ipacs Viktória, † 1945. II. 27 szolnoki csapatkórház (á. p. 78. f. sz.), elt. 2. parcella, Q-sor, 10 (K).
17. Bendes Lőrinc, honvéd, sz. 1909., anyja Sárvári Mária, † 1945. II. 24., elt. 2. parcella, Q-sor, 13 (K).
18. Birgés Ferenc, honvéd, sz. 1922., anyja Nagy Erzsébet, † 1945. II. 22, 526. sz. hadikórház (á. p. 74. f. sz.), szilánksérülés, törés. Elt. 2. parcella, Q-sor, 16 (K).
19. Baduj Mihály, honvéd, róm. kat. 25/I. gy. e., † 1945. III. 10., elt. 2. parcella, T-sor, 10 (K).
20. Balizs Mihály, honvéd, † 1945. III., elt. 2. parcella, Y-sor.
21. Bazsa István, honvéd, sz. 1908. XI. 11., † 1945. II. 8., elt. 2. sor, új sírok.
22. Bottai György, honvéd, sz. 1912., † 1944., elt. 1. sor, új sírok.
23. Borbíró János, honvéd, 47 éves, elt. a 4. sorban (régiek közt).
24. Csór Lajos, † 1945., elt. (G).
25. Csalló János, honvéd, 63. porty. oszt., Sopron, róm. kat., † 1945. I. 14, elt. LIII. sor (G), 526. sz. hadikórház, 3. fog. vonatoszt.-beli (á. p. 35. f.)
26. Csirmaz István, 6/IV. zlj., anyja Panyi Mária, róm. kat., † 1944. dec. 13, a Frigyes-laktanyában, elt. 2. sor, tömegsír (á. p. 15. f. sz.).
27. Csontos Mihály, † 1944. elt. LIV. sor, 9. sír (2. sor, új sírok).
28. Dunyik József, honvéd, sz. Cséve, 1920., anyja Fekete Borbála, † 1945. III. 19., elt. 2. parc., R-sor, 19 (P), 526. sz. hadikórház (á. p. 122. f. sz.).
29. Dunai György, gyalogos zlj., sz. 1921. ápr. 21, Békéscsaba, anyja Hricsovinyi Teréz.
30. Erdős György, polgári egyén, elt. LIII. sor (G), † 1945.
31. Erdős Károly, szakaszvezető, sz. 1898. anyja Kun Zsuzsanna, † 1945. III. 2, elt. 2. parcella, Q-sor, 6. (K), 526. sz. hadikórház (á. p. 79. f. sz.).
32. Eib Imre, őrmester, Sz. D. kik. Fek. róm. kat., sz. 1887, Gyergyánlelet, anyja Altmöder Eleonóra, † 1945. III. 19., elt. Y-sor 4., (526. sz. hadikórház, á. p. 23. f. sz.).
33. Farkas József, honvéd, 12/II. zlj., † 1945. I. 3, 526. sz. hadikórház (á. p. 78. f. sz.), sz. 1923. anyja Farkas Veronika, elt. LIII. sor (G).
34. Fejes József, levente, harctéri sebesült, sz. 1927., anyja Pocos Mária, † 1945. I. 28, 526. sz. hadikórház, (á. p. 41. f. sz.), elt. LIV. sor, 12. sír (2. sor, új sírok).
29435. Faggyas József, honvéd, sz. 1910. Mezőtúr, anyja Papp Eszter, † 1945. III. 20, 526. sz. hadikórház, (á. p. 125. f. sz.), elt. 2. parcella, R-sor, 21 (P).
36. Ehrenhofer András, honvéd, sz. 1910., † 1944., elt. Almi út körül, 1. sor.
37. Engler Károly, sz. 1909., † 1944. elt. H-sor, (öngyilkos?) (kivégzett?)
38. Gyenei István, honvéd, sz. 1911., róm. kat., anyja Kormos Anna, 48/II. zlj., † 1944. szept. 27, hadikórház (á. p. 46. f. sz.), elt. 1. sor, új sírok (LV. sor, 9. sír).

39. Gludovátz Ferenc, honvéd, 22. tü. o., róm. kat., † 1945. I. 15. (á. p. 36. f. sz.).
40. Guba Gyula, sz. 1916., cső. tiz. a 7. cső. ker.-től, † 1944. dec. 22. az 526. sz. vöröskeresztes kórházban elt. H-sor (öngyilkos?, kivégezték?).
41. Gyurgyevits Ferenc, 7. táb. tüzér, sz. 1923., anyja Hlavinka Éva, † 1944. dec. 27. elt. LIV. sor, 6. sír (á. p. 129. f. sz.), 2. sor, új sírok.
42. Gatterburg Károly, 58 éves, † 1945. I. 2., elt. LIV. sor, 16. sír (2. sor, új sírok).
43. Gljasperek Ernő, Esztergom, elt. LIV. sor, 25. sír (2. sor, új sírok).
44. Gaál Pál, sz. 1902., 26/I. zlj., anyja Magyar Ágnes, † 1945. II. 11-én, 526. sz. hadikórház (á. p. 58. f. sz.), elt. LV. 14 (1. sor, új sírok).
45. Goda Sándor, honvéd, elt. a régiek közt (2. sor).
46. Gyarmati Sándor, honvéd, róm. kat., 3/III. élelm. rakt., † 1945. III. 9., 526. sz. hadikórház, elt. 2. parcella, T-sor, 7.
47. Ganther György, sz. 1900., honvéd, † 1945. III. 21., elt. 2. prc. R-sor, 20. sír (P).
48. Hermann János, honvéd, 32 éves. Elt. a régi sírok közt (2. sor).
49. Huber János, 23 éves, elt. a régiek közt (3. sor).
50. Hackdorfer (Hochdonfer) János, örvezető, honvéd, sz. 1915. 25/III. zlj., † Sopron, hadikórház, 1944, agyhártyagyulladás (á. p. 86. f. sz.), elt. LV. sor, 13. sír. (1. sor, új sírok) .
51. Hagi Vendel, tizedes, Szem. Gy. Áll., ref., † 1945. III. 14., 17/12., 526. (T-sor).
52. Hárdi Lénárd, honvéd, sz. 1919., † 1944., elt. 1. sor, új sírok.
53. Horváth István, honvéd, Kisfalud, † 1944 (1945?), elt. LIV sor, 4. (2. sor, új sírok).
54. Hegedüs Balázs, musz., 24. sz., ref., sz. 1926., † 1945. II. 2., elt. LIV. sor, 11. sír (2. sor, új sírok, esetleg G-tömegsír, 2. sír).
55. Hegyesi Géza, tizedes, 22/III. pótzlj., sz. 1896., anyja Horváth Jozefin, † 1945. II. 19., 526. sz. hadikórház (á. p. 69. f. sz.), elt. LIV. sor, 24. sír (2. sor, új sírok). Esetleg: Hegedüs Géza?
56. Holzreit Ferenc, sz. 1921. Szentés ref., † 1944. III. 1. (á. p. 25. f. sz.) öngyilkos lett a Rákóczi-hadapródiskolában.
57. Hegedüs János, tüzér, 25 éves, † 1945. II. 6., elt. LIV. sor, 26. sír (2. sor, új sírok).
58. Hajlinger Adolf, elt. LV. sor, 8. sír (1. sor, új sírok).
59. Hajdug József (Hajduk?), honvéd, sz. 1911., anyja Gobos Erzsébet, † 1945. II. 18, 526. sz. hadikórház (á. p. 68. f. sz.), elt. LV. sor, 16. sír (1. sor új sírok).
60. Hajas Ferenc, honvéd, sz. 1914., anyja Juhász Mária, † 1945. II. 22-én a szolnoki csapatkórházban (á. p. 71. f. sz.), elt. LV. sor, 21. sír (1. sor, új sírok).
61. Hágen István, sz. 1901, Kerecsen, 7/II. zlj. musz., anyja Hágen Erzsébet, † 1945. III. 3, 526. sz. hadikórház (á. p. 82. f. sz.), elt. 2. parcella, Q-sor, 9. (K).
62. Hartmann József, örvezető, sz. 1920. Soroksár, anyja Hartmann Mária, † 1945. III. 21, 526. sz. hadikórház (á. p. 128. f. sz.), elt. 2. parcella, R-sor, 18. sír (P).
63. Jámbor László, honvéd, sz. 1914., anyja Csernus Rozália, † 1945. nov. 6, Sopron, hadikórház (á. p. 75. f. sz.), elt. LI. új sor, 1. sor, 6. sír (A, B).
64. Ismeretlen, elt. 1945. II. 11. (á. p. 56. f. sz.).
65. Ismeretlen.

66. Kosztin János, honvéd, sz. 1908. anyja Árván Irén, † 1945. I. 28., (12/II.), elt. LIII. sor (G), 526. sz. hadikórház (á. p. 42. f. sz).
67. Kiss Péter Pál, tizedes, 3. honv. ezr., róm. kat., Szentes, † 1945. I. 4., elt. LIII. sor. (G).
68. Katner Ferenc, honvéd, sz. 1908. Budapest, 1/III. zlj., † 1944. nov. 3. (szívbénulás, Sopron, hadikórház (á. p. 68. f. sz.), elt. LV. sor, 12 sír. (1. sor, új sírok).
69. Kiss Károly, honvéd, 18/II. zlj., sz. 1907., anyja Kovács Lídia, † Sopron, 295hadikórház, 1944. nov. 6. (á. p. 78. f. sz.), elt. LV. sor, 14. sír (1. sor, új sírok).
70. Kornis István, százados, sz. 1913., anyja Martonerik Anna, † 1945. II. 12, 526. sz. hadikórház (á. p. 63. f. sz.), elt. LIV. sor, 7. sír. (2. sor, új sírok).
71. Kiss Lajos, 23 éves, róm. kat., † 1945. II. 18., elt. LIV. sor, 23. sír (2. sor, új sírok).
72. Kiss Károly, honvéd, róm. kat., Fertőszentmiklós, sz. 1907., anyja Erdélyi Piroska, † 1944. dec. 13. Sopron, hadikórház (á. p. 113. f. sz.), elt. LV. sor, 7. sír (1. sor, új sírok).
73. Karátc János (Kárász?), sz. 1913., anyja Templom Erzsébet, † 1945. II. 11, 526. sz. hadikórház (á. p. 60. f. sz.), elt. LV. sor, 15. sír (1. sor, új sírok).
74. Krisán János, honvéd, sz. 1909., † 1944., elt. a temetői házhoz közel.
75. Kutrovác N., öngyilkos, elt. a temetői házhoz közel.
76. Kovács Ernő, honvéd, tizedes, 37 éves, elt. a régiiek közt (5. sor).
77. Kuczir Mihály, honvéd, sz. 1922., † 1944., elt. az 1. sorban (1. sor, új sírok).
78. Kálmár Sándor, honvéd, sz. 1911., † 1944., elt. az 1. sorban (2. sor, új sírok).
79. Kun József, sz. 1910., † 1945., elt. 2. parcella, Q-sor, 1. sír (K).
80. Kasik István, sz. 1906., † 1945. elt. 2. parcella, Q-sor, 5. sír (K).
81. Kovács József, honvéd, 34 éves, anyja Késmárki Rozália, 6. nf. szd., † 1945. III. 26 (á. p. 137. f. sz.), elt. 2. parcella, R-sor, 6. sír.
82. L. Kovács József, 34 éves. elt. 2. parcella, R-sor, 10. sír.
83. Kovács János, kmsz. honvéd, 8309. kat. mu. szd. állományából, sz. 1870, Alsóabsa, † 1945. III. 25., elt. 2. parcella, R-sor, 11. sír (á. p. 134. f. sz.).
84. Komán József, honvéd, sz. 1906., anyja Nagy Róza, † 1945. II. 17, 526. sz. hadikórház (á. p. 67. f. sz.).
85. Károlyi Lajos, ezredes, sz. 1900. VIII. 7., † 1945. I. 25.
86. Kovács István, tizedes, sz. 1917., anyja Simon Rozália, † 1945. II. 22. (á. p. 72. f. sz.), elszállítva Csornára.
87. Keilinger Sándor, honvéd, sz. 1925., I/I. zlj., anyja Szancsik Julianna, † 1944. dec. 26.
88. Jámbor János, honvéd, sz. 1921., † 1944., elt. 1. sor, új sírok.
89. Lukács Gyula, csendőrtizedes, sz. Kálóz, 1919., † 1944. okt. 19., elt. LI. új sor; 1. sor, 4. sír (A, B). Anyja Kovács Júlianna, 5. csendőrkerület (á. p. 53. f. sz.).
90. Lakatos Jenő, zenészhonvéd, sz. 1921., ág. ev., 10/I. zlj., † 1944. X. 19. Erzsébet-kórház (á. p. 47. f. sz.), elt. LI. új sor, 1. sor, 1. sír (A, B).
91. Lukács Mihály, honvéd, róm. kat., sz. 1911., anyja Bujtás Mária, † Sopron, hadikórház 1944. dec. 12 (á. p. 112. f. sz.), elt. LV. sor, 11. sír (1. sor, új sírok).
92. Légrádi Jenő honvéd, sz. 1923., anyja Papp Rozália, † 1945. II. 9, 526. sz. hadikórház (á. p. 53. f. sz.).

93. Lázár József, honvéd, róm. kat., sz. 1926. Budapest, anyia Jakus Zsófia, 52/SS. lovaszászlóalj, Hajmáskér, † 1945. III. 15 (á. p. 114. f. sz.), elt. 2. parcella, T-sor, 4. sír.
94. Mavcsev Iván, honvéd, 22 éves, elt. 1. sor, új sírok.
95. Mezei Pál, honvéd, sz. 1922., † 1944., elt. 1. sor, új sírok.
96. Moldován Demeter, honvéd, sz. 1920., † 1944.
97. Molnár István, törzsőrmester, sz. 1913., † 1944.
98. Miskolczi Ferenc, honvéd, sz. 1911, anyja Mehler Mária, † 1944. nov. 5., Sopron, hadikórház (á. p. 73. f. sz.), 58/I. u. zlj., elt. LI. új sor, 1. sor, 7. sír (A, B).
99. Márkus Sándor, tizedes, sz. 1920., ág. ev., anyja Varga Júlianna, † 1944. dec. 1, Sopron, hadikórház (á. p. f. sz.), elt. LIII. sor, 2. sír (dec. 6-i tömegsír mellett).
100. Molnár József, őrzetű, sz. 1917, Zalahalápi, 58. u. sz., † 1944. nov. 7., elt. LII. új sor, 2. sor, 14. sír (Sopron, Hadikórház, szívbénulás).
101. Molnár János, őrmester, sz. 1914. dec. 19., 526. sz. hadikórház (á. p. 120. f. sz.), elt. LV. sor, 1. sír (1. sor, új sírok).
102. Molnár Imre, őrmester, sz. 1900., anyja Léci Judit, † 1944. nov. 28-án a német „Sonderlazarett”-ben (á. p. 109. f. sz.), 20/II. zlj., elt. LV. sor, 5. sír. (1. sor, új sírok).
103. Major Gyula, elt. 2. parcella, T-sor, 6. sír.
104. Nándori Ferenc, honvéd, sz. 1922., anyja Benedek Teréz, † 1945. II. 29, 526. sz. hadikórház (á. p. 59. f. sz.), elt. LIV. sor, 18. sír (2 sor, új sírok).
105. Nyári László, elt. LV. sor, 9. sír (1. sor, új sírok).
106. Nagy Vince, elt. LV. sor, 12. sír (1. sor, új sírok). Lehet, hogy ebben a sírban fekszik Horváth Géza huszárőrmester is.
107. Novák Gábor, hadiüzemi munkás, sz. 1878. III. 21, róm. kat., † 1945. II. 10-én a helybeli 3. büntető fiókintézetben (á. p. 55. f. sz.), elt. LV. sor, 19. sír (1. sor, új sírok).
108. Nagy Gergely, tizedes, sz. 1894., Etéd, anyja Sófalvi Zsuzsanna, † 1945. III. 14, Sopron, hadikórház (á. p. 113. f. sz.).
109. Nagy Sándor, szakaszvezetű, sz. 1905, Nyirbéltelek, anyja Várai Lidia, † 1944. okt. 9, Sopron, hadikórház (á. p. 49. f. sz.), elt. LV. sor, 10. sír (1. sor, új sírok).
110. Németh György, honvéd, róm. kat. a kenyeri röptérállományból, sz. Petű, Zala megye, 1905., anyja Takács Mária, † 1945. III., 526. sz. hadikórház (á. p. 130. f. sz.), elt. 2. parcella, R-sor, 14. sír (P).
111. Orosz Imre, honvéd, 111. élelm. oszt., sz. 1891. Bakonyszeg, anyja Kovács Julianna, † 1945. III. 17., 526. sz. hadikórház (á. p. 119. f. sz.), elt. 2. parcella, R-sor, 22. sír (P).
112. Oleszár Géza, 111. élelm. oszt., † 1945. III. 17., elt. 2. parcella, R-sor, 23. sír (P).
113. Olgvai Gusztáv, tizedes, elt. O-sor.
114. Pocsai Lajos, honvéd, 40 éves, elt. a régiek közt, 5. sor.
115. Patrecz Imre, honvéd, elt. a régiek közt, 3. sor.
116. Prűgl (Prűgl?) Lűrinc, őrzetű, 6/I. zlj., róm. kat., sz. 1912. Lajoskomárom, anyja Király Erzsébet, † 1945. nov. 6, Sopron, hadikórház (á. p. 79. f. sz.) elt. LI. új sor, 1. sor, 8. sír (A, B).
117. Pál István, tizedes, † 1944 (sz. 1911), elt. LIII. sor, 1. sír (dec. 6-i tömegsír mellett).
118. Pásztor János, őrmester, sz. 1912., ág. ev., anyja Molnár Zsuzsanna, † 1945. I. 18., 526. sz. hadikórház (á. p. 38. f. sz.), elt. LIII. sor, új sor (G).

119. Pótkai (Prókai?) Sándor, cső. törzsőrmester, sz. 1911., anyja Molnár Mária, † 1944. nov. 15., elt. LV. sor, 15. sír (1. sor, új sírok).
120. Pintér János, honvéd, ág. ev., sz. 1925., anyja Szűcs Borbála † 1945. nov. 27, Sopron, hadikórház (á. p. 96. f. sz.), elt. LIV. sor, 2. sír (2. sor, új sírok).
121. Péntes Ferenc, honvéd, sz. 1920, † 1945.
122. dr. vitéz Pintér Zoltán, 22. táb. tüz. pót. oszt., karp. tüzér, † 1944. nov. 2. öngyilkos, elt. a bánfalvi Hősök temetőjében a temetőgondnoki ház mellett.
123. Román Jenő, honvéd, sz. 1922., † 1944., elt. uo.
124. Román József, honvéd, sz. 1922. Munkács, IV. ö. u. pótsz., anyja Batykai Mária, † 1944. okt. 8., elt. LV. sor, 23. sír (1. sor, új sírok).
125. Radomszányics (Radoszányevics?) János, honvéd, sz. 1898. anyja Pánicz Julianna, † 1945. II. 13., elt. LIV. sor, 22. sír (2. sor, új sírok).
126. Retezár Vilmos, karpaszományos tizedes, sz. 1922., anyja Petenik Viktória, † 1945. II. 1., 526. sz. hadikórház (á. p. 44. f. sz.), elt. LIII. sor, új sor (G).
127. Rác Sándor, tizedes, ref., 73. bev. közp. Lövő (Nagycenk?), † 1945. I. 6, Sopron, hadikórház (á. p. 8. f. sz.), elt. LIII. sor, új sor (G).
128. Rekop Mihály, honvéd, sz. 1904., anyja Fülöp Kata, † 1945. III. 2. 526. sz. hadikórház (á. p. 80. f. sz.), elt. 2. parcella, Q-sor, 8 sír (K).
129. Ráduly (Rádúj?) Mihály, honvéd, róm. kat., sz. 1898. Csikpálfa, anyja Demeter Julianna, † 1945. III. 16., 526. sz. hadikórház (á. p. 117. f. sz.), elt. (P).
130. Román Attila, elt. 2. parcella, R-sor, 24. sír.
131. Szabó Gyula, tü. szkv. † 1945., elt. a bánfalvi Hősök temetőjében.
132. Stalma Ferenc, honvéd, 29 éves (?), elt. a régi sírok közt (4. sor).
133. Svéda Antal, 30 éves, elt. a régi sírok közt (1. sor).
134. Sorompó Béla, őrző, 38 éves, elt. a régi sírok közt (3. sor).
135. Salanka József, honvéd, sz. 1906., Nagypeleske, ág. ev., anyja Litz Mária, 12/II. zlj., † 1944. okt. 10 (á. p. 50. f. sz.), elt. LI. új sor, 1. sor, 2. sír (A, B).
136. Sipos Bálint, szakaszvezető, sz. 1921., Bánfalva, anyja Balogh Pirooska, 1/III. hu. oszt., † 1944. nov. 17, Sopron, hadikórház (á. p. 85. f. sz.), elt. LI. új sor, 1. sor, 12. sír (A, B).
137. Somogyvári József, elt. LIV. sor, 17. sír (2. sor, új sírok).
138. Sokol (Szokol) Béla, honvéd, sz. 1921., anyja Sente Julianna, † 1944. dec. 12., 526. sz. hadikórház (á. p. 61. f. sz.), 2. sor, új sírok.
139. Ságghadi Jenő, elt. LIV. sor, 20. sír (2. sor, új sírok).
140. Sulyok József, honvéd, 26/I. zlj., szül. Cegléd, 1906., anyja Máli Erzsébet, † 1945. II. 7., 526. sz. hadikórház (á. p. 54. f. sz.), elt. LIV. sor, 21. sír (2. sor, új sírok).
141. Spolarits (Sperlavits?) János, honvéd, sz. 1905., 12/II. zlj., anyja Csizmadia Anna (?), † 1944. dec. 24, Sopron, hadikórház (á. p. 128. f. sz.), elt. LV. sor, 6. sír (1. sor, új sírok).
142. Szalkai Sándor, honvéd, ref., 9/3. ör. szd. sz. 1894., Eradony, anyja Szabó Teréz, † 1945. III. 6., 526. sz. hadikórház (á. p. 118. f. sz.), elt. 2. parcella, T-sor, 2. sír.
143. Szabó Dénes, honvéd, székely zlj., róm. kat., † 1945. III. 9., elt. 2. parcella T-sor, 8. sír.
144. Szentesi József, elt. 2. parcella, T-sor, 12. sír.
145. Simon Pál, sz. 1892., elt. 2. parcella, R-sor, 1. sír.

146. Szabó József, elt. 2. parcella, R-sor, 9. sír.
147. Sári István, honvéd, 25/I. zlj., sz. 1900., anyja Bartos Erzsébet, † 1945. III. 21., 526. sz. hadikórház (á. p. 127. f. sz.), elt. 2. parcella. R-sor, 17. sír (P).
148. Schultz András, sz. 1903., anyja Matét Katalin, † 1944. dec. 21., 206. sz. vöröskeresztes kórház (á. p. 124. f. sz.), elt. a Hősök temetőjében.
149. Schmidl Ferencné, † 1944. dec. 9. (á. p. 111. f. sz.), elt. a bánfalvi Hősök temetőjében.
150. Szabó János, sz. 1910, anyja Kálmán Mária, honvéd, román kat., † 1944. dec. 12 (á. p. 114. f. sz.), elt. 5. sor.
151. Steiner Pál, SS-katona, sz. 1926. Sopronbánfalva, anyja Scholl Katalin, † 1944. nov. 2 (á. p. 77. f. sz.), elt. a bánfalvi Hősök temetőjében (R).
152. Simon Jónás, kmsz. vizsgálati fogoly, † 1945. III. 16., 526. sz. hadikórház, elt. a bánfalvi Hősök temetőjében.
153. Salamon Pál (József?), honvéd, sz. 1908., anyja Kékkúti Mária. 6/II. zlj., † 1944. nov. 23. (á. p. 88. f. sz.), elt. LI. új sor, 1. sor, 13. sír.
154. Tóth Pál, honvéd, 27 éves, elt. a régi sírok közt (4. sor).
155. Tóbiás János, honvéd, 25/I. zlj., sz. 1921., † 1944. nov. 4. Sopron, hadikórház (á. p. 66. f. sz.), elt. LI. új sor, 1. sor, 5. sír (A, B).
156. B. Tóth Gyula, honvéd, 10/II. zlj., sz. 1907., Hencida, anyja Boros Ágnes, ref., lakik Szekszárd, † 1944. nov. 13, Sopron, hadikórház (szívgyengeség), á. p. 81. f. sz., elt. LI. új sor, 10. sír (A, B).
157. Turóczi István, honvéd, sz. 1889., anyja Elek Veronika. † 1945. II. 28., Sopron, hadikórház (á. p. 77. f. sz.), elt. 2 parcella, Q-sor, 12. sír (K).
158. Tim (Timis?) Lázár munksz., gör. kat., sz. 1905, Alsóvisó, 101. mu. zlj., anyja Tumule Ilona, † 1945. III. 21 (bombasérülés?), 526. sz. hadikórház (á. p. 129. f. sz.), elt. 2. parcella, R-sor, 15. sír (P).
159. Tóth Károly, 101. gk. u. tü. póttart. honvéd, sz. 1911., anyja Kolompár Karolin, † 1944. dec. 29 (á. p. 130. f. sz.), exhumálva és Somlóvecsére szállítva.
160. Takács Ferenc, honvéd. 12/II. törzsszázad, sz. 1906., román kat., anyja Herceg Julianna, † 1944. dec. 16 (á. p. 118. f. sz.), elt. dec. 6-i tömegsír (hullarészek) mellé.
161. Vilcsák György, honvéd, sz. 1910., † 1944., elt. a bánfalvi Hősök temetőjében, 2. sor, új sírok, 3. sír.
162. Vass József, honvéd, 22 éves, elt. a régi sírok közt (4. sor).
163. Varga György, honvéd (*1923., † 1944). elt. a régi sírok közt (1. sor).
164. Végh Gusztáv, törzsőrmester (*1912), anyja Simon Izabella, † 1944. nov. 10. (á. p. 80. f. sz.), elt. LI. új sor, 1. sor, 9. sír (A, B).
165. Varga Sándor, elt. LI. új sor, 1. sor.
166. Vass János, kmsz. (*1905., anyja Sándor Teréz), † 1945. II. 2. (526. sz. hadikórház, á. p. 43. f. sz.), elt. LIII. sor (G).
167. Varga Péter, levente (*1924., † 1944), elt. LV. sor, 11. sír (1. sor, új sír).
168. Vadász József, elt. LIII. sor (G).
169. Vass Károly, honvéd, ág. ev. (*1924., Kisbér, anyja Vass Anna, † 1945. II. 7., elt. LIV. sor, 15. sír (2. sor, új sírok).
170. Vida Gyula. elt. 2. parcella. R-sor, 2. sír.

171. Varga Pál. 955. sz. kmsz., (*1908). anyja Molnár Juszti, † 1945. II. 11., Sopron, hadikórház.
- 298 172. Zsoltka András, (*1920), honvéd, róm. kat., anyja Vaholetz Veronika, † 1944. nov. 28., Sopron, hadikórház (á. p. 94. f. sz.), elt. LI. új sor, 1. sor, 14. sír (A, B).
173. Zsugán (Zsugon?) János, honvéd, (*1896), anyja Tomosinec Mária, † 1945. II. 3., 526. sz. hadikórház (á. p. 46. f. sz.), elt. LIV. sor, 13. sír.
174. Zsillár (Zsallár?) Mihály. klmszd. (*1905. III. 20, Brezovec), lak. Muraszentmárton, † 1945. III. 20 (á. p. 124. f. sz.), elt. 2. parcella. O-sor (J).
175. Horváth Géza, elt. 1. sor, új sírok, 29. sír.
- [176–177. hiányzik.]
- 178–180. Ismeretlenek, elt. a régiek közt (1. sor).
181. Ismeretlen, † 1944., a régiek közt (1. sor).
182. Ismeretlen, 22 éves, elt. a régiek közt (2. sor).
183. ... lala Alajos, † 1945. III. 4.
184. Kocsis Mihály, elt. 2. parcella, T-sor, 9. sír.

A harcokban elesett magyar, szovjet, német katonák, Sopronban agyonlőtt zsidók és a háborús cselekmények folytán később meghaltak.

1. Ágh Tibor, pénzügyi tanácsos, 41 éves ref. Meghalt ápr. 2.-án.
2. Bodnár Béla, tizedes, (*Rákospalota, 1921. IX. 29.), anyja Csizmás Anna. Meghalt április 1-én éjjel a Bécsi út 97. sz. ház udvarán, (lásd 146. és 150. sz.) Eltemetve uo. április 4-én két társával közös sírban. Kardos Imre, a városi vízmű gépésze (lakik Sopron, Bécsi utca 97.) közölte velem, hogy Bodnár Béla és társai légvédelmi tűzérek voltak, valószínűen a Pócsi dombról menekültek négyen, de csak egy maradt életben: Szőke Gergely, honvéd, kereskedő, szentesi lakos. Iratait fényképeivel együtt Schleeber Jenő Sopron, Bécsi utca 87. sz. lakosnál hagyta. Volt egy Mária nevű nővére Szentesen (Szürszabó u. 16.). Halott bajtársainak iratait magával vitte azzal, hogy majd értesíti a hozzátartozókat.
3. Babos János, gyárimunkás, 47 éves. róm. kat. Meghalt X. 6.
4. Bertók Jenő, nyomozó alhadnagy. róm. kat. Meghalt dec. 1-én.
5. Bugledics Vitályos, földmíves, róm. kat. 17 éves. Meghalt IX. 25.
6. Csirisznyák Antal, egy. hallgató, 22 éves, róm. kat. Meghalt ápr. 1.
7. Dreiszler Győző, napszámos, 47 éves, róm. kat. Meghalt X. 6.
8. Fürst Friederika, 15 éves, ág. ev. Meghalt aug. 14.
9. Halvax Károly, cipésmester, 38 éves. Lakik Sopron, Magyar u. 6. Meghalt ápr. 15., elt. ápr. 20-án a ház udvarán.
10. Habbler Lajos, 39 éves fegyőr, róm. kat., lakik Sopron, Bécsi u. 53. Meghalt április 1. Eltemetve április 8. (a Kiszszoda melletti bunkerban).
11. Huber János, földmíves, 36 éves, róm. kat. Meghalt IX. 22.
12. Hetényi Ferenc, MÁV. segédtiszt, (sz. Székesfehérvár. 1901. okt. 7.), lakik Sopron. Eszterházy u. 16. Meghalt ápr. 1.

13. Hetesi István, honvéd, 25 éves, eltemetve a Széchenyi téri ligetben (Széchenyi szobor mellett).
14. Ismeretlen német katona (K. P. G. E. B. II./13, 432). Meghalt április 1-én a Harkai úton. Ugyanott eltemetve.
- 15–40. Ismeretlen német katonák. Meghaltak márc. 31-e és ápr. 1-e közt a Ránis-dűlőben. Eltemetve ugyanott.
- 41–60. Ismeretlen *szovjet katonák*. Meghaltak április 1-én. Eltemetve az Isteni Megváltó Leányai Szt. József intézetének kertjében egy tömegsírban.
- 61–80. Ismeretlenek. Valószínűen német és *szovjet*, de főleg német katonák maradványai. Meghaltak márc. 30–31-én a Fertő tó nádasai közt.
- 81–83. Ismeretlen *szovjet katonák*. Meghaltak április 1-én a bevonuláskor. Eltemetve egy-két nappal később a Bécsi út mentén (a ház sor végén).
- [84–85. hiányzik.]
- 86–88. Ismeretlen *szovjet katonák*. Meghaltak április 1-én a Kőfaragó téren. Eltemetve ugyanott a ligetben április 3-án.
89. Ismeretlen *szovjet katona*. Meghalt április 2-án. Eltemetve a Széchenyi téri tömegsírban.
90. Ismeretlen *szovjet katona*. Meghalt április 3-án. Eltemetve a Széchenyi téri tömegsírban.
- 91–92. Ismeretlen SS-katonák. Meghaltak április 1-én az Erzsébet [299](#)kertben. Eltemetve április 5-én a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (V. sz. tömegsír).
93. Ismeretlen német őrmester. Meghalt április 1-én. Eltemetve április 7-én a fogház kapujával szembeni egyik szántóföld végén.
- 94–95. Ismeretlen magyar katonák. Meghaltak április 1-én. A tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőbe temették el őket.
96. Ismeretlen honvéd, 30 év körüli, középtermetű, molett, vörös hajú, pödrött bajszú. Meghalt márc. 31–ápr. 1-e közti időben a Magyar utca 22. sz. házban. Eltemetve április 4-én a fenti ház udvarán.
97. Ismeretlen német katona. Meghalt április 1-én a Nándorfásor 15. sz. ház kertjében. Eltemetve ugyanott április 6-án.
98. Ismeretlen német katona. 25–27 év körüli, középtermetű, barna, bajszatlan. Meghalt márc. 31-én éjjel. Eltemetve április 4-én a Pulyai út 3. sz. házzal szemben egy bombatölcsér szélén.
99. Ismeretlen német katona, 30 év körüli. Meghalt április 1-én reggel. Eltemették április 3-án a Harkai út 11. sz. házzal szemben egy bunkerban.
100. Ismeretlen német katona, 30 év körüli, magas, szőke. Meghalt márc. 31-én. Eltemetve a Malomház u. 11. és 13. sz. házak közti üres telken.
101. Ismeretlen német katona. Eltemetve GYSEV. [pu.] 3. vágánya alatt április 4-én.
- 102–103. Ismeretlen német katonák. Meghaltak márc. 31–ápr. 1-én a Répcefői sornál. Eltemetve ugyanott.
- 104–105. Ismeretlen német katonák. Meghaltak márc. 31–ápr. 1-e közti időben Harka község végén az utolsó házzal szemben. Eltemették őket ugyanott április 4-én.
106. Ismeretlen német katona, düsseldorfi lakos. Meghalt márc. 31–ápr. 1-e közti időben a városi könyvtáráépület mellett. Eltemetve ápr. 4-én ugyanott.

107. Ismeretlen férfi. Meghalt a Hubertus közelében márc. 31–április 1-e közti időben. Eltemetve ugyanott.
- 108–109. Ismeretlen német katonák. 30–35, illetőleg 40–45 év körüliek. Meghaltak április 1-én. Eltemetve a halál helyén ápr. 3-án közös sírban (Magyar utca 19. sz. ház kertjében).
110. Ismeretlen német katona Meghalt márc. 31–ápr. 1-e között a Pozsonyi út mentén egy szőlőben. Eltemetve ugyanott.
111. Ismeretlen német katona. Meghalt márc. 31–ápr. 1-e közti időben a Harkai út mentén. Eltemetve ugyanott.
- 112–115. Ismeretlen német katonák. Meghaltak márc. 31–ápr. 1-e közti időben a Ránis-dűlőn. Eltemetve ugyanott a Pihenő kereszt közelében egy szőlőben külön-külön sírban. Rohamsisakok a sírhantokra téve.
- 116–120. Ismeretlen német katonák. Meghaltak márc. 31–ápr. 1-e közti időben a Ránis-dűlő közelében. Eltemetve ugyanott egy futóárokban.
- 121–122. Ismeretlen német katonák. Meghaltak márc. 31–ápr. 1-e közti időben a Répcefői sor 4. sz. ház udvarán. Eltemetve április 4-én az udvarban lévő bombatölcsér szélén.
123. Ismeretlen német katona. Meghalt márc. 31–ápr. 1-e közti időben a Harmler út mellett (a Hasenöhrl téglagyáron túl). Eltemetve ugyanott.
- 124–128. Ismeretlen német katonák. Meghaltak márc. 31–ápr. 1-e közti időben. Eltemetve a Déli vasútvonal mentén közös sírban.
129. Ismeretlen német katona. Meghalt márc. 31–ápr. 1-e közti időben. Eltemették a halálozás helyén a Szt. Imre kollégium kertjétől kb. 50 méterre egy szőlőben ápr. 8-án.
- 130–134. Ismeretlen német katonák. Meghaltak márc. 31–ápr. 1-e közti időben. Eltemetve a halálozás helyén (a Szt. Imre kollégium kertje közelében).
135. Ismeretlen *izraelita* férfi. Meghalt április 2-án. Eltemetve Flandorffer u., az út melletti egyik szántóföld sarkán.
136. Ismeretlen német katona. Meghalt márc. 31–ápr. 1-e közti időben a Harkára vezető út jobb oldalán. Eltemetve ugyanott.
- 137–138. Ismeretlen férfiak, 20–25 év körüliek. Meghaltak a Dudlesz erdő egyik útján április elsején. Eltemetve ott helyben.
139. Ismeretlen magyar katona, 25 év körüli. Meghalt a Széchenyi otthon körül. Ugyanott eltemetve.
- 300140–141. Ismeretlen *zsidók*. Meghaltak a Szt. Mihály iskola udvarán márc. 29-én este. (SS katonák lötték agyon őket revolverrel. Lásd, SSz. 1979, 107.). Eltemetve a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben.
142. Ismeretlen zsidó munkaszolgálatos. Meghalt március hónapban a Pozsonyi országúton. Eltemetve ott.
143. Ismeretlen zsidó munkaszolgálatos. Meghalt febr. 1-e körül a Déli vasút mentén, egyik híd alatt. Eltemetve a közelben febr. 3-án.
144. Kecskés Dezső honvéd, sz. Perbete, Komárom m., 1914. VII. 25. (II. légvédelmi tüzérosztály). Meghalt márc. 31-e körül. A Csalánkert mellett a Holzmann-féle homokbányában eltemetve egy bunkerban ápr. 17-én. Exhumálva és az evang. temetőbe szállítva.

145. Katona Imre, járásbíróági végrehajtó, 45 éves, róm. kat. (*Körmend), lakik Szombathely, Szegedi u. 66. Meghalt az Orsolya-kórházban. Eltemetve a Szt. Mihály új temetőben (II. sz. tömegsír).
146. Kovács József honvéd, Kispest (lásd a 2. sz.-ot!) Exhumálás után az evang. temetőbe szállították.
147. Katona Imréné, sz. Molnár Flóra, 53 éves, róm. kat. Meghalt okt. 10-én.
148. Missich Ferenc, erdei munkás, 59 éves, róm. kat. Meghalt dec. 1-én.
149. Müller Zsófia, hajadon. Meghalt ápr. 1-én. Eltemetve saját háza udvarán ápr. 5-én (Kuruc körút). Exhumálás után az evangélikus temetőbe szállítva.
150. Nagy Imre honvéd, kovács (*1922. VI. 2. Pusztaszentistván). Meghalt és eltemetve (lásd a 2. sz.-ot!). Exhumálás után az evangélikus temetőbe szállítva.
151. Nemes István, 22–23 éves izraelita. Meghalt ápr. 1–9-e között. Eltemetve a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (VI. sz. tömegsír). Exhumálás után a Szt. Mihály temetőbe szállítva
152. Popomayer Ferenc, tartalékos katona, földműves (*1905. Erdőd), lakik Erdőd, Szőlőhegy. Anyja Bamber Júlia, róm. kat. Meghalt márc. 31-én a Breuer-ház óvóhelyén. Eltemetve a Torna u. 1. sz. ház udvarán.
153. Reiszner Henrik, gyári munkás, 38 éves, ág. ev. Meghalt nov. 6-án.
154. Roll János, 51 éves. Meghalt ápr. 12-én. Eltemetve ápr. 19-én a Szt. Mihály-temetőben (II. sz. tömegsír).
155. Reiter György, asztalosmester, 68 éves (*Sopron), lak. Sopron, Rákosi út 33. Rom. kat. Meghalt márc. 31-én. Eltemetve a lakás kertjében.
156. Reiter Györgyné, sz. Berkes Borbála, fenti neje, 52 éves, róm. kat. Eltemetve (lásd az előző sz.-ot!)
157. Schmidt Erzsébet, ág. ev. Meghalt május 25-én. Eltemetve május 27-én az evangélikus temetőben (II. sz. tömegsír).
158. Schöll Károlyné, sz. Gmeiner Gizella, 32 éves, róm. kat. Meghalt okt. 16-án.
159. Száraz József, rendőrfőtörzsőrmester, 54 éves, róm. kat. Meghalt nov. 23.
160. Simon Józsefné, sz. Molnár Anna. Simon József sopronkőhidai tanító neje, 40 éves lak. Sopronkőhida, róm. kat. Meghalt ápr. 3-án. Eltemetve a sopronkőhidai elemi iskola kertjében.
161. Szakács Béla, jegyző, 28 éves, ág. ev. Meghalt ápr. 1-én.
162. Schneider Béla, honvéd. Meghalt Sopronkőhidán, márc. 31-én. Eltemetve ugyanott a halastó mellett.
163. Sudman(?) Sándor. Meghalt Sopronkőhida és Sopronpuszta közti út mentén. Eltemetve ugyanott, majd a soproni Szt. Mihály temetőbe szállítva.
164. Wiedelhofer József, sz. 1905. róm. kat. Meghalt április 13-án. Eltemetve április 14-én az evangélikus temetőben (II. sz. tömegsír).
165. Wiedelhofer Gusztáv, 44 éves. Meghalt és eltemetve (lásd a 164. sz.-t!)
166. Tóth György, vasúti fűtő, kb. 60 éves, róm. kat. Sopron, Rákosi u 5. sz. lakos. Meghalt márc. 31-én éjjel. Eltemetve a lakás kertjében.
167. Varga Lajos, szakaszvezető. 29 éves, róm. kat. Lakik Újpest, Karsai út 9. Meghalt ápr. 1-én. Eltemetve a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály temetőbe szállítva.

168. Varga Lajos, fegyőr (*1893. VII. 3, Kunágota, Csanád m.), lak. Sopronkőhida. Meghalt márc. 31-én. Eltemetve Sopronkőhidán a halastó mellett.
169. Ziller Ferenc, kőfaragó, 75 éves, róm. kat. Meghalt nov. 7.
170. Zahareki János, örvezető, lakik Békéscsaba. Meghalt Kőhidán márc. 29. (vagy 31.) Eltemetve ugyanott a halastó mellett.
- 301 171. *Zukov Alexander, ukrán* (*1919. szept. 15). Eltemetve ápr. 18-án a tűzoltók mögötti szükségtemetőben (VIII. sz. tömegsír). Exhumálás után a Szt. Mihály temetőbe szállítva.
172. Wohl Jakab, osztrák katona. Meghalt márc. 31-én az ágfalvi öntöde közelében. Ugyanott eltemetve.
- 173–174. Ismeretlen főiskolai hallgatók. Meghaltak Sopronpusztán (márc. 31–ápr. 1.). Eltemetve ugyanott.
- 175–177. Ismeretlen magyar katonák. Meghaltak márc. 31-én a sopronpusztai kastélyban. Eltemetve valahol a sopronpusztai földeken.
- 178–183. Ismeretlen német katonák. Meghaltak a márc. 28-i légitámadás idején (?) Sopronkőhidán. Eltemetve ugyanott tömegsírban.
- 184–187. Ismeretlen szovjet katonák. Meghaltak márc. 31-én Sopronkőhidán. Eltemetve ugyanott a fentiekkel közös sírban.
- 188–193. Ismeretlenek. Meghaltak Sopronkőhidán márc. 31-én. Eltemetve ugyanott a fentiekkel közös sírban.
194. Bugán István, sz. 1903. V. 1. Nagyiván, lakik ugyanott, Fő u. 182. Meghalt ápr. 1. Eltemetve a bánfalvi Hősök temetőjében.

Az orsolyák intézeteiben rengeteg „robotmunka” akadt. A padlásokon, kertben, udvarokon, termekben vagonszámra hevert a fal- és kötőrmelék a bombázások idejéből; továbbá az étel-, papír- és egyéb hulladék az intézetben lévő kórházakból (katonakórház és Erzsébet-kórház). Az intézeti mosókonyha mögött mindezekhez még rengeteg szalmát és disznótrágyát halmoztak fel a mellékfoglalkozásként még disznóhizlalással is foglalkozó hadikórházbeliek. Heteken át folyt a szemétegetés helyben, törmelékiszállítás stb.

Az Erzsébet-kórháznak két „osztálya” volt: egy orosz, a Győri úton és egy magyar az orsolyák Széchenyi téri épületében, majd később a másik épületben is. Az épület primitív berendezése, fürdők stb. hiánya, továbbá mindenféle hiány más tekintetben is lehetetlenné tette, hogy a higiénia és az elkülönítés követelményeinek eleget tegyenek. A növendékek az ápolószeméllyel, orvosokkal, betegekkel, kórházi alkalmazottakkal érintkeztek udvaron, kertben, folyosókon; itt is, ott is véres, szennyes kötszerekbe, ételhulladékokba ütköztek. A nyitott pincékből boncolásra vagy elszállításra váró hullák orrfacsaró szaga áramlott az udvaron játszadozó lánykák közé. Ugyanazon a folyosón vonultak a bennlakó növendékek ebédlőjükbe reggel, délben és este, amelyen a betegek ágytálat hordták az illemhelyre; ugyanazokon a folyosókon jártak-keltek a bőrbetegek, nemibetegek, vérbajosok, melyeken egyik-másik osztály növendékei, mivel ajtóik egy folyosóra nyíltak. Azok a növendékek és tanáraik sem voltak jobb helyzetben, akik a Katolikus Kör épületében folytathatták tanulmányaikat, illetőleg a tanítást. Amellett, hogy a tört ajtókon és ablakokon át vígan tódult be a huzat, egyáltalán nem volt alkalmas a hely iskola céljára. [...]

Fodor László fogházfelügyelőt letartóztatták. Dr. Stráner Ernővel, a sopronkőhidai fegyintézet igazgatójával, N. N. a soproni törvényszék elnökével s még két – előttem ismeretlen – férfival együtt

néhány napig a rendőrségi fogdában őrizték őket. Fodor nemcsak alibit igazolhatott, hanem érdemeire is hivatkozhatott, s talán annak köszönhető gyors szabadulása. Ő ti. márc. 28-án, miután sem a soproni kir. törvényszéken, sem az államügyészségen senki illetékes sem volt található, saját kezdeményezésére a fogházban előzetes letartóztatásban lévő egyéneket, illetőleg jogerősen elítélteket, valamint a fogházban lévő Gestapo-őrizetéseket elengedte, szabadlábra helyezte. A Gestapo márc. 29-én 3 tagú járőrrel (töltött géppisztolyt kézben tartva) megjelent a fogházban és végigjárta az összes zárkákat, nyilván azzal a szándékkal, hogy a bennük lévőket likvidálja. E likvidálástól az a két ukrán lány és egy szabó mesterségű [302](#)budapesti zsidó férfi is csak úgy menekülhetett meg, hogy Fodor tudtával és beleegyezésével a pincében, az ún. fűzesszőfűző nagy üstje alá rejtették őket a fegyőrök. A szovjet csapatok bevonulásáig Fodor parancsára a szolgálattelvő a rabélelmezési raktárból látta el az elrejtetteket. [...]

A fogház ideiglenesen a Magyar utcába került, fegyintézetként – ugyancsak ideiglenesen – a volt 48-as laktanya szolgált. Ez utóbbi kezdetben az „internáltakat” is magába foglalta, míg meg nem szüntették a vidéki internálótáborokat. Sopronban több személyt internáltak, akik a nyilas rendszer idején – ha talán nem is voltak a nyilas párt tagjai, de – kényesebb vezetői állásokat töltöttek be a felszabadulás előtt.

Hazatértek az életben maradt deportáltak és munkaszolgálatosok is, zsidók és nem zsidók, de mégis leginkább az előbbieket, mivel a legnagyobb százalék belőlük került ki. Csonttá soványodva, halálos betegen, rongyosan, piszkosan, férgesen, hiányos öltözékben. Könnyet fakasztó volt rájuk nézni, ahogy testüket vonszolták. Dr. Csatai Endrével a kórház előtt találkoztam a Győri úton, mikor a táborból szabadult. Fájdalmas, de mégis az életbenmaradás boldog tudatával, mosolyt erőltetve ajkára, intett felém. Alig tudott menni. Volt, aki eljutott a kórházig, mások utak mentén, parkokban, magánlakásokban rogytak össze azzal a vigasztaló gondolattal, hogy legalább itthon, hazai földben pihenhetnek. Voltak, akik éppen csak megpihentek városunkban, aztán tovább folytatták útjukat Budapest és az ország más tájai felé, ahonnan elindították őket könnyes-véres kálváriájukra.

A Sopronban elhunyt hadifoglyok, deportálásból, munkaszolgálatból visszatértek és egyéb, tífuszban stb. meghaltak névsora:

A hadifoglyokat azért nem választottam külön a deportáltaktól, munkaszolgálatosoktól és egyéb, tífuszban meghaltaktól, mivel akárhány, a Zrínyi intézetben meghaltól nem tudom, hogy hadifogoly volt-e. A deportálásból és munkaszolgálatból hazatérőknél nem tudtam utánanézni, mi volt a halál igazi oka. (A zsidó hitközségtől rendelkezésemre bocsátott adatok nem tartalmazzák a halál okát, az anyakönyvi hivatal pedig akkor, mikor én utána akartam nézni, semmiféle adatot nem szolgáltatott ki.) Különben a fentiek halála oka – kevés kivételtől eltekintve – úgyis minden esetben tífusz (főleg kiütéses tífusz), végelgyengülés, sorvadás, fagyás, rúgástól, ütéstől okozott külső vagy belső sérülés. A tífuszban meghaltakat is e helyen említtem akkor is, ha nem tartoztak a deportáltak vagy hadifoglyok közé.

1. Aczél Zoltán, róm. kat., sz. Nagyenyed, 1924., lak. ugyanott, † Zrínyi-kórház 1945. IV. 10 (kiütéses tífusz). Elt. új Szt. Mihály temetőben ápr. 12-én (II. sz. tömegsír).
Deportált?
2. Aschenbrenner Max (*1886), † 1945. VI. 28 (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén 3. sor). Hadifogoly. A Zrínyi-kórházban halt meg.
3. Anga Lajos (*1924.), † VII. 24 (tífusz) a Zrínyi-kórházban, elt. a régi Szt. Mihály temetőben (a főút végén 3. sor). Hadifogoly.

4. Altmann Sándor, magántisztviselő, izr., *munkaszolgálatos*, 36 éves, lakik Budapest, anyja Frank Etel, † 1945. IV. 22., elt. a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály temetőbe szállítva. A halál oka: végegyengülés.
5. Atlasz László, artista, munkaszolgálatos, izr., lak. Nagyvárad, Pável u. 10., 38 éves, † 1945. IV. 28-án (tífusz), elt. a Széchenyi téri tömegsírban, majd az új Szt. Mihály temetőbe szállítva.
6. Altmann László (*Eperjes), 38 éves, lak. Nagyvárad. † Sopron, 1945, elt. a zsidó temetőben. Deportált.
3037. Angélisz Géza, sz. Budapest. 30 éves, † Sopronban 1945. elt. a zsidó temetőben. Deportált.
8. dr. Banta Lászlóné, sz. Weili Emília, izr., † Sopron, 1945. Deportált, elt. ápr. 11-én a tűzoltóaktanya mögötti szükségtemetőben (VII. sz. tömegsír).
9. Brüll Sándor (*Pestszenterzsébet, 1915), izr., meghalt 1945. V. 9-én a 206. sz. kórházban, elt. V. 10-én a régi Szt. Mihály temetőben (tömegsírban). Deportált.
10. Biegler Ignác (*1899. I. 19. Königstatten) német katona, † 1945. V. 15, elt. V. 18-án a Szt. Mihály temetőben (új temető, II. sz. tömegsír). Hadifogoly.
11. Barabás János, pincér, róm. kat. (*Muraújfalu, 1918.), lak. ugyanott, † 1945. ápr. 13-án a Zrínyi-kórházban, (kiütéses tífusz), elt. ápr. 15-én az új Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír). Valószínűleg munkaszolgálatos.
12. Blazek Károly, hivatalnok, róm. kat. (*Wien, 1904.), lak. ugyanott, V. ker. Schönbrunnerstrasse 120. † 1945. V. 15-én a Zrínyi-kórházban (vérhas), elt. az új Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír). Hadifogoly.
13. Böhm Károlyné, róm. kat. (*Halbturm, Féltorony, Burgenland), lak. Ágfalva, Luther tér 13. † 1945. V. 17-én a Zrínyi-kórházban (kiütéses tífusz), elt. V. 19-én az új Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír).
14. Braumann László, kereskedő, izr. (*Budapest, 1919.), lak. Székesfehérvár, † 1945. ápr. 12., Zrínyi-kórházban (difteritisz), elt. ápr. 14-én az orthodox temetőben (B-sír). Deportált.
15. Bárdos Valéria, fodrásznő, izr. (*Budapest, 1923.), lak. ugyanott, † 1945. ápr. 14. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 16-án (orthodox temető G-sír). Deportált.
16. Burger Artur, kárpitós, izr. (*Sárospatak, 1924.), lak. Budapest, VII. Csengeri u. 72. † 1945. ápr. 17. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 19-én a Zrínyi-intézet udvarán (A-sír), majd a neológ temetőben. Deportált.
17. Berger Sámuel, fuvaros, izr., sz. 1905. Munkács, lak. ugyanott, † 1945. ápr. 22., Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 23-án (orthodox temető H-sír). Deportált.
18. Bazsó Imre, sz. 1924., † 1945. VI. 14-én (tífusz) a Zrínyi-kórházban, elt. a régi Szt. Mihály temetőben (II. csoport, 18. sor). Hadifogoly.
19. Burger Béla, sz. 1928., † 1945. VI. 14. a Zrínyi-kórházban, elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén 2. sor). Hadifogoly.
20. Böhm András, 21 éves, † 1945. jún. 22. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén 3. sor). Hadifogoly.
21. Balogh Sándor, sz. 1921., † 1945. júl. 23. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 3 sor). Hadifogoly.

22. Brégen György, sz. 1908., † 1945. júl. 25-én a Zrínyi-kórházban, elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 7. sor). Hadifogoly.
23. Burian János, sz. 1895., † 1945. júl. 25. Zrínyi-kórház, elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 7. sor). Hadifogoly.
24. Bartoschka József, sz. 1900., † 1945. júl. 29. Zrínyi-kórház, elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 7. sor). Hadifogoly.
25. Birngruber Mihály, osztrák katona, földműves, sz. 1910. aug. 15. † 1945. jún. 17-én a 18-as laktanyában (vesegyulladás). Hadifogoly.
26. Bradela Bernát, volt rendőrségi alkalmazott, sz. Königshütte, 1898. aug. 20, † 1945. jún. 21-én a 18-as laktanyában (vesegyulladás). Hadifogoly.
- 27–29. sz. elt. a zsidó temetőben.
27. [...]
28. Balogh Dezsőné, Békéscsaba, † Sopron, 1945. Izraelita. Deportált.
29. Bolgár Iona, † Sopron, 1945. Deportált. Izraelita.
30. Berkovics Pál, † Sopron, 1945. Deportált. Izraelita.
31. Baján Mihályné, † Sopron, 1945. Deportált. Izraelita.
32. Bauer Tibor, † Sopron, 1945. Deportált. Izraelita.
33. Benedek József, 48 éves, † Sopron, 1945. Deportált. Izraelita.
34. Bartha Lajos, 45 éves, sz. Budapest, † 1945. Sopron, deportált, izraelita.
35. Berger Lázár, 20 éves, sz. Nagyvárad, † Sopron, 1945. Deportált. Izraelita.
36. Berger Oszkár, 52 éves, Rimaszombat, † Sopron, 1945. Deportált. Izraelita.
37. Braun Zoltán, 46 éves, Kunhegyes, † Sopron, 1945. Deportált. Izraelita.
30438. Braun Béla, sz. Rimaszombat, lak. Budapest, 50 éves, † Sopron, 1945. Deportált. Izraelita.
39. Boskovics Lajos, sz. Munkács, 36 éves, lak. Szeged, † Sopron, 1945. Deportált. Izraelita.
40. Bartha Ferenc, örvezető, sz. 1913., anyja Tolvaj Anna, † 1945. II. 28. (hastífusz), 526. sz. hadikórház (á. p. 77. f. sz.), elt. 2. parcella, Q-sor, 11. sír (K), a bánfalvi Hősök temetője.
41. Csink Zsigmond, 48 éves, sz. Balogiványi, † Sopron, 1945, elt. a zsidó temetőben. Deportált. Izraelita.
42. Círáki János, † Sopron, 1945 (tífusz).
43. Csontos Alajos, honvéd, róm. kat., sz. Kiskunmajsa, 1915., lak. ugyanott (Marispuszta, 438.), † 1945. V. 7. a Zrínyi-kórházban (kiütéses tífusz), elt. V. 10-én a régi Szt. Mihály temetőben (a temető végén, a keresztől délnyugatra, a fal mellett Lusztig Erzsébettel és Scheffer Pálnéval egy sírban). Hadifogoly?
44. Chabo Jean, francia munkás, róm. kat., sz. Crans (Franciaország), 1904., lak. ugyanott, † 1945. ápr. 20-án a Zrínyi-kórházban (kiütéses tífusz), elt. az új Szt. Mihály temetőben (II. tömegsír). Deportált zsidó származása miatt.
45. Csetkovics Lajos, hentessegéd, róm. kat., sz. Hegyhátkisbér, 1909., lak. Sopron, † 1945. ápr. 27-én a Zrínyi-kórházban (kiütéses tífusz), elt. az új Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír). Hadifogoly?

46. Csaba Péter, ny. MÁV. s. tiszt., róm. kat., sz. Nyíregyháza 1878., lak. Sopronbánfalva, † 1945. V. 10. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. V. 11. a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben, majd a Szt. Mihály temetőbe szállítva.
47. Czamann Károly, sz. 1922., † 1945. jún. 8. Zrínyi-kórház, elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 2. sor). Hadifogoly.
48. Cernotzky Emil, sz. 1900., † 1945. júl. 17. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 5. sor). Hadifogoly.
49. Csapó Imre, sz. 1916., † 1945. júl. 25. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 7. sor). Hadifogoly.
50. Cihái Rudolf, sz. 1898., † 1945. aug. 1. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén 7. sor). Exhumálás és elszállítás 1945. VIII. 17-én. Hadifogoly.
51. Császár Elemér, sz. 1926., † 1945. aug. 9. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 2. sor). Hadifogoly.
52. Dányi József, városi kézbesítő, róm. kat., sz. Kiskunfélegyháza. 1892., lak. Sopronban, Kossuth L. u. 20., † 1945. V. 13. Zrínyi-kórházban (kiütéses tífusz), elt. V. 15-én az új Szt. Mihály temetőben (2. sz. tömegsír).
53. Dávid Iván, szövőmunkás, izr., sz. Békéscsaba, 1911., lak. ugyanott, Andrassy u. 17., † 1945. ápr. 25. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 27-én az orthodox temetőben (H-sír). Deportált.
54. Deutsch Dezső, bórdíszműves-segéd, izr., sz. Budapest, 1925., lak. ugyanott, VIII. Wesselényi u. 69., † 1945. V. 6. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. V. 7-én a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben. Deportált.
55. Dotzler Tamás, anyja Müller Matild, sz. 1898, Bécs, † 1945. júl. 5. (tífusz) a Zrínyi-kórházban. Eln. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 2. sor). Hadifogoly.
56. Deutár József, sz. Budapest, † Sopron, 1945. Deportált. Izr.
- 56–69. sz. elt. a zsidó temetőben.
57. Dreiszker Árpádné, 49 éves, sz. Sátoraljaújhely, † Sopron, 1945. Deport. Izr.
58. Deutsch Miksa, 49 éves. sz. Budapest, † Sopron, 1945. Deportált, izraelita.
59. Dénes Vilmos, 22 éves. sz. Székesfehérvár, † Sopron, 1945. Deportált, izr.
60. Dávid Ferenc, 50 éves, sz. Nagykeresztes, † Sopron, 1945. Deportált, izr.
61. Dux Samu, sz. Komárom, 45 éves, † Sopron, 1945. Deportált, izr.
62. Eisen Dezső, 41 éves, sz. Miskolc, † Sopron, 1945. Deportált, izr.
63. Ehrentahl Tibor, † Sopron, 1945. Deportált. Izr.
64. Endrei Magdolna, † Sopron, 1945. Deportált. Izraelita.
65. Edelstein Júlia, 34 éves, † Sopron, 1945. Deportált. Izraelita.
30566. Ellenbogen Lajos, 46 éves, Budapest, † Sopron, 1945. Deportált. Izr.
67. Einhorn Ábrahám Jákob, 21 éves, Kiskenecs, † Sopron, 1945. Deportált. Izr.
68. Engel Jákob, 40 éves, Budapest, † Sopron, 1945. Deportált. Izraelita.
69. Eisen Benő, 41 éves, Budapest, † Sopron, 1945. Deportált. Izr.
70. Ellenbogen Pálné, kávémérő és kifőző, izr., sz. 1904. Budapest, lak. ugyanott, Baross tér 4., † Zrínyi-kórházban 1945. V. 5 (kiütéses tífusz), elt. V. 6-án a Zrínyi-intézet udvarán (C-sír). Deportált.

71. Elek Andor, sz. 1897. V. 20. Sopron (tífusz), elt. a zsidó temetőben. Deportált, izraelita.
  72. Engi Béla, sz. 1920., † 1945. júl. 13. Zrínyi-kórház, elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, IV. sor). Hadifogoly.
  73. Ebert Károly, osztrák csendőr-főtörzsőrmester, róm. kat., sz. Wien, 1906. X. 19., † 1945. aug. 11-én a 18-as laktanyában. A halál oka: emphysema, paralysis cordis. Hadifogoly.
  74. Fehér Zoltán, izr., sz. 1889. Budapest, anyja Weiss Irén, † Sopron, 1945., elt. IV. 11-én a tűzoltólaktanya mögötti szűksegtemetőben (VII. sz. tömegsír). Munkaszolgálatos.
  75. Feldmann Henrik, üvegfüvő, róm. kat., sz. Budapest, 1921., lak. Budapest, Váci u. 100., † 1945. ápr. 23. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 25-én az új Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír). Deportált.
  76. Fischer Tódor, fodrász, izr., sz. Bajna, 1926., lak. Léva, † 1945. ápr. 18. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. a Zrínyi-intézet udvarán (A-sír). Deportált.
  77. Friedenthal (Friedenstein?) Margit, izr., sz. Budapest, 1918., lak. Budapest, † 1945. ápr. 20. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 20-án (orthodox temető, G-sír). Deportált.
  78. Fenyves Edward, izr., sz. Máramarosziget, 1925., lak. Budapest, Csengeri u. 6., † 1945. ápr. 21. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 23-án (orthodox temető, H-sír). Deportált.
  79. Forgács István, sz. 1913., † 1945. V. 24. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 1. sor). Hadifogoly.
  80. Fritsche János. sz. 1901., † 1945. VI. 7. Zrínyi-kórház, elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 2. sor). Hadifogoly.
  81. Farkas István, sz. 1925., † 1945. VI. 26. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 3. sor). Hadifogoly.
  82. Ficeri István, sz. 1920., † 1945. VI. 30. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 3. sor). Hadifogoly.
  83. Fodor Lajos, 18 éves, † 1945. VII. 11. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 4. sor). Hadifogoly.
  84. Füleki András, sz. 1926., † 1945. aug. 13. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 7. sor). Hadifogoly.
  85. Fleischhacker Ferenc, osztrák katona, sz. Locsmánd 1899. szept. 5. † 1945. júl. 13-án a 18-as laktanyában. Hadifogoly.
  86. Fejér László, tizedes, gépész, sz. Gyergyócsomafalván, 1922. IX. 6., † 1945. VII. 24. a 18-as laktanyában. Hadifogoly. A halál oka: tbc.
  87. Franz József, civil, osztrák, üveges, sz. Lembach, 1910. I. 21., † 1945. aug. 10-én a 18-as laktanyában. Hadifogoly.
  88. Friedrich László, honvéd, földmíves, róm. kat., sz. Nagykőrös, 1898. V. 7., † 1945. aug. 23-án a 18-as laktanyában. Hadifogoly.
  89. Farkas Sándor, *munkaszolgálatos*, izr., lak. Kolozsvár, 23 éves, † 1945. ápr. 13-án (tífusz), elt. a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály temetőbe szállítva.
  90. Frank Sámuel, izr., 44 éves, lakik Vágsellye, munkaszolgálatos, † 1945. ápr. 13 (tífusz), elt. a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály temetőbe szállítva.
- 91–124. a zsidó temetőben eltemetve.

91. Fordán (Jordán?) Ferenc, izr., 47 éves, sz. Jordánháza, † Sopron, 1945. Deportált.
92. Földes István, † Sopron, 1945. Deportált. Izraelita.
93. Földes Izidor, izr., † Sopron, 1945. Deportált.
94. Friedmann Miklós, 53 éves, sz. Csepel, † 1945. Sopron. Deportált. Izr.
30695. Friedmann Ágnes, † Sopron, 1945. Deportált. Izr.
96. Fohn Ernő, 46 éves, sz. Lőcse, † Sopron, 1945. Deportált. Izr.
97. Faragó István, 18 éves, sz. Budapest, † Sopron, 1945. Deportált. Izr.
98. Fischer Béla, 48 éves, sz. Budapest, † Sopron, 1945. Deportált. Izr.
99. dr. Farkas Endre, 27 éves, sz. Budapest, † Sopron, 1945. Deportált. Izr.
100. Friedbauer Béla, 49 éves, sz. Pápa, † Sopron, 1945. Deportált. Izr.
101. Fleischmann Sándor, 44 éves, sz. Budapest, † Sopron, 1945. Deportált. Izr.
102. Federweiss Gábor, 22 éves, sz. Dunaszerdahely, † Sopron 1945. Deportált. Izr.
103. Frankel László, 30 éves, sz. Veszprém, † Sopron, 1945. Deportált. Izr.
104. Friedmann Ármin, 53 éves, sz. Ózd, † Sopron, 1945. Deportált. Izr.
105. Fogel Dezső, 43 éves, sz. Budapest, † Sopron, 1945. Deportált. Izr.
106. Fried Tibor, 25 éves, sz. Győr, † Sopron. Deportált. Izr.
107. Farkas Lajos, 25 éves, sz. Kolozsvár, † Sopron, 1945. Deportált. Izr.
108. Fischer Tódor, 18 éves, sz. Bajna, 1926., lak. Léva, † Sopron, 1945. Deportált. Izr.
109. Grünfeld Irén, izr., deportált, +Sopron, 1945., elt. a zsidó temetőben.
110. Gáli Ákos, izr. deportált, † Sopron, 1945.
111. Gross Lipótné, 59 éves, izr. deportált, sz. Kiskunhelmeç, † Sopron.
112. Gárdonyi Dezső, izr. deportált, 46 éves, sz. Budapest, † Sopron, 1945.
113. Gross György, izr. deportált, 20 éves, sz. Eger, † Sopron, 1945.
114. Gratzner József, 48 éves, izr. deportált, sz. Budapest, † Sopron, 1945.
115. Gerber János, izr. deportált, 19 éves, sz. Székesfehérvár, † Sopron, 1945.
116. Gutmann Sándor, izr. deportált, 44 éves, sz. Nagyvárad, † Sopron, 1945.
117. Garai György, izr. deportált, 25 éves, Budapest, † Sopron, 1945.
118. Goldmann József, izr. deportált, 46 éves, Kisvárda, † Sopron, 1945.
119. Goldberger Miklós, izr. deportált, 48 éves, Beregszász, † Sopron, 1945.
120. dr. Gönczi László, izr. deportált, 44 éves, sz. Budapest, † Sopron, 1945.
121. Goldschmied Ernő, izr. deportált, 46 éves. sz. Budapest, † Sopron, 1945.
122. Grün Emil, izr. deportált, 40 éves, sz. Budapest, † Sopron, 1945.
123. Grünfeld Irén, izr. deportált, 40 éves, sz. Fogaras, lak. Budapest, † Sopron, 1945.
124. Grünfeld Lipót, izr. deportált, Vágsarkad, 52 éves, † Sopron, 1945.
125. Gross Izsák, izr. munkaszolgálatos, † Sopron, elt. a Lenk-féle téglagyárban, ápr. 11-én (sz. 1920) † 1945.
126. Grastyán József, 51 éves, † 1945. ápr. 6., elt. a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (VII. sz. tömegsír).
127. Grastyán Józsefné, 47 éves, ref., † 1945. V. 7. (tífusz), elt. V. 8. a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben.

128. Gál Ferenc, róm. kat., † 1945. ápr. 5. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 7-én a Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír).
129. Grün József, izr. munkaszolgálatos, † 1945. IV. 6. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 7-én az orthodox temetőben (G-sír).
130. Galgóczi Tiborné, izr. deportált, sz. Budapest, 1904., lak. Budapest, † 1945. ápr. 12 (kiütéses tífusz), Zrínyi-kórház, elt. az orthodox temetőben (G).
131. Glanz Lajosné, izr. deportált, sz. 1900 Budapest, lak. ugyanott, VI. Kazár u. 11., † 1945. ápr. 14. Zrínyi-kórház (végelgyengülés), elt. ápr. 15-én az orthodox temetőben (G-sír).
132. Grünwald Miklósné, izr. deportált, sz. Budapest, 1911., lak. ugyanott, † 1945. ápr. 14-én (kiütéses tífusz), Zrínyi-kórház, elt. ápr. 16-án.
133. Gürtler Andorné, sz. Láng Lívia, izr., sz. Budapest, 1911., lak. Budapest, VI. Horn Endre u. 10., deportált, † 1945. ápr. 27. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 27-én az orthodox temetőben (M-sír).
134. Grünhut Sándor, izr. szerelő. Deportált, sz. Budapest, 1895., lak. Budapest, VI. Szív u. 64., † 1945. ápr. 28. Zrínyi-kórház (végelgyengülés), elt. ápr. 30. az orthodox temetőben (M-sír).
135. Gross Albert, sz. 1900., izr. munkaszolgálatos, † 1945. V. 24 (tífusz), elt. a zsidó temetőben.
- 307** 136. Gáspár Lászlóné, sz. Grünfeld Irén, sz. 1905., izr. deportált, † 1945. júl. 8. (végelgyengülés), elt. a zsidó temetőben.
137. Gorille Max, sz. 1909., † 1945. V. 22. Zrínyi-kórház. Hadifogoly, elt. a régi Szt. Mihály temetőben, (főút végén, 1. sor).
138. Gede Károly, sz. 1907., † 1945. VI. 12. Zrínyi-kórház, elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 1. sor), exhumáltak és elszállították. Hadifogoly.
139. Graf Gyula, sz. 1898., † 1945. júl. 18. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (a főút végén, 5. sor). Hadifogoly.
140. Geyer Walter, sz. 1885., † 1945. júl. 30. Zrínyi-kórház, elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 7. sor). Hadifogoly.
141. Gesellmann Konrád, sz. 1905., † 1945. aug. 13. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 7. sor). Hadifogoly.
142. Geritz József, osztrák katona, ács, sz. Wienerneudorf, 1908. III. 17., † 1945. júl. 25. Hadifogoly.
143. Gehrler Adolf, osztrák civil, földműves, róm. kat., sz. Baden bei Wien, 1886. V. 29., † 1945. aug. 17. Hadifogoly.
144. Glück Pál, izr. közgazdász, munkaszolgálatos, 37 éves, lak. Ekel, † 1945. ápr. 15. (végelgyengülés), elt. a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály temetőben.
145. Gerschl Károly, izr., 23 éves, lak. Budapest, † 1945. ápr. 15 (tífusz), munkaszolgálatos, elt. a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály temetőbe szállítva.
146. Grósz József, izr. 36 éves, munkaszolgálatos, lak. Köveskál, Győri út 15. szám alatt 1945. ápr. 21-én (végelgyengülés), elt. a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály temetőbe szállítva.
147. Herzfeld György, izr. munkaszolgálatos, † Sopron, 1945.
147–159-ig elt. a zsidó temetőben:

148. Holczer Ernő, 39 éves, izr. deportált, † Sopron, 1945.
149. Hirsch Ilona, 37 éves, izr. sz. Budapest, deportált, † Sopron, 1945.
150. Hoffer Aladár, izr. 45 éves, sz. Makó, deportált, † Sopron, 1945.
151. Herlinger Ferenc, izr. deportált, 48 éves, sz. Budapest, † Sopron, 1945.
152. Horn Imre, izr. deportált, 37 éves, sz. Érsekújvár, † Sopron, 1945.
153. Hausen Lajos, izr. deportált, 38 éves, sz. Budapest, lak. ugyanott, † Sopron 1945.
154. Handschuh Salamon, izr., deportált, 47 éves, sz. Budapest, † Sopron, 1945.
155. Hidvégi Ferenc, izr. deportált, 35 éves, sz. Budapest, † Sopron, 1945.
156. Haas Ferenc, izr., deportált, 45 éves, Budapest, † Sopron, 1945.
157. Heimlich László, izr., deportált, 30 éves, Kisvárd, † Sopron, 1945.
158. Horváth Klára, izr. deportált, 38 éves, sz. Budapest, † Sopron, 1945.
159. Hecks Jenő János, izr. deportált, 52 éves, sz. Budapest, lak. Budapest, † Sopron, 1945.
160. Hecks Ignác, izr. deportált, † 1945. sz. 1892., anyja Feldmann Sári, elt. az Erzsébet-kórház kertjében ápr. 16-án, majd a Szt. Mihály temetőben.
161. Horváth Józsefné, sz. Bertha Erzsébet, 54 éves róm. kat., † 1945. V. 11. (tífusz), elt. V. 11-én a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben.
162. Huber Konrád, német katona, sz. Stuttgart, † 1945. ápr. 10. Zrínyi-kórház (orbánc), elt. ápr. 12-én a Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír). Hadifogoly.
163. Horváth György, honvéd, munkaszolgálatos, sz. Balf, 1890., † 1945. ápr. 2. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 4-én a Zrínyi-intézet udvarán.
164. Horváth Klára, sz. Szeged, 1907., róm. kat., lak. Budapest, Vilmos cs. u. 64., † 1945. V. 1. Zrínyi-kórház, elt. a Zrínyi-intézet udvarán (C-sír), majd az evangélikus temetőbe szállítva.
165. Hegedüs János, MÁV s. tiszt, róm. kat., sz. Szombathely, 1915., lak. Sopron, † 1945. V. 3. Zrínyi-kórház, elt. V. 4-én.
166. Hocke Sándor, földműves, róm. kat., sz. 1910., lak. Wien, XVIII. Severin Schreibergasse 27., † 1945. V. 8. Zrínyi-kórház (vérhas), elt. V. 11-én a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (XI. tömegsír), majd a Szt. Mihály temetőbe szállítva.
167. Hackel Gerhárd, nemes és mészáros, róm. kat., sz. Kradrob, Kr. Teplitz-Schönau, lak. ugyanott, 19 éves, † 1945. V. 12., 526. sz. hadikórház (evang. teológia), elt. V. 14-én a Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír). Hadifogoly.
- 308 168. Haan Iván, autószerelő, izr., sz. Szabadkán, 1926. lak. ugyanott, † 1945. IV. 11. Zrínyi-kórház (végelgyengülés), elt. ápr. 13-án az orthodox temetőben. Deportált.
169. Hecks György, izr. munkaszolgálatos, sz. Budapest, 1892., † 1945. ápr. 12., 526. sz. hadikórház (tífusz), elt. ápr. 13-án az orthodox temetőben (G-sír).
170. Hecht Ernőné. sz. Lichtmann Róza, fodrásznő, izr., sz. Budapest. 1908., lak. ugyanott, Wesselényi u. 16., † 1945. ápr. 16. Zrínyi-kórház (végelgyengülés). Elt. ápr. 18-án az orthodox temetőben (G-sír). Deportált.
171. Hoffmann Imréné, izr., sz. Szolnok, 1910., lak. Budapest, VII. Kárpfenstein u. 21., † 1945. ápr. 23. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 25-én az orthodox temetőben (H-sír). Deportált.
172. Hink Gottfried, sz. 1881., lak. Wien, tisztviselő, † 1945. jún. 26. Zrínyi-kórház, elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 3. sor). Hadifogoly.

173. Hajdú János, sz. 1918., † 1945. jún. 30. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 3. sor). Hadifogoly.
174. Hoffmann Gyula, sz. 1900., † 1945. júl. 4. Zrínyi-kórház, elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 2. sor). Hadifogoly.
175. Hager Károly, sz. 1909., † 1945. júl. 7. Zrínyi-kórház, elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén 4. sor). Hadifogoly.
176. Hubert Gábor, munkaszolgálatos, izr., 38 éves, lak. Kalocsa, † 1945. ápr. 23 (tífusz), elt. a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály temetőbe szállítva.
177. Hadwiger Rudolf, lakatos, nőtlen, róm. kat., sz. 1904. nov. 30. Spillendorf (Csehszlovákia), lak. ugyanott, 249., Bez. Freudenthal, szülei: H. Alajos, Schindler Albertina, † 1945. szept. 20. Zrínyi-kórház (vesegyulladás), elt. szept. 22-én a régi Szt. Mihály temetőben (X. csoport, 22. sor). Hadifogoly.
178. Hódosi Mihály, őrizetes munkaszolgálatos, róm. kat. † 1945. III. 23. 526. sz. hadikórház (tífusz), elt. a sopronbánfalvi Hősök temetőjében (2. parcella, R-sor, 13. sír). Á. p. 133. 1. sz.
179. Ismeretlen férfi, izr. deportált, † 1945. ápr. (végelgyengülés), elt. ápr. 5-én a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (V. sz. tömegsír). Jordán Ferenc (?) Lásd a 91. sz-ot!
- 180–181. Ismeretlenek. Izraeliták. Egy férfi és egy nő. Deportáltak. Meghaltak 1945. ápr. (végelgyengülés), elt. ápr. 10-én a Szt. Mihály temetőben (II. tömegsír).
- 182–193. Ismeretlenek. Izraeliták. Munkaszolgálatosok. Meghaltak a Lenk-téglagyárban (tífusz, végelgyengülés), eltemetve ugyanott a tömegsírban 1945. ápr. 11-én.
- 194–205. Ismeretlenek. Izraeliták. Munkaszolgálatosok. Meghaltak a Steiner-téglagyárban 1945. ápr. 5-én (tífusz, végelgyengülés, éhhalál), eltemetve ugyanott a tömegsírban 1945. ápr. 206. Ismeretlen izr. férfi, munkaszolgálatos, meghalt 1945. III. (a magyar ör agyonlőtte), elt. III. ?-án a zsidó temetőben.
- 207–208. Ismeretlen férfi és nő. Izraeliták. Deportáltak. Meghaltak Sopron, Várkerület 88. sz. házban (végelgyengülés), elt. 1945. ápr. 12-én a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (VII. sz. tömegsír).
209. Ismeretlen nő, izr., meghalt Sopron, Ógabona tér 12. sz. házban (végelgyengülés), elt. 1945. ápr. 12-én a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (VII. sz. tömegsír). Deportált.
210. Ismeretlen nő, izr. deportált, † 1945. ápr. (végelgyengülés) a Várkerület 88. sz. házban, elt. ápr. 13-án a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (VII. sz. tömegsír).
211. Ismeretlen nő, izr. deportált. † 1945. ápr. (végelgyengülés) Csávai u. 2. sz. házban, elt. ápr. 14-én a Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír).
212. Ismeretlen nő, izr. deportált, † 1945. ápr. (végelgyengülés) a Várkerület 88. sz. házban, elt. ápr. 14-én a Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír).
213. Juván (Javan?) Frantisek, lengyel hadifogoly, 24 éves, róm. kat. sz. Javornik, Lengyelország, lak. uo., † 1945. ápr. (az Erzsébet-kórházban), elt. ugyanott a kertben tömegsírban ápr. 16-án, majd az evang. temetőbe szállítva.
214. Ismeretlen nő, izr. deportált, † 1945. ápr. 10 (kiütéses tífusz), elt. ápr. 12-én az orthodox temetőben (G-sír). A reáliskola kórházában halt meg (526. sz. hadikórház).

309215. Ismeretlen férfi, izr. deportált, † 1945. ápr. 5. Zrínyi-kórház (kiütéses tifusz), elt. ápr. 7-én az orthodox temetőben (G-sír).
216. Illés János, földműves, gör. kat., sz. Plessa (Plassa?) 1914, lak. Prahova, † 1945. ápr. 19-én az 526. sz. hadikórház I. sz. épületében (végegyengülés) (teológia), elt. ápr. 20-án a Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír).
217. Junger Ferencné, izr., sz. Berger Margit, sz. Sárvár, 1898., lak. Budapest, VI. Rózsa u. 98. II. 19., † 1945. V. 14 (tüdőgümőkór, végegyengülés) Zrínyi-kórház, elt. V. 14-én a Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír). Deportált.
218. Iványi Gyuláné, sz. 1912. VI. 3., † 1945. jún. ?, izr. deportált, végegyengülés. Elt. a zsidó temetőben.
219. Jozefik János, sz. 1903., hadifogoly, † 1945. júl. 9 (tifusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén. 1. sor).
220. Imris Ernő, hadifogoly, sz. 1899., † 1945. júl. 12. Zrínyi-kórház, elt. a Szt. Mihály temetőben (főút végén, 1. sor).
221. Jamsen Károly, hadifogoly, sz. 1902., † 1945. aug. 22 (tifusz), Zrínyi-kórház, elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 6. sor).
222. Jeszoriczki (Jeszovszky?) János, honvéd, földműves, sz. Jászszentandrás, 1895. III. 19., † 1945. júl. 18-án a 18-as laktanyában. Hadifogoly.
223. Ismeretlen nő, izr. deportált. † 1945. ápr. 9 (tifusz). Erzsébet-kórház, eltemetve ápr. 13-án a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (VII. sz. tömegsír).
224. Jung Dezső, izr. deportált, 46 éves, † Sopron, 1945.
- 224–257. sz. eltemetve a zsidó temetőben (a 227. kivételével).
225. Jakatovics Sámuel, izr. 49 éves, † Sopron, 1945. Deportált.
226. Jakabovits György, izr. deportált, 19 éves, Budapest, † Sopron, 1945.
227. Junger Frozin Mózes, izr. deportált, 48 éves, sz. Máramarosziget, 1897., † Sopron, 1945. ápr. 19. Eltemetve a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály temetőben.
228. Klein István, izr. deportált, 40 éves, † Sopron, 1945.
229. Kelen Géza, izr. deportált, † Sopron, 1945.
230. Klein Andor, izr. deportált, † 1945. Sopron.
231. Kelemen Benő, izr. deportált, † Sopron, 1945.
232. Klein Géza, izr. deportált, 24 éves, Békéscsaba, † Sopron, 1945.
233. Krébs Márton, R., izr. deportált, † Sopron, 1945.
234. Komjáth Artur, izr. deportált, † Sopron, 1945.
235. Kánitz Sándor, izr. deportált, 53 éves, Budapest, † Sopron, 1945.
236. Kovács Antal, izr. deportált, 45 éves, Budapest, † Sopron, 1945.
237. Karag István, izr. deportált, 30 éves, Pécs, † Sopron, 1945.
238. Keszler Sándor, izr. deportált, 22 éves, Dunaszerdahely, † Sopron.
239. Klein László, izr. deportált, 37 éves, Budapest, † Sopron, 1945.
240. Kaufmann Jakab, izr. deportált, 51 éves, † Sopron, 1945.
241. Kohn Lajosné, izr. deportált, 46 éves, Rábacsanak, † Sopron, 1945.
242. Klein Mór, izr. deportált, 40 éves, Ungvár, † Sopron, 1945.
243. Klein Ödön, izr. deportált, 35 éves, † Sopron, 1945.

244. Kőrösi József, izr. deportált, 45 éves, Kecskemét, † Sopron, 1945.
245. Klein Géza, izr. deportált, 50 éves, Gyimeslak, † Sopron, 1945.
246. Kellermann Ervin, izr. deportált, 44 éves, Förgepatony, † Sopron, 1945.
247. Karniol Ferenc, izr. deportált, 44 éves, Budapest, † Sopron, 1945.
248. Kohn Andor, deportált, 43 éves, Budapest, † Sopron, 1945.
249. Krausz László, izr. deportált, 36 éves, Budapest, † Sopron, 1945.
250. Klein Jakab, izr. deportált, 50 éves, Martonos, † Sopron, 1945.
251. Krausz Imre, izr. deportált, 24 éves, Budapest, † Sopron, 1945.
252. Kellner Lajos, izr. deportált, 38 éves, Miskolc, † Sopron, 1945. (végelgyeng.)
253. Kramer Samu, izr. deportált, 44 éves, Dunaszerdahely, † Sopron, 1945.
254. Klein Miklós, izr. deportált, 45 éves, Budapest, † Sopron, 1945.
255. Kalfusz Sándor, izr. deportált, 46 éves, Mezőtúr, † Sopron, 1945.
256. Kemény Ödön, izr. deportált, 24 éves, Budapest, † Sopron, 1945.
257. Kolmann Gyula, izr. deportált, 43 éves, † Sopron, 1945.
258. Kornfein Lipót, izr. deportált, † Sopron, 1945 (végelgyengülés), elt. a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben ápr. 22-én (IX. sz. tömegsír).
310259. Köniczel Henrik, hadifogoly, sz. 1921. Berlin, † 1945., elt. a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (XI. sz. tömegsír), majd a Szt. Mihály temetőbe szállítva (*ápr. 30.).
260. Kiss János, mészáros, ág. ev., sz. 1899., lak. Budapest. Zúgligeti út 22, hadifogoly, † 1945. V. 9. Zrínyi-kórház (orbánc), elt. a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben, V. 11-én.
261. Kiss Lajosné, sz. Kalher Margit, róm. kat., sz. Sopron, 1887. lak. Sopron, Balfi u. 31., † 1945. V. 16., Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. V. 18-án a Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír).
262. Kövesi József, izr. deportált, órás, sz. Felsőzsid, 1890., lak. Budapest, † 1945. ápr. 13. Zrínyi-kórház (végelgyengülés), elt. az orthodox temetőben (G-sír).
263. Krausz Sándor Emil, izr. deportált, papírnagykereskedő, sz. Nagytárkány, 1893., lak. Budapest, † 1945. ápr. 17. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 19. Zrínyi-intézet udvarán, majd a neológ temető.
264. Keleti Lászlóné, izr. deportált, sz. 1907., lak. Budapest, † 1945. ápr. 19. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 20-án az orthodox temetőben (G-sír).
265. Klein Róza, izr. deportált, sz. 1903. Budapest, lak. Budapest, Szondi u. 56., † 1945. ápr. 20. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. az orthodox temetőben (H-sír).
266. Krausz Gabriella, izr. deportált, kalapossegéd, sz. Budapest, 1926. lakik Budapest, X. Pongrác u. 7., † 1945. ápr. 20. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 20-án az orthodox temetőben (H-sír).
267. Klein Béla, izr. deportált, munkás, sz. Miskolc, 1905., lak. Budapest, VIII. Barcsai u. 3., † 1945. V. 2. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. V. 5-én a Zrínyi-intézet udvarán (C-tömegsír).
268. Kremo Alajos, hadifogoly, sz. 1919., † 1945. jún. 22. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 3. sor).

269. Kocsmár István, hadifogoly, sz. 1915. jan. 7. Kerecsend (Heves megye), róm. kat., anyja Adler Pirocska, † 1945. jún. 3-án, elt. a sopronbánfalvi Hősök temetőjében (I. sz. 4. német tömegsír).
270. Koller János, hadifogoly, † 1945. jún. 21. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 3. sor).
271. Kainéder János, hadifogoly, sz. 1910. † 1945. júl. 2. Zrínyi-kórház, elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 2. sor).
272. Kertész Vilmos, hadifogoly, sz. 1900., † 1945. júl. 24. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 7. sor). Winderberger Dáviddal egy koporsóban (Lásd 512. sz.-ot!).
273. Krammer János, hadifogoly, Volk-Sturmmann (*Karnburg, 1888. II. 10, Karinthia), † 1945. júl. 6-án a 18-as laktanyában.
274. Kotz Manfréd, hadifogoly, német katona, iparostanonc, sz. 1926., † 1945. júl. 7-én a 18-as laktanyában.
275. Káldos Lajos, hadifogoly, levante, földműves, ág. ev. (Kemenespálfalva, 1924. júl. 28.), † 1945. júl. 10-én a 18-as laktanyában.
276. Kustos Ferenc, hadifogoly, gazdasági cseléd, ref. (*Istvándi, 1892. II. 12.), † 1945. aug. 23., a 18-as laktanyában.
277. dr. Krausz Dezső, izr. deportált, kórházi főorvos, 39 éves, lak. Budapest. Szabolcs u. 33., † 1945. ápr. 10. (végelgyengülés), elt. a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály temetőbe szállítva.
278. Katz Aladár, izr. deportált, 21 éves, lak. Kolozsvár, Gyöngyfalvi út, † 1945. ápr. 16 (végelgyengülés), elt. a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály temetőbe szállítva.
279. Kocsis Mihály, áll. rend. detektív, ref., sz. Dombegyháza, lak. Sopron, † 1945. (tífusz).
280. Kiss László, honvéd, (9. honv. tü. par.) ref., sz. 1913. Biharpuspöki, anyja Gyóni Róza † 1945. III. 23 (tífusz), 526. sz. hadikórház, elt. 2. parcella, R-sor, 12. sír (bánfalvi Hősök temetője). Á. p. 132. f. sz.
281. Kugler Imre, csősz, 36 éves, anyja Szilágyi Erzsébet, † 1945. IV. 5–10-e között (tífusz).
282. Löwi Ignác, izr. deportált, sz. 1906. XII. 26, † 1945 (tífusz, végelgyengülés) a Lenk-téglagyárban, elt. ugyanott a tömegsírban ápr. 11-én.
- 311 283. Lusztig Erzsébet, izr. deportált, sz. Baja, 1906., lak. Budapest, Tisza Kálmán tér, † 1945., V. 9. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. V. 10-én a régi Szt. Mihály temetőben (fal mellett, a temető végén, keresztől délnyugatra, Csontos Alajossal és Scheffer Pálnéval egy sírban és egy koporsóban).
284. Liptai Endre † 1945. ápr. 5-én az Erzsébet-kórházban (tífusz), elt. ápr. 13-án a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (VII. sz. tömegsír), majd a Szt. Mihály temetőbe szállítva.
285. Leichtner Lipótné, † 1945. ápr. 7-én az Erzsébet-kórházban (tífusz), elt. ápr. 13-án a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (VII. sz. tömegsír), majd a Szt. Mihály temetőbe szállítva.
286. Lehner Károly, s. munkás, rom kat., sz. Rábafüzes, 1929., lak. Sopron, Színház u. 26., † 1945. V. 7. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz).

287. Lánci Péter, izr. deportált, villanszerelő, sz. Sátoraljaújhely, 1922. lak. Budapest, † 1945. ápr. 9. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 11-én az orthodox temetőben (G-sír).
288. Lampel Sándor, izr. deportált, szabósegéd, sz. Budapest, 1912., lak. Budapest, † 1945. ápr. 10 (végelgyengülés), elt. ápr. 12-én az orthodox temetőben (G-sír). Meghalt a Zrínyi-kórházban.
289. Lichtschein Sándor, izr. deportált, kereskedő, sz. Felsőjózsa 1896., lak. Budapest, † 1945. ápr. 11 (végelgyengülés), elt. ápr. 13-án az orthodox temetőben (G-sír). Meghalt a Zrínyi-kórházban.
290. Lempke János, sz. 1900, hadifogoly, † 1945. VI. 5 (Zrínyi-kórház), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 2. sor).
291. Lukács József, hadifogoly, sz. 1915., † 1945. jún. 20 (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 1. sor). Meghalt a Zrínyi-kórházban.
292. Leitner József, osztrák őrzető, földműves, róm. kat., sz. Unthertanovitz, 1913. szept. 20., † 1945. aug. 16-án a 18-as laktanyában. Hadifogoly.
293. Lehner Károly, osztrák katona, bányász, róm. kat., sz. Ottenheim, 1903. IX. 9. † 1945. aug. 25-én a 18-as laktanyában mint hadifogoly.
294. Láng György, izr. deportált, 23 éves, lak. Szabadka, † 1945. ápr. 13 (végelgyengülés), elt. a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály temetőbe szállítva.
295. Lerner Oszkár, izr. munkaszolgálatos, 35 éves, könyvelő, lak. Sopron, neje Stein Gabriella, † 1945. ápr. 17 (tífusz), elt. a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály temetőbe szállítva.
296. Lusztig Katalin, róm. kat., 3 hetes, † 1945. ápr. (végelgyengülés). Elt. a Széchenyi téri tömegsírban.
297. Lazaer Gyula, 49 éves, izr. deportált, † 1945.
- 297–323. *eltemetve a zsidó temetőben:*
298. Löwi Pál, 38 éves, izr. deportált, † Sopron, 1945.
299. Láng András, Budapest, 33 éves, izr. deportált, † Sopron, 1945.
300. Légrádi Ernőné, 71 éves, Budapest, izr. deportált, † Sopron, 1945.
301. Lendler Márta, 42 éves, izr. deportált, † Sopron, 1945.
302. Liszer László, 23 éves, Nyíregyháza, izr. deportált, † Sopron, 1945.
303. Lieber Dávid, 39 éves, Ökörmező, izr. deportált, † Sopron, 1945.
304. Lefkovits Hugó, 48 éves, Sátoraljaújhely, izr. deportált. † Sopron, 1945.
305. Lilienthal Imre, 21 éves, Budapest, izr. deportált, † Sopron, 1945.
306. Lázár Leó, 47 éves, Szabadka, izr. deportált, † Sopron, 1945.
307. Lőrinc Károly, 49 éves, Biharnagybajom, izr. deportált, † Sopron, 1945.
308. Liebermann Mayer, 49 éves, Budapest, izr. deportált, † Sopron, 1945.
309. Lukács István, 33 éves, Nyíregyháza, izr. deportált, † Sopron, 1945.
310. Lang György, 23 éves, Szabadka, izr. deportált, † Sopron, 1945.
311. Messer Ignácné, sz. Lichtenstein Gizella, izr. deportált, † Sopron, 1945.
312. Mózes Alfréd, izr. deportált, † Sopron, 1945.
312313. Mann József, izr. deportált. † Sopron. 1945.

314. Mérei Gyula, 53 éves, Budapest, izr. deportált, † Sopron, 1945.
315. Mandel Oszkár, izr. deportált, † Sopron, 1945.
316. Márkus Jenő, 57 éves, izr. deportált, † Sopron, 1945.
317. Müller Tamás, 18 éves, Budapest, izr. deportált, † Sopron, 1945.
318. Máté Péter, 23 éves, Szeged, izr. deportált, † Sopron, 1945.
319. Mandl Ferenc, 24 éves, Pécs, izr. deportált, † Sopron, 1945.
320. Mózes László, 19 éves, Budapest, izr. deportált, † Sopron, 1945.
321. Meizel Lajos, 51 éves, tisztviselő, izr. deportált, † Sopron, 1945, elt. az orthodox temetőben (H-sír).
322. Markovics György, 45 éves, lak, Rózsahegy, izr. deportált, † Sopron, 1945. lak. Budapest, Szív u. 14., elt. az orthodox temetőben (A-sír).
323. dr. Mauthner László, sz. 1912, Miskolc, izr. deportált, † Sopron, 1945. V. 19 (tífusz).
324. Mannheim Simon, 50 éves, Szabadka, lak. Szeged, Somogyi u. 12., izr. deportált, † Sopron, 1945. IV. 16 (végelgyengülés), elt. IV. 18-án az orthodox temetőben (G-sír).
325. Meizel Sándor, tisztviselő, róm. kat., deportált, sz. Karcag, 1894, lak. Budapest, V. Katona J. u. 26., † 1945. ápr. 29. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 30-án a Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír).
326. Muth Bruno, munkás, hadifogoly, ág. ev., sz. Siebigerod (Németország), 1903., lak. ugyanott. † 1945. V. 9. Zrínyi-kórház (vérhas), elt. V. 11-én a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben, majd a Szt. Mihály temetőbe szállítva.
327. Menard Marcel, francia deportált, sz. 1918, † 1945. júl. 18., elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 1. sor).
328. Manaela D. Julián, hadifogoly, sz. 1923. Vonaturi Mare Romana, † 1945. III. 20-án, 526. sz. hadikórház (á. p. 126. f. sz.), elt. a sopronbánfalvi Hősök temetőjében (hadifogolycsoport, új sírok, 2. sor).
329. Mészár Lajos, hadifogoly, sz. 1911., † 1945. jún. 27. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 3. sor).
330. Mikelten, Nikolaj, Vlassov-katona, sz. 1901., † 1945. júl. 19. Zrínyi-kórház (végelgyengülés), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 4. sor). Hadifogoly.
331. Matschke Frigyes, hadifogoly, sz. 1903, † 1945. aug. 3. Zrínyi-kórház, elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 4. sor).
332. Márk József, honvéd, földműves, sz. Kiskunmajsa 1921. III. 17. † 1945. júl. 5. Hadifogoly. Meghalt a 18-as laktányában.
333. Márkus György, munkaszolgálatos, izr., 40 éves, lak. Siófok, anyja Weiss Anna, † 1945. IV. 24 (tífusz), elt. a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály temetőbe szállítva.
334. Mörth Frigyes, hadifogoly, banktisztviselő, róm. kat., sz. 1897, Wienerneustadt, lak. ugyanott, Schlöglgasse 24, szülei: M. Alajos és Dorner Katalin, † 1945. júl. 2 (bélhurut, májsorvadás), elt. júl. 3-án a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 3. sor). Meghalt a Zrínyi-kórházban.
335. Naszódi Neuberger Vilmosné, izr. deportált, kb. 35 éves, lak. Sopron, Kuruc-körút 77., budapesti lakása: Csáky u. 31. † 1945. ápr. 24 soproni lakásán (végelgyengülés, tüdővész), elt. ápr. 24-én a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (IX. sz. tömegsír).

336. Nagy Sándor, földmíves, róm. kat., sz. Tarnabád (Temes m.), 1923., lak. ugyanott, Hatházi u. 283., † 1945. ápr. 29. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. a Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír).
337. Németh Jenő, róm. kat., sz. Sopron, 1879., lak. Sopron, Újteleki u. 46., † 1945. V. 3. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. a Zrínyi-intézet udvarán (C-sír) V. 5-én. A 338. sz. férje.
338. Németh Jenőné, róm. kat., sz. Felsőmarác, Vas m., 1890., lak. Sopron, Újteleki u. 46., † 1945. V. 7. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (tömegsír), majd az ev. temetőbe szállítva. A 337. sz. neje.
313339. Novák Imre, hadifogoly, sz. 1920., † 1945. júl. 22. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén 4. sor).
340. Neudhart Lipót, osztrák csendőr, hadifogoly, alhadnagy, sz. Erdpress, 1894. júl. 17, † 1945. júl. 13-án a 18-as laktanyában.
341. Nádor Oszkár, 61 éves, Budapest, izr. deportált, † Sopron, 1945.
342. Nussbaum Miklós, 40 éves, Budapest, izr. deportált, † Sopron, 1945, elt. a zsidó temetőben.
343. dr. Ováy László, izr. deportált, † Sopron, 1945 a Steiner-téglagyárban.
344. Osztermann Anna, róm. kat., sz. Sopron, 1899., lak. Sopron, Tómalom u. 18., † 1945. V. 4. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. V. 5-én a Zrínyi-intézet udvarán (C-sír).
345. Orosz József, hadifogoly, sz. 1926., † 1945. júl. 3. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a Szt. Mihály temetőben (főút végén, 2. sor).
346. Oswald Alajos, osztrák népfelkelő, munkás, hadifogoly, lak. Wien, sz. 1896., † 1945. júl. 20-án a 18-as laktanyában.
347. Polgár József, földmíves, róm. kat., sz. Újkér, lak. Újkér, † 1945. ápr. 29-én, Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 30., a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben, majd a Szt. Mihály temetőbe szállítva.
348. Puzerint Vedor, sz. Szomszki (Szovjetorszag), 1927., lak. ugyanott, † 1945. V. 17. Zrínyi-kórház (tüdővész), elt. V. 18-án a Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír).
349. Pinezits Mátyásné, sz. Cumsik Paula, Sopron, 1891, lak. Sopron, Steiner-téglagyár, róm. kat., † 1945. V. 17. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. V. 19-én a Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír).
350. Propper Iona, izr. deportált, sz. Budapest, 1916, † 1945. ápr. 9, Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 11-én az orthodox temetőben (G-sír).
351. Polgár László, izr. deportált, sz. Budapest, 1902, † 1945. ápr. 18. Zrínyi-kórház (végelgyengülés, vérszegénység), elt. ápr. 19-én a Zrínyi-intézet udvarán (A-sír).
352. Penczi József, hadifogoly, sz. 1925., † 1945. júl. 1, Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 4. sor).
353. Peidl János, hadifogoly, sz. 1925., † 1945. júl. 16, Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 4. sor).
354. Polacsek András, honvéd, kereskedő, sz. Kisújszállás, 1909 nov. 22., lak. Szolnok, † 1945. júl. 16-án a 18-as laktanyában. Hadifogoly.
355. Pluhach György, német katona, munkás, hadifogoly, sz. Katsche, 1925, † 1945. júl. 21. a 18-as laktanyában.

356. Pucher Róbert, osztrák népfelkelő, tisztviselő, sz. Wien, 1888. jún. 2., † 1945. júl. 25-én a 18-as laktanyában. Hadifogoly.
357. Petersen Vilmos, hadifogoly, német őrmester, ág. ev. sz. Flenzburg, Rüllschau, 1908. dec. 5., † 1945. júl. 28. a 18-as laktanyában.
358. Pótkai András, örvezető, földmíves, sz. Bicske, lak. Bicske, † 1945. III. 28-án (tífusz).
359. Polgár Lászlóné, izr. deportált, † Sopron, 1945, elt. a neológ temetőben.
- 360–386. *elt. a zsidó temetőben (+ Sopron, 1945.):*
360. Pollák Imre, 37 éves, Szombathely, izr. deportált.
361. Praticzón Sándor, 36 éves, Újpest, izr. deportált.
362. Popik László, Léva, 37 éves, izr. deportált.
363. Precz Benő, 49 éves, Tasnád, izr. deportált.
364. Poppel József, 35 éves, izr. deportált.
365. Reinitz József, izr. deportált.
366. Ritter Sándor, izr. deportált.
367. Reichner Ferenc, izr. deportált.
368. Rosenfeld Sándorné, izr. deportált.
369. Reinitz Henrik, 51 éves, izr. deportált.
370. Róna Pál, 36 éves, Budapest, izr. deportált.
371. Resch Samu, 75 éves, izr. deportált.
372. Roth Ernő, 23 éves, izr. deportált.
373. Rosenbaum Dezső, 45 éves, izr. deportált.
314374. Rosenthal Jenő, 30 éves, izr. deportált.
375. Rosenfeld Imre, 28 éves, izr. deportált.
376. Roth Zsigmond, 45 éves, izr. deportált.
377. Rosenblüth Sándor, 38 éves, Budapest, izr. deportált.
378. Rosenwasser Jenő, 47 éves, izr. deportált.
379. Reich Izidor, 50 éves, Ósi; izr. deportált.
380. Rosenbaum Zoltán, 39 éves, Újpest, izr. deportált.
381. Rottschein Adolf, 44 éves, Ungvár, izr. deportált.
382. Rubin Imre, 50 éves. Törökbecse, izr. deportált.
383. Rosenberg Lajos, 52 éves, Budapest, izr. deportált.
384. Rosmann Jenő, 42 éves, izr. deportált.
385. Rosenzweig Gyula, 40 éves, Budapest, izr. deportált.
386. Récsi Adolf, 21 éves, Budapest, izr. deportált.
387. Rosenzweis Béla. izr. deportált. sz. 1898. IV. 1., † 1945 (tífusz, végelgyengülés), elt. a Lénk-téglagyárban ápr. 11-én (tömegsírban).
388. Rosenzweig Franciska, izr. deportált, † 1945, a Lenk-téglagyárban, elt. ugyanott tömegsírban ápr. 11-én.
389. Rotter Vilmos, hadifogoly, 50 éves, † 1945., elt. a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (IX. sz. tömegsír), majd a Szt. Mihály temetőben.

390. Roth Gyuláné, sz. Mojzer Margit, ág. ev., 59 éves, egyetemi tanár felesége, † 1945 (tífusz), elt. az Isteni Megváltó Leányai Szt. József Intézetének kertjében.
391. Rott Tibor, István, orvos, róm. kat., sz. Nagybecskerek, 1900., lak. Budapest, † 1945. ápr. 24. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. a Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír).
392. Reiner András, izr. munkaszolgálatos, sz. Budapest, 1897., † 1945. ápr. 11., 526. sz. hadikórház, elt. ápr. 12. az orthodox temetőben (G-sír). A halál oka: orbánc és szívbaj.
393. Récei István, izr. munkaszolgálatos, sz. 1924., † 1945. ápr. 17 (526. sz., hadikórház), elt. ápr. 19-én a Zrínyi-intézet udvarán (A-sír), majd a neológ temetőben.
394. Röhrig Pál, Károly, hadifogoly, sz. 1901 (1902?), † 1945. jún. 6-án a Zrínyi-kórházban. Elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 1. sor).
395. Rajnoki János, hadifogoly, sz. 1925 † 1945. jún. 17, Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 2. sor).
396. Rácz József, hadifogoly, sz. 1921., † 1945. jún. 29, Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 3. sor).
397. Rosu Nikoláj, román katona, hadifogoly, földműves, sz. Bredet (Bihar), 1923. dec. 1., † 1945. júl. 18. a 18-as laktanyában.
398. Riffer Károly, osztrák tizedes, földműves, róm. kat., hadifogoly, sz. Pernegg, 1903. szept. 23., † 1945. aug. 17-én a 18-as laktanyában.
399. Roth Ignác, izr. deportált, † 1945., elt. a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály temetőbe szállítva.
400. Rothmann Ferenc, izr. deportált, 23 éves, lak. Avasújváros, † 1945. ápr. 21. (végegyengülés), elt. a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály temetőbe szállítva.
401. Rosenthal József, izr. munkaszolgálatos, 50 éves, lak. Karcag, † 1945. ápr. 23 (tífusz), elt. a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály temetőbe szállítva.
402. Roth József, honvéd, (*1911.) II. zlj., km. szd. Ágfalva, † 1945. II. 22 (tífusz), 526. sz. hadikórház, elt. a bánfalvi Hősök temetőjében (2. parcella, Q-sor, 15. sír), á. p. 73. f. sz.
315403. Szegő József, izr. deportált, sz. 1912., † 1945. a Lenck-téglagyárban, elt. ugyanott, tömegsírban.
404. Sohr István, izr. munkaszolgálatos, magántisztviselő, sz. Somogyszil, 1898. VII. 25., lak. Sopron, Müller P. u. 8., † 1945. ápr., elt. ápr. 15. a tűzoltólaktanya mögötti VIII. sz. tömegsírban.
405. Schwimmer Zsuzsanna, izr. deportált, 21 éves, † 1945. ápr. 23., elt. ápr. 26-án a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (X. sz. tömegsír).
406. Scheffer Pálné, izr. deportált, † 1945. V. 8., elt. a régi Szt. Mihály temetőben Csontos A. és Lusztig E.-vel egy koporsóban.
407. Schnitzer Mihály, földműves, gör. kat. sz. Szerednye, 1921., lak. Szerednye, † 1945. ápr. 14, Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 16-án a Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír).
408. Szauner Károly, hentes, róm. kat. sz. Budapest, 1922., lak. Budapest, VIII. József u. 28., † 1945. V. 1. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. V. 2-án a Széchenyi téren.
409. Szabó Ferenc, hadifogoly, † 1945. ápr. 27, 526. sz. hadikórház, elt. ápr. 28-án a Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír).

410. Szevenszky Vladisláv, földműves, hadifogoly, róm. kat., sz. Rodoruska (Lengyelország), 1885., † 1945. V. 11. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. V. 12-én a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben, majd a Szt. Mihály temetőben.
411. Steurer Lipót, hadifogoly, napszámos, ág. ev., sz. Orth bei Wienerneustadt, 1902., lak. Orth, † 1945. V. 11. Zrínyi-kórház (vérhas), elt. a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben V. 11-én, majd a Szt. Mihály temetőben.
412. Schmitze Rudolf, hadifogoly, hentes, róm. kat., sz. Arzenbruck (Ausztria) 1887., lak. ugyanott, † 1945. V. 12. Zrínyi-kórház (vérhas), elt. a Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír) V. 14-én.
413. Schuhmayer Ferenc, hadifogoly, földműves, róm. kat., sz. Böhmendorf (Ausztria), 1902., lak. Gradzen 70. (Ausztria), † 1945. V. 20. Zrínyi-kórház (vérhas), elt. V. 22-én a Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír).
414. Szántó Tibor, izr. deportált, fakereskedő, sz. Budapest, 1907., lak. Budapest, † 1945. ápr. 13. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 14 (G-sír).
- 414–419. *elt. az orthodox temetőben:*
415. Steingiesser Oszkár, izr. deportált. Budapest, † 1945. ápr. 13. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 15-én (G-sír).
416. Schwartz Katalin, izr. varrónő, deportált, sz. Halmi (Szatmár m.), 1922, lak. Budapest, Pozsonyi út 16, † 1945. ápr. 15. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 16-án (G-sír).
417. Stein Miklós, izr. deportált, kereskedő, sz. Kisháza, 1909., lak. Nagyvárad, Sz. László tér 6, † 1945. ápr. 16. Zrínyi-kórház (véglgyengülés), elt. ápr. 18-án (G-sír).
418. Szabó Dávid, izr. deportált, famunkás, sz. Kiskőrös, 1906., lak. Újszász, Baross u. 1002, † 1945. ápr. 25, Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 25-én (H-sír).
419. Székely Ernőné, izr. deportált, sz. Bucs, 1892., lak. Budapest, Návai Lajos u. 3., † 1945. ápr. 27. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), M-sír.
420. Schilinger Ferenc, izr. deportált, kereskedő, sz. Békés, 1895, lak. Csorvás, † 1945. V. 7. Zrínyi-kórház (vérhas), elt. V. 8-án a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben.
421. Schäffer Pálné, izr. deportált, sz. Budapest, 1924. lak. Budapest, † 1945. V. 10., Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. V. 11-én a régi Szt. Mihály temetőben (tömegsír). Lásd a 283. sz-ot!
422. Szalavec Rezső, izr. deportált, sz. 1907, † 1945. VII. 5. (tífusz), elt. a zsidó temetőben.
316423. Szolcsánszky János, hadifogoly, † 1945. jún. 25. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 3. sor).
424. Sohramm Antal, hadifogoly, sz. 1902., † 1945. jún. 25. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 3. sor).
425. Solymosi Lajos, hadifogoly, sz. 1923., † 1945. júl. 22. Zrínyi-kórház, elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 4. sor).
426. Szekeres Imre, hadifogoly, sz. 1903., † 1945. aug. 1. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 7. sor).
427. Schimmel Albert, hadifogoly, Volkssturmmann, † 1945. jún. 6. (szívizomelöregedés) a 18-as laktanyában, elt.?
428. Schumann Theodor, hadifogoly, német katona, sz. 1886., † 1945. jún. 26-án a 18-as laktanyában.

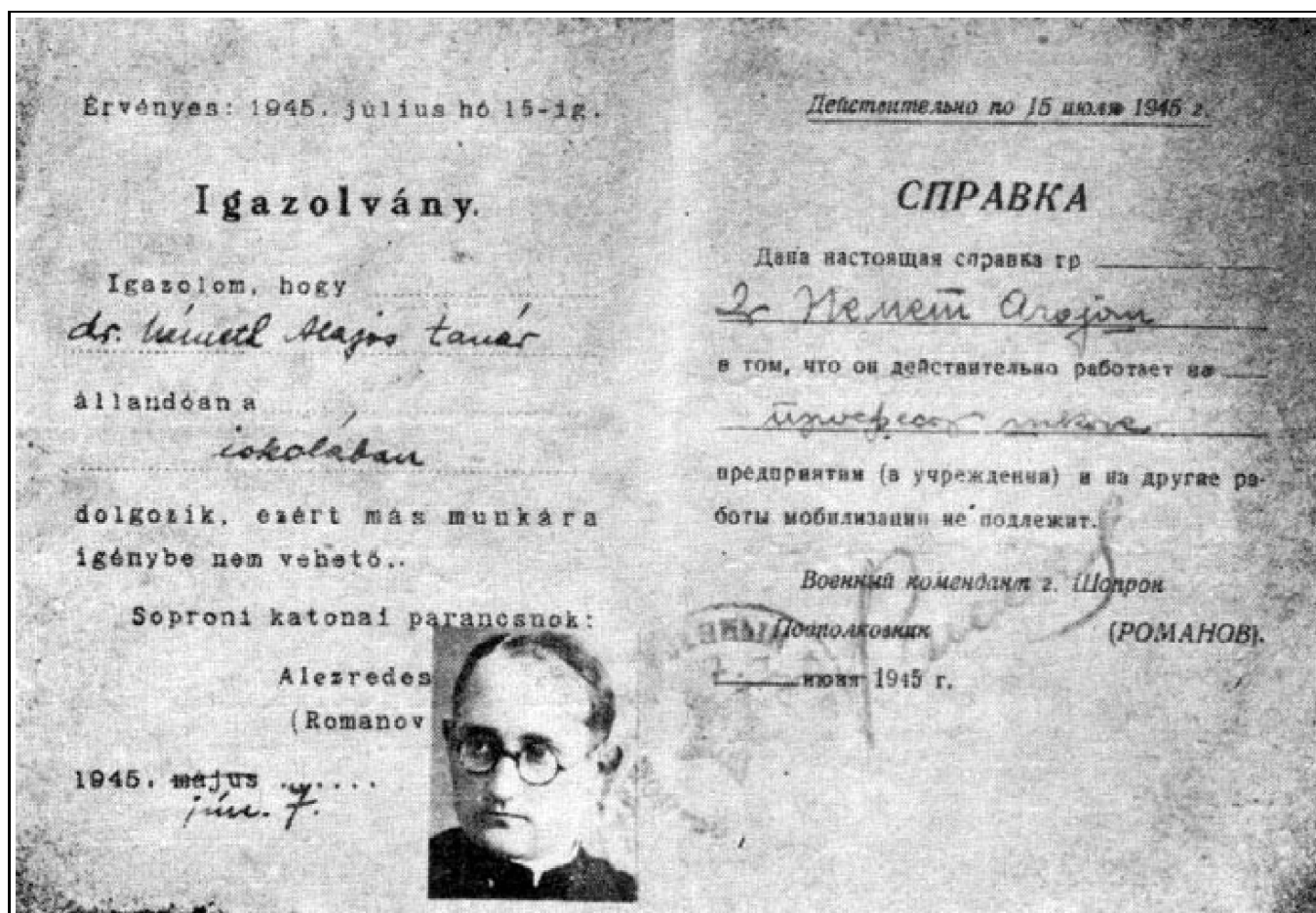
429. Szabó József, hadifogoly, honvéd, forg. adóh. II. o. altiszt, sz. Miskolc, 1899. szept. 16., † 1945. júl. 5. a 18-as laktanyában.
430. Steinbock Alajos, hadifogoly, osztrák napszámos, róm. kat., sz. Petschach, 1889. dec. 4., † 1945. aug. 4. a 18-as laktanyában.
431. Schönfeld János, izr. munkaszolgálatos, gépkocsivezető, 44 éves, lak. Újpest, anyja Kuchta Margit, † 1945. ápr. 25 (tífusz), elt. a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály temetőben.
432. Stötzner Gilbert, hadifogoly, kőműves, ág. ev., 19 éves, sz. Weissbach, lak. Weissbach bei Schmölten (Németország), † 1945. szept. 14. Zrínyi-kórház (hastífusz), elt. szept. 16-án a régi Szt. Mihály temetőben (X. csoport, 22. sor).
433. Szakács János, honvéd, sz. 1895., anyja Pete Zsuzsanna, † 1945. II. 24., (kiütéses tífusz), elt. a bánfalvi Hősök temetőjében (2. parcella, Q-sor, 14. sír). 526. sz. hadikórház (á. p. 75. f. sz.).
434. Szabó György, honvéd, 36 éves, ref., sz. Makó, Tanya 288., † 1945. III. 27. (hasi hagymáz).
435. Strasser Ármin, izr. deportált, † Sopron, 1945.
- 435–459. *elt. a zsidó temetőben († Sopron, 1945.):*
436. Schwarz Rezső, L. T., izr. deportált.
437. Schwarz Gyula, 51 éves, izr. deportált.
438. Schwarz Ábrahám, izr. deportált, 30 éves.
439. dr. Schwacke Mór, 54 éves, izr. deportált.
440. Sebő Ákos, Pál, Budapest, 35 éves, izr. deportált.
441. Sas Zsigmond, Győr, 67 éves, izr. deportált.
442. Székely Miklós, 46 éves, Budapest, izr. deportált.
443. Stern Miklós, 46 éves, Újpest, izr. deportált.
444. Singer Mihály, 46 éves, Budapest, izr. deportált.
445. Schuck Vilmosné, 62 éves, Trencsén, izr. deportált.
446. Salzer Miklós, 23 éves, Győr, izr. deportált.
447. dr. Sugár László, 48 éves, Miskolc, izr. deportált.
448. dr. Simon Zoltán, 46 éves, Budapest, izr. deportált.
449. Stern Ármin, 42 éves, Dunaszerdahely, izr. deportált.
450. Schwartz György, 21 éves, Nyitrakeresztény, izr. deportált.
451. Szabados Sándor, 34 éves, Budapest, izr. deportált.
452. Schön Imre, 42 éves, Budapest, izr. deportált.
453. Spitzer László, Budapest, 44 éves, izr. deportált.
454. Steiner István, 28 éves, Budapest, izr. deportált.
317455. Strasser György, 32 éves, Budapest, izr. deportált.
456. Strausmann Miklós, 20 éves, izr. deportált.
457. Tömöri Mária, izr. deportált.
458. Timár Endre, 45 éves, izr. deportált.
459. Tucker Ottó, 41 éves, Budapest, izr. deportált.

460. Telehen Iván, szovjet gyalogos, sz. 1910., Maslóka (Barodnia Rattik), † 1945. III. 10. (hadikórház), á. p. 110. f. sz., elt. a bánfalvi Hősök temetőjében (hadifogoly-csoport, új sírok, 3. sor). Hadifogoly.
461. Tucher Ernő, izr. deportált, lak. Budapest, III. Pacsirtamező u. 37., anyja Spiegel Dóra, † 1945, elt. ápr. 9-én a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben (VI. sz. tömegsír), majd a Szt. Mihály temetőben.
462. Todz Antal, róm. kat. deportált, sz. 1919. okt. 10. Lesznitz (Lengyelország), földműves, † 1945. ápr. 15. Erzsébet-kórház, elt. ápr. 16-án az Erzsébet-kórház kertjében, tömegsírban, majd az evang. temetőben.
463. dr. Tripolszky Imre, belügm. tisztviselő, róm. kat., sz. Péterréve, 1889., lak. Ungvár, Jenkei út 13., † 1945. ápr. 26. Zrínyi-kórház (kiütéses tifusz), elt. ápr. 28-án a Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír).
464. dr. Tripolszky Imréné, sz. Császár Mária, róm. kat., sz. Szeged, 1901. jan. 5., † 1945. ápr. 19, elt. a Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír).
465. Takács Istvánné, róm. kat., sz. Székesfehérvár, 1900., lak. ugyanott, Álmos vezér u. 29., † 1945. V. 5. Zrínyi-kórház (kiütéses tifusz), elt. V. 7-én a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben. Nyolc gyermek anyja.
466. Tömöri Móric, izr. deportált, vállalkozó, sz. Budapest, 1897., lak. Budapest, Wesselényi u. 41., † 1945. Zrínyi-kórház, ápr. 23. (kiütéses tifusz), elt. ápr. 23-án az orthodox temetőben (H-sír).
467. Tisza Tibor, hadifogoly, sz. 1922., † 1945. Zrínyi-kórház, jún. 16-án. Elt. a régi Szt. Mihály temetőben (II. csoport, 18. sor).
468. Tauschmann Ferenc, sz. 1904., † 1945. júl. 30. Zrínyi-kórház (kiütéses tifusz), Hadifogoly, elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 7. sor).
469. Türpe Max, német katona, géplakatos, róm. kat., sz. Lieznitz, 1901. dec. 2., hadifogoly, † 1945. júl. 2-án a 18-as laktanyában.
470. dr. Újváry Tibor, zászlós, m. pénzügyi titkár, róm. kat., sz. 1909., † 1945. jún. 10. (tüdőgyulladás, szívbénulás) a 18-as laktanyában mint hadifogoly, elt. a sopronbánfalvi Hősök temetőjében, német tömegsírban (4. sz., 12. sír).
471. Ungel Henrik, hadifogoly, pék, ág. ev., sz. Chemnitz (Németország), 1911., lak. Chemnitz, Aldesperggasse 76., † 1945. V. 12. Zrínyi-kórház (bélhurut és gyomorhurut), elt. V. 12-én a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben.
472. Ungár Sándor, izr. deportált, szappanüzem tulajdonos, sz. Szepök (Zala m.) 1898., lak. Budapest, VI. Szív u. 42., † 1945. ápr. 20. Zrínyi-kórház (kiütéses tifusz), elt. az orthodox temetőben (H-sír).
473. Ürményi Tibor, 34 éves, Budapest, izr. deportált, † Sopron, 1945.
474. Uferheimer Albert, 43 éves, Pesterzsébet, izr. deportált, † Sopron, 1945.
- 474–498. *elt. a zsidó temetőben (+ Sopron, 1945.):*
475. Ungvári Mihály, 43 éves, Cegléd, izr. deportált.
476. Weiss István, Vadostamas, izr. deportált.
477. Weiss Jenőné, izr. deportált.
478. Weiss Ödön, izr. deportált.
479. Váradi László, izr. deportált.

480. Vilhelm Erzsébet, izr. deportált.
318481. Weiss Péterné, 63 éves, izr. deportált.
482. Weiss Adolf, 47 éves, Kemece, izr. deportált.
483. Weiss Sándor, 56 éves, Miskolc, izr. deportált.
484. Vásárhelyi György, 20 éves, Budapest, izr. deportált.
485. Weiss István, 34 éves, Budapest, izr. deportált.
486. Weiss Jenőné, 38 éves, Kisújszállás, izr. deportált.
487. Wolf Zoltán, 51 éves, Budapest, izr. deportált.
488. Vangel N., 47 éves, Budapest, izr. deportált.
489. Winter Sándor, 43 éves, Budapest, izr. deportált.
490. Weiss Dezső, 44 éves, Budapest, izr. deportált.
491. Varga Béla, 43 éves, Budapest, izr. deportált.
492. Vértes Imre, 44 éves, Budapest, izr. deportált.
493. Wimmer Béla, 20 éves, Dunaszerdahely, deportált.
494. Wurm Miklós, izr. deportált, † Sopron, 1945.
495. Wetter László, 36 éves, Budapest, izr. deportált.
496. Vaktor Sándor, 43 éves, Miskolc, izr. deportált.
497. Wetzler József, 21 éves, Sopron, izr. deportált.
498. Weiss Ödön, 50 éves, Szentendre, izr. deportált.
499. dr. Weizenfeld László, izr. deportált, Szabadka, † 1945. ápr., elt. a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben ápr. 11-én (VII. sz. tömegsír).
500. Weinper (Wemper?) Marianne, sz. 1904. VIII. 26. Soroksár, varrónő, róm. kat., lak. Sopron, † 1945. IV. 30., Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. V. 2-án a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben.
501. Weinper Mária, sz. 1901. Soroksár, róm. kat., † 1945. V. 3 (kiütéses tífusz), elt. a tűzoltólaktanya mögötti szükségtemetőben. Az 500. sz. testvére?
502. Varas (Vadas?) Tamás, izr. deportált, † 1945., elt. a zsidó temetőben.
503. dr. Vajda Lajos, izr. munkaszolgálatos, † 1945. ápr. 12 (tífusz), elt. a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály temetőben.
504. Weiss Éber, izr. deportált, † 1940. ápr. 19, (végelgyengülés), elt. a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály temetőben.
505. Wieber Ottó, hadifogoly, földműves, ág. ev., sz. Schollbrunn, 1903., lak. Dreissmospech, Boden 17/a, † 1945. V. 15. Zrínyi-kórház (vérhas), elt. V. 18-án a Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír).
506. Wurmer Pál, izr. deportált, asztalos, sz. Újvidék, 1910., lak. ugyanott, Hód u. 10., † 1945. ápr. 15. Zrínyi-kórház (végelgyengülés), elt. ápr. 16-án az orthodox temetőben (G-sír).
507. Vértes Ilona (Irén?), izr. deportált, ápolónő, lak. Budapest, † 1945. ápr. 20. Zrínyi-kórház (kiütéses tífusz), elt. ápr. 23-án az orthodox temetőben (H-sír).
508. Weiss József, izr. deportált, (*1899), † Sopron, 1945. V. 30., elt. a zsidó temetőben.
509. Wagner Walter, hadifogoly, sz. 1902., † 1945. V. 25. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 1. sor).

510. Würtburger Frigyes, hadifogoly, sz. 1901., † 1945. VI. 3. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben.
511. Vozarik István, hadifogoly, sz. 1906., † 1945. VI. 4. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 2. sor).
512. Windberger Dávid, hadifogoly, sz. 1905. júl. 2. Zrínyi-kórház (tífusz), 319elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 7. sor). Lásd a 272. sz.-ot.
513. Varga Sándor, hadifogoly, sz. 1924., † 1945. Zrínyi-kórház, elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 2. sor).
514. Wutsch József, hadifogoly, † 1945. aug. 30. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (X. csoport, 22. sor).
515. Zipzener Lívia, izr. deportált, sz. Budapest, 1922, lak. Budapest, † 1945. ápr. 8. Zrínyi-kórház (végegyengülés, elt. ápr. 10-én az orthodox temetőben (G-sír).
516. Zazel János, hadifogoly, fegyőr, sz. 1901., † 1945. jún. 21. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 3. sor).
517. Zachorán András, hadifogoly, sz. 1904., † 1945. júl. 14. Zrínyi-kórház (tífusz), elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 4. sor).
518. Zákány Gábor, hadifogoly, sz. 1904., † 1945. aug. 24. Zrínyi-kórház, elt. a régi Szt. Mihály temetőben (X. csoport, 22. sor).
519. Zuckmann Miklós, izr. munkaszolgálatos, 59 éves, † 1945. ápr. 17 (kiütéses tífusz), elt. a Széchenyi téri tömegsírban, majd a Szt. Mihály temetőben.
520. Zobel Dezső, izr. deportált, 46 éves, Dunaszerdahely, † Sopron, 1945, elt. a zsidó temetőben.
521. Zelinka Béla, 24 éves, Budapest, izr. deportált, † Sopron, 1945., elt. a zsidó temetőben.
522. Zopf György, 39 éves, izr. deportált (*Zenta), † Sopron, 1945. Elt. a zsidó temetőben.
523. Wiedenstein Margit (Ringler Regina), sz. Budapest, 1918., lak. uo. Wesselényi u. 33., † 1946. (Kiütéses tífusz).
524. Vrabel József, honvéd, (*1916). Imely, anyja Boloposztoski Margit. Meghalt 1944. dec. 16. egyik hadikórházban (tífusz). Eltemetve a sopronbánfalvi Hősök temetőjében (LV. sor, 4. sír), (á. p. 119. f. sz.).
525. Varga István, honvéd, (*1923), anyja Draskóczi Ilona. Meghalt 1945. III. 11 (tífusz). Eltemetve a Sopronbánfalvi Hősök temetőjében (2. parcella T-sor, 5. sír).
526. Horváth József tizedes, (*1910), anyja Horváth Erzsébet, † 1945. II. 15 (tífusz). Elt. a sopronbánfalvi Hősök temetőjében (LV. sor, 17. sír).
527. Friedling Henrik, hadifogoly, ág. ev., sz. 1901. Megh. 1945. V. 29-én a Zrínyi-kórházban. Elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 1. sor).
528. Kiss Cirok Lajos, róm. kat., földmíves napszámos, 31 éves, lakik Süttör, tőzeggyár, † 1945 (tífusz). Elt. az Erzsébet-kórház kertjében, majd az ev. temetőben.
529. Pink Gottfried, hadifogoly, nő, róm. kat., tisztviselő, sz. 1881, Schöne (Bez. Murau), lak. Wien, X. Fluderhof 2. † 1945. jún. 26 (vérhas), a Zrínyi-kórházban. Elt. jún. 27-én a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, III. sor).
530. Verwold Frigyes, hadifogoly, nőtlen, ref., földmíves, sz. Waldseite (Kreis Bentheim, Németország) 1926. ápr. 29. Lak. Waldseite, Nr. 24., † 1945. okt. 9. (vérhas), a Zrínyi-kórházban. Elt. a régi Szt. Mihály temetőben (főút végén, 6. sor).

531. Ismeretlen német katona, hadifogoly, ág. ev., 160 cm magas, szőke hajú, szőke, nyírott bajszú, szürkés barna szemű, hajlott orrú, kerek arcú. Lak. Stuttgart, † 1945. V. 21 az 526. sz. hadikórházban (teológia) végelgyengülésben. Elt. V. 22-én a Szt. Mihály temetőben (II. sz. tömegsír).
532. Dancs Sándor, hadifogoly, róm. kat., sz. Érkeserű, 1919. III. 15., † 1945. aug 30-án a 18-as laktanyában.
320533. Suhajda József, hadifogoly, róm. kat., sz. Dombegyháza, 1909. III. 3., † 1945. IX. 1. a 18-as laktanyában (vesegyulladás, skorbut).
534. Wepper Lipót, hadifogoly, (*Groisbach), 1897. XI., † 1945. IX. 19-én a 18-as laktanyában (balcomb kötőszöveti lobja, vérmérgezés).
- 535–655. Ismeretlen halottak a tömegsírban az Erzsébet-kórház kertjében.

Németh Alajos igazolványa Romanov szovjet városparancsnoktól (Németh Alajos gyűjteményéből)

Nincs lehetőségünk valamennyi Sopronban elhunyt, vagy elesett katona névsorát közölni. Egyrészt hiányosságuk miatt, másrészt félreérthető lenne ez a hiányos közlés. A Németh Alajos által nagy munkával összeállított és itt nem közölt többszáz személy adatait az érdeklődők a soproni levéltárban találhatják meg.

Németh Alajos naplója itt nem ér véget. Végigköveti még az eseményeket 1947-ig. Kiemeli az 1946. április 20-án kezdődött kitelepítést és annak körülményeit, az 1947 áprilisában megkezdődött exhumálásokat, azok borzalmaikat is. Végül szemtanúk, kortársak visszaemlékezéseit közli, mintegy kiegészítésként és az általa leírtak megerősítéséül. Ezek közlésére most nincs lehetőségünk.

(Vége)

A tanulmánnyal kapcsolatos észrevételeket külön közöljük!

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / Amberg Ernő: A soproni Tervező iroda első húsz éve (1948–1968)

321 Amberg Ernő: A soproni Tervező iroda első húsz éve (1948–1968)

1. Sopronban 1948. augusztus 15-e óta működik az Építésügyi, illetve az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium irányítása alá tartozó állami tervező iroda, jelenleg a „Győri Tervező Vállalat Soproni Tervező Irodája”, illetve 1979. júl. 1-től: „Északdunántúli Tervező Vállalat (GYŐRITERV) Soproni Irodája” elnevezéssel. A hetven fős soproni Tervező iroda ma már szorosan hozzátartozik a város mindennapi életéhez, mint a városban működő egyik fontos intézmény.

Hatásköre nemcsak Sopron város területére szól, hanem már az alapítástól kezdve messze túlterjed a város határain. Az iroda az 1978. évben már alapításának harmincadik évfordulóját ülte, ezért nem éri meg, hogy a megalakulással és az első húsz évi időszak munkájával kapcsolatos eredményeket megőrökötsük. Az elmúlt évtized az iroda működésének már annyira a jelenét képezi, hogy ez időszak eseményeinek ismertetése későbbi feladat lesz.

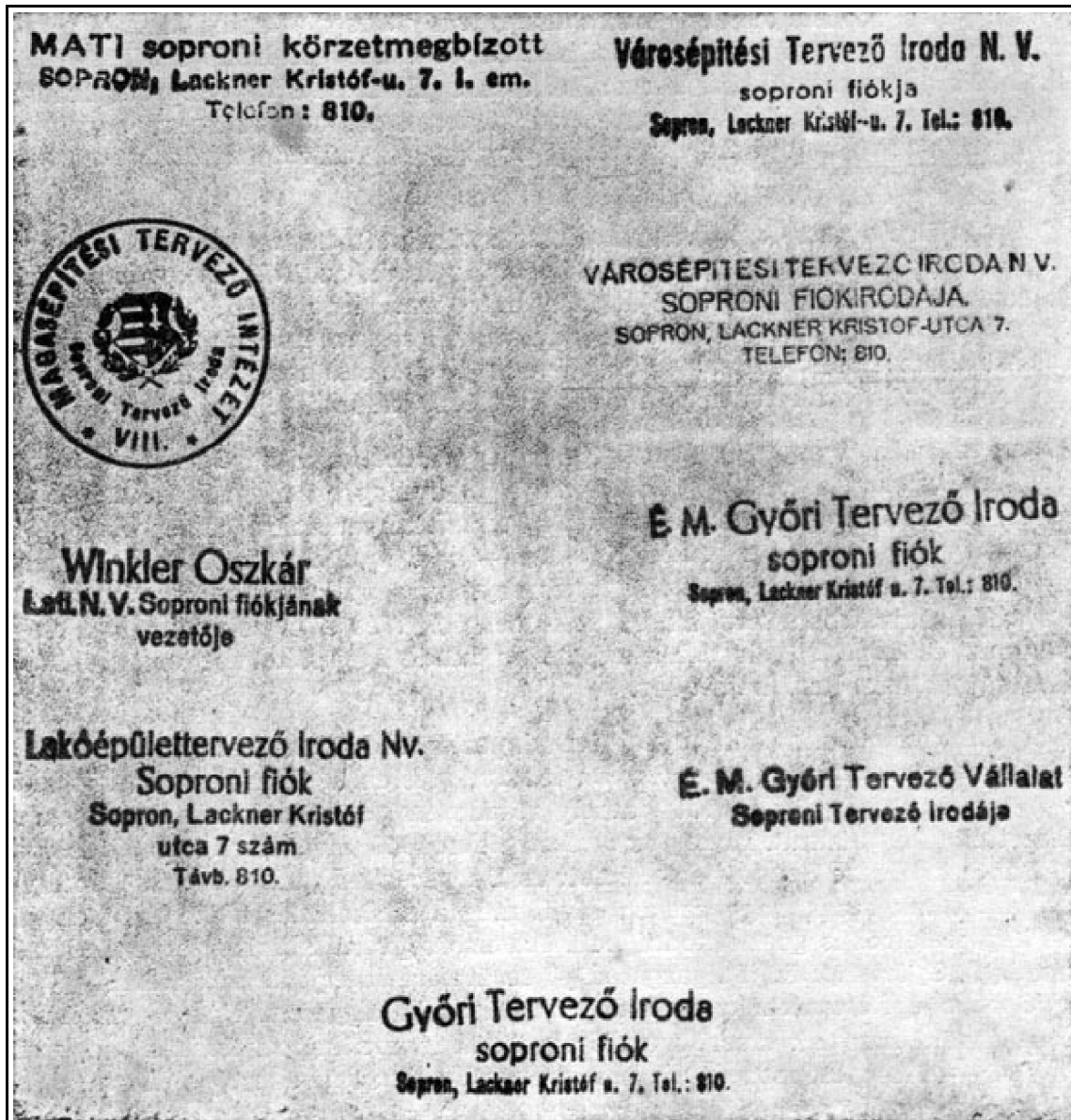
Az alapítástól az 1968. év végéig terjedő időre vonatkozó irattárt, a megfelelő nyilvántartással együtt, 1973-ban a Győr-Sopron megyei 2. sz. (Sopron városi) Levéltár kapta meg. A műszaki tervdokumentációk összes első példányait, a vázlatterveket, a tervfeladatokat – ahol ilyenek készültek –, továbbá ugyancsak az alakulás óta készült teljes rajztárt a vállalat padlásterén kialakított külön rajztárban tárolják. A dokumentációk és a rajzok igen sok helyet foglalnak el, kezelésük is nehézkes, de az annak idején tervbe vett dokufotózásra sajnos nem kerülhetett sor.

A tervezési munka államosítása Budapesten indult meg és szinte egyidejűleg létesült tervező iroda Sopronban is. Budapesten 1948 tavaszán megalakult az „Építéstudományi Központ”, amely rövidesen „Építéstudományi és Tervező Intézet” (ÉTI) alakult. Ennek az intézetnek az 1948 aug. 27-én kelt 35. sz. igazgatói intézkedésére Sopronban, Pécsen és Debrecenben „ÉTI Körzeti Képviselők” alakultak azzal, hogy ezeken kívül még a miskolci és a szegedi ÉTI körzeti képviselőkről is gondoskodni kell. Az első soproni ÉTI Körzetre 1948. aug. 15-től (a „Győri Építési Főigazgatóság” területére kiterjedő hatáskörrel) Winkler Oszkár építészmérnök, a Budapesti Műszaki Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki karának tanszékvezető egyetemi tanára kapott írásbeli megbízást, aki 1945–1948-ig Sopron és Vas megye területén az „Építésügyi Kormánybiztosság” megbízotti teendőit látta el.

Az ÉTI az 5500/48. Korm. sz. rendelet végrehajtása nyomán az 1948. év végén a 12.270/48. Korm. sz. rendelettel „Magasépítési Tervező Intézet” (MATI) alakult.

2. A „VIII. MATI SOPRONI TERVEZŐ IRODA” Winkler Oszkár mint állami tervezési megbízott volt magánirodájában, (Sopron, Frankenburg u. 6.) kezdte meg működését, majd 1949. februárjában elfoglalhatta a Sopron, Lackner Kristóf u. 7. szám alatti volt törvényszéki épületben a rendelkezésére bocsátott hivatali helyiségeket, amelyekben többszöri átalakítással és helyiségcserékkel az iroda ma is működik.

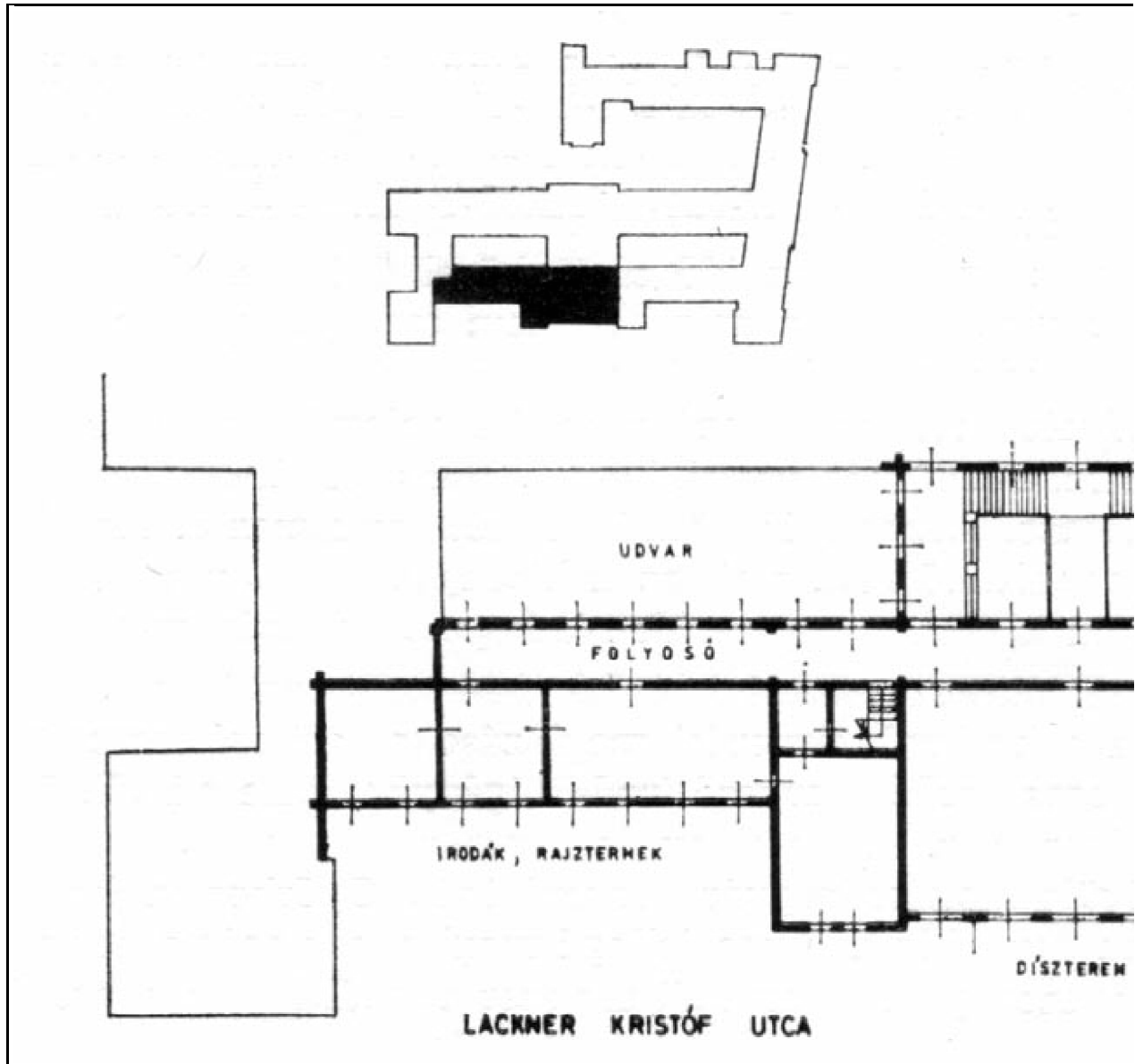
322 Az alapítással járó vajúdat, a sok névváltozást és átszervezést e rövid kezdeti idő alatt használt bélyegzőlenyomatok illusztrálják (1. kép). Az irodahelyiségek alapterülete kezdetben a következő volt: közlekedési terület 102,50 m²; üzemi és mellékhelyiségek 64,40 m²; dolgozószobák 266,00 m²; összesen 432,90 m² (2. kép).

1. kép. A Tervező iroda fejbélyegzői

A soproni körzeti megbízott működését 1948-ban 3 fős létszámmal kezdte meg. Ez a létszám hamarosan nyolcra emelkedett, Winkler Oszkár, Hárs György, Zergényi Éva, id. Kalmár Dezső, Löbel Rezső, dr. Lakatos János, Gallus László, Steindl Oszkár). Ez a létszám a Győr város területén működő hat taggal (Lakatos Kálmán, Gallyas Kamill, Bödök Szilárd, Bödök Tamás és Major Balázsné) együtt csakhamar 14 főre emelkedett. Lakatos Kálmán 1949. július 8-án a soproni irodában tevékenykedő győri dolgozókkal együtt kivált a soproni irodából [323](#)és győri fiókirodaként, Soprontól függetlenül, eleinte ugyancsak a MATI, majd a VÁTI fiókjaként folytatta tevékenységét. A gépészeti szakképzettségű győri dolgozók a győri és a soproni fiókirodák esedékes gépészeti munkáit egyidejűleg látták el.

Amikor Győr-Moson-Pozsony közigazgatásilag egyesített vármegyét Sopron vármegyével „Győr-Sopron megye” néven, Győr város székhellyel egyesítették (1949), a győri tervező irodát megszüntették és „Győri Tervező Iroda NV” néven önálló vállalatként újjáalakították. Ettől kezdve a soproni iroda Győrhöz tartozott.

2. kép. A Tervező iroda elhelyezése 1948-ban

A soproni tervező iroda vezetője 1956-ig Winkler Oszkár volt, aki 1957-től néhány évig a tervező vállalat főépítési teendőit látta el.

Kezdetben a fontosabb tervezési munkákon kívül az irodavezető látta el a szervezési, ügyviteli és vezetési feladatokat is. A tervezési megbízások számának és volumenének rohamos növekedése, a helyszíni tárgyalások és adatfelvételek sokasága szükségessé tette helyettes kijelölését és gondoskodni kellett a feladatok megosztásáról. A helyettesi teendőket külön írásbeli megbízás nélkül Hárs György építész mérnök látta el, akit azonban már 1951. április 1-én a zalaegerszegi iroda vezetésével bíztak meg. Utóda 1952. december 1-vel Sándor László volt zalaegerszegi irodavezető lett, akit 1953 szeptemberében Barabás Miklós építész mérnök követett. Barabás távozása (1956) után Németh Ferenc győri építész mérnök látta el

a helyettesi teendőket, aki később 1967. május 30-ig irodavezetői minőségben dolgozott. A helyettesi teendőket ekkor egy ideig Báthory Tibor mérnök látta el, 1964. november 16-tól 1970. nov. 14-ig pedig Szentpály Árpád építészmérnök volt az irodavezető helyettese.

324 1956. december 27-től 1958. október 1-ig Zoltán László építészmérnök volt a soproni iroda vezetője, aki közben a brüsszeli világkiállítás magyar pavilonjának építésvezetői teendőit is ellátta és az építés befejezéséig úgyszólván állandóan Belgiumban tartózkodott. Visszatérte után Budapestre helyezték. Utóda soproni irodavezetőként Németh Ferenc volt. Németh Ferenc kilépése után Bircher Oszkár győri építészmérnök lett a soproni iroda vezetője, aki ezt a tisztséget 1976. december 31-ig látta el. Amikor a területi építészek intézményét országosan bevezették, Sopron és környéke területén az 1957. évtől néhány esztendeig Winkler Oszkár töltötte be ezt az állást. A területi építészek intézményét néhány év múlva módosították, azaz ezekkel a teendőkkel országos viszonylatban budapesti építészeket bíztak meg.

3. A szorosan Györhöz tartozó iroda első soproni termelési értekezletét 1950. november 9-én tartotta. Ezen ismertették és részletezték az iroda addig végzett munkáját, a végzendő tervteljesítmény előírását. A kezdeti időszakban, még inkább az első 20 év folyamán végzett tervezési munkák bebizonyították az iroda létjogosultságát: ez alatt az idő alatt közel 4000 tervdokumentációt készített el, illetve adott ki. Ebben a számban nem szerepelnek a csak felmérési, bontási, kisebb tatarozási, helyreállítási, felújítási, átalakítási, állag- és értékmegállapítási műveleteket tartalmazó munkák, valamint a szakértői vélemények. Azt is figyelembe kell még venni, hogy számos tervdokumentáció több, néha 10–20 épület kiviteli terveit és költségvetését tartalmazta. Az elvégzett munkák minősége is megfelelő volt, amit az is bizonyít, hogy az iroda nemcsak Sopronban, hanem azon kívül is nagy területéről kapott tervezési megbízást.

A győri tervező vállalat szervezeti felépítésében komplex jellegű volt, ami azt jelentette, hogy a sokirányú tervezési megbízásokat generáltervezési megbízásként, más különleges profilú tervező irodák igénybevétele nélkül, önállóan vállalhatta, illetve végezhetette. A komplex tervezés országos hatáskörrel Sopronban először az épületasztalosárugyár tervezésénél, Győrben a kenyérgyárak tervezésében jelentkezett és az ilyen jellegű megbízások száma nagy arányban növekedett. Ugyanezen generáltervezői elv szerint működik a soproni iroda is.

Ami az iroda elhelyezését illeti, az épület eredetileg is hivatali célokat szolgált, de közben szovjet hadikórház is volt, majd egy ideig részben gazdátlan maradt. A beköltözéskor kilincs nélküli, repedezett ajtók, gyenge, vagy hiányzó világítás fogadta a beköltözőket. A tervező iroda első berendezése a megszűnt törvényszék berendezéseiből hátramaradt, kiselejtezt asztalokból, székekből „könyvi átírással” átvett berendezési tárgyakkól, valamint a dolgozók hazulról hozott rajztábláiból, bakokból, székekből állott. A hivatali helyiségek és berendezési tárgyak javítása a kezdeti időben nem volt egyszerű feladat, mert dolgoztatni csak állami vállalattal, kisebb értékű munkákat kivételesen iparendéellyel bíró szakiparossal lehetett. (2. kép.)

Nagy nehézséggel járt a hivatali helyiségek fűtése, a tüzelő felhordása, a kályhák kihamuzása, továbbá a napfényelőhívásra berendezett és az építésztervezők magántulajdonában álló fénymásoló keretekkel történő fénymásolás, amely olyan méreteket öltött, hogy ez egymaga is meghaladta egy ember teljes munkaidejét és munkaképességét.

A nehéz fénymásolókeret helyett az iroda egyik dolgozójának (Tabajdy Tibor) ötlete és rajza alapján egy kitolható, forgatható lappal ellátott napfény előhívó-keret készült házilag, a helybeli „Vas- és Szerelő KTSZ” segítségével. 325 Később ugyanúgy készült egy napfénymentes időben is használható,

villanylámpákkal üzemeltethető asztali fénymásológép.

Ezek az aránylag még primitív fénymásológépek addig voltak használatban, amíg az iroda egy villanyüzemű gyári fénymásológépet kapott. Ettől kezdve a teljesítmény ugrásszerűen emelkedett, a fénymásoló részleg mentesült az igen fárasztó fizikai munkától és kiegészítő munkaerő igénybevételétől.

A volt törvényszéki nagy tárgyalóteremben az ún. „díszteremben” (belmagassága a 6 métert is meghaladta), egyetlen emeletes Meidinger-kályha szolgáltatva a meleget, ezért télen a helyiség kifűthetetlen, gyakorlatilag használhatatlan volt. Éppen a helyiség kifűthetlensége miatt itt néhány asztali tenisz-asztal került felállításra. A termet sportolásra, a ritkán tartott illetve rendezett irodai összejövetelek céljaira használták és itt rendezték azt a kiállítást, amelyen az irodai munkák elkészült terveit, azok modelljeit mutatták be a város lakosainak.

A szervezettség, a teljesítmény, a létszám és az iroda összetétele lassan kikristályosodott, a dolgozóknak biztonságos létérzetet adott. A közösségi érzés megjavult, a termelékenység növekedése már nemcsak a létszám emelésétől, egyesek többletmunkájától függött. Az építészeti felfogások közötti ellentét az irodán belül mindjobban elmosódott, a régi szakemberek és a „fiatalok” kezdtek megismerni és elismerni egymást.

A sok és fontos tervezési feladat miatt szükségessé vált a létszámemelés, amit a Sopron Városi Tanács jelentős módon azzal támogatott, hogy lehetővé tette a szakemberek soproni letelepedését lakásgondjainak megoldásával. Az iroda működésének első 20 éve alatt több mint 10 tervezőirodai dolgozó elhelyezését segítette a városi tanács lakáscserékkel, illetve lakáskiutalással.

Az iroda vezetőjét, Winkler Oszkárt tervezői munkájának elismeréseképpen már 1953-ban Ybl-díjban részesítették. Az iroda dolgozói közül 1968. december 31-ig tizen „Kiváló dolgozó” oklevelet és jelvényt kaptak, köztük többen ismételtel is. Az 1969. I. 1–1977. V. 1-ig terjedő időszakban a kiváló dolgozói kitiüntetésben részesültek száma több mint kétszeresére emelkedett.

Az iroda dolgozói társadalmi munkában főként az építéssel kapcsolatos problémák megoldásában segítettek és támogatták a várost. Röviddel a megalakulás után egy sportstadion terveit készítették el a 84-es út É-i oldalán, a régi Nagyszoda környékére (Winkler Oszkár, Gallus László), amely azonban nem valósult meg. Később az iroda szakemberei az egész városban felkutatták a könnyebben és aránylag kevés költséggel helyreállítható házakat, lakásokat. Ezeket vázlatosan, a várható költségekkel és rajzvázlatokkal kiegészítve a Városi Tanács rendelkezésére bocsátották, ezen felül fényképfelvételekkel illusztrált összeállítást készítettek és adták át a „Sopron sebei”-ként még mutatkozó épületekről.

A romos házakat, utcatorokat, vagy a már csak romokban megmaradt házhelyeket, foghíjakat feltérképezték. Javaslatok készültek a házak felújítására, átalakítására, emeletráépítési lehetőségekre, esetleg lebontására vonatkozólag, mindig megfelelően indokolva a javaslatok várható költségeivel. Mindezt társadalmi munkában.

Ebben az időben részben az önálló Sopron vármegye megszűnése miatt hivatali szervek (állami és megyei hivatalok, törvényszék stb.), részben pedig a gyors egymásutánban Győrbe áthelyezett vállalati központok távozása hátrányosan érintette és visszafejlesztéssel fenyegette Sopron városát.

326 Az ipari épületek helyreállítása, bővítése, különösen az épületesztalosárugyár megépítése¹⁽¹⁾ emelte a helybeli munkaalkalmakat, de a lakáshelyzet igen lassú javulása, a háborús károk és az elavult épületek helyreállításának az országos átlagtól való elmaradása még sok nehézséget okozott.²⁽²⁾

Az iroda termelékenységének fokozásával emelkedő jövedelmezőség lassan lehetővé tette magának az irodának belső korszerűsítését. Ekkor került sor az iroda teljes festésére, parkettázásra, neonfényes világítótestek felszerelésére, a feladatok elvégzéséhez szükséges kisebb átalakításokra, megfelelő irodaberendezés beszerzésére, a folyosókon dupla ablakok beépítésére. Lehetővé vált új, korszerű sokszorosítógépek vásárlása, új nagyobb teljesítményű villany fénymásológép beszerzése. A szorzógépek számának és minőségének emelése által a kisegítő tervezési munkák (árelemzés, szorzás, dokumentálás stb.) végzése is könnyebb lett, a gépesítés fokozásával az egész tervezési munka gyorsabbá vált.

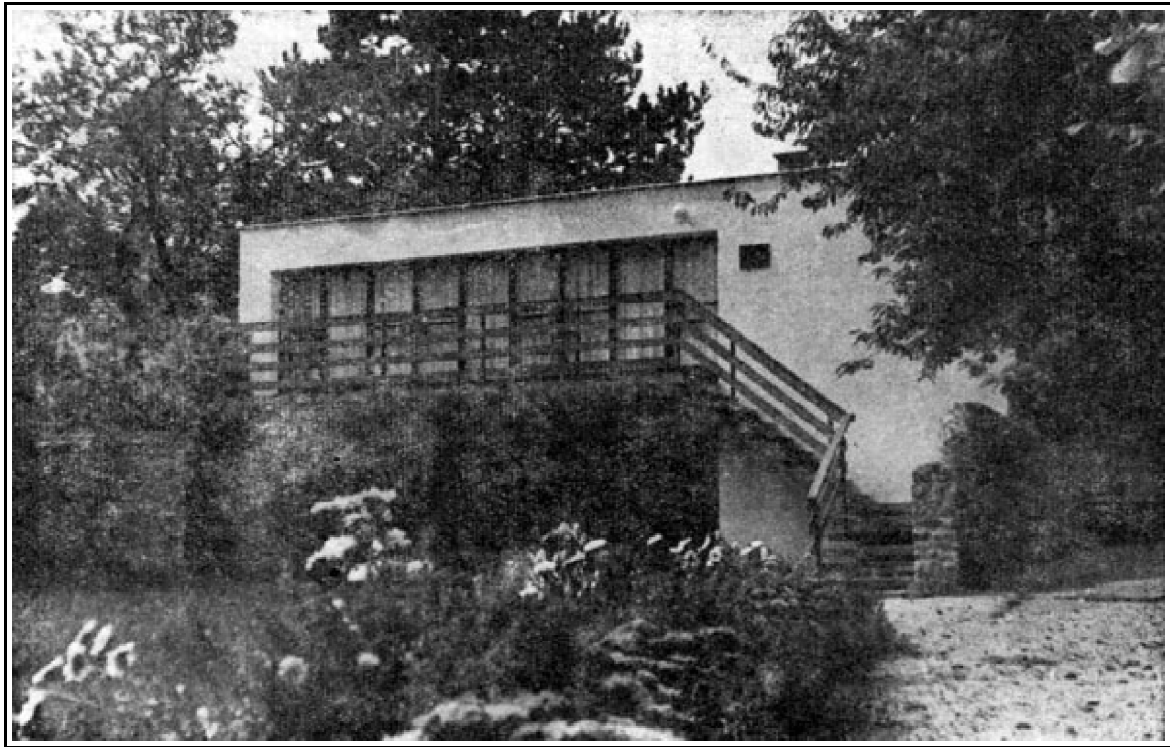
Az a körülmény, hogy a soproni irodának a győri központtal való kapcsolata szilárd alapokon nyugodott, az együttműködés harmonikussá vált, a műszaki vezető gárda összefogásán és segítségével, a kölcsönös megbecsülésen kívül – a soproni iroda fennállásának egész ideje alatt – a központi igazgatás segítségével és támogatásának köszönhető. Ez a támogatás időnként igen kellett a mostoha körülmények nyomása alatt álló soproniaknak, akik mintegy viszonzásul a termelési munka intenzitásának önkéntes fokozásával, a folyamatos vállalati jövedelem eléréséhez, sőt a jövedelmezőség nehézségeinek és bizonytalanságának leküzdéséhez nyújtottak a központnak komoly segítséget, kiegészítést.

4. Az 1956-os események érintették az irodát is, mivel a dolgozók egy része nyugatra távozott. A visszamaradtak az eltávozottak pótlására – az akkori viszonyoknak és lehetőségeknek megfelelően –, az iroda működéséhez szükséges feladatok ellátására egy-egy dolgozót jelöltek ki maguk közül. A kijelöltek ezután kollektív tanácsként vitték az ügyvitelt: először az eltávozottak félbemaradt munkáinak szétosztásával, továbbvitelével, majd a megbízó felekkel való tárgyalások, valamint új tervezőiszerződés-kötések révén új munkákat vállaltak.

A győri központ ezt a helyzetet tudomásul vette, az intézkedéseket jóváhagyta, a Magyar Nemzeti Bank a régebről fennálló cégjegyzési jogosultságot folyamatosan elismerte és elfogadta. A vállalat győri központi vezetőségének egy része ugyancsak külföldre távozott, ezért az ügyeket a visszamaradtak ekkor ideiglenesen intézték. Helyzetük annyival volt egyszerűbb, mint a soproniaké, mert további instrukciókért közvetlenül a felettes minisztériumhoz fordulhattak, ahol a vállalatok intézkedéseit jóváhagyták, esetleg módosították.

A személyzeti vonatkozásban már régebben megindult fluktuáció egy ideig folytatódott, sőt némileg fokozódott. Országszerte könnyebb lett az állásváltoztatás, amit az építőipari szakmában vonzóvá tett a sok alakulásban lévő és szakembert kereső vidéki építőipari szövetkezet, ahol csábító volt a nagyobb kereseti lehetőség. Ez viszont azt is jelentette, hogy az eltávozott dolgozók helyett 327 fiatal, szakképzett dolgozót lehetett alkalmazni, ugyancsak nagyobb fizetésért. Javult a viszony a Sopron városi Tanáccsal és a part támogatása is érezhetőbbé vált.

A fiatalok szakosztályonként munkabrigádokat alakítottak, a jó és pontos munka érdekében egymással versenyre keltek, majd egyéb társadalmi feladatot, elfoglaltságot is vállaltak. A KISZ tevékenysége intenzívebb lett, foglalkoztatta tagjait, feladatokkal bízta meg őket, fokozta az együvértartozás és az egymásrautaltság érzetét.

3. kép. A Tervező iroda tóalmi üdülője (Gábor István felvétele)

Az 1964. évben új díjszabások léptek életbe, megváltozott a tervteljesítési módszer, ami a régebbiekkel való összehasonlítást megnehezítette ugyan, de vállalati viszonylatban országszerte minden tervező irodánál teljesítménynövekedést eredményezett és a jobb megélhetést és a munkaeredmény javulását hozta. Ekkor szerezte meg az iroda a tóalmi telket, ahová a Varga László és Németh Ferenc által készített tervek alapján az iroda dolgozói sok-sok tényleges fizikai munkával végezték az üdülő építését. Az eredmény láttán nem maradt el a győri központ anyagi támogatása sem. A befektetés az 1964. év végéig – az épület tető alá hozásáig – meghaladta már a 100 eFt-ot. A következő években befejeződött az építkezés, majd erőteljes központi támogatás és segélyezés mellett megindult a berendezkedés.

Ma már kényelmes üdülési lehetőséget nyújt az épület, amit az időközben történt bővítéssel a központ is jól kihasználhatott. A terület a további bővítést is lehetővé teszi. Ez már meg is indult (3. kép). A vállalat szántódi üdülőjét a soproni iroda dolgozói is igénybe vehették. Ezenfelül a Balaton mentén több üdülőhelyen vállalati bérbevétel útján biztosították a dolgozók kedvezményes üdültetését.

328A társadalmi segítségnyújtás szép megnyilvánulása volt a főként Tolna–Baranya megyéket közvetlenül érintő nagy-dunai árvízjárok leküzdéséhez nyújtott segítség, továbbá a Szabolcs–Szatmár megyékben a Tisza és mellékfolyói okozta árvízvédelemben való részvétel, mégpedig nemcsak az iroda dolgozói által gyűjtött készpénzsegíttéssel – hiszen ez csak csöpp volt a tengerben, – hanem a hetekig, sőt hónapokig a helyszínen, igen mostoha körülmények között végzett felmérési, telepítési, tervezési, statikai stb. munkával. A kiküldöttek (Varga László, Tormási Lajos, Szász Lajos, Nagy Antal) hozzáállása is enyhítette az árvíz sújtotta lakosság sorsát. A távollévők helyett az itthoni dolgozók az irodára kirótt tervezési munkafeladatokat nemcsak elvégezték, hanem túl is teljesítették és ezzel a többletmunkával az árvízjárok

mielőbbi legyőzésében kivették részüket.

Néhány szóban meg kell még emlékezni a sporttevékenységről. Szép sporteredményt ért el Sosztarich András a repülőmodellezés terén. Nemcsak versenyeket és díjakat nyert, de elérte az „Országos Érdemes Sportoló” fokozatot is. Tulajdonosa továbbá a „Haza szolgálatáért” érdemérem bronz fokozatának és számtalan egyéb díjnak, illetve elismerésnek. Nagy kedvvel, szorgalommal és eredménnyel nevelte az „utánpótlást”.

A legutóbbi időben megindult a fertői vitorlásélet is, előbb csak balatoni kölcsönhajókkal. A fertőrákosi vitorlástelepen készülő vállalati nyaralóépület (4. kép), a Fertőn való nyaralást, a már beszerzett hajók pedig a sportolást a jövőre is biztosítani fogják. Az irodai vitorlás szakosztály már versenyeken is résztvett. Csapatversenyt vívott a városi bajnokságban egynehány évig a tervezői tekeszakosztály is.

A labdarúgók kis létszámuk és a gyakori külszolgálat miatt rendszeres versenyen nem vettek részt, barátságos mérkőzéseket azonban több ízben is rendeztek. A sakkcsapat mindössze 3 évig működött. Ez alatt tagjai résztvettek a helyi versenyeken, ahol ketten országos II. osztályú, ketten pedig III. osztályú minősítést és a „Fésüs Kupa” mérkőzésen ezüstérmet szereztek.

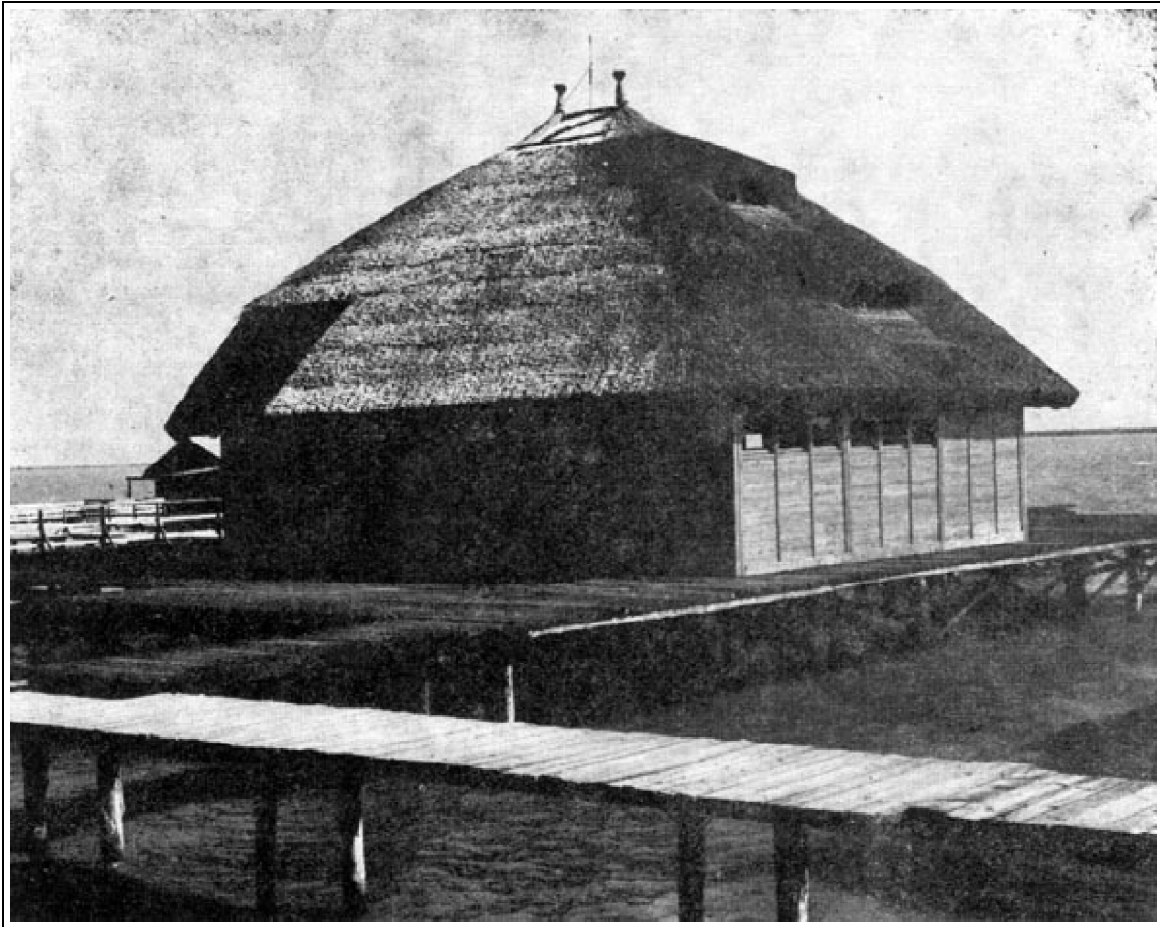
A működőképes fotószakkör a központ által rendelkezésre bocsátott nagyítógéppel és egyéb tartozékokkal rendelkezik, a laboratóriumi munkák végzéséhez még igen szűk fotólabor is igénybe vehet. Az iroda dolgozóinak rendelkezésére áll a helyszínen egy 1200 kötetes könyvtár, közel 400 kötetből álló, a középfokú, egyetemi továbbképzés céljait szolgáló szakkönyvtár, ezen felül sok magyar és idegennyelvű szakfolyóirat. Természetesen a győri központban ennél jóval több könyv és folyóirat is igénybevehető.

Szakmai irodalommal a győri központ hivatalból is ellátja a soproni irodát. A külön kezelt pártkönyvtárban jelenleg 123 kötet áll a dolgozók rendelkezésére.

Mind többen külföldi tanulmányutakon is résztvettek. Az így szerzett tapasztalatokat írásban és vetítettképes előadásokon ismertették. A helybeli ÉTE előadásokon részben mint előadó, részben mint hallgató az iroda csaknem valamennyi dolgozója résztvett.

5. A tervező irodából kikerült tervek dokumentációi, az azok alapján létesített épületek értékelésénél figyelembe kell venni az elmúlt húsz év folyamán uralkodó, ill. változó tendenciákat. A második világháború befejezését követő években, 1948-ig az állami tervezőirodák létrehozásáig az épületek tervezését magántervezők végezték. A háborús időkben a magyar építészek munkáin érezhető hatások reakciójaképpen az építészek folytatni kívánták azt a modern [329](#)irányzatot, amelynek az 1930-as években követői voltak. Az 1950-es évek elején az úgynevezett „szocialista realista” irányzat következett; a helyes értelmezés szerint olyan épületeket kellett tervezni, illetve létesíteni, amelyek tartalmukban a reális követelményekhez igazodnak, formájukban nemzeti jellegűek. Az irányzatot a gyakorlatban még az ország sok jónevű építésze is tévesen értelmezte, így valósultak meg abban az időben olyan tervek, amelyek a tartalommal ellentmondásban levő homlokzatokkal igyekeztek monumentalitást kifejezni olyan épületek esetében (pl. többszintes lakóházaknál), ahol az semmiképpen nem volt indokolható. Ebben az időszakban még jóképességű építészek munkáiból is hiányzott néha a belső meggyőződés. A soproni tervező iroda tervezői sem mentesek teljesen ettől az irányzattól, bár megállapítható, hogy a rosszul értelmezett szemlélet korában is igyekeztek munkájukban formai szempontból bizonyos józan tartózkodást tanúsítani. Az 1950-es évek vége felé lassan megszűnt ennek az irányzatnak a többé-kevésbé kényszerítő hatása és a magyar építészek más szocialista államokéval együtt felzárkóztak az európai modern élvonalhoz annál is inkább, mert erre az újszerű szerkezetek, az épületelemek, térelemek előregyártása, a korszerű építési

technológiák, a műanyagok használata stb. egyre inkább módot adtak. Ez mind a győri vállalat, mind a soproni iroda munkáin megmutatkozott.

4. kép. A Tervező iroda fertői (rákosi) üdülője

330A soproni tervező irodában a szóbanforgó 20 évben tervezett jelentősebb munkák az alanti csoportosításban szerepelnek: általános és részletes városrendezési tervek (1); lakóépületek (2); egészségügyi épületek (3); oktatási épületek (4); művelődési épületek (5); irodaházak (6); szolgáltató épületek (7); ipari épületek (8); műemléki helyreállítások (9); mezőgazdasággal kapcsolatos munkák (10); közvilágítási és mélyépítési tervek (11). A továbbiakban a szövegben zárójelben szereplő számok a térképen (6. kép) a soproni épületek helyére utalnak. Az egyes létesítmények vezető építésztervezői ugyancsak zárójelben szerepelnek.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / Amberg Ernő: A soproni Tervező iroda első húsz éve (1948–1968) / 1. Általános és részletes városrendezési tervek.3

1. Általános és részletes városrendezési tervek.³⁽³⁾

A település-tervezés terén (Sopron) általános városrendezési tervének előkészítése és programjának összeállítása több éves munkát jelentett (Winkler Oszkár; munkatársa Sosztarich András). A program

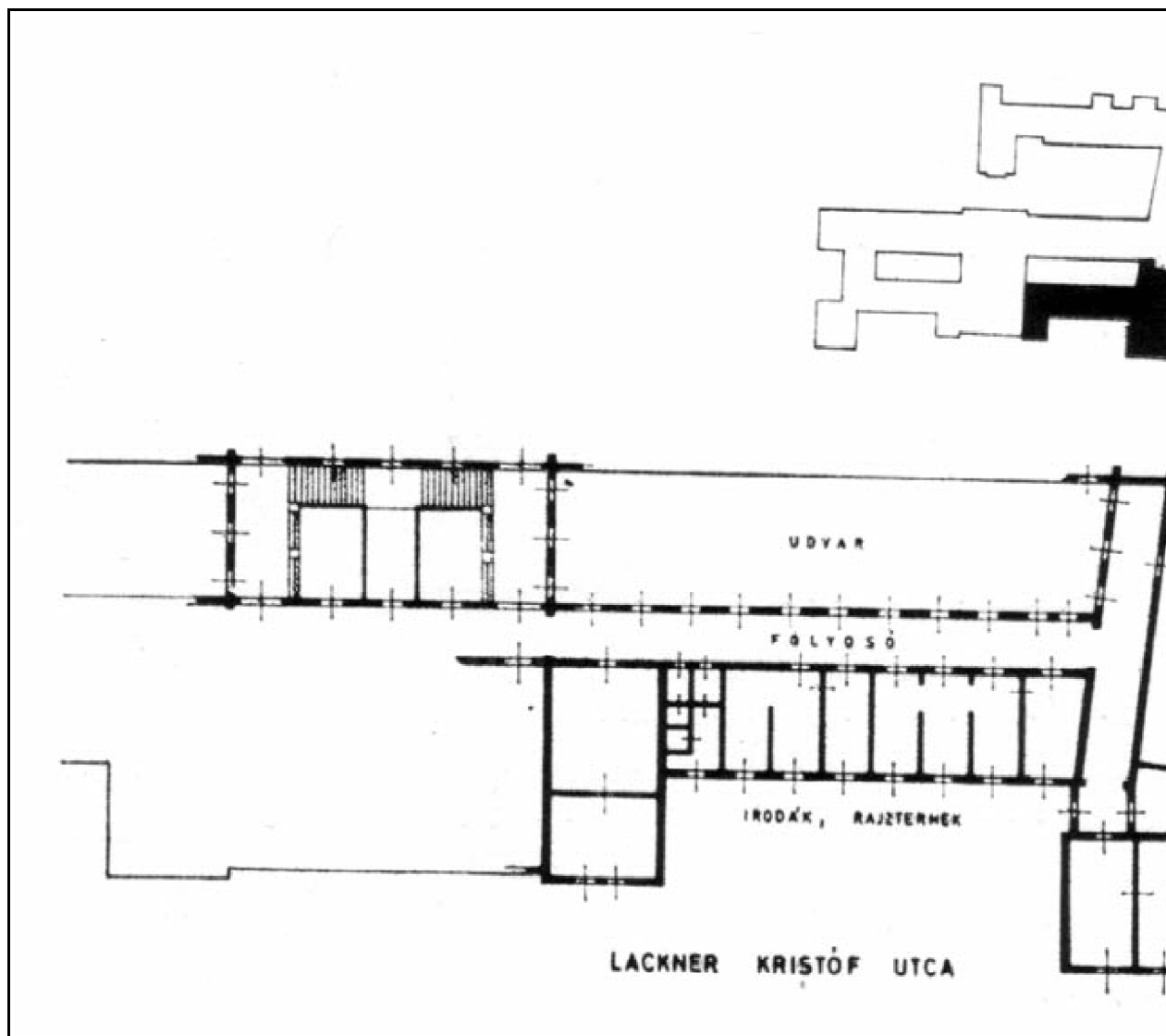
alapján készült el a város általános rendezési tervének első (Kubinszky Mihályné, Winkler Oszkár), illetőleg második üteme (Seregdy Miklósné, Winkler Oszkár). Sopron város belvárosa első rekonstrukciós terveinek előkészítő munkáit, illetve terveinek elkészítését az ezzel a feladattal először megbízott Városépítési Tervező Iroda dolgozói (Riedlmeier Gyula és munkatársai) közbejött akadályoztatásuk miatt elkészíteni nem tudták, ezért ezt a feladatot is a soproni tervező irodában kellett befejezni (Winkler Oszkár, munkatársa Sosztarich András).

A város területére az irodában részletes rendezési tervek is készültek, mégpedig a Kőfaragó térre, az Újteleki utca–Mező utca–Ferenczy János utca–Lackner Kristóf utca épületsorai közötti telektömbre, továbbá a József Attila utcai telepre (Erdeős László, Winkler Oszkár, Varga László, Tkálics Ferenc). E tervek azonban a kivitelezés során a lakásszám növelése érdekében, valamint technológiai változások miatt módosultak.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / Amberg Ernő: A soproni Tervező iroda első húsz éve (1948–1968) / 2. Lakóépületek.4

2. Lakóépületek.⁴⁽⁴⁾

A lakóépületek közül részben títustervek adaptálása alapján először a volt soproni lovarda helyén, a Lackner Kristóf utcában (20. sz.) terveztek többszintes épületeket (Hárs György: 1); ugyanebben az utcában a 18., 22., 24. sz. kockaházak, a 13–19., ill. 30–36. sz. alatt sorházak (Seregdy: 2), a Május 1. téren 58., 60., 62., 64. sz. alatt (Szentpály Árpád: 3), a Kisfaludy utcában 1., 3. és 5. sz. alatt (Hell Géza: 4) többszintes sorházak létesültek. A volt Rákóczi hadapródiskola bombázásból épen maradt épületeit alakította át lakóépületekké Kalmár Dezső. Egyedi tervezés alapján épültek a Május 1. tér. Lenkey u., Kis János u. és Mátyás kir. u. határolta telektömbön többszintes lakóépületek (Winkler Oszkár: 5). A Mátyás kir. utca 23. sz. alatt (Seregdy: 6) a Csengery utca 15. sz. alatt, ill. a Május 1. tér 16. alatt ugyancsak egyedi tervek alapján épültek többszintes lakóházak; utóbbi földszintjére presszó-cukrászda került (Németh Ferenc: 7). A József Attila utcában sorházként kétszintes lakóépületek (Seregdy: 8) létesültek (10/a.–16/b. szám alatt összesen 8 db). A belvárosi hézagtelkeken épült lakóházak, így a Templom utca 23. sz. alatt (Winkler Oszkár: 9) **331a** Templom utca 24. sz. alatt (Füredi Oszkár: 10), a Szent György utca 18. sz. alatt (Erdeős László: 11) a műemléki környezethez alkalmazkodnak.

5. kép. A Tervező iroda elhelyezése 1968-ban

Az 1960-as években a Lenin körút 100–102. sz. alatti hézagtelken – a Lenck átjárótól délre – az iroda háromemeletes lakóépületet tervezett, földszintjén ABC áruházzal (Erdeős László, Varga László: 26). A sokat vitatott Lenin körúti 96. a. sz. alatti másik hézagtelek – a Lenck átjárótól északra – a nagy bástya szabadon hagyásával épült be. Az épület földszintjére az Országos Takarékpénztár soproni fiókjának helyiségei kerültek, a három felső emeletson lakások vannak (Winkler Oszkár: 13). A Kőfaragó tér épületeit házigyári tervek alapján építették. A Cseresznye sor és a Hársfa sor közötti terület részben títustervek, részben egyedi tervek alapján épült be (Varga László: 14). A Szabadság körút, Ady Endre út, ill. Cseresznye sor mentén títustervek alapján ugyancsak lakóépületek készültek, még pedig a tervező irodában készült beépítési terv szerint (Erdeős László: 15). A Jókai utca 25. sz. alatt egyedi terv alapján többszintes lakóház épült (Németh Ferenc: 16). A Gyóni Géza u. 12. sz. és a Kisfaludy u. 4. sz. alatt Vörösházy György (39, 40), a Mátyás király u.-ban (4., 6., 8. és 10. sz.) valamint a Kis János u.-ban (5., 7., 10. sz.) Tkálics Ferenc (41, 42) adaptált négyszintes sorházakat. Többszintes lakóépületeket terveztek

még az irodában: Veszprémben és Zalaegerszegen Füredi Oszkár, Winkler Oszkár, Szombathelyen Kubinszky Mihályné, Forrás Béla, Erdeős László, Nagykanizsán Seregdy Miklósné tervei alapján. Ezenfelül lakótelepek épültek soproni tervek szerint: Győr-Sopron megyében 17, Komárom megyében 4, Vas megyében 7, Veszprém megyében 9, Zala megyében 19 községben.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / Amberg Ernő: A soproni Tervező iroda első húsz éve (1948–1968) / 3. Egészségügyi épületek

3323. Egészségügyi épületek

Az egészségügyi épületek sorában meg kell említeni az eredetileg az Újságírók Nyugdíjintézete részére szállodának tervezett épület átalakítását állami szanatóriummal (Füredi Oszkár: 17). Szentgotthárdon egyemeletes rendelőintézetet és szülőotthont (Winkler Oszkár) építettek; Györsövényházán és Kapuvárott orvosi rendelőt és lakást. A vegyész szakszervezet részére a soproni Csepel Üdülő bővült egy kétemeletes épülettel (Erdeős László: 18).

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / Amberg Ernő: A soproni Tervező iroda első húsz éve (1948–1968) / 4. Oktatási épületek

4. Oktatási épületek

Oktatási épületekkel kapcsolatos munkák Sopronban: az Orsolya téri volt zárdaépület 24 tantermes iskolává való áttervezése (Winkler Oszkár: 19) és a volt líceumi diákothron (Hunyadi J. u. 8–10. sz) átalakítása általános iskolává (Kubinszky Mihályné: 20). Tantermekkel bővült a kurucdombi általános iskola épülete (Seregdy Miklósné: 21). A pécsi tudományegyetem volt evangélikus teológiai karának épületéből is általános iskolát alakítottak és a Kőfaragó-téri lakótélen építésével kapcsolatban ez az iskola 8 tanteremmel bővült, Kellner utcai bejárattal, tornateremmel (Winkler Oszkár: munkatársa Varga László: 22). Mosonmagyaróvárra Szentpály Árpád tervezett egy 16 tantermes gimnáziumot, Sólyom Miklós egy 12 tantermes általános iskolát. A soproni Kőfaragó téri iskolának tervei alapján Celldömölkön az Árpád úton építettek új általános iskolát. A Csermajori Tangazdaság külön épületben kapott tornacsarnokot (Winkler Oszkár).

A Kőszegi Gyógynevelési Intézet iskoláját a volt honvéd hadapródiskola épületében valósították meg, tetemes átalakítással, bővítéssel és új épületekkel (Füredi Oszkár, Kubinszky Mihályné, Szentpály Árpád, Wehoffer József, Szalay Pál).

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / Amberg Ernő: A soproni Tervező iroda első húsz éve (1948–1968) / 5. Művelődési épületek⁵⁽⁵⁾

5. Művelődési épületek⁵⁽⁵⁾

A soproni Csengery utcai egyemeletes Elzett-gyári művelődési otthon (Winkler Oszkár: 23) tervezését követte az Ady Endre úton a még akkor szovjet vezetőség alatt lévő textilgyár részére 600 személyes teremmel ellátott művelődési épület (Winkler Oszkár: 24). Ennek alapján épült meg az Ikarus gyár dolgozói részére a mátyásföldi kultúrház (Winkler Oszkár). Ezek a tervek a magyar kormány ajándékként felhasználásra kerültek a Koreai Népi Demokratikus Köztársaságban is. Zalaegerszegrre 700 fő befogadóképességű filmszínház tervei készültek (Winkler Oszkár), Zalaszentgróton 450 fős (Seregdy

Miklós né), Bágyszovátton 250 fős művelődési ház (Tkálics Ferenc), Kapuvárott 300 személyes filmszínház (Seregdy Miklós né) épült soproni tervezők munkája nyomán. Zalaegerszegre megyei könyvtárat tervezett Erdeős László.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / Amberg Ernő: A soproni Tervező iroda első húsz éve (1948–1968) / 6. Irodaházak

6. Irodaházak

Pártszékház épült Zalaegerszegen, amelyhez külön épületben garázs és konyhaüzem is tartozik (Winkler Oszkár); ugyancsak pártszékház épült Nagykanizsán (Winkler Oszkár). A zalaegerszegi Erdőigazgatóság részére a Kossuth 333 Lajos utcában székház készült (Winkler Oszkár). Több községben, Szanyban, Becsvölgyén, Nemesapátiban, Sarródon, Garaboncon, stb. községháza épült, közülük egyesek jegyzőlakásokkal egybeépítve; utóbbiak nagyrészt tűpustervek alapján.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / Amberg Ernő: A soproni Tervező iroda első húsz éve (1948–1968) / 7. Szolgáltató épületek

7. Szolgáltató épületek

Említésre méltó a Várisi úti fodrászkombinát terve, mely Mosonmagyaróvárott is megépült (Varga László: 25). A Kőfaragó téri lakótelep bölcsődéjét, óvodáját, ABC árudáját és szolgáltató épületének terveit Deák Béla készítette (26). Figyelemre méltók a kurucdombi szélmalommal kapcsolatos kisvendéglő (27), valamint a várisi „Camping” épületei (Erdeős László: 28).

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / Amberg Ernő: A soproni Tervező iroda első húsz éve (1948–1968) / 8. Ipari épületek

8. Ipari épületek

A Soproni Épületasztalosárugyár (Winkler Oszkár: 29) volt Sopronban a második világháború után az első nagyobb ipari létesítmény; a gyár építése új munkaalkalmak teremtését is jelentette. Ezzel a tervvel az iroda bekapcsolódott az ország ipari üzemének tervezésébe, főleg a faipari üzemek területén. A soproni irodában készültek a Nyugatmagyarországi Fűrészek új szombathelyi fűrészüzemére és faforgács gyárára vonatkozó tervek (Winkler Oszkár, több altervező, mint pl. a budapesti és a miskolci műgyetemek szaktanzékai, stb.). A barcsi új fűrészcsarnok beruházási programterve is az irodában készült (Winkler Oszkár), kiviteli tervdokumentációját az Erdőtervben készítették (Vass Dénes).

Országos jelentőségű beruházás keretében valósult meg a Soproni Vasöntöde rekonstrukciója számos új épülettel (Németh Ferenc: 30). A technológiai terveket generáltervezői minőségben a KGMTI készítette.

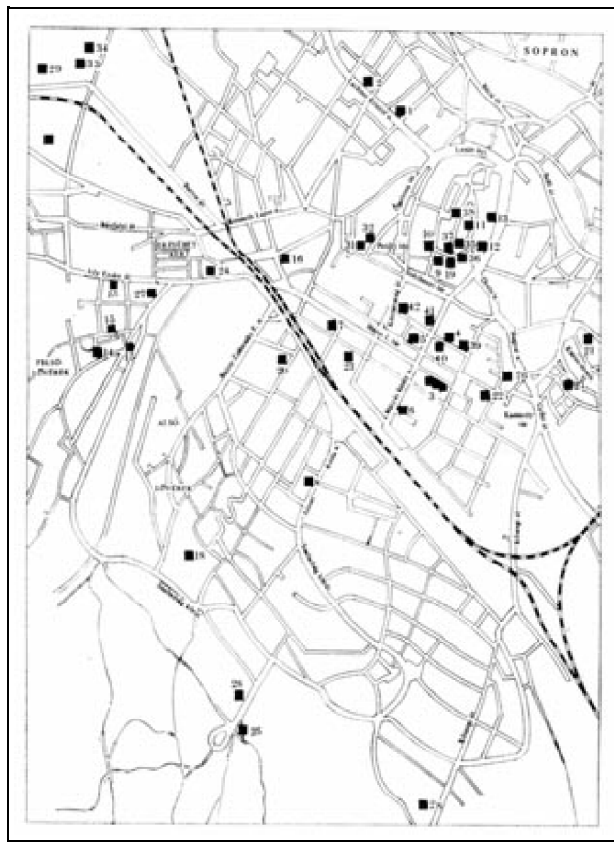
A soproni Rákóczi utcai nevelőintézetnek ruhagyár céljaira való átalakítási terveit (Kalmár Dezső: 31) és később a Hátulso utcában csatlakozó 2 emeletes üzemi szárnyépület terveit (Seregdy Miklós né: 32) az iroda készítette. A ruhagyár technológiai terveit a Budapesti Könnyűipari Tervező Vállalat szerkesztette. A Soproni Sörgyár új főzoházának kiviteli terveit Forrás Béla (33), több sörgyári épület felújítási és bővítési terveit Kalmár Dezső készítette (34). A székesfehérvári Kőfém késztermékraktár kiviteli tervei és a székesfehérvári Videoton vállalat ajkai gyártócsarnokának, munkásszállásának, valamint 50 fős öltözőjének

kiviteli tervei ugyancsak az irodában készültek.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / Amberg Ernő: A soproni Tervező iroda első húsz éve (1948–1968) / 9. Műemléki helyreállítások

9. Műemléki helyreállítások

A műemléképületek között meg kell említeni az Orsolya téri ún. lábasházat, amelyet elsősorban Füredi Oszkár (35) tervei szerint újjátottak fel. Az Orsolya tér rendezésére kiírt tervpályázat díjnyertes terve alapján két lakóházat építettek fel (Erdeős László), mégpedig az Orsolya tér 1. sz. (36) és 4. sz. házat (37). Az Új utca 16. sz. műemléképület tervezését Hell Géza még előbbi munkahelyén (Debrecen) kezdte meg és az iroda dolgozójaként folytatta (38). Ebben az épületben most az Országos Műemlékfelügyelőség soproni kirendeltségének irodái vannak. Több emeletráépítés és tetőtér-beépítés tervei készültek az irodában részben műemlék-épületekben, részben műemlék jellegű épületekben.

3346. kép. A Tervező iroda létesítményei Sopron városban

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / Amberg Ernő: A soproni Tervező iroda első húsz éve (1948–1968) / 10. A mezőgazdasággal kapcsolatos munkák

33510. A mezőgazdasággal kapcsolatos munkák

A gépállomásokkal, állami gazdaságokkal és a termelőszövetkezetekkel kapcsolatos tervezési munkákat a

Rábai János vezette együttes végezte, amelyhez építészeti vonalon még Wehofer József, épületgépészeti munkákban Beskó József, költségvetés készítési, árelemzői és szervezési munkákban Baumann Béla és Szalay Pál, útépítésben Pittner János, mélyépítési munkákban Sosztarich András, fénymásolási és sokszorosítási munkákban Szabó Kálmán, szerződések megszerzésében és a munkák adminisztrálásában Amberg Ernő vettek részt

Az iroda 154 db mezőgazdasági gépállomás dokumentációját adta át 1948–1963-ig mégpedig Baranya, Fejér, Győr-Sopron, Komárom, Somogy, Szolnok, Tolna, Vas, Veszprém és Zala megyében.

Az állami gazdaságok telepeit az iroda dolgozói 8 helyen tervezték meg. Győr-Sopron megyében – az országban elsőként – minden községben megalakultak a mezőgazdasági termelőszövetkezetek. A tervezés ideje 1959. augusztus 5-től 1960. augusztus 30-ig tartott. A létesítményjegyzékek, beindítási jegyzőkönyvek, szerződések, kifizetési vázlatok, talajmechanikai szakvélemények és naplómásolatok iratait 4 kötetben, az adaptálásokat 30 kötetben kísérőjegyzékkel a soproni levéltárban helyezték el.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / Amberg Ernő: A soproni Tervező iroda első húsz éve (1948–1968) / 11. Világítási és mélyépítési tervek

11. Világítási és mélyépítési tervek

Nagyobb jelentőségű szaktervezésként Sopron város utcai világításának modernizálását említhetjük. Ez a munka a megbízó rendelkezésére álló hitelkeretéhez igazodott (vezető gépésztervező Bánfi Frigyes). Az utcai gázvilágítás az Előkapunál és a Lenin körúton az 1953. évben véglegesen megszűnt, a villanyvilágítás modernizálása és bővítése több transzformátor építésének tervezését követelte meg, amelyhez újfajta világítótesteket és oszlopokat kellett tervezni (Bánfi Frigyes). Természetesen az új városnegyedek nemcsak a villanyhálózat bővítését igényelték, hanem a vízvezeték, csatornahálózat, gázvezeték és távbeszélő hálózat építését és a meglévők bővítését is (tervezők: Bánfi Frigyes, Beskó József, Sosztarich András).

6. A jellemzett 20 esztendő óta 10 esztendő telt el. Az iroda ez idő alatt gyarapodott létszámban, tevékenysége változott az azóta fokozatosan módosuló előregyártásban, a felhasznált építészeti anyagokban, továbbá a tervezők személyében, a vezetésben és szervezetében. Ezért új szakasz veszi kezdetét, amelynek ismertetése a jövő feladata.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / HELYTÖRTÉNETIRÁSUNK IDŐSZERŰ KÉRDÉSEI

---

336 HELYTÖRTÉNETIRÁSUNK IDŐSZERŰ KÉRDÉSEI

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / HELYTÖRTÉNETIRÁSUNK IDŐSZERŰ KÉRDÉSEI / Szabó Jenő–Kovács József László: Vallomások egy városról. Magyar írók Sopronról. Szerkesztette Sarkady Sándor. Budapest, 1978

Szabó Jenő–Kovács József László: Vallomások egy városról. Magyar írók

Sopronról. Szerkesztette Sarkady Sándor. Budapest, 1978

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / HELYTÖRTÉNETIRÁSUNK IDŐSZERŰ KÉRDÉSEI / Szabó Jenő–Kovács József László: Vallomások egy városról. Magyar írók Sopronról. Szerkesztette Sarkady Sándor. Budapest, 1978 / I.

I.

Szabó Jenő:

A kötetben huszonkilenc költő és író harmincnégy írása – fele vers, fele próza, – vall Sopronról. A szabad királyivá emelt város hétszázadik születésnapját köszöntő könyv a szerkesztő Sarkady Sándor szerint „nem alkalmi hozsanna” és nem is „művirág koszorú”, ami a szerkesztői szándék igényességére vall, arra, hogy nem enged be a kötetbe olcsó érzelgősséget, alkalmi semmitmondást. Mindkettőt sikerült is kirekeszteni. Viszont az írások általános irodalmi színvonalát az írók, költők meghívás útján való kiválogatása már eleve biztosította.

Azonkívül, hogy ünnepi ajándék, a kötet végre rehabilitálja is a várost. A felszabadulás után éveken át létezett valamilyen suttozó propaganda, amely Sopront a „legreakciósabb magyar város”-nak bélyegezte, mert az utolsók között szabadulván fel, beléje szorult az ország minden menekülő fasisztája. Ezért tette helyesen a szerkesztő, hogy az Illyés Gyulával készült interjút felvette a kötetbe és annak mintegy homlokára helyezte. Illyés nemcsak emlékeztet a város „óriási érdem”-ére, de néhány mondatban találóan meg is rajzolja különleges helyzetéből adódó képét.

A kötet írásai javarészt személyes, Sopronhoz kapcsolódó élményből vagy a város valamilyen történelmi eseményéhez fűződő reminiscenciából táplálkoznak, ez egyben biztosítja is változatosságukat. Persze az elkerülhetetlen, hogy ismételt említés ne essék a város szépségéről és hűségéről. Nem hiba, hiszen a könyv éppen e kettő szószólója kíván lenni.

Az írások között nem ritka a kritikai hangú. „Miért olyan elhanyagolt ez a szép város?” – kérdezi Hegedüs Géza. Bárdosi Németh János még hozzáfűzi: „Hogy határszéli város? ... Pécs – például – az utolsó három évtizedben a duplájára nőtt. Kár, hogy ez a szép város csak az utolsó években tud újra erőteljesebben szárnyalni.” Érdeme a könyvnek, hogy az ünnepi alkalom ellenére is fel merte idézni a város tetszhalott éveit, azokat az időket, amikor az idegen csak nyomós okból „közelíthette meg” és az üdülés éppenséggel nem tartozott közéjük s amikor a műemlékvédelemnek tehetetlenül kellett túrnia, hogy bombasérült történelmi épületeket bontsanak le sokkal nagyobb költséggel, mint amekkorával akkor még helyreállíthatók lettek volna.

Bár Kunszery Gyula nem kritikának szánta, Ikva című versével nem érthetünk egyet. A soproniak számára az Ikva nem csupán poshadó, célját soha el nem érő kis folyócska, hanem évszázados munkahely is. Kétfestők, tímárok, posztósok használták vizét. Kunszery különben igen szép, csak kissé melankolikus versében a végzett munka álmódzásnál sokkal felemelőbb elégedettségét hiányolja a soproni. Mennyivel találóbbak Dénes Zsófia sorai: „... jobban szeretem az Ikva patakot közrefogó és lefelé húzó s sikátorokat ... mert ezek még mindig azt a lázas, előretörő akaratot lélegzik, amely Sopron arcát az alkotó kéz erejével megalkotta és fenn is tartja a mai napig.”

A kötet írásaiban sorra feltűnnek a város történelmének alakjai, ki néhány szavas vázlatban, ki portrévá mélyült alkotásban. Sajnos nem mindegyikkel lehet egyetérteni. Így Dénes Zsófia véleményével sem, aki túlzott hangsúlyt tesz Lackner Kristóf magyarságára. Lacknernek számtalan más érdeme van, amelyekért Sopron nagy fiaként tartják számon. Alakját sokkal hűbben villantja fel Hegedüs Géza hasonló című drámájából kiemelt részlet, amely egy rövid jelenet során érzékelteti az udvaronc, császárhű Lackner Kristóf egyéniségében a városához mindig áldozatosan hű sopronit. Könyvének „A tizenharmadik század” című versében kevésbé sikerült az 1277-es 337-események és szereplőinek felidézése. Talán azért, mert nem azt az István bírót tette költeménye főszereplőjének, aki okos hűséggel „Mint egykor Ábrahám ... már-már fiat áldoz.” Megragadó történelmi hangulattal kelti életre Csanádi Imre verse Hertul fia Miklós miniátort, a Pictor Regist, a Képes Krónika festőjét, aki „Váras Sopron alá, meggyesi földre való.”

Ünneprontó fontoskodásnak látszana kitérni az egyes írások kisebb nagyobb pontatlanságaira, tévedéseire. Csak példaképpen említjük, hogy Szalatnai Rezső a felszabadulás után nem láthatta azt a vízmedencét (helyesebben két tavacska egyikét), amelybe Berzsényi dobálta bele a német fiúkat. Azt a medencét, amelyet Szalatnai látott, a negyvenes években légvédelmi víztárolónak építették. Mindez persze mit sem von le Szalatnai emlékezésének értékéből.

E méltatás szándékosan mellőzi az írások mélyebb taglalását. Az alkalom sem kívánja ezt, az ismertetés kereteit is meghaladná. Az azonban vitathatatlan, hogy a könyv nyereség és érték. Az a város számára, amelyről szól, s az az ország számára, amelynek szól. Szerkesztője jó munkát végzett.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / HELYTÖRTÉNETIRÁSUNK IDŐSZERŰ KÉRDÉSEI / Szabó Jenő–Kovács József László: Vallomások egy városról. Magyar írók Sopronról. Szerkesztette Sarkady Sándor. Budapest, 1978 / II.

II.

Kovács József László:

A Sopron-ismeret rangos dokumentuma az Akadémiai Kiadónál 1978-ban megjelent gyűjtemény.

Mint a gyűjtemény előszavából kiderül, Sarkady Sándor költő, a soproni Óvónőképző Intézet tanára Sopron városi rangra emelésének 700. évfordulója közeledtén levéllel fordult az „irodalmi élet jeles képviselőihez” kérve, „tegyenek vallomást, milyen emlékek fűzik őket Sopronhoz, mit jelent számukra ez a város.” A szerkesztő elmondja a kötet elveit összefogó előszóban, hogy „írástudóink az ősi határmenti kisvárosban elsősorban a Hűség városát a legvárosibb magyar város-t a szépség és műveltség városát magasztalják, majd külön fontos dokumentumként hivatkozik *Illyés* Gyula interjúrészletére és néhány más írásra, melyek „végérvényesen kijelölik Sopron helyét a nemzet tudatában is.”

A kötet anyagát a szerkesztő két fejezetbe gyűjtötte, az I. rész címe Weöres Sándor nyomán *A soproni múzsa*, a II. fejezeté *Soproni harangok*. A gyűjteményt Pozsgai Imre minden szempontból korrekt, pontos ismereteket nyújtó szép ünnepi beszéde zárja, mely 1977-ben az ünnepi évet nyitó tanácsülésen hangzott el. Így az I. fejezet írásai az ünnep alkalmából születtek, a II. fejezetben szereplőket a szerkesztő válogatta korábbi született alkotásokból, „felhasználásukhoz szerzőik vallomás helyett hozzájárultak.” Itt kaptak helyet azok az írók is soproni műveikkel, akiktől a közelmúltban bekövetkezett haláluk miatt a szerkesztő már nem kaphatott írásokat.

A kötet jellegét meghatározó szerkesztői elvről a bevezetés utolsó soraiban olvashatunk. „Mindkét rész szerzői a kívülálló, a nem soproni szemével nézik Sopront. ... Antológiánk soproni tükör tehát, de elsősorban a Sopron-ismeret és nem a soproni önismeret tükre.” Ezt a gondolatot idézi az Akadémiai Kiadó Tudományos magazinjában közölt ismertetés is. (1978/2.)

A kötet két fejezete jórészt nagy értékű írói alkotások gyűjtőmedencéje. Az antológia létrejöttét több éves előzetes gyűjtőmunka, írók felkérése, az anyag összegyűjtése, szerkesztése előzte meg, nem kis gond lehetett az a válogatás sem, mely a *Soproni harangok* fejezetben valósult meg.

A szép kötet megjelenésének magam is örültem. Nem vitás, hogy Illyés Gyula nyilatkozatával, Dénes Zsófia, László Gyula, Varga Domokos, Szakonyi Károly vallomásával, a Sopronból elköltözött, de a Soprontól soha el nem szakadt Csaba József írásaival mennyit gazdagodott a Sopron-ismeret. Milyen finom Takáts Gyulának a reformkor stílusába visszalépő disztichonja! Tatay Sándor, Dér Endre, Varga Domokos sorai pedig a 30-as, 40-es évek soproni szellemiségének, diákéletének fontos dokumentumai. Tatay Sándor Töredékek a soproni évekből c. írása azóta szívderítő emlékirata, a Lődörgések kora I. kötetében jelent meg, benne első regényének soproni **338** megjelenése történetével. Dér Endre írása pedig forrásértékű, mert képet ad a Soproni F fiatalok mozgalmáról, Veres Péter 1943-as soproni látogatásáról. Vele még Komjáti bácsi, a paraszti származású pedellus is rögtön kapcsolatot talált, amikor nagy köcsög tejjel és abált szalonnával kínálta az evangélikus teológián elszállásolt vendéget „Ezt kóstolja meg, hajja! Házi szalonna. Beledrül!” (58. l.)

2. Szerkesztői szándékkal nem illik vitatkozni. Talán mégsem tetszik szerénytelenségnek, vagy utólag könnyű szerrel benyújtható kívánságlistának, hogy az anyag „Sopron-ismeret” és „soproni önismeret” alapon történő szétválasztásával némi vitám van. Nem hiszem azt, hogy általában a fővárosi írók sorai fővárosi szintűek, ennek ellentétéként pedig a vidéken élő alkotók nem írnak vidéki szinten. Az ugyancsak Sarkady Sándor szerkesztésében megjelent (és könyvkereskedői forgalomba nem került) Soproni írók antológiájából nyugodtan ide emeltem volna néhány darabot, így Kerék Imre, Sopronban élő, de a magyar irodalom egészébe tartozó fiatal költő Petőfi versét, pl. a Sopron, Széchenyi tér címűt. Itt lett volna a helye a Szép versek országos lírai seregszemléjében évek óta szereplő Sarkady Sándor néhány versének, pl. a „Szabó Lőrinc szemüvege”-nek, vagy a számos dunántúli ízt is őrző remek lírai nekrológnak, a „Szabálytalan gyászjelentése”-nek Helyet adtam volna Szabó Jenő egyik legjobb novellájának, a Piros zászló–fehér zászló-nak, ez szerepelt az Új Tükör 1978. évi 26., soproni számában is. Becht Rezső Soproni hangulatok című prózai-lírai portréjával, vagy a Soproni évszakok valamely részletével nyugodtan kicseréltem volna a kötet egynémely írását.

A Soproni harangok fejezet válogatását talán régebbi korokból kezdhette volna a szerkesztő. Erre példát maga Weöres Sándor adott, amikor a Három veréb hat szemmel (akkor még kéziratban lévő) antológiájából Nyéki Weöres Mátyás (1575–1654) „CRUCIGER Soproniensis” Fons, speculum, gramen c. versét (Forrás, tükör, pázsit...) Kis Jánostól pedig a Nyári éjszakát engedte át Sarkady Sándor antológiájának. Csak gazdagodott volna a Vallomások egy városról kötet, ha a költő-szerkesztő többet merít a régi századok Sopron-vallomásaiból. Ha pedig a XX. század az irodalmi gyűjtés kezdő időpontja, úgy örömmel olvastuk volna Gyóni: Cézár, én nem megyek c. jelentős antimilitarista versét (1912), mely miatt már a megjelenéskor volt ügyészi kihallgatás, (Gyurói Nagy Lajos költő, egykori soproni teológus visszaemlékezése) majd az I. világháború alatt és később is szavalása miatt per támadt (Irodalomtörténet, 1925. 252. l.).

Kunszery Gyula költő Ikva c. versével szerepel. Nem olvasható a Szibériai utazás, mely a költő soproni

helyettes-tanárságát idézi. Társával „két kókadat fejű helyettestanárok”-utaztak vissza Sopronba, az út kapcsán a költő a Sopron felé vezető állomások nevét, és a Szibériába vezető cári száműzetések színhelyeit kapcsolta össze. A vers megjelenésekor vihart kavart, „Ezt a verset többen nagyon ártalmasan félreértették”, panaszolta 1937-es kötetében a költő. A vers ugyanis így zárul:

*„A kalauz harsányan kiáltott: Sopron
S mi didergésen, fázósan motyogtuk: Vladivosztok!”*

De miért jutott a költő eszébe épp a Szibéria–Sopron analógia?

*„kezdődik előlről minden:
inspekció és dolgozatjavítás
és osztályozó konferencia,
az igazgató újra hospitál,
a reálpártiak zúgolódnak,
azután jön a főigazgató,
és így tovább a régi cirkusz”*

Kunszery különben gyökeret eresztett már Sopronban. Horváth László riportlapjában, a Soproni Noteszben jelent meg későbbi tudományos munkásságát már jelző írása „Lengyel históriás ének Báthoryról” címmel, (Soproni Notesz III. évf. 12. sz., 1933. 339okt.), egy másik számban pedig Petőfi és Ady színházi verseit veti össze. (Ady mint „plagizátor?” Soproni Notesz, IV. évf. 2. sz., 1934. márc. 4.). Maga a vitatott vers pedig hitelesen rögzíti a 30-as évek Sopronát néhány szép sorában:

*Na, mért búsúltok rossz fiúk,
hiszen vár a sok-sok öröm:
télen teáztok az olasznál
vagy a Konventben elboroztok
és aztán a tavaszi séták
a Virág völgyben, Muckon, Várison,
Nyáron elmentek fürödni
a Tómalomhoz, Lőver uszodába”*

Bárdosi Németh János úgy említi Kunszeryt, hogy abban az időben még verseket írt – ez így nem pontos. Soproni tanársága után jelent meg Magamtól az Istenig kötete (Cserépfalvi Kiadó, 1937) és 1948-ban a Fanyar Mosoly. Később is jelentek meg versei, majd jelentős összefoglalása a magyar szonetról.

Bakó József és Kónya Lajos (mindketten egykori soproni prepák az evangélikus tanítóképzőben) verssel szerepelnek a Vallomásokban. Pedig mindketten művészi hitelességgel vallottak saját Sopronukról. Bakó József első tartózkodásáról, az 1910-es évek soproni cipészsegédségéről, innen a munkásművelődés helyi emlékei lettek volna érdekesek, Kónya Lajos pedig az 1930-as éveket írta meg hitelesen Soproni évek c. kötetében. Még egy 1910-es évekhez visszavivő rangos írói vallomás, Szentirmai Jenő prózai önéletírása kínálkozott válogatásra, az 1973-ban megjelent Városok, emberek. Szentirmai még Kovács Jenő néven az 1900-as évek vége felé volt a soproni cölger-tiszti iskolás- és világirodalmi műveltsége is Palotás Fausztin verseket is író tanára hatására soproni gyökerű. Bárdosi Németh János már említett Emlékek és kapcsolatok c. vallomásában Mészáros Sándorról, a Frankenburg Irodalmi Kör elnökéről írja, hogy „nem

afféle verselő notabilitás volt, hanem értékes tollú költő” és hívására Sopron Móricz Zsigmondot, Babits Mihályt, Karinthy Frigyeszt, a „második nemzedékből Szabó Lőrincet, Illyés Gyulát látta vendégül”. Ha soproni szerzőnek helyet adott volna a kötet, úgy a Versek és az Urna énekel költője egy-két versével szerepelhetett volna.

Illyés Gyula Sopron és Kolozsvár összevetése kapcsán Cs. Szabó László esztétát említi, „két népnek, a magyarságnak és a germánságnak ... két kultúrának olyan szerencsés összefonódását figyelhetjük meg Sopronban, amihez hasonlót csak Kolozsvár tud felmutatni. ... Emlékszem. Cs. Szabóval komoly harcaink voltak ekörül” (12. l.) Kevésbé ismert, hogy Cs. Szabó fontos jegyzeteit olvashatjuk Sopronról „Levelek a száműzetésből” c. esszékötetében (1937) Pannónia kismagyarban tájportré-sorozatában Határváros címen. Az alig két nyomtatott oldalnyi írás egésze Illyés írása után lett volna illeszthető, egykori vitájuk emlékeként is. „A város hű volt a Habsburgokhoz s meghódolt Bethlennek, az ellenségnek. Ha sose hittem volna, most el kell hinnem, hogy van nyugati s van keleti magyar, mert volt egyszer Pázmány Péter és Bethlen Gábor.” „A soproni” két nacionalizmus ütközőpontjára szorult, Herderre vagy Kis János első magyar önképzőkörére kellett szavaznia, ... Kezdetben királyhű volt, mert csak bécsi politikával maradhatott a magyar koronáé, később magyarosodó lett, hogy németből átfordított magyar eszmékkel a magyar nemzetállamé maradjon” (i. m. 160–162. l.).

A szép gyűjteményt *névmutató* zárja. Pontos és gondos névmutató ez, helyenként mosolyogatóan pontos. Dombi becenévtől Varga Domokoshoz igazít és megtudjuk, hogy Ladislaus Sextus rex Bóka Lászlóval azonos. Még „Jóska, nyulszájú kocsis” nevét is kicédulázta a kiadó Szakonyi Károly II. világháborús visszaemlékezéséből. Pedig úgy hiszem, a névmutató mellett egy ábécés jegyzetszótárra lett volna szükség. Innen lehetett volna megtudni a régebbi írások első megjelenési helyét. Azt, hogy ki lehet B. József szobrász Jékely Zoltán fényoszró-élességű, satirikus felhangú novellájában. Vagy fel lehetett volna oldani B. Tivadar, Dér Endre soproni diáktársának [340](#)nevét. Egy magyarázó jegyzetet lehetett volna illeszteni M. Kiss Pál írásához, aki a „sok jeles soproni festőre emlékezve” úgy tudja, hogy azok „sorában metszeteivel már a 16. században ott szerepel a Páduában tanult Lackner Kristóf, a nagy városépítő polgármester”. A század bizonyára téves, Lackner legkorábbi metszetei az 1610-es évekből valók. Tartott-e Babits Mihály Sopronban előadást? Mikor? (Bárdosi Németh János visszaemlékezése). Van-e Sopronban Kollonich-palota? Nem a Zichy-Meskó palotára gondolhat Passuth László? „Egy soproni monográfia jóvoltából talán többet tudok az urbánus múlt nagy alakjáról, Lackner Kristófról, mint az átlag magyar olvasó. Ebből az egyelőre kéziratban maradt műből is kicsillan Sopronnak varázsa.” Kinek a kézírata ez? A jegyzetszótár ezt is feloldhatná! Hegedüs Géza a tűztoronyról ezt írja: „A toronysisakon a Habsburg-századokat idéző kétféjű sas (ez a falánk csodamadár egyenest a bécsi Burgból repült Sopron címerébe). És a mi korunk kitűnő stílusérzékkel nem a kétféjű sas *helyére*, hanem a kétféjű sas *fölé* tűzte az ötágú csillagot. Így hiteles ez”. Jelképesen érti-e ezt Hegedüs Géza, vagy tárgyi valóságában? Nem a Szélmalom kaszárnya tornyán látható ötágú csillagra emlékezik a szerző?

A jegyzetszótár ezt a – szerintem jelképesen értelmezendő – gondolatot is magyarázhatná!

3. Tudom, hogy mindezek nem döntő fontosságú dolgok. A recenzens nem szeretne a mondabeli varga szerepébe kerülni, aki rossznak mondott egy festményt, mert az ábrázolt doge cipőjén rossz helyre volt festve egy varrás. A Vallomás egy városról az említett apróságok mellett, vagy a szerkesztő és a recenzens nem azonos szerkesztési elve ellenére is nagyértékű gyűjtemény. Mindenesetre évek óta sürgetem, hogy a Sopron-ismeret és a soproni önismeret fontos dokumentumait – tehát soproni írók és Sopronról írók írásait rangjuk adta keretben együtt kellene nagy közös antológiába gyűjteni és azokat egy soproni irodalomtörténetben együtt elemezni. Sarkady Sándor azonban valójában egy javarészt huszadik századi

alkotásokból álló gyűjteménnyel ajándékozott meg bennünket. Ha néhány kisebb észrevételt és néhány véleménykülönbséget jeleztünk is, a recenzió alaphangja jelentősen az elismerés. Örömmel ismerjük el, hogy Sarkady Sándor megalkotta a magyar irodalom Sopron-ismeretének antológiáját. De a magyar irodalom Sopron-ismerete írói közé néhány szép művével ő is, felsorolt íróársai is beletartoznak az igazi írói rang jogán. Így azzal zárhatom, hogy Sarkady Sándor fáradságos szerkesztői munkája nyomán mindnyájan a Sopron-ismeret változatos, értékes gyűjteményével gazdagodtunk.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / KISEBB KÖZLEMÉNYEK

KISEBB KÖZLEMÉNYEK

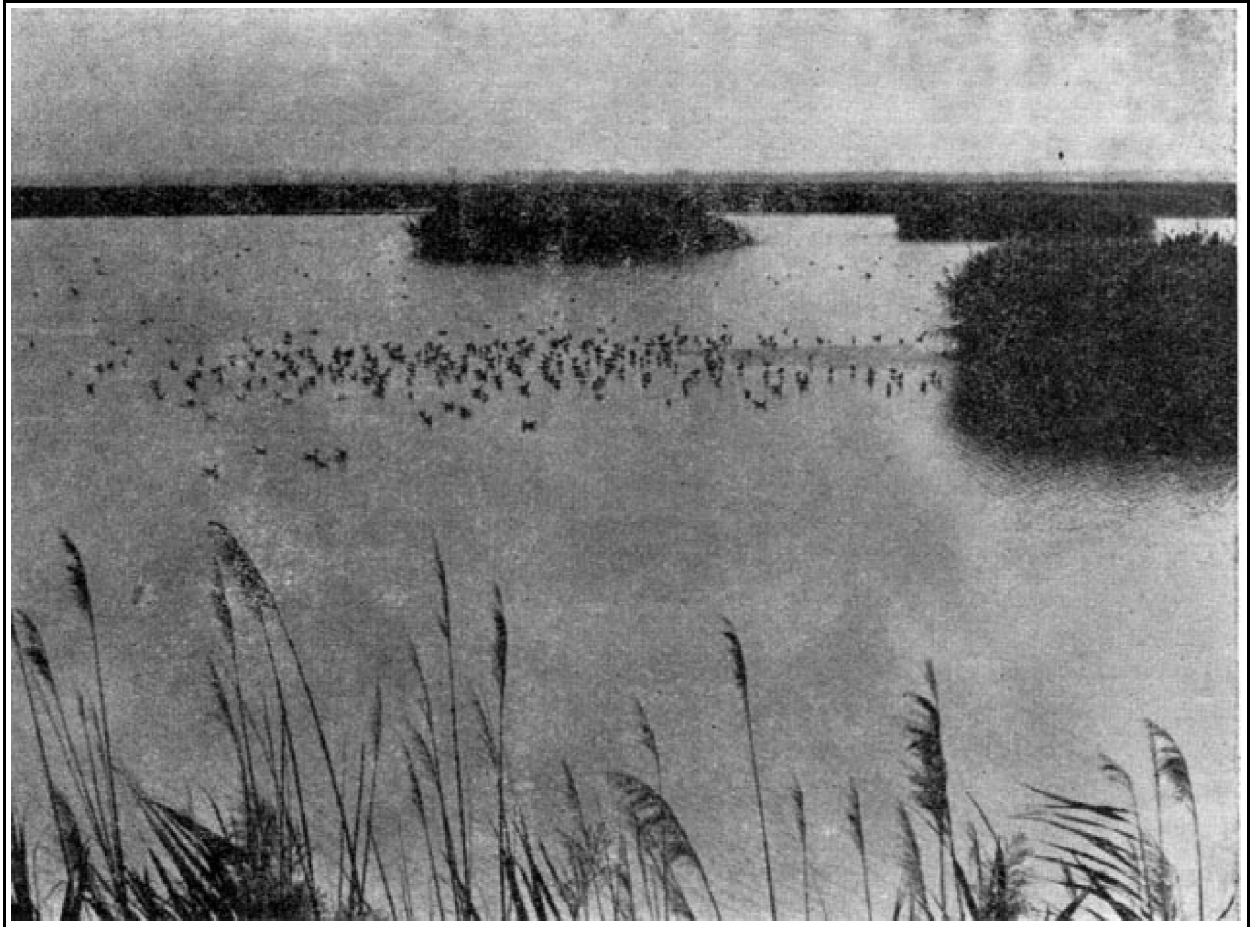

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / KISEBB KÖZLEMÉNYEK / Kárpáti B. László: A magyar Fertő madárvilága és ornitológiai kutatásának soproni vonatkozásai

Kárpáti B. László: A magyar Fertő madárvilága és ornitológiai kutatásának soproni vonatkozásai

1. Majd fél évszázada, hogy a Soproni Szemle közönsége híradást olvashatott a Fertő madárvilágáról és arról a tudományos kutatómozgalomról, amely a húszas években – egyszersmind az osztrák Fertő-lecsapolási tervek ellenakciójaként – indult meg,¹⁽⁶⁾ s nagyszerű eredményekkel gyarapította a hazai zoológiát. Varga Lajos limnológus és mikrobiológus, Mike Ferenc ichtiológus és Breuer György ornitológus neve jelzi ezt a kort, ők századunk Fertő-kutatásának kiemelkedő úttörői, természetvédelmének népszerűsítői és lelkes harcosai voltak. Elért eredményeikről nemcsak ³⁴¹a magyar és a nemzetközi tudományos világot tájékoztatták, hanem szűkebb pátriájuk, Sopron lakóit is.

A második világháború után a Fertő két világrendszer mezsgyéjére került és ez az állapot – legalábbis a zoológia terén – a tudományos kutatás gyepűjét is jelentette. Egészen a hatvanas évekig nagyon kevés állattani munka folyt itt. Ekkor azonban az 1957-ben alakult Fertő tó kutató Tudományos Bizottság, majd az ebből kifejlődött MTA Fertő-táj Bizottság ösztönző hatására megkezdődött újból a zoológiai adatgyűjtés.

A Fertőszéplak közeli Madárvárta öböl

Az Erdészeti és Faipari Egyetem Erdővédelem-tani Tanszékén a folyamatos Fertő-kutatás 1972-ben indult meg, főleg a Fertő-táj gerinces faunájára kiterjedően. Ez a munka teszi lehetővé, hogy – évtizedek múltán – a Szemlében ismét szerény madártani összefoglaló jelenhet meg. Ez a munka eddig összegyűjtött adataival, a nemrégiben megalakult Fertő tó Tájvédelmi Körzet zoológiai indoklását segítette.

2. A Fertő szikes tó. A Közép-Ázsiától kezdődő európai szikestó-láncolat legnyugatibb tagja, Közép-Európa legnagyobb sós tava. Területe 335 km², amelyből a trianoni békeszerződés óta 248 km² Ausztriához tartozik. A magyar Fertő-rész 87 km²-es területéből 55–60 km- a nádas, a fennmaradó rész pedig sekély nyílt víz (Fertő-járó emberek nyelvén a „sík”), ill. a nádas mélyén körülzárt, ún. belső tó.

Vizének mélysége a széliránytól függ, másfél m-nél általában sehol sem nagyobb, sőt Hegykő, Fertőszéplak, Mexikópuszta felé, a nádasok öbleiben legföljebb csak 50–60 cm. A „tavi előregedés” előrehaladott állapotában van, olyannyira, hogy a limnológusként is kitűnő Varga Lajos a „fertőt”, mint tótipustani fogalmat jelölte meg, aminek példájául nevezetes tavunk szolgált. Ma is érvényes megállapításait érdemes röviden felidézni: „A fertők... nagyobb kiterjedésű, igen sekély állóvizek, mind fizikai-kémiai, mind biocönotikai tekintetben ingatag egyensúlyi állapotot mutatnak, ... gyakran kiszáradnak, ... télen fenékgig befagyhatnak, a makrovegetációtól [342](#)mentes területen intenzív a szélhatás, ... a víz és iszap hőmérséklete szeszélyesen változik, a légkör hőmérsékletét gyorsan követi, a flóra és

fauna nagy részét eurotip fajok alkotják ... stb.”²⁽⁷⁾

Meghatározása pontosan illik a mai Fertőre is, azzal a különbséggel, hogy a mesterséges vízszintszabályozás révén most magasabb a vízállás a húszas-harmincas évek vízszintjénél. (Ez egyébként némileg csökkenti a tó öregedését és úgy-ahogy kielégíti a vízi sportigényeket, de a Fertőre jellemző sekélyvízi élővilág nagy részét már elpusztította.)

A fertői víz erősen szikes, sós. Jellemző rá, hogy NY-ról K felé haladva az össz-ionkoncentráció állandóan növekszik, Mexikópusztánál már az 1500 mg/l-t is eléri, erősen szóda tartalmú, Na, Mg kation, HCO₃⁻-D1 anion típusú.

Több forrás és két jelentős patak ömlik a tóba. Osztrák oldalon a Vulka, nálunk a Rákos táplálja, de a víztömeg nagy része a csapadékból és a még ma is felderítetlen mederforrásokból ered. Története folyamán többször kiszáradt, olyannyira, hogy medrében néhol még mezőgazdasági termelés is folyt. Legutóbbi teljes kiszáradása 1865–71 között volt, amikor csak a legmélyebb részein maradtak meg kisebb pocsolyák. A víz ma is vándorol. Hol az északi, hol a déli részen bukkannak elő az iszapátonyok a szél kénye-kedve szerint.

Délről és nyugatról a Fertőmelléki dombor, keletről pedig a Hegykő–Fertőszéplak–Sarród–Mexikópuszta alatti szikes legelő határolja a tavat. Szinte a dombok lábánál kezdődik a Fertőre tán legjobban jellemző, fás növényzet nélküli, egyöntetű nádas. Mesterséges fásítás eredménye, hogy Balf alatt az elhagyott fürdő (egykor: Pittner-féle strand) körül, a nádas mélyén kisebb ezüsthát-bokros látható néhány száradó nyárfával. Természetes cserjevegetáció egyedül Fertőbozónál él a nádasban. Itt kisebb rekettyefüzes foltok húzódnak, közvetlenül a falu alatt.

A Fertő-part valamikori kaszálóit és legelőit ma már nagyrészt feltörték. Így a Fertőmelléki dombor molyhos cserestölgyesei, gyertyános kocsánytalan tölgyesei és a nádas közötti, átmeneti zóna növénytársulásai, többnyire megszűntek, ill. „gyom”-nak minősítve romokban még fellelhetők. E terület állatvilága a belterjes mezőgazdasági és konyhakerti művelés hatására nagymértékben elszegényedett.

Eredeti élőhelynek tekinthető azonban még ma is a hatalmas nádas. Zárt, néhol 3–4 m magas állományát csak a keskenylevelű gyékény foltjai szakítják meg. Külön érdekessége, hogy a síktól elzárva, sokszor attól kilométerekre is, kisebb-nagyobb tavakat találhatunk benne. Ilyen nádbeli tavak a 40 ha körüli Herlakni-tó, a kisebb Hidegségi és Óberlakni-tó, az Überfahrt-tó, a most kialakulóban lévő Püspök-tó stb.

A partmenti községekben egy-egy főcsatorna indul a nyílt víz felé, s ezek a nagyjából félkör alakban húzódó Körcsatornával, valamint mellékcsatornáikkal pókhálószerű, összesen 240 km hosszú víziútrendszer képeznek.

3. A Fertő állatföldrajzi szempontból a Pannonicum faunakörzeten belül a kisalföldi (Arrabonicum) és a bécsi medencei (Vindobonicum) faunajárásokba tartozik. Madárvilága nagyon hasonlít az alföldi szikes tavak orniszáéhoz, bár némileg – főként vonulás idején – attól kissé eltérő. Híres madárvilágának kialakulásában nagy szerepet játszott a ma már gyakorlatilag teljesen megszüntetett Hanság szomszédsága, amellyel szoros vízrajzi összeköttetésben állt. A régi Fertő-kutatók nagy része a „Hanyt” is járta, s így sokkal gazdagabb képet alkothatt a fertői élővilágról.

A ma is hazánkhoz tartozó Fertő-rész legrégebbi ornitológusa valószínűleg Jukovits Anton apátfalvi plébános, későbbi soproni kanonok volt, aki a Fertő múlt századbeli kiszáradása előtt a keleti parton, főleg Mosonbánfalva (Apetlon) környékén végzett gyűjtést és megfigyeléseket. Munkájának eredményeként két

német nyelvű, a Fertőre vonatkozó madárjegyzéket is összeállított.³⁽⁸⁾

343 Az első legátfogóbb, mai viszonyokra is nagyjából érvényes fertői nomenclator magyar nyelven íródott. Fászl István soproni bencés tanár műve,⁴⁽⁹⁾ ki a Fertő és Sopron környékének lelkes kutatója volt. Diákjai közül nem egy, tudományos hírnévre tett szert. Tanára és tanítómestere volt a magyar madártan kiemelkedő egyéniségeinek, így a kőszegi Chernel Istvánnak és a nezsideri születésű Csörgey (Uhlig) Titusznak, akiket Herman Ottó mellett a hazai ornitológia megalapítóiként tisztelünk. Több évtizedes munkája során egy gyűjteményt is összeállított a Fertő madaraiból, amely sajnos a második világháborúban és az azt követő időkben jórészt megsemmisült. Sopron madarai c. dolgozatában, az addigi irodalom és saját megfigyelései alapján, olyan részletes képet rajzolt városunk és környékének madárvilágáról, amely azóta is minden itteni faunisztikai kutatás alapja, s amelyet utána senki sem alkotott.

A Kőrgát mente

A nagyhírű tanítványok szerény mesterének szavai, a kutató és nevelőmunkába vetett hit erejével csengenek napjainkig: „A következő madárjegyzék, melynek fajai legnagyobb részt egy localis-gyűjteményben intézetünk terménytárában föl vannak állítva, hézagos és távol áll a teljesség igényétől; de ha sikerült az ornitológia iránt való érdeklődés magvát az ifjúság közt csak némileg elvetnem, – ha szabad azon hiedelemben élnem, hogy a hazai tudományosság épületéhez egy homokszemmel járultam: úgy örömet

közrebocsátom azt, mint zálogát annak a szeretetnek, mellyel az ifjúság, ennek kiképzetése és jóléte iránt viseltetem” (i. m. 5).

Az „ornithológia iránt való érdeklődés magvát” bizony sikerült elvetnie, hiszen a „madárjegyzék” megjelenését követően, néhány év múlva már Chernel is jelentkezett első komolyabb fertői közleményeivel.⁵⁽¹⁰⁾ Később is rendszeresen kutatja a ³⁴⁴Hanyt és a Fertőt, ahol gazdag tapasztalata életművének fontos adatait gyűjtötte.

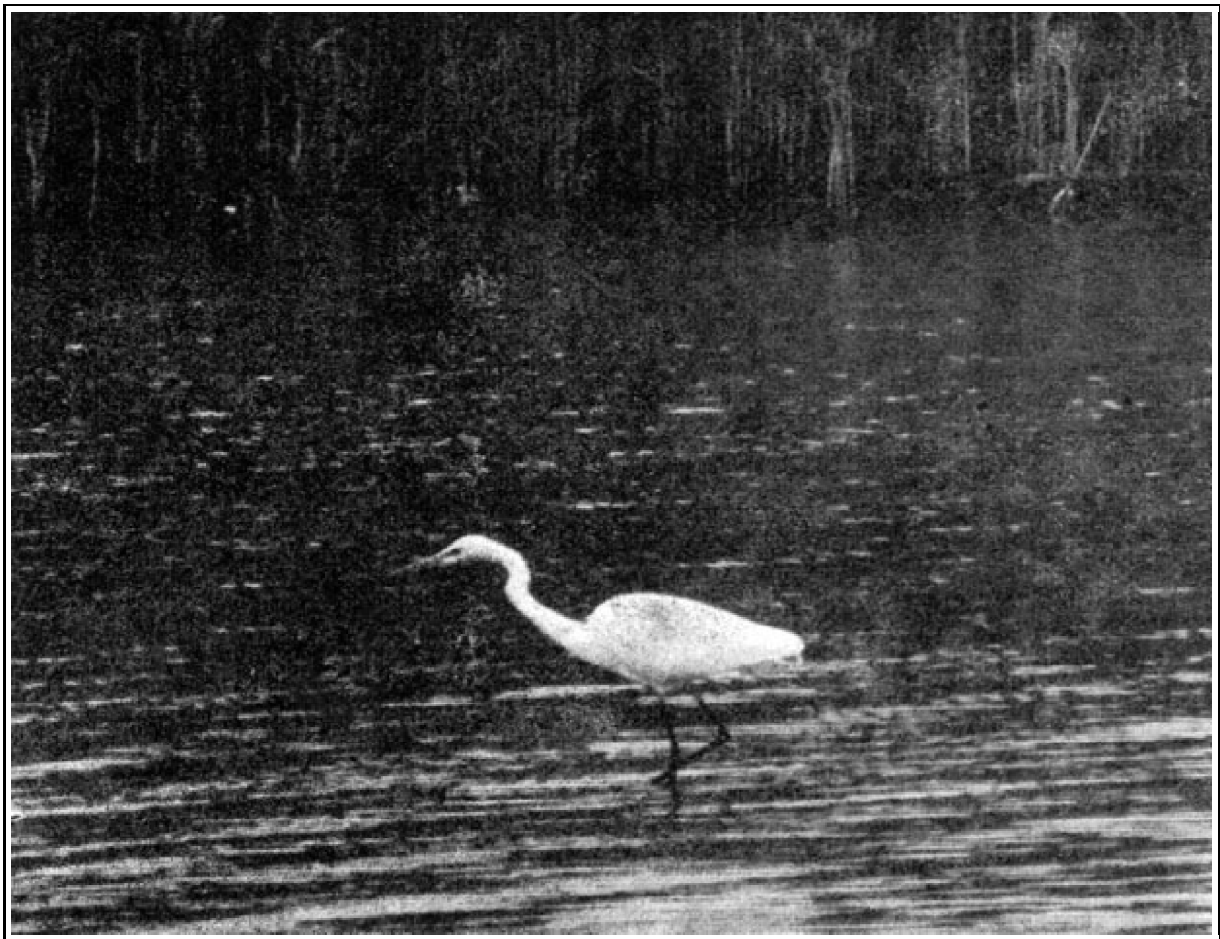
Csőrgy, ki „mint kész ornitológus”⁶⁽¹¹⁾ került ki a soproni bencés gimnáziumból, hogy tanulmányait a budapesti egyetemen folytassa, valószínűleg a Fertőn gyűjtötte madárábrázolási tudásának jó részét. Itt érhették azok az első élmények, amelyek később, képpé alakulva, világhírű madárfestőként tették ismertté.

Breuer György (balról) és Csörgy Títusz (jobbról) a Fertőn

A századforduló és az azt követő évek szinte minden neves magyar ornitológusa megfordult a Fertőn. Schenk Jakab pl. a Fertő madártani kutatásának történetét dolgozta fel.⁷⁽¹²⁾ Mint az Ornithológiai Központ – vagyis a mai Madártani Intézet – asszisztense, 1919-ben memorandummal fordult a Berinkey-, később a Tanácskormányhoz, az „őstermészet kincseinek védelme” érdekében.⁸⁽¹³⁾ A nagyarányú földbirtokreform

lehetőségeivel élve, javaslatot tett természetvédelmi területek létrehozására. Többek között sürgette a Fertő keleti és délkeleti partjának védelmét, ahol „természetvédelmi telep”-et kívánt létrehozni. Elsőként kezdeményezte a délkeleti (Mosonbánfalva–Mexikópuszta–Sarród) nádszegély, a fertőszögi szikes tavak (Zicklacke, Stinker tavak stb.) s az itt kialakult madárkolóniák védelmét. A terület fenntartására, kezelésére és védelmére gyakorlati útmutatást is adott: „... mindennemű talajjavítási munkálat terve a Földművelésügyi Népbiztosság keretén belül létesítendő Természetvédelmi Osztálynak és az Ornithológiai Központnak véleményadásra bemutatandó. Ne történhessék meg az, hogy hozzá nem értés miatt esetleg értékes természeti emlékek elpusztuljanak... A természeti emlékként kezelendő földek javarésze Esterházy birtok volt, kisebb része pedig a községek és kisbirtokosok kezében van...” A természetvédelem anyagi alapja, a vidéken kialakult ösfoglalkozások (nádvágás, halászat, legeltetés stb.) hagyományos ill. korszerűen továbbfejlesztett módozatai által termelt jövedelem lenne. A telep vezetését gazdasági szakértő végezné: „Feladata annak megállapítása, hogy a természeti emlék követelte korlátozásokkal a telep jövedelmezősége nem szenved-e jelentékeny csökkenést... ez nem valószínű, mert a korlátozás csakis arra vonatkozik, hogy kb. febr. 1-től július 1-ig a jellegzetes fészkelőterületeken mindenféle munka tiltva volna... A telep tudományos és gazdasági kirendeltségének székhelye Mexikó-major lenne, melynek már jelenleg is van iparvágánya a GYSEV-vasútvonalon Eszterháza állomás felé, így tehát úgy Budapest, mint Bécs felé egyenes összeköttetése van...” stb. (i. m. 247–249).

A koránál évtizedekkel előbbrelátó Schenk elképzelése természetesen nem valósulhatott meg, hiszen a Tanácsköztársaságot levertek, a Fertőt pedig a világháborút követő békében kettéosztották. A Fertőzug szikes tavainak védelmére 1965-ben a Világ Vízivadvédelmi Alapítvány (World Wildlife Found) támogatásával került sor Ausztriában, ahol tízegynéhány kisebb védett körzetet hoztak létre. A magyar részen elterülő DK-i nádszegély védelme 1977-ben, tájvédelmi körzet formájában vált valóra.

A húszas évektől kezdve egészen a második világháborúig a magyar Fertő ornitológusa, az Erdélyből Brennebergbányára került Breuer György volt. Ő az első kutató, aki igazi „terepember” lévén, nemcsak kirándulásokat, de napokat, s ha ideje engedte, heteket töltött egyfolytában a tavon, hogy az állatvilágot eredeti környezetében, zavarás nélkül figyelhesse. Ezzel a módszerrel kiváló eredményeket ért el a madárvilág kutatásában. Addig csak feltételezett kócsag- és géntelepeket tárt fel,⁹⁽¹⁴⁾ [346](#) bizonyította a gulipán, a nagy póling, a sárszalonka, a nyílfarkú réce, a széki lile stb. fertői fészkelését. A Magyar Ornitológusok Szövetségének aktív tagjaként, két madárvárta – vagy ahogyan ő szerényen nevezte „madármegfigyelő állomás” – létesítését szervezte meg, az Esterházy uradalom anyagi támogatásával.¹⁰⁽¹⁵⁾ Az egyik Kapuvártól északra, a Csíkoséger déli szélén állt, s az ott folyó munka vezetője Király Iván csornai tanár volt, ki a Hanság kutatásának szentelte életét. Ez a várta napjainkban is megvan még, de sajnos tudományos munka ott nem folyik. A másik, a fertői madárvárta a Hanság csatorna torkolatánál épült, s ennek vezetője maga Breuer volt. Épülete a második világháború alatt elpusztult, emléke azonban a Széplak alatti „Madárvárta öböl” és az öbölben lévő „Várta bokor”-nádsziget nevében, a Fertő-járók között máig fennmaradt.

1930-ban a MOSZ Soproni nagygyűlését is Breuer szervezte. A gyűlés végén a résztvevők egy fertői madarász kirándulást is tettek. Megtekintvén a madárvártát, a jelenlévő osztrák vendégek itt határozták el, „hogy nekik is kell ilyet csinálniuk a Fertő északi partjain s nemes irigységgel ismerték el, hogy a magyarok megelőzték őket”.¹¹⁽¹⁶⁾

A vártán Breuer sokoldalú kutatást folytatott. Megkezdte a gyűrűzőmunkát, táplálkozásbiológiai gyűjtéseket, katasztert készített a nádas fészkelőmadarairól és rendszeres madárvonulási vizsgálatokat végzett. Pontosságára és szorgalmára jellemzőek Keve András róla írt sorai: A Madártani Intézet első ún. „szinkron” vizsgálatakor 1941. őszén még nem írták a vizsgálat kezdetének és befejezésének időpontját. „Breuer annyira komolyan vette a dolgot, hogy egész kis megfigyelő gárdát szervezett, ezekkel ment ki a fertői madárvártára. Pont éjfélkor kezdték a megfigyelést, azután két óránként váltották egymást egészen éjjelig ...”¹²⁽¹⁷⁾ A váratlan felhasznált gyűrűk jórésze az ő anyagi segítségével származott, s a gyűrűzés eredményeként tucatnyi külföldi visszajelzéssel gazdagította a vonuláskutatást.

Mint ichtiológus is fontos munkát végzett. Mika Ferencsel a Fertő halfaunáját dolgozta fel.¹³⁽¹⁸⁾ Egyébként szervezőkészségével elősegítette a magyar és osztrák ornitológusok együttműködését nemcsak a Fertő tavon, de más területeken is. Munkásságához viszonyítva aránylag keveset, rendkívül szerényen publikált. Megfigyeléseit 34 kötetben, speciális gyorsírással rögzítette számunkra sajnos teljesen olvashatatlanul. Az a kevés dolgozata azonban, amely a Fertő madárvilágáról szól, olyan valóságos és eleven, hogy a mai madarász ugyanazokon a helyeken járva, szinte ugyanazt tapasztalhatja, mint Ő, félévszázaddal ezelőtt.

A második világháború után jó darabig ornitológiai munka a magyar Fertő részen nem folyt. Az ötvenes években az Erdőmérnöki Főiskola (az Erdészeti és Faipari Egyetem elődje) Erdővédelemtani Tanszékének tudományos diákkörösei, *Győri Jenő* és *Gárdonyi Gyula* erdőmérnökhallgatók végeztek itt

madármegfigyelést és gyűrűzést.¹⁴⁽¹⁹⁾ Megfordult időnként a tavon *Smuk* Antal nagylózi ornitológus is.¹⁵⁽²⁰⁾ Az egyetemen a Fertő gerinces állatvilágának kutatása 1972-ben indult meg újból. A munka úttörői Bagaméry Gáspár, Faludi József, Traser György,¹⁶⁽²¹⁾ Szabó Ander Mihály, Siffer Sándor, Szalczser Antal és a szerző¹⁷⁽²²⁾ voltak. Vizsgálataik eredményét tudományos diákköri dolgozatok és diplomatervek (Faludi J. – halak; Szabó A. M. – kételtűek, hüllők; Traser Gy., Siffer S., Szalczser A. – madarak) formájában foglalták össze, ill. néhány közleményt is írtak. A kutatómunka könnyebbé tételére, 1976 nyarán az Erdővédelemügyi Tanszék diákkörösei, egy hónapig tartó áldozatos munkával két új madárvártat – vagy inkább madármegfigyelő tornyot – és egy leskunyhót építettek, ³⁴⁷a háborúban elpusztult madárvárta helyett. Az egyik megfigyelő a Herlakni tó Balf felőli bejáratánál, közvetlenül a Herlakni csatorna mellett épült, a másik a Madárvárta öböl déli csücskében, a nádszigetek között, a leskunyhó pedig a Körccsatorna Fertőszéplak alatti szakaszán áll. Az építkezésben idejüket és energiájukat nem kímélve Szalczser Antal, Folcz Tóbiás, Faragó Sándor, Zrínyi Miklós, Spiegel János erdőmérnökhallgatók, Berkics Miklós faipari mérnökhallgató, Lajber Antal csatornaőr és a szerző vettek részt. Az új várták segítségével történik a szinkron vízivadszámlálás, a madármegfigyelés és vonuláskutatás.

1975-től megindult a gyűrűzőmunka is a Fertőn. Eddig kb. 2000 madarat jelöltünk a Madártani Intézet szabványos gyűrűivel, 10 madárról érkezett visszajelzés más országokból és 5 külföldi gyűrűs példány került kézre.

Az utóbbi évek megfigyelései és tapasztalatai alapján a mai Fertő madárvilágára a következő kép jellemző:

Az északi búvár (*Gavia stellata*) a Madárvárta öböl jellegzetes őszi vonulója. A búbos vöcsök (*Podiceps cristatus*) a belső tavak költőmadara. Kb. 25–30 pár rendszeresen fészkel nálunk. A kisvöcsök (*Podiceps ruficollis*) hasonló állományban költ, de inkább a gyékényes és rencés foltokat kedveli. A feketenyakú vöcsök (*Podiceps nigricollis*) bár nyáron is megfigyelhető, valószínűleg csak az osztrák Fertőzug szikes tavain fészkel. A vörösnyakú vöcsök (*Podiceps griseigena*) nyár végén jelenik meg, de mindig csak néhány kerül szem elé.

A kárókatonák (*Phalacrocorax carbo*) őszi-tavaszi vendégek, mivel nekik való költőhely az egész Fertőn nincs.

A gémfélékből, a kócsag (*Egretta alba*) a legközönségesebb. A nádszegélyen, csatornapartokon, s a Lászlómajor környéki szikes legelőkön 30–40-es csapatok sem ritkák, sőt pocokjárásos nyáratún 3–400-as tömegben is figyelték már meg a Tőzeggyármajor melletti lucerna táblákon. Gyakoriságát tekintve közvetlenül mögötte áll a vörös gém (*Ardea purpurea*), amely viszont inkább egyesével vagy párosával mutatkozik a legelők csatornáinak mentén. A szürkegém (*Ardea cinerea*) inkább az őszi vonuláson fordul elő. Pocgém (*Ixobrychus minutus*) a Fertőhöz közeli Kis és Nagy Tómalom rekettyéseinek költőmadara. Ugyanitt néha üstökös gém (*Ardeola ralloides*) is megfigyelhető. Bölömbika (*Botaurus stellaris*) mindenfelé költ a nádrengetegben, bakcsó (*Nycticorax nycticorax*) és a kis kócsag (*Egretta garzetta*) viszont csak vonulás közben, vagy nyár végi kóborlásán látható. A kanalas gémelek (*Platalea leucorodia*) megfogyatkoztak az utóbbi időben és szinte híre-hamva sincs a batlákknak (*Plegadis falcinellus*), amelyekből mindössze két példányt láttam eddig.

Gémtelep a mi Fertőnkön mostanában nincs. Kialakulását a sokszor május végéig elhúzódó nádaratás, a nádégetések pusztító hatása, a motorcsónak forgalom, s a határhoz közeli osztrák természetvédelmi területek gémtanyáinak vonzása akadályozza meg. Kanalásgém telep 1967–68–69-ben Fertőhomok alatt, a Herceg bokor északi részén volt, ahol kb. 200 pár költött és Bognár Dezső filmen is megörökítette életüket.

A magyar Fertő, s a körülötte lévő csatornákkal szabdaltszikes, ma elsősorban mint a gémelek fontos táplálkozóterülete jön számításba. Valószínűleg nemsokára nálunk is fognak költeni, hiszen erre lehetőséget nyújt majd a nemrég megalakult tájvédelmi körzet.

Fertőnk igazi természetvédelmi értékei a nyári ludak (*Anser anser*). Felméréseink szerint kb. 90–100 pár költ nálunk minden évben. Június–július folyamán 4–500-as csapatokban tanyáznak a Hanság csatorna menti kaszálókon, de legtöbbször ősszel vannak, amikor az északról érkezőkkel verődnek nagy seregekbe. 1976 őszén pl. 6000 nyári lúd tartózkodott összesen az ausztriai és magyar Fertő részen. A tél beköszöntével egyre fogy a számuk, de az állomány egy része nálunk marad ekkor is. Ilyenkor már az északi lúdfajok sokszor 10–15 000-es tömegei keresik fel a széltől védett nádöbleinket. Becsléseink szerint 2/3-ad részük vetési lúd (*Anser fabilis*), a többi nagy lilik (*Anser albifrons*).

Betelepítve ugyan – vagy tán visszatelepítve – bütykös hattyú (*Cygnus olor*) is él a Fertőn. Minden fürdőszézonban a rákosi üdülőtelep vendégeit gyönyörködteti néhány család.

A récék közül ezrével költ a tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), kisebb számban a böjti (*Anas querquedula*), a barát (*Aythya ferina*), a cigány (*Aythya nyroca*) és a kanalas réce (*Spatula clypeata*). Ősszel érkezik

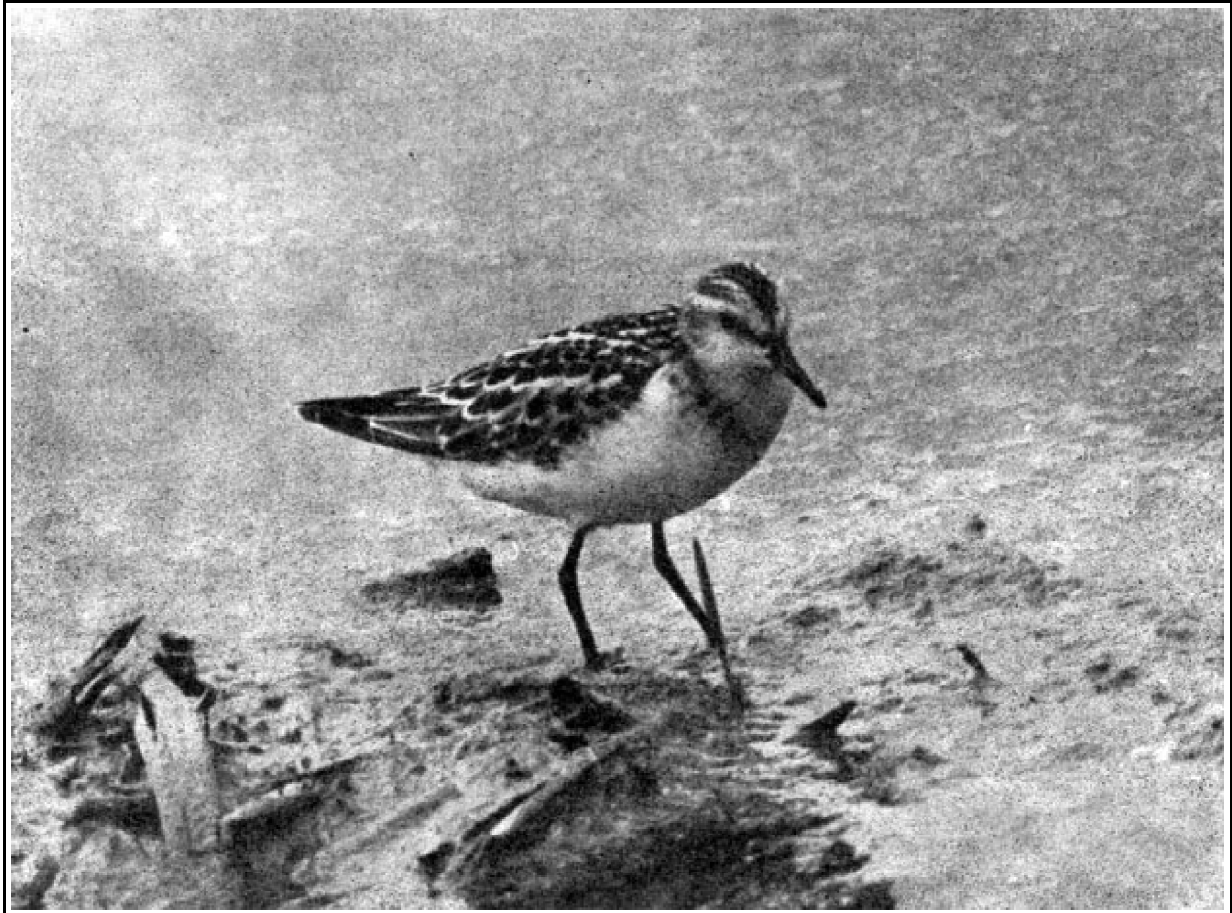
hozzánk a csörgő (*Anas crecca*), a kendermagos (*Anas strepera*), a fütyülő (*Anas penelope*), a kontyos (*Aythya fuligula*), és kerce réce (*Bucephala clangula*), míg a nyílfarkú réce (*Anas acuta*) inkább tavasszal mutatkozik. Őszi-tavaszi vonuláson az üstökös réce (*Netta rufina*) a nagy és kis bukó (*Mergus merganser*, *M. albellus*) is ellátogat hozzánk.

Szeptembertől kezdve hatalmas récetömegek gyülekeznek a belső tavakon. Legnagyobb részük ritka és védett faj, a vonulás, az időjárás viszontagságai kényszerítik csoportosulásra őket. A közönségesebb tőkés és csörgő récék kisebb csapatokba verődve inkább a csatornák mentén, a nádas külső régiójában tanyáznak. Sajnos az őszi kacsavadászatok többnyire a belső tavakon és a nádöblökben (pl. Madárvárta öböl) folynak, s ilyenkor néhány, alapvető fajismerettel sem rendelkező vadász sok védett madarat pusztít el. A lelőtt récék tetemes része a nádba esik, amit soha nem találnak meg, mivel kutyát a nádtorzs miatt használni nem lehet. A megzavart vízivad lassan áttelepszik a légvonalban pár km-re lévő ausztriai védett területekre, s őszi közepétől már csak nagyon kevés kerül puszkavégre. Az évek óta csökkenő területek, néhány vadászható récefaj, pl. barát- és fütyülőréce nagymérvű megritkulása megannyi felkiáltójelként a belső tavak, a pihenő és éjszakázóhelyek védelmét sürgetik.

Ragadozómadarak közül minden évben 8–10 barna rétihéja (*Circus aeruginosus*) választja fészkelőhelyéül a nádat, vonuláson viszont gyakran tanyázik itt a kékes és hamvas rétihéja (*Circus cyaneus*, *C. pygargus*), valamint a halászsas (*Pandion haliaetus*). Említésre méltó még, hogy néha kabák (*Falco subbuteo*) és réti sasok (*Haliaeetus albicilla*) is megjelennek.

349A daru (*Grus grus*) elvétve mutatkozik, a vízityúk (*Gallinula chloropus*) és a szárcsa (*Fulica atra*) viszont egészen közönséges. Költ a rejtett életű guvat (*Rallus aquaticus*) és a vízicsibe (*Porzana porzana*) is.

A Lászlómajor környéki legelőkön időnként látható túzok (*Otis tarda*) is. Valószínűleg 1–2 pár minden évben költ a Fertő mentén.

Apró partfutó

Az őszi és tavaszi madármozgalmak legjellegzetesebb képviselői a lilealkatúak közül kerülnek ki. Nagy tömegben vonul, de költ is a bóbic (*Vanellus vanellus*), gyakoriak a sárszalonka (*Gallinago gallinago*), a póling (*Numenius arquata*), a goda (*Limosa limosa*), a pajzsoscankó (*Phylomachus pugnax*), piros lábú és réti cankó (*Tringa totanus*, *T. glareola*) csapatai, melyekből esetleg költésre is visszamaradhat néhány. Inkább egyesével vagy kisebb társaságban fordul elő a füstös, a szürke, az erdei cankó (*Tringa erythropus*, *T. nebularia*, *T. ochropus*), a billegető cankó (*Actitis hypoleucos*) és a közeli Fertőzugban fészkelő gulipán (*Recurvirostra avosetta*).

Nyár végén, az amúgyis lepadt vizet, a déli szél a nezsideri partok felé szorítja és felszínre kerülnek a Madárvárta öböl iszapzátonyai. Seregesen repülő madárrajok érkeznek ilyenkor a csigától, vízi rovarok álcáitól nyüzsgő tocsogókra. Először az apró partfutók (*Calidris minuta*) jelennek meg, majd a sarlós és havasi partfutók (*Calidris testacea*, *C. alpina*). Közéjük vegyülve néha ujjaslile (*Squatarola squatarola*), aranylile, parti és kis lile (*Charadrius apricarius*, *Ch. hiaticula*, *Ch. dubius*), s egy nálunk ritka madár, a sárjáró (*Limicola falcinellus*) is látható.

Ősszel érkeznek a vihar és ezüstsirályok (*Larus canus*, *L. argentatus*), valamint a halfarkasok szabadban nehezen felismerhető fiatal példányai (*Stercorarius* sp.). Időnként egy-egy heringsirály (*Larus fuscus*) is előfordul. Alkalmi telepeken költ és ezres tömegekben vonul a danka sirály (*Larus ridibundus*). Külön

sirályfaunája van a belső tavaknak. Itt nyáron a küszvágó csérek (*Sterna hirundo*) ősszel a kis sirályok (*Larus minutus*) és kormos szerkők (*Chlidonias niger*) halászatnak lebegő repüléssel a hínárfoltok mentén.

350A jégmadarak (*Alcedo atthis*) általában ősszel jönnek és csak ősszel találkoztam réti fülesbagollyal (*Asio flammeus*) is.

A Fertő gazdag énekesmadár-világából említésre méltók a következő fajok; a partmenti rekettyés foltokban a berki tücsökmadár (*Locustella fluviatilis*), a magánosan álló törékeny fűzeken a függő cinege (*Remiz pendulinus*) fészkel, amely azonban költ a nádasban is, csak itt nádszálakra szövi a fészket. A kaszálókon és parlagokon költ a réti tücsökmadár (*Locustella naevia*), a csatornapartok nádszegélyében viszont a nádi sármány (*Emberiza schoeniclus*) és a kékbegy (*Luscinia svecica*). A nádas külső zónájának tipikus költőmadarai a nádirigók (*Acrocephalus orundinaceus*) és a cserregő nádiposzták (*Acrocephalus scirpaceus*), a parttól messzebb a nádi tücsökmadarak (*Locustella luscinioides*), a keskenylevelű gyékénnyel kevert „aggos” (öreg) nádban pedig a sitkék (*Luscinia melanopogon*) és a barkós cinegék (*Panurus biarmicus*) fészkelnek.

Kis lile. Az 1–7. kép a szerző felvétele

Eddig mintegy 160 madárfajt figyeltünk meg a Fertő magyar területén, a Fertő-melléki dombsor erdeinek madárfaunáját nem számítva. Ez azt jelenti, hogy az országban előforduló 332 madárfaj¹⁸⁽²³⁾ majdnem fele

rendszeresen, vagy alkalmilag a mi Fertőnkön is látható. Ez korunk viszonyaihoz mérten valóban szép szám, s büszkeségre is csábíthat bennünket, ám erre különösebb okunk nincs. A mai „madárparadicsomok” ui. nem a madarak paradicsomi állapotait, hanem egyszerűen; az egyetlen lehetséges menedékeit jelentik, hiszen főleg a vízimadarak életterét az ember Európa szerte kiirtotta már.

Nekünk a mai Fertő gazdag vízivilágnak látszik, mert csak ezt ismerjük, s a többi, faunában elszegényedett vidék közül természeti értékeivel kiemelkedik. De a szakember [351](#) látja, hogy a legérdekesebb fajokat kiragadva is nyilvánvaló, a mostani madárvilág a valamikorinak csak szegényes maradéka. Hol van már az az idő, mikor a sarródiak csak a „Rév”-nél tudtak Pomogyra átjárni, mert a falut körülölelte a Fertő és a Sarródi nagymocsár, ahol ... „százával fészkeltek a piroslábú víziszalonkák (piroslábú cankók), a gólyasneffek (gólyatöcsök), a veszekedő víziszalonkák (pajzsoscankók)”, ezrével a nyári ludak és különféle récék. A mexikópusztai szikes legelő a „Cikes” is csak nevében őrzi a hajdani halban gazdag tórendszer emlékét, amelyről *Chernel* még ezt írhatta „a Mexikó tőjén elterülő Csikes, hol a schwarze Seeschwalbe (*Hydrochelidon nigra*) – (kormos szerkő) – százával költött” ...[19\(24\)](#) Eltűnt a Hanság vízországa, s vele szegényedett a Fertő madárvilága is.

E hatalmas mocsár mégis vonzó maradt. A civilizált európai tájak között, a természetes élet egyik legnagyobb oázisa ma is. A régi, nagy tudósok nyomában, most lelkes diákok járják maradék rétjeit, nádbokrait, zezugos, hajdani halászösvényeit ugyanazzal a céllal: megismerni a természetet.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / KISEBB KÖZLEMÉNYEK / Hárs József: Romwalter Károly útikalauzai a múlt század utolsó évtizedeiben

Hárs József: Romwalter Károly útikalauzai a múlt század utolsó évtizedeiben

A soproni idegenforgalom kezdeteiről írván már régebben felvázoltam a Romwalter kiadásában 1886-ban és 1891-ben megjelent két útikalauz keletkezésének történetét.[1\(25\)](#) Az azóta áttanulmányozott levéltári adatok egyes megállapításaim helyesbítését, illetve kiegészítését teszik lehetővé.

Azt a szerződést, amelyet Heksch, az akkoriban ismert író, a várossal kötött egy soproni útikalauz tárgyában, már egyszer említettem, most részletesebben szólok a körülményeiről.[2\(26\)](#)

A Budapestről Bécsbe származott Franz Alexander Heksch igen tevékeny ember volt. Pozsonyban például nemcsak útikalauzt adott ki, hanem a turistákat is megszervezte.[3\(27\)](#) Nálunk 1883 elején jelentkezik először. „A Sopronvidéki idegenforgalom emelése tekintetéből szükséges lenne még a tervezett könyvemén kívül egy ’dunántúli turista egyesület’ oly értelemben mint azt a ma küldött röpiratom második felolvasásában taglalom nemzetgazdászati szempontból” – írja a polgármesteri hivatalnak.[4\(28\)](#) Ami a könyvet illeti: „...az eddigi kalauzaimhoz hasonló művet tervezek Soprony és környékére nézve is.”

Printz pártolja a városismertető gondolatát, s bár nem sokkal előtte nevezték ki tanácsossá, mégis eléri, hogy a tanács hasonló értelmű határozatot hoz, s őt bízza meg a további tárgyalásokkal.[5\(29\)](#) Ekkor még nem szűkült le a téma egyértelműen csak Sopronra és környékére. A Sopron című újság 1883 augusztusában Heksch olyan tervezetét ismerteti, amely az egész Északnyugat-Dunántúlt magában foglalja, Zala megyével és a Balatonnal együtt.[6\(30\)](#)

[352](#)A tervezethez Printz a maga részéről körözüvényt mellékel, melyben kéri a város és a megye érdeklődőit,

hogy támogassák Heksch tervét, részben adatok küldésével, részben anyagi hozzájárulással. Ennek eredménye mindössze 109 forint, ebből 25 forintot az Esterházy hercegi javak zárgondnoksága küld ez év októberében.⁷⁽³¹⁾

A következő év júliusának elején értesíti Heksch Printzet: az összegyűjtött pénz és a hirdetésekkel várható bevétel most már lehetővé teszi számára, hogy saját kockázatára megszerkessze a soproni kalauzt, egyúttal megígéri, hogy Sopronba megy.⁸⁽³²⁾ Az Oedenburger Zeitung még a pillanatnyi megtorpanás hangulatában írja július 18-án (Heksch előbb említett levele ekkor már 12 napja pihen Printz íróasztalában): „Wann werden es wohl wir Oedenburger so weit gebracht haben, mit Genugthuung auf ein so nothwendiges Nachschlagebuch (bezüglich unserer Stadt) hinweisen zu können?” Olyan kellene a soproniaknak is, mint az éppen akkor megjelent Heksch-féle pozsonyi kalauz.

Romwalterék július 27-én – ismét a pozsonyi kalauz kapcsán – írnak a szerzőről, aki ekkor már „unser in Wien lebender Landsmann und Mitarbeiter unseres Blattes” kitéllettel szerepel. Hogy valóban munkatárs, arról egyelőre csak a szeptember 12-i szám tanúskodik, melyben „Ein transdanubianischer Touristenverein” címmel reménykedik abban, hogy meg tud itt alakítani valamilyen egyesületet az 1885-ben rendezendő országos turista kongresszusig. Ekkor már: „unser freundlicher Mitarbeiter der bekannte Schriftsteller, Verfasser von gediegenen Werken.” A megszólítások – nem véletlenül – egyre udvariasabbak.

Printz augusztus elsején a Finanz- und Controlls-Section ülése elé terjeszti Heksch ajánlatát. A bizottság, melynek jelenlevő tagjai közt olvashatjuk Romwalter Károlynak mint a tagok közt egyetlen nyomdatulajdonosnak a nevét, megszavazza a szerző által kért 80 frt hozzájárulást, bár csak 1885. évi kifizetést tud biztosítani. A közgyűlés 1884. október 2-án elfogadja Heksch szerződés-tervezetét, „mivel kötelezte magát a város tervrajzával és szép képekkel ellátott s a bemutatott Pozsony és vidéke c. kalauz mintájára kiállított Sopron város és környéke c. kalauzt szerkeszteni”, azt Sopronban nyomtatni, s abból 50 példányt ingyen a városnak adni. A 80 frt hozzájárulást majd 1885-ben, a munka befejezése után kapja meg.

„Mivel ez a város gyarapodására befolyással lehet – a tanács felhívatik, hogy a város tervrajzához szükséges adatok ingyenes kiszolgáltatása és a város történetére vonatkozó tények közlése iránt az illető hivatalokat utasítsa, a szerződést kösse meg és 50 évre a kiadói tulajdonjogot biztosítsa” Hekschnek.⁹⁽³³⁾ Október 24-én közlemény jelenik meg Romwalter lapjában, hogy Heksch felvesz hirdetések a kalauz számára. Ugyanezt Romwalter maga is megteszi, jelezvén „wo auch Prospekte und Bestellscheinblankette erhältlich sind”.

A szerzőnek Sopronról és környékéről már régebben is voltak adatai, hiszen megjelent már egy útikalauza Magyarországról.¹⁰⁽³⁴⁾ Az 1883-ban kiadott felhívás pedig a már elkészült képekről is beszél. Heksch ezen a nyáron Ruszton pihent, de mint 1883. július 6-án írja: „itt tartózkodásomat adatgyűjtésekre is használom fel.” 1884. november 15-én közli Printzcel: „Wie Sie aus der eingesandten Eisenbahnkarte ansehen, arbeite ich rasch.” A szerződés szerint ingyen járó adatokat a város történelmének vázlatához Diemtől, a város fiatal levéltárosától kérte: „Auch Herrn Archivar Diem theilte ich bereits mit, was ich mir von ihm erbitte.”¹¹⁽³⁵⁾ Mivel a könyv megjelentetését 1885 márciusának második felére tervezik, s mivel Heksch rutinos és pontos ³⁵³kalauzíró (1884. VII. 12-én írja a „Sopronyi kalauz”-on kívül rá váró munkákról: „...a télre már meghatározott munkasorozatam van”), s arra is számítnia kellett, hogy a nyomda még nem elég gyakorlott ilyesmiben (a 2. kiadás nyomásához már csak 6–7 hétre volt szükségük)¹²⁽³⁶⁾, több mint valószínű, hogy a szerző hirtelen halálakor, 1885. január 9-én¹³⁽³⁷⁾ a város és a környék leírása már készen

állhatott.

Heksch halálával Romwalter igen kellemetlen helyzetbe került. A kalauzt mindenképpen meg kellett jelentetnie. Szorította erre a város, és szorították erre a már jelentkezett hirdető is. Azonkívül neki is volt már benne munkája, meg pénze. Ugyanakkor félnie kellett attól, hogy az örökösök nem tartják meg az egyezséget, és nem adják át az anyagot. Nagyon jól tudta, hogy Heksch nem szívesen nyugodott bele abba, hogy soproni nyomdász állítsa elő a könyvét. (A szerződés tervezetében olvasható: „...kötelezem magam hasonló munkabérfeltételek mellett a könyvet egy Sopronyi nyomdász által előállítani, ha tudni illik az ár és minőségben nem drágább a rendesen számomra dolgozó nyomdánál...”) A várostérképet még így is külön akarta kezelni. Romwalternek nem volt más választása: meg kellett egyeznie az örökösökkel, s meg kellett szereznie az anyagot. Heksch lánya, Margaretha, alighanem járatos volt a paragrafusok világában, mert a küzdelem egészen nyárig tartott. Végül is a tapasztaltabb nyomdász győzött: 1885. augusztus 7-én beadványt terjeszt a tanács elé, melyben világosan megírja, hogy követelése ellenértéként az örökösök átengedték neki a meglévő anyagot, s így ezentúl Romwalter a várossal szerződéses viszonyban álló fél. A tanács a beadványra kedvezően válaszolt: az összegyűlt pénzt, mind a 109 forintot, kifizetik a cégnek (a 80 forint támogatást majd a kalauz megjelenése utánra ígérték), mert a „vállalat egy s ugyanaz marad, s csak a vállalkozó személyiben történik változás.”¹⁴⁽³⁸⁾

Romwalter lapja, az Oedenburger Zeitung, 1885. október 13-án bejelenti, hogy „Die genannte Firma (t. i. Romwalter) ist daher, wie gesagt, gewillt den Führer durch Oedenburg und seine Umgebungen im Frühjahr 1886 zur Ausgabe gelangen zu lassen und wird bemüht sein, sowohl in Bezug auf Inhalt als auch in Hinblick auf die Ausstattung, Hervorragendes zu bringen.” A cikk beszél a könyv beosztásáról, a képek számáról, s a szöveges rész tudományos szintjéről is, s egyúttal hirdetőket toboroz. Hónapokkal később, február 21-én, még mindig kevés a létszám. Jó lesz, ha igyekeznek a vendéglősök, mert közeli már a lista lezárása. A könyv kiadásának elhúzódását a hirdetők magatartása eléggé magyarázza. Ekkortáiban a nyomdai munkákból sok már nem lehetett hátra, annál is inkább, mert a könyv kötését vállaló bécsi cég (H. Scheibe: ez Heksch Führer durch Ungarn c. 1882-ben megjelent művét kötötte be), miatt sietniök kellett. A könyv bevezetőjének dátuma 1886 húsvétja, a városnak szánt 50 példányt május 15-én küldik.¹⁵⁽³⁹⁾ Érdekes, hogy az újság csak május 16-án ír róla ismertetést. Még érdekesebb, hogy Diem Gusztáv neve ezen Führer durch Oedenburg und seine Umgebungen c. útikalauzzal kapcsolatban az Oedenburger Zeitung hasábjain először és utoljára 1886. május 19-én szerepel. Mégpedig a „rágalmakkal” szembeni cáfolatban, annak a határozott kijelentésével, hogy a szedésre alkalmas kézirat teljes egészében Diem keze írása, abban egy sor sincs Hekschtől. A cáfolaton belüli ellentmondásokról már írtam (SSz. 1966, 315–316). Annyit elfogadhatunk, hogy a szebb írású Diem másolónak csapott fel, de annak, hogy ő lenne a kizárólagos szellemi alkotó, több körülmény mond ellent.

³⁵⁴Első pillantásra elég nagy a hasonlóság Heksch Pozsonyról szóló műve és kalauzunk közt, ezt a Diem ellen szóló érvet azonban gyöngíti, hogy Hekschnek Sopronról kialakított elképzelései több pontban különböznek a megvalósult leírástól.

Az már többet nyom a latban, hogy a levéltárról csak Marbach, az Oedenburger Zeitung szerkesztője írja: „unter anderem auch den Oedenburger Führer schrieb”, de egyébként sehol semmi nyoma (még a saját folyamodványaiban sem, amelyekben pedig minden valós és vélt érdemét felsorolja), hogy valaha valamilyen tudományos dolgozatot vagy akár újságcikket is letett volna az asztalra. Viszont szinte biztosra vehető, hogy a levéltár könyvbeli ismertetését Diem Gusztáv maga írta. S mégis éppen ez szól ellene.

„Das städtische Archiv wurde im Jahre 1881 in dieses Haus (ti. a Táborkházba) übertragen, bei welcher

Gelegenheit das ganze Archiv-Materiale durch den städtischen Archivar Gustav Diem einer gründlichen Revision, Sortirung und Eintheilung unterzogen und nach all diesen mühevollen Arbeiten das städtische Museum und die Bibliothek gegründet worden sind ... Die Idee ... war eine glückliche, und wurde dieselbe auch auf das bestmögliche zur Ausführung gebracht. Das städtische Archiv in Oedenburg ... nach dem einhelligen Aussprachen von Fachmännern [ist] eines der interessantesten, dabei auch bestgeordneten und verwalteten in ganzen Lande ...” És így tovább, négy és fél oldalon keresztül (a város ismertetésére szánt 43 oldalból)!¹⁶⁽⁴⁰⁾ Ezt az ismertetést Diem a tőle kért adatszolgáltatásként írta meg, s aligha fogalmaz így, ha tudja, hogy az a saját neve alatt fog megjelenni. Hogyan és miért vállalta mégis a szerzőséget? Erre a szerzői jog ad némi támpontot.

Az 1884. XVI. törvénycikk 28. paragrafusa úgy rendelkezik, hogy a szerző nevének kitétele nélkül megjelent műveknél megnevezett kiadó az ellenkező tényállás igazolásáig a meg nem nevezett szerző jogutódának tekintetik. És eljárás csak akkor indítható – a 38. § szerint –, ha a sértett fél kezdeményez, s így is csak abban az esetben, ha a sokszorosítás megkezdésétől számított három éven belül, attól fogva, hogy tudomást szerzett róla, három hónap alatt fellép. Nos ettől a lehetőségtől csak akkor kezdtek el félni, mikor a nyomást befejezván, az anyagot a könyvkötőhöz Bécsbe kellett szállítaniok. A címlap esetleges újranyomása és a mindig pénzzavarban lévő levéltáros „strohmann”-ként való alkalmazása árán jutottak túl a nehézségeken.

Ez ugyan csak feltételezés, a szöveg viszont sehogyszem azonosítható Heksch Ferenc Sándor lényegre törő, egyszerű és szakszerű stílusával. A különbség könnyen felfedezhető abban a többletben, amivel bővebb Sopron tárgyalása Pozsony ismertetésénél, ez pedig Ferenc József soproni tartózkodásainak aprólékosan részletező leírása, a különböző épületekben székelő intézmények, egyesületek vezetőségének aggályosan precíz felsorolása. Ki volt hát az, aki gondozta és kiegészítette Heksch eredeti szövegét?

A választ alighanem az Oedenburger Zeitung 1891. május 12-i és következő számaiban találjuk meg. Zur Geschichte der kais. und königl. Offizierstochter-Erziehungs-Institute címmel Marbach írását olvashatjuk hét folytatásban. Stílusa az, amit kerestünk. Marbach a lap Veronában született szerkesztője, nyugdíjas kapitány és nemesi címére büszke világfi, költemények, regények és drámák szerzője, számos ³⁵⁵sajtóper nem rokonszenves szereplője,¹⁷⁽⁴¹⁾ aki éppen az útikalauz megjelenésének idején készült megszerezni a soproni illetőséget. Szüksége volt tehát a nagyhatalmú Romwalter támogatására, s rajta keresztül a város vezetőinek jóindulatára. Ezt vélte megszerezni azzal, hogy kihúzta a kátyúból a Heksch váratlan halála miatt majdnem meghiúsult könyvkiadás szekerét. Az esetleges jogi bonyodalmak el- és áthárítására pedig jó volt a levéltáros neve.

A névtelenség tovább kísért a második kiadásban, amelyről már az 1887-ben hirtelen meghalt Diem neve is lemaradt. A két könyvről közölt hirdetések közti szinte észrevétlen átmenet célja az özvegy figyelmének elaltatása. Nincs is nyoma annak, hogy valaki felszólalt az örökösök jogainak védelmében.¹⁸⁽⁴²⁾ Elég sok a szövegváltoztatás, s megnőtt a képmellékletek száma. Ha még kétségünk lenne abban, ki volt a „Verfasser” 1891-ben (s így 1886-ban is), ez a tény egymagában is alkalmas kétségeink eloszlatására. Hiszen a három szóbjárható személy közül már csak Ernst Marbach van életben.

A szerző személye magyarázza azt is, hogy miért jelent meg a város ismertetője másodszer is csak németül. Marbach ahhoz a vezető réteghez kötődött, melynek a magyarságot lenéző Schladerer volt a hangadója.¹⁹⁽⁴³⁾ Talán az sem egészen véletlen, hogy a könyv elég röviden intézi el azt a bencés gimnáziumot, amelyben ekkoriban már ismét magyar nyelven folyt a tanítás, s amely tanintézet hogyhogy nem kimaradt arról a listáról, amelyet Finck polgármester állított össze azokról, akik a városkalauz ingyen

példányaiból részesülhettek.[20\(44\)](#)

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / SOPRON KULTURÁLIS ÉLETE

---

356 SOPRON KULTURÁLIS ÉLETE

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / SOPRON KULTURÁLIS ÉLETE / Nagy Alpár: Kurzweil Ferenc emléktáblájának felavatása

Nagy Alpár: Kurzweil Ferenc emléktáblájának felavatása

1829. április 1-én tartotta alakuló ülését a Soproni Zeneegyesület (Oedenburger Musikverein), az ország első zenei társasága. Szervezője és első zeneigazgatója 1829-től 1832-ig a városszerte ismert zenepedagógus, a Szent Mihály-templom egyházkarnagya, Kurzweil Ferenc volt.

A 150 éves Soproni Zeneegyesület tiszteletére Sopron városa zenei rendezvénysorozatát szervezett ez év tavaszán, amelybe bekapcsolódott az egyesület mai utódaként a Liszt Ferenc Szimfonikus Zenekar, meg a Soproni Állami Zeneiskola is.

Az ünnepi események közül kiemelkedett Kurzweil Ferenc alapító karnagy emléktáblájának leleplezése. A bronzból készült, szép kivitelezésű emléktáblát a városi tanács, a Hazafias Népfront és a Soproni Városszépítő Egyesület megbízásából soproni művész, Sz. Egyed Emma készítette. A Pozsonyi út 8. számú házának falán helyezték el, ahol Kurzweil Ferenc lakott, s dolgozott hosszú évtizedeken át.

Május 13-án, vasárnap délután XVI. századi ismeretlen mester fúvósmuzsikája csendült fel az emléktábla előtt zeneiskolai növendékek előadásában, majd Bognár Dezső, a Soproni Városszépítő Egyesület elnöke adta át Sopron városának a tanácsi szervek, a Hazafias Népfront és a városszépítők nevében az emléktáblát. (A felvételt Gálos Ernő készítette). Horváth Gyula, a zeneiskola igazgatója mondott emlékbeszédet; szólt Kurzweil Ferenc életéről, pedagógiai és művészi tevékenységéről, Sopron városában betöltött kimagasló szerepéről.

A rövid ünnepséget díszhangverseny követte a Művelődési Központban.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / MEGEMLEKEZÉSEK

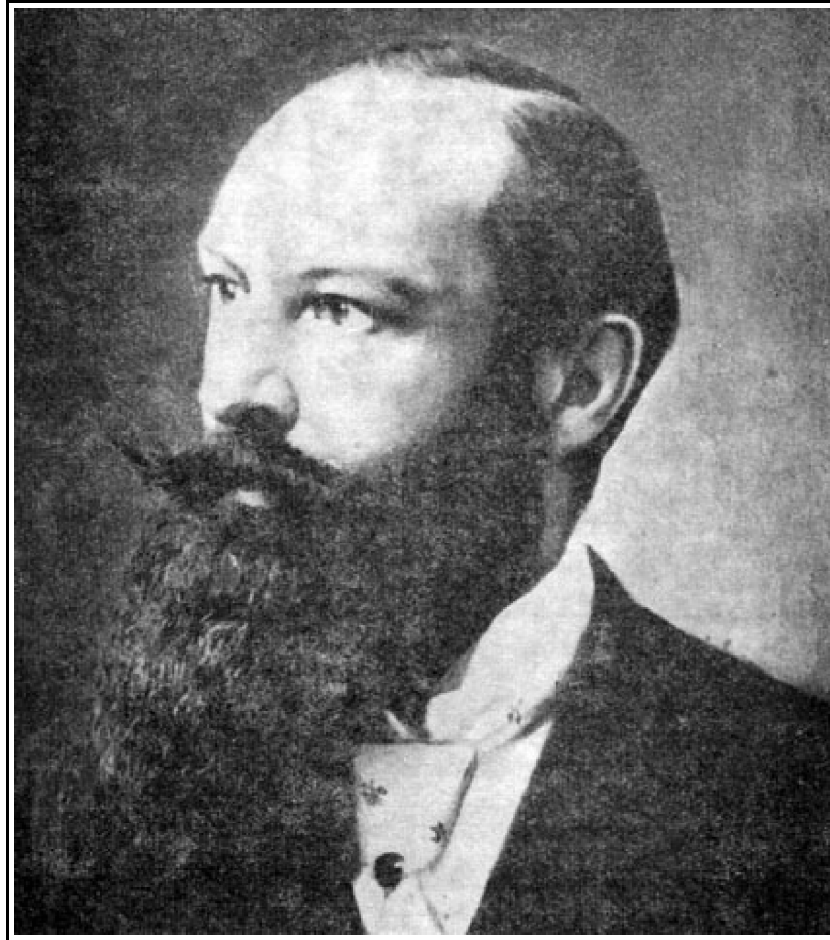
357 MEGEMLEKEZÉSEK

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / MEGEMLEKEZÉSEK / Tompos Ernő: Bünker János Rajnárd (1863–1914)

Tompos Ernő: Bünker János Rajnárd (1863–1914)

Ez év november 13-án volt 65 éve, hogy Bünker János R. Sopronban váratlanul elhunyt.

Bünker János Rajnárd

Bünker Johann Reinhard svájci (Attiswyl) illetőségű ev. szülőktől a karintiai Seebach falucskában, 1863. ápr. 25-én született. A szomszédos Unterhaus faluban (1869–73), majd Spittalban (1874–75) járt ev. elemi iskolába. 1876–1881-ig a felsőlövői (ma: Oberschützen Burgenlandban) ev. tanítóképzőt végezte, ugyanitt kapott tanítói oklevelet. Itt tanult meg magyarul, de 1882-ben Győrben még magyar nyelvtanfolyamot is látogatott. 1882–83-ban Lékán (ma: Lockenhaus Burgenlandban), 1884–1891-ig a soproni Lenck-családnál házitanító. A kitűnő oklevéllel rendelkező Bünker még 1890-ben a soproni evangélikus elemi iskola tanítója lett.

Az iskolában öltözködésével – mindig elegáns zsakettben jelent meg az órán –, pedagógiai módszerével és széleskörű érdeklődésével s tájékozottságával tűnt ki. Rendszerint a második osztályt tanította, a magyar órákat kivéve minden tárgyat német nyelven adott elő, felelni is németül keltett. Ezzel elérte, hogy tanítványai a nyelvben [358](#)is jártasságot szereztek. Rajz tehetsége révén mellékállásként a tiszteleánynevelő intézetben rajzot is taníthatott. Az akkor divatba jött slöjdöt (kézügyességi gyakorlatok) 1891-ben egy lipcsei tanfolyamon sajátította el és kollegájával, Schranz Mihállyal együtt könyvet is írt ennek oktatásáról. Jellemző, hogy az akkori Magyarországon összesen csak három helyen tanították ezt a tantárgyat: egy budapesti tanítóképzőben, Sopronban, az ő iskolájukban és a soproni Lähne-intézetben.^{[1\(45\)](#)}

Ezekkel a különmunkákkal már annyit keresett, hogy a nyári szünetekben megkezdhette néprajzi kutató útjait. Tudományos szempontból az osztrák néprajzi iskola Mehringer-csoportjához csatlakozva elsősorban a parasztházak és a hozzájuk tartozó telkek kutatásával és rendszerezésével foglalkozott. Műveit legnagyobbreszt német nyelven adta ki, de a mi néprajzi tudományunknak szolgálatot tett azzal is, hogy német nyelvre fordította a magyarul megjelent néprajzi könyveket (pl. Szinte Gábor könyvét a székely házról). Munkáit Bécsben és Berlinben jobban ismerték és becsülték, mint itthon. Az „Anthropologische Gesellschaft in Wien” tagjai közé választotta. A milleneumi kiállítás néprajzi falujának rendezésében is részt vett és saját rajzaival illusztrált tanulmányokat is írt róla.

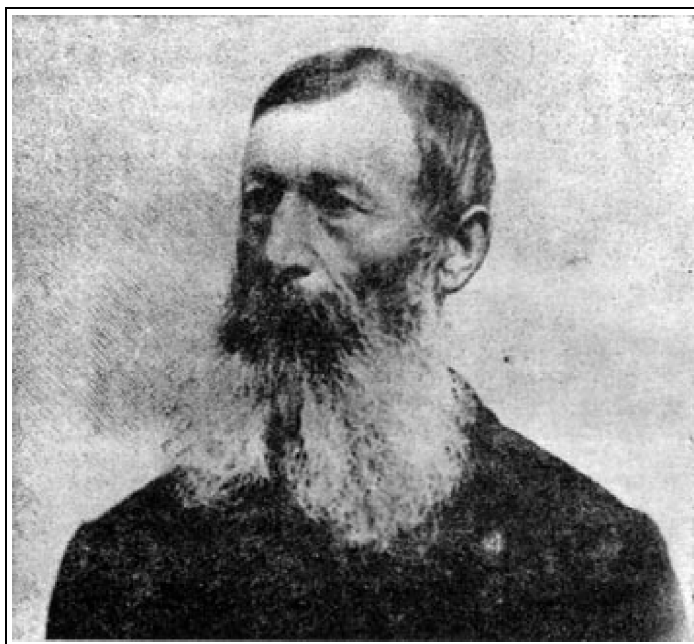
Bünker főként a nyugat-magyarországi hienekkel foglalkozott igen alaposan. Például Kern Tóbiás, Sopron városi utcaseprő,²⁽⁴⁶⁾ meséit és mondáit egy 436 lapnyi könyvben gyűjtötte össze,³⁽⁴⁷⁾ az erotikus tartalmúak külön jelentek meg. Némelyik mesének, pl. a Harkáról származó Schiller családról szólónak történelmi alapja is van. A család őse parasztfiúból tábornok lett és magyar nemességet is kapott. Ez természetesen nem volt elég nagy ugrás a mesemondó számára, ezért királyt csinált belőle. Ősi emlékeket őriz a „T’ hul’ rani Ripp’ ” (Eine Rippe aus dem Holze des Holunderstrauches, bodzafából készült borda) című, helyi vonatkozásokban is gazdag mese, melyet Karl Weinhold „Zur Geschichte des heidnischen Ritus” című berlini akadémiai értekezésében (1896) is felhasznált. A mese szerint a Kis Pócsi utcában lakott egy kapáslegény, aki beleszeretett egy utcájabeli lányba. De a kocsmában a legények nem akartak vele egy asztalnál ülni, mert úgy mondták, boszorkánynak udvarol. Azt felelte: úgy látszik ti többet tudtok róla mint én. De azért gondolkodóba esett és a legközelebbi kedden kifordította a ruháját, úgy vette fel, hogy láthatatlanná váljék, így bújt a leányéknál a kemencébe. Innen láthatta, hogy a lány anyja egy tégelyből megkente a hónaalját varázssírral, elmondta a varázsigét:

*„I fluich aus, i fluich aus,
I fluich iw’rall hin,
I fluich ain, i fluich ain.
I fluich ninda’scht aun.”*

(:Kirepülök, kirepülök,
Mindenhová elrepülök,
Visszarepülök,
Semminek se repülök neki:)

És kirepült a kéményen. A lány még várta a fiút, csak mikor már azt hitte, hogy hiába vár rá, követte az anyját. A legény kis idő múlva az asztalon maradt tégelyből szintén megkente magát, elmondta a varázsigét és utánuk repült a Kecsképatok völgyébe, (amely még nem is olyan régen, páfrányokkal sűrűn benőtt, sötét és kísérteties völgy volt). Ott táncoltak a boszorkányok. Ő azonban megkapaszkodott egy erdeifenyő ágában és ott meghúzta magát. Mikor közeledett a lakoma ideje a boszorkánymester odaszólt a lánynak: te egy negyedórát késél, ezért büntetésből te leszel a mai áldozat. Tüzet gyújtottak, megsütötték a lányt azután szétosztották a jelenlevők között. A boszorkánymester a fiúnak is feldobott egy bordát, mert meglátta, hogy az egyik fán kapaszkodik valaki (ui. a legény elfelejtette a dohányzacskóját is kifordítani és így az nem vált láthatatlanná). A többiek lerágták és összegyűjtötték a leány ³⁵⁹csontjait, csak a fiú nem harapott bele, hanem a neki feldobott bordát elkapta és messzire elhajította. Éjfél előtt a mester összeállította a csontokból a leányt, csak az a borda nem került elő, akármennyire keresték is, amit a szerelmese eldobott. Ezért a boszorkánymester egy bodzafa ággal pótolta. Azután feltámasztotta a leányt, de megmondta neki: Vigyázz! Mert ha valaki azt mondja neked „hullrani Ripp”, abban a pillanatban meghalsz. A boszorkányok éjfélkor hazarepültek, a fiú megvárta a hajnalt, akkor lemászott a fáról, visszafordította a ruháját és hazaballagott. A lányt elhagyta és egy évre rá megnősült, a Feuchtinger vendéglőben tartotta másik lánnyal a lakodalmát, amikor az első lány halkán bekopogtatott az ablakon és

hívogatta kifelé, hogy a boszorkányok szokása szerint a levegőben széttépesse. Az új házaseMBER megsejtette a veszélyt, csendesen figyelmeztette a leányt, menjen haza, mert különben nagy baj éri. A féltékeny lány természetesen nem teljesítette a kérést, hanem követelte, hogy jöjjön ki. Ekkor rákiáltott az ember: „hullrani Ripp.” Erre a boszorkány halva esett össze.

Kern Tóbiás, a soproni mesemondó

Ugyanezt a mesét a harkai Reitter Mihály, Bella Lajos ásatásainak egykori munkása is elmondta unokájának, de a tragikus részek nélkül. A boszorkánymesékről Bünker még 1898-ban írt egy cikksorozatot, melyben a fentén kívül még hat mesét ismertetett. Ezek a helynevekből következtetve ugyancsak soproni vonatkozásúak. A mesékből általános következtetéseket vont le a boszorkányokról (pl. kegyetlenek, repülni tudnak, stb.).

Bünker, mint jó néprajzos, természetesen észrevette és ki is tudta használni Sopron sajátos néprajzi helyzetéből adódó előnyöket. Még a mai Liszt F. Múzeum épületének megszerzése előtt rendeztek be az új városháza második emeletén egy – az akkori viszonyokhoz képest nagyon korszerű – kiállítást. A mai múzeumban pedig a magyar, német és horvát néprajzi szobákon kívül elhelyeztette a harkai vendéglő kármentős ivóját, gölöncsér, kovács-lakatos stb. műhelyeket. Tehát nem csupán az akkor divatos rendezési elv szerinti szép és mutatós tárgyak kerültek kiállításra, hanem sok ipartörténetileg fontos, de egyszerű tárgy is.

360Részvett, az azóta sajnos megszűnt Képzőművészeti Kör munkájában is, pl. 1906. nov. 15-én előadást tartott a volt evangélikus temető sírköveiről. Ezek legértékesebbjeit át is mentették a múzeum kertjébe.

Belekezdett egy színdarab írásába, melynek címe és egyben főhőse: Dózsa. Befejezni azonban már nem tudta, mert városunk és néprajztudományunk nagy kárára korán, 1914. nov. 13-án, 51 éves korában elvitte a halál.⁴⁽⁴⁸⁾

Haláláról az Ödenburg Zeitung⁵⁽⁴⁹⁾ és az Ethnographia⁶⁽⁵⁰⁾ hosszú cikkekben, a többi helyi lap rövidebben

emlékezett meg, de azóta is jelentek meg róla munkák.⁷⁽⁵¹⁾

Váratlan halála – az előző napon még tanított minket – sajnos megakadályozta abban, hogy tudományos hagyatékát rendezze. Iratainak egy része később, Dr. Verbényi (Veszélka) László közvetítésével Sopron város levéltárába került, („Kéziratok” 64. sz.). Ide tartoznak: a Heanzische Märchen und Schwanke, Tischkreuze és a „Was mir der alte Mann erzählte (Kindermärchen), gyerekek számára készült válogatás nagy művéből. Utóbbit fiának ajánlotta („An mein Sönchen Waldemar”), aki az ő halálakor már tüzérhadnagyként harcolt az első világháborúban.

Dr. Mollay Károly közvetítésével a kéziratok egy másik része Dr. Karsai–Kurzweil Géza pannonhalmi főiskolai tanártól a Liszt Ferenc Múzeum néprajzi gyűjteményébe (642. sz.) került. Ez 10 felsőstájer népies színdarab (Volksschauspiel) kéziratát tartalmazza. Sajnos a 41–250 sz. oldalak hiányoznak. Jellemző, hogy Karsai Géza Bunker özvegyénél 1937 előtt, még 21 színdarabot látott. A háború alatt az anyag vagy annak egy része, Leopold Schmidt bécsi professzor szerint, egy rövid életű német kutatóintézetbe került, majd ennek 1945-ben történt feloszlásakor Hassinger Hugó közvetítésével, mint Ausztriában gyűjtött anyag a bécsi néprajzi múzeumba.⁸⁽⁵²⁾ Házkutatásai alkalmával készített nagyszámú üvegnegatívait a soproni múzeum őrzi.

BÜNKER J. R. CIKKEI

1. Typen von Bauernhäusern aus der Gegend von Ödenburg in Ungarn. Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien (a továbbiakban: MAG.) Jg. XXV. (1894).
2. Heanzische Sprüchwörter. Ethnologische Mitteilungen aus Ungarn (Budapest) 1894, Band III, Heft 11–12.
3. Eine heanzische Bauernhochzeit. Zeitschrift des Vereines für Volkskunde (Berlin) (a továbbiakban: ZfVkB) Jg. I, (1895).
4. Das Bauernhaus in der Heanzerei (Westungarn). MAG. XXVI, 1895.
5. Der weisse Wolf. Beilage zu Nr. 36. der Oberwarther Sonntagszeitung. 1896. szept. 13.
6. Türken und Husar und ein Dreikönigsspiel. (Umzugsspiele aus der Umgebung Oedenburgs.) Wiener Zeitschrift I, 1895; Zeitschrift für österreichische Volkskunde (a továbbiakban: ZföVk.) I, 1895.
7. Das Bauernhaus in der östlichen Mittelsteiermark und in den benachbarten Gebieten. MAG. XXVII, 1897.
8. Das ethnographische Dorf der ung. Milleniums-Landesausstellung in Budapest MAG. XXVII, 1897.
3619. Herde und Öfen in den Bauernhäusern des ethnographischen Dorfes der ung. Milleniums-Landesausstellung in Budapest. MAG. XXVIII, 1897.
10. Übersetzung von Gabriel Szinte's Buch: Széklerhaus. ZfVkB. III, 1897.
11. Niederösterreichische Schwanke, Sagen und Märchen. ZföVk. III–IV, 1897–1898.
12. Der Hexenglaube im alten Oedenburg. Ödenburger Zeitung (a továbbiakban: Oe2.) 1898, jún. 7–15.

13. Heanzische Schwänke, Sagen und Märchen. ZföVk. IV, 1898.
14. Erzählungen. Antropophylein Jahrbücher für folkloristische Erhebungen und Forschungen, II, 173 ff.
15. Das siebenbürgisch-sächsische Bauernhaus. MAG. 29, 1899.
16. Heanzische Kinderreime. ZföVk Supplement-Heft zu Jg. VI. Wien, 1900.
17. Typen von Dorffluren an der dreifachen Grenze von Niederösterreich, Ungarn und Steiermark. MAG. 30, 1900.
18. Eine Heanzische Bauernhochzeit. Oedenburg, 1900.
19. Eine Heanzische Bauernhochzeit. ZfVkB. 1900, Heft 3–4.
20. Das Rastkreuz bei Sopron. Oez. 1902. jan. 2.
21. Das Bauernhaus am Millstätter See in Kärnten. MAG. 32, 1902.
22. Die Hafneröfen in Stoob. MAG. 33, 1903.
23. A soproni múzeum néprajzi szobái. Magyar Nemzeti Múzeum Néprajzi Osztályának Értesítője, IV, 1903, 78–80.
24. Heanzische Volkslieder. ZföVk. 1903.
25. Wiener Spätrenaissance Luster. Jahrbuch der K. K. Zentralkommission für Kunst- und Historische Denkmale, II/2, 347–354 (1904).
26. Windische Fluren und Bauernhäuser aus dem Gailtale in Kärnten. MAG. 35, 1905.
27. Die Grabmäler im alten evangelischer Friedhofe in Sopron. OeZ. 1906. máj. 6.
28. Bünker J. R. és Divald Kornél: Az evangélikusok régi temetője Sopronban. Magyar Iparművészet, 1906, 233–236.
29. Újabb adatok a meglakatolt emberi állkapcsok történetéhez. MNM. Néprajzi Oszt. Ért. VI, 1905, 215–217.
30. Das Bauernhaus der Gegend von Stams im Oberinntale (Tirol). MAG. XXXVI, 1906.
31. Meisterstücke des Schlossergewerbes in unserem Museum. OeZ. 1907. jan. 7.
32. Tischkreuze. ZföVk. 13, 1907.
33. A soproni evangélikus templom ötvöstárgyai. Magyar Iparművészet. 1907, 12–33.
34. Ein altes Kartenspiel. ZföVk. XIII, 1907.
35. Polnische Häuser und Fluren aus der Gegend von Zakopane und Neumarkt in Galizien. MAG. 37, 1907.

36. Westungarische Vorhallenhäuser. MAG. 38, 1908.
37. Tischkreuz, Feuerross, Mondidol. OeZ. 1909. máj. 20–25.
38. Dorffluren und Bauernhäuser im Lungau (Herzogtum Salzburg) MAG. 39, 1909.
39. Heanzische Volkslieder. ZföVk. XV, 1909, 127–138.
40. Soproni emlékek. Arch. Ért. XXIX, 1909, 392–401.
41. Vom Museum. OeZ. 1909. ápr. 14.
42. Feuilleton. Vor hundert Jahren. OeZ. Zeit. 1909. máj. 5–7.
43. Vom Museum. OeZ. 1910. márc. 27.
44. Volkstümliche Jugendspiele aus Kärnten. ZföVk. XVI, 1910, 188–191.
45. Fresken der Heiligengeist-Kirche in Sopron. OeZ. 1912, 42. sz.
46. Der Haschendorfer Bronzefund. MAG. XLIV, 1914.
47. Dorffluren und Bauernhäuser in der Gegend von Lienz (Tirol) MAG. 44, 1914.
48. Volksschauspiele aus Obersteiermark. ZföVk. Ergänzungsband 11 (Stuttgart), 1915.
49. Über den alten Ornat der evang. Kirche in Sopron. Oedenburg. é. n.
50. Das Bauernhaus der Gegend von Köflach in Steiermark. Wörter und Sachen. I. 1909, 121–163.
51. Das Spiel vom reichen Prasser und dem armen Lazarus. ZföVk. XIX, 1913, 160–189.
52. Was mir der alte Mann erzählte. Märchen aus dem Burgenland, aufgezeichnet von J. R. Bünker. München–Gladbach, Volksvereins Verlag, 1929.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / SOPRONI KÖNYVESPOLC

---

362 SOPRONI KÖNYVESPOLC

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / SOPRONI KÖNYVESPOLC / Hiller István–Mastalirné Zádor Márta: Sopron bibliográfiája az 1978. évre

Hiller István–Mastalirné Zádor Márta: Sopron bibliográfiája az 1978. évre

Rövidítések:

ASz. = Agrártörténeti Szemle; AT. = Agrokémia és Talajtan; B. = Búvár; BHBl. = Burgenländische Heimatblätter; BKL-B. = Bányászati és Kohászati Lapok; Bányászat; BKL-Ö. = Bányászati és Kohászati Lapok: Öntöde; BL. = Burgenländisches Leben; Bp. = Budapest; BR. = Budapester Rundschau; D. = Delta; DN. = Dunántúli Napló; É. = Életünk; EE. = Építés-, Építészettudomány; EF. = Erdőgazdaság és Faipar; EH. = Esti Hírlap; ÉN. = Eseménynaptár; Er. = Az Erdő; ES. = Élet és Irodalom; ET. = Élet és Tudomány; F. = Fáklya; Fa. = Faipar; Fi. = Ferrovie italmodel; FE. = Föld és Ég; FErt. = Földrajzi Értesítő; FK. = Földtani Közlöny; Fm. = Fórum; Fo. = Foto; FRK. = Földrajzi Közlemények; FSz. = Felsőoktatási Szemle; GK. = Geodézia és Kartográfia; H. = Honismeret; HiK. = Hidrológiai Közlöny; HK. = Hadtörténelmi Közlemények; Ho. = Hogyan; HP. = Historia Pharmaceutica; HV. = Hungara Vivo; I. = Időjárás; IK. = Ifjú Kommunista; IP. = Interpress Magazin; K. = Kisalföld; KF. = Könyvtári Figyelő; Kö. = Könyvtáros; KR. = Kritika; KT. = Kortárs; KSZ. = Kertészet és Szőlészet; KÚ. = Képes Újság; M. = Műemlékvédelem; MaMu. = Magyar Mezőgazdasági Múzeum Közleményei; ME. = Művészettörténeti Értesítő; MÉIK. = Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Könyvtárosok Tájékoztatója; MÉP. = Magyar Építőművészet; MÉPi. = Magyar Építőipar; MH. = Műhely; MHi. = Magyar Hírlap; Mi. = Magyar Ifjúság; MKSz. = Magyar Könyvszemle; MN. = Magyar Nemzet; MNy. = Magyar Nyelv; Mő. = Munkásör; MT. = Magyar Tudomány; Mu. = Muzsika; Mű. = Műszaki Egyetemi Könyvtáros; MűT. = Műszaki Tervezés; MV. = Magyar Vízgazdálkodás; MZS. = Múzsák; NaLa. = Natur und Land; Ni. = Nimród; NL. = Nők Lapja; NN. = Neueste Nachrichten – Daily News; NSz. = Népszabadság; NZ. = Neue Zeitung; OK. = Orvostörténeti Közlemények; OA. = Österreichische Apotheker-Zeitung; P. = Pannonia; RH. = Revue Hongroise; RÚ. = Reklám Újság; SE. = Soproni Egyetem; SF. = Soproni Füzetek; SSz. = Soproni Szemle; Sz. = Századok; TM. = Turista Magazin; TSz. = Történelmi Szemle; TuM. = Tudományos Magazin; TV. = Természet Világa; ÚjÍ. = Új Írás; Újf. = Új folyam; ÚjT. = Új Tükör; V. = Vasútunk; Vá. = Városszépítés; VEAB. = VEAB Értesítő; VH. = Vásári Híradó; Vi. = Vigilia; Vo. = Volksstimme.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / SOPRONI KÖNYVESPOLC / Hiller István–Mastalirné Zádor Márta: Sopron bibliográfiája az 1978. évre / ÁLTALÁNOS MŰVEK

ÁLTALÁNOS MŰVEK

Al la universala kongreso – tra Hungario. HV. XVIII, 1978. 2. sz. 42.

Ankét a szerkesztőségben. Felelősségvállaló, elkötelezett a fiatal értelmiség. K. XXXIV, 1978. jan. 29.

Askercz Éva: Az I. országos érembiennálé Sopronban. SSz. XXXII, 1978. 336–371.

Auszüge aus der Podiumsdiskussion am 14. Oktober 1978 in Mattersburg, anlässlich des 26. Österreichischen Naturschutztages. NaLa. LXIV, 1978, 199–202.

B. J.–V. L.: Tudósításaink a KISZ küldöttgyűléseiről. Két esztendei munka mérlege. K. XXXIV, 1978. máj. 30.

Bakó K(ároly): Információs ankét Sopronban. BKL-Ö. XXIX, 1978, 68–69.

Bakó Károly: Műszaki ankét Sopronban. BKL-Ö. XXIX, 1978, 238–239.

Békenagygyűlés Sopronban. K. XXXIV, 1978. szept. 22.

Besuch beim Nachbarn: Die 21. Soproner Festwochen vom 23. Juni bis 16. Juli. BL. XXIX, 1978, 3–4. sz. 41.

363A Biológiai és Orvosi Szakbizottság Entomológiai Munkabizottságának ülése 1978. május 30-án Sopronban az Erdészeti és Faipari Egyetemen. VEAB. 1978, III, 87–95.

A Biológiai és Orvosi Szakbizottság Ökológiai Munkabizottságának, valamint az Erdészeti Szakbizottságnak együttes ülése 1978. március 16-án Sopronban, az Erdészeti és Faipari Egyetemen. VEAB. 1978, III, 120–136.

Borbély József: Zene, tánc, felvonulás. Szüreti karnevál Sopronban. K. XXXIV, 1978. szept. 26.

Borsa Gedeon: A régi, szerzői hungarika nyomtatványok bibliográfiája. MKSz. XCIV, 1978, 303–313.

Csapody István: Középiskolások biológiai vetélkedője Mosonmagyaróvárott. B. XXXIII, 1978. 332.

Csepregi Pálné: Az AGROINFORM Szakirodalom-terjesztési versenye 1978-ban. MÉIK. 1978, 2. sz. 72–76.

Csiszka Antal: Határőrök eskütétel előtt. Az első erőpróba. K. XXXIV, 1978. nov. 5.

Cs(iszka) A(ntal): Két nyelven – közös gondolatokkal. Megválasztották a kongresszusi küldötteiket a soproni német nemzetiség képviselői. K. XXXIV, 1978. szept. 12.

Cs(iszka) A(ntal): Ma avatják Brennbergbányán. Tábor a megye úttörőinek. K. XXXIV, 1978. jún. 30.

Csizmadia Lajos: Egyesületi hírek. A mátraaljai csoport tagjainak tanulmányi kirándulása. BKL-B. CXI, 1978, 645–646.

Cz. S.: Sopronban – Sorban. KSZ. XXVII, 1978, 46. sz. 11.

Das V. Deutsche Nationalitätentanzfestival. NZ. XXII, 1978. ápr. 21.

Deutsches Nationalitäten–Volkstanzfestival in Ödenburg. NZ. XXII, 1978. okt. 6.

-ek-: Nationalitätentreffen in Ödenburg. NZ. XXII, 1978. jún. 9.

Egy gyár ifjúkorban SR: ismert Európában. RÚ. 1978. szept. 58–59.

Elutazott Sopronból a szovjet nagykövetség delegációja. K. XXXIV, 1978. ápr. 1.

Erdészeti és faipari tudományos ülészak. K. XXXIX, 1978. dec. 19.

F. Gy.: ... a szeméttől és szennyvíztől tisztán tartassa ... MV, 1978, 3. sz. 28–29.

Farkas András: Az országos döntőben a soproni széchenyisták. Ki tud többet a Szovjetunióról a Szovjetunióból. K. XXXIV, 1978. ápr. 13.

Farkas András: Szüreti képek Sopronból. K. XXXIV, 1978. nov. 9.

Farkas Imre: Ahol az asszonyok „parancsolnak”. K. XXXIV, 1978. ápr. 22.

- F(arkas) I(mre): Ankét a földmérő műszerekről. Műszaki hetek Sopronban. K. XXXIV, 1978. okt. 11.
- f(arkas) i(mre): Egy év múlva megnyílhat. A Bányászati Múzeum Bizottság ülése. K. XXXIV, 1978. jan. 19.
- F(arkas) I(mre): Előadások, konferenciák. Sikeres TIT-rendezvények. K. XXXIV, 1978. márc. 10.
- f(arkas) i(mre): Emlékkiállítás 1918–19-ről. A forradalmak éve Sopronban. K. XXXIV, 1978. szept. 17.
- F(arkas) I(mre): Hírlaprekord 1977-ben. Postás számvetés Sopronban. K. XXXIV, 1978. febr. 18.
- Farkas Imre: Képmutogató, éremkiállítás, tanulmányút. Háromszázezren a soproni múzeumokban. „Üzlet a kultúrához”. K. XXXIV, 1978. jún. 11.
- F(arkas) I(mre): Kétnapos ankét Sopronban. A Fertő-táj vízgazdálkodása. K. XXXIV, 1978. szept. 21.
- Farkas Imre: A konini pártküldöttség Sopronban. K. XXXIV, 1978. jún. 30.
- Farkas Imre: Magyar–szovjet barátsági napok. Előadás a soproni irodalomtanároknak. K. XXXIV, 1978. márc. 31.
- Farkas Imre: Márciusig mindenki megfürdik. Vizsgálják a fedett uszoda. K. XXXIV, 1978. márc. 4.
- f(arkas) i(mre): Mentés Bandi albuma. K. XXXIV, 1978. febr. 16.
- F(arkas) I(mre): Német folklór Sopronban. Nemzetiségi néptáncfesztivál. K. XXXIV, 1978. szept. 24.
- 364 Farkas Imre: Nincs eseménytelen napjuk. Szívügyük Sopron fejlesztése. K. XXXIV, 1978. jún. 1.
- Farkas Imre: Sopron jubileumi éve. Az évfordulóhoz méltó megemlékezés. Ünnepek, konferenciák. 700 perc a 700 éves városért. Eredmények, tapasztalatok. K. XXXIV, 1978. jan. 5.
- Farkas Imre: Szovjet küldöttség Sopronban. Népeink barátsága tovább erősödik. K. XXXIV, 1978. márc. 30.
- Farkas Imre: Szüret a kékfrankos hazájában. K. XXXIV, 1978. okt. 15.
- F(arkas) I(mre): Tanácskozás Sopronban. A borverseny győztesei. K. XXXIV, 1978. szept. 27.
- Farkas Imre: Tudományos tanácskozás. Fahulladékból hasznos termékek. K. XXXIV, 1978. okt. 20.
- Farkas Imre: Zene, képzőművészet, sport. Bemutatók – kiállítások. Soproni Ünnepi Hetek 1978. K. XXXIV, 1978. jún. 22.
- F(erenczi) J(ózsef): KGST-tanácskozás színhelye volt Sopron. Tizenöt év 110 kutatási téma. Elismerés a házigazdáknak. K. XXXIV, 1978. aug. 26.
- Fertődi építők. Fel nőttek, hogy nagyot alkothassanak. RÚ. 1978. szept. 28–29.
- Filep István: Az őszi BNV „Otthon ’78” kiállítása. Fa. XIX, 1978, 2. sz. 34–47.
- Fitz, Jenő: Das Leben an der Grenze Roms. Der 11. Internationale Limeskongress brachte neue

Erkenntnisse. P. VI, 1978, 1–2. sz. 88–89.

Fülöp Géza: A magyar olvasóközönség a felvilágosodás idején és a reformkorban. Bp., 1978, 290 p. (Irodalomtörténeti Könyvtár 33.)

Garád Róbert: Együttműködés a Városszépítő Egyesülettel. V. IV, 1978, 12. sz. 3.

G(árdonyi) B(éla): Kiállítás a Lábasházban. A mézeskalács évszázadai. K. XXXIV, 1978. okt. 18.

(Gárdonyi Béla): Régi kávézások emlékei. K. XXXIV, 1978. szept. 3.

G(árdonyi) B(éla): Soproni tanácskozás. Emberek és gépek a könyvtárban. K. XXXIV, 1978. aug. 27.

Gárdonyi Béla (összeáll.): Színház a barlangban. Mi legyen a fertőrákosi műsorpolitika? Körkérdés. MH. 1978, 1. sz. 40–45.

Gáspárdy Sándor: A soproni képzőművészeti élet eseményei 1976-ban és 1977-ben. SSz. XXXII, 1978, 363–366.

Gedenkfeier in Brennborg. NZ. XXII, 1978. szept. 8.

Gedenkfeier in Brennborgbánya. 225 Jahre ungarischer Bergbau. BR. XII, 1978. aug. 28.

Gedenktafel in Ödenburg. NZ. XXII, 1978. jan. 13.

Hahn, Anton: Saisonbeginn im Haydn-Museum. BHBl. XL, 1978, 43–45.

Halmos Ferenc: Felsőgeodéziai szeminárium Sopronban az űrhajózás jubileuma alkalmából. GK. XXX, 1978, 140.

Halmos Ferenc: Szatellitgeodéziai és geodinamikai szeminárium Sopronban. GK. XXX, 1978, 310–311.

H(asznos) L(ászló): Tanácsot ad a Soproni Műsornaptár. K. XXXIV, 1978. márc. 9.

Häusler, Wolfgang–Vocelka, Karl: Grenzverteidigung und Kultur im Pannonischen Raum. Bericht über ein Seminarexperiment. BHBl. XL, 1978, 37–43.

Hencz József: Beszéd a budapesti „Soproni napok” megnyitóján (1978. április 21–22). SSz. XXXII, 1978, 362–363.

H. H.: 23 Juni bis 16. Juli. Soproner Festwochen mit Musik und Sport. BR. XII, 1978. jún. 26.

A 700 éves ősi város egyik büszkesége. RÚ. 1978. szept. 19.

[365](#)Hiller István: Az Erdészeti és Faipari Egyetem Központi Könyvtára. Sopron, 1978, 37 p.

Hiller István: Erdészeti tudományos szakkönyvtárunk kialakulása. ASz. XIX, 1977 (1978), 390–411.

Hiller István: A tudományos ismeretterjesztés eredményei a munkásművelődésben. (A TIT tevékenysége Sopronban 1977-ben.) SSz. XXXII, 1978. 372–377.

Hiller István: Útmutatások. (A Magyar Rádió – Kossuth adó – 1978. április 21-i műsorában elhangzott

interjú szövege.) EN. 1978, 4. sz. 4.

Hiller István–Mastalirné Zádor Márta: Sopron bibliográfiája az 1977. évre. SSz. XXXII, 1978, 268–287.

Horváth Lászlóné: Nemzetközi Rendszerelemzési Szeminárium Sopronban. BKL-B. CXI, 1978, 274.

Horváth Teri: Vallomások a könyvtárról: Édesapám lámpásai. Kö. XXVIII, 1978, 739–741.

H. St. M.: Aus der Tiefe Pannoniens. Archäologen in Eisenstadt. P. VI, 1978, 3–4. sz. 83–84.

Ibrányi Tóth Béla: A Parlament ünnepi asztalánál. KÚ. XIX, 1978, 14. sz. 4–5.

Ifjúsági nagygyűlés Győrött és Sopronban. Március eszméit mi váltottuk valóra. K. XXXIV, 1978. márc. 16.

Imponáló választék – soproni szőnyegből. MI. XXII, 1978. szept. 22. 40.

I(mre) B(éla): Fertőd határörközség. Hűségesen őrizzük haladó hagyományainkat. Ünnepség a fegyveres erők napján. K. XXXIV, 1978. szept. 30.

(Imr)e (Bél)a: Sopronba látogatott az országgyűlés honvédelmi bizottsága. K. XXXIV, 1978. jún. 9.

I(mre) B(éla): Város helyett az őrre ... Határsértőt fogott el a munkásőr. K. XXXIV, 1978. aug. 12.

Az Irodalomtörténeti Társaság soproni vándorgyűlése. MT. LXXXV, Újf. XXIII, 1978, 814.

J. K.: Ödenburger Bäckerei – heute Museum. NZ. XXII, 1978. jún. 9.

Jászberényi Ferencné (összeáll.): Rólunk írták. Győr-Sopron megye az 1977-es sajtóban. (Válogatott cikkbibliográfia.) MH. 1978, 1. sz. 120–124.

J(oó) J(ózsef): Daldicsérő szépasszonyokkal és hercegekkel. Megyei találkozó Fertődön. K. XXXIV, 1978. máj. 9.

(Joó) J(ózsef): Fél délelőtt az antikváriumban. K. XXXIV, 1978. okt. 8.

Joó József: Jó napot, Kópháza! K. XXXIV, 1978. jan. 19.

J(oó) J(ózsef): Munkásörccsalád Sopronból. K. XXXIV, 1978. nov. 6.

Június 23–július 16. Ma kezdődik a soproni ünnepi hetek eseménysorozata. NSz. XXXVI, 1978. jún. 23.

Kampis Péter: Automobilok parádéja Sopronban. Király voltam tizenkét percig. K. XXXIV, 1978. júl. 15.

Kampis Péter: Elmegyek Nagycenkre ... Lótan. K. XXXIV, 1978. máj. 13.

Kampis Péter: Méltó, szép helyen százhetvenezer kötet. Jó szerencsét könyvtár! K. XXXIV, 1978. máj. 17.

Kampis Péter: Triglav, Hany Istók. Kisvasúti járműkiállítás. K. XXXIV, 1978. júl. 11.

Kanyó, László: Festival in Békéscsaba. Musik verbindet. NZ. XXII, 1978. ápr. 28.

Kecskés Sándor: Felszólalás. Er. XXVII, 1978, 461–462.

- Keszler, Maria: Nationalitätenvolkstanzfestivale in Sopron. NZ. XXII, 1973. szept. 22.
- Kiállítás Sopronban. A Szovjetunió élete képekben. K. XXXIV, 1978. febr. 23.
- Kinek ajánlja Lengyel György Renner Kálmán éremkiállítását? NSz. XXXVI, 1978. febr. 19.
- 366Kirmes in Agendorf. NZ. XXII, 1978. okt. 20.
- Kloss Andor: Eszmecsere Sopronban. Irodalomtörténeti Vándorgyűlés Sopronban. K. XXXVI, 1978. máj. 23.
- Kocsis József: A 700 éves évforduló ünnepei. SSz. XXXII, 1978. 175–186.
- Kocsis József (összeáll.): A 700 éves évforduló ünnepeinek tapasztalatai. Sopron, 1977, 17. p.
- Kominka Lászlóné: A mezőgazdasági, élelmiszeripari és erdészeti intézményi alhálózattal rendelkező szakkönyvtárak 1977. évi tevékenysége. MÉIK. 1978, 2. sz. 7–15.
- K(ónya) J(ózsef): Ezt látni kell! A soproni Pékmúzeum. NSz. XXXVI, 1978. márc. 19.
- Kónya József: A kapuvári „felvágósok”. NSz. XXXVI, 1978. márc. 17.
- Kovács Jenő (összeáll.): Magyarország A-tól Z-ig. Győr-Sopron megye. I. rész. TM. XXX, 1978, 12. sz. 19–26.
- Környei Attila: A soproni nyomdászat története (kiállítás a Liszt Ferenc Múzeumban 1977). SSz. XXXII, 1978, 284–267.
- Kriszt György: Beszámoló a műemléki albizottságok IX. országos értekezletéről. (Sopron, 1977. augusztus 23–25.) M. XXII, 1978, 1–9.
- Lengyel Alfréd: Győr múltjából. A Streibig nyomda története. K. XXXIV, 1978. december 2.
- Lenin születésének évfordulóján. Életműve a forradalom. Megyei ünnepség Sopronban. K. XXXIV, 1978. ápr. 22.
- Liptay Jenő: „Bányászat a képzőművészetben” kiállítás. BKL-B. CXI, 1978, 803.
- Magyar Tibor–Pethő Lajos: Drága halottunk. K. XXXIV, 1978. ápr. 15.
- Majtényi Árpádné–Scharbert Vilmosné–Frank Róza: A könyvtári és tájékoztatói központi szolgáltatások fejlesztési irányai. Beszámoló az MKE X. Vándorgyűléséről. MüK. XV, 1978, 2. sz. 8–15.
- Mayer, Eva: So lebt heute der Urenkel der Brenberger Hirten. NZ. XXII, 1978. szeptember 22.
- Megkezdődtek a soproni ünnepi hetek. Gazdag program, értékes rendezvények. K. XXXIV, 1978. jún. 24.
- Meisel Jánosné: A magyar földtani irodalom jegyzéke 1977. FK. CVIII, 1978. 363–374.
- Az MKE X. Vándorgyűlése. MÉIK. 1978, 3–4. sz. 55–56. p.
- Molnár László: 225 éve kezdődött a magyar szénbányászat Brennerbányán. Beszámoló a jubileumi

- rendezvényről. (Brennbergbánya, 1978. augusztus 18–19.) BKL-B. CXI, 1978, 840–849.
- Mühl Nándor: A Soproni Csoport 1977. évi munkája. BKL-Ö. XXIX, 1978. 90–91.
- Műszaki hetek Sopronban. K. XXXIV, 1978. okt. 28.
- Nagy Alpár: Pedagóguskórusok fesztiválja Sopronban. K. XXXIV, 1978. ápr. 13.
- Németh Sándor: Soproni Napok Budapesten. EF. 1978, 6. sz. 17–18.
- Németh Sándor: Szóra érdemes emberek. A Bedő Albert brigád. EF. 1978, 12. sz. 4–5.
- Neuberger Róbert: Giczy János kiállítása Esztergomban. K. XXXIV, 1978. okt. 24.
- Nyári egyetem Sopronban. K. XXXIV, 1978. júl. 11.
- Országos könyvtáros tanácskozás Sopronban. K. XXXIV, 1978. aug. 19.
- I. Országos Üzemtörténeti Konferencia. H. VI, 1978, 4. sz. 8–28.
- Az őszi Sopronban. K. XXXIV, 1978. okt. 14.
- PTH.: Bányászünnep Brennbergbányán. Nagygyűlés-Emlékműavatás-Kulturális program. K. XXXIV, 1978. aug. 20.
- Pákovics Miklós: Örülni annyi, mint énekelni. Kópháziak Klingenbergben. K. XXXIV, 1978. szept. 14.
- Pákovics Miklós: Szemlén a rábakecöli könyvtárban. Még mindig betüvesztőhely. Kö. XXVIII, 1978, 90.
- Pálmai József (szerk.): A Magyarországon megjelent földtani irodalom szakkibibliográfiája 1968. Bp., 1978, 122. p.
- 367**Pannónia '78. EF. 1978, 7. sz. 4–7.
- Patyi, Ildikó: Vor dem 5. Kongress der Nationalitäten im Komitat Győr-Sopron. NZ. XXII, 1978. júl. 21.
- Patvaros József: Emlékkiállítás néhai dr. Gyulay Zoltán és dr. Vendel Miklós egyetemi tanárok tiszteletére. BKL-B. CXI, 1978, 561.
- Pedagógus kórusok találkozója Sopronban. K. XXXIV, 1978. ápr. 9.
- Pflagner, Margit: Festwochen in Ödenburg. BL. XXIX, 1978, 5. sz. 14–15.
- Pió Márta: Muzsikusz találkozó Fertődön. Pillanatképek a zenei táborból. K. XXXIV, 1978. júl. 2.
- P(íó) M(árta): Nagyaktíva Sopronban. Az egységes közművelődési szemléletért. K. XXXIV, 1978. jan. 15.
- Pió Márta: Soproni táncosok Nyitrán. Táborüzek a csitári hegyek alatt. K. XXXIV, 1978. jún. 21.
- Plank, S.–Wolking, F.: Mattersburger Manifest. NaLa. LXIV, 1978. 228–231.
- Salamon Nándor: Renner Kálmán kiállítása Csornán. A hagyományok útjain. K. XXXIV, 1978. szept. 23.
- Simonfai Lászlóné–Lerner János (összeáll.): A Földrajzi Értesítőben 1952–1976 között megjelent cikkek

bibliográfiája. FÉrt. XXVII, 1978, 81–165.

Solti Pál–Faller László: Irodalom húsz év műemlékvédelméhez Budapesten. M. XXII, 1978, 186–189.

Somogyi József: A Nemzetközi Geodéziai és Geofizikai Unió rendezvényei Sopronban. SSz. XXXII, 1978, 89–90.

Sopron – die Stadt mit der UNESCO–Goldmedaille. Vo. 1978. ápr. 28.

Sopronban megnyílt a könyvtárosok vándorgyűlése. K. XXXIV, 1978. aug. 23.

Soproner Festwochen. Auftakt mit Turmmusik. NN. XII, 1978. jún. 23.

A soproni múzeum kiállítása Szófiában. K. XXXIV, 1978. máj. 11.

Soproni napok Budapesten. K. XXXIV, 1978. ápr. 20.

Soproniak bemutatkozása Kőszegen. K. XXXIV, 1978. szept. 23.

Szabadi Sándor: Sopronhorpács világhíre. KU. XIX, 1978. febr. 11. 6. sz. 10.

G. Szabó (Mária): Ezüst a hóban. K. XXXIV, 1978. dec. 12.

Szelestei N. László (összeáll.): A magyar könyvtörténeti szakirodalom 1977-ben. MKSz. XCIV, 1978, 376–382.

Számvetés ... 1977. – Tervek ... 1978. Dr. Hiller István, a soproni Erdészeti és Faipari Egyetem könyvtárának főigazgatója. Kö. XXVIII, 1978, 6–7.

Szenczi Gyula: „Bányászat a képzőművészetben” kiállítás Sopronban. BKL-B. CXI, 1978, 142.

(tj): Fegyvertársak, házastársak. Mő. XXI, 1978, 9. sz. 4–5.

Tanácskozás a Fertő-táj vízgazdálkodásáról. MN. XXXIV, 1978. szept. 21.

Tudományos tanácskozás Sopronban. K. XXXIV, 1978. aug. 29.

Tudtok ti kertészül? MI. XXII, 1978. jún. 23. 25. sz. 14.

Tüskés, Tibor: Pannonische Zeitschriften durchblättern. Die Weinkultur und die schöpferische Fülle des urbaren Lebensgefühls. P. VI, 1978, 1–2. sz. 77–79.

Ünnepi készülődés április 4-re. Nagygyűlés Mosonmagyaróváron. Kisfaludy napok Győrött. Fesztivál Sopronban. K. XXXIV, 1978. ápr. 1.

Vadászi Erzsébet–Földes Mária (összeáll.): A magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája 1975. MÉ. XXVII, 1978, 276–320.

Vértesy Miklós: A Könyvtárosegyesület V. vándorgyűlése. Kö. XXVIII, 1978, 571–574.

Viczián János: A magyar egyetemi és főiskolai diáklapok bibliográfiája 1857–1972. Bp., 1978, 331. p. (Felsőoktatástörténeti Kiadványok 5.)

Viniczai István–Windisch Aladárné (összeáll.): Az 1975. évi Magyarországon megjelent hadtörténelmi irodalom bibliográfiája II. HK. XXV, 1978, 153–167.

Viniczai István–Windisch Aladárné (összeáll.): Az 1976. évi Magyarországon megjelent hadtörténelmi irodalom bibliográfiája I. HK. XXV, 1978, 617–632.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / SOPRONI KÖNYVESPOLC / Hiller István–Mastalirné Zádor Márta: Sopron bibliográfiája az 1978. évre / TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK

368 TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK

Alföldi Erzsébet: Iskola a határ mentén. Fa. XXII, 1978. márc. 19. 6. sz. 18–19.

Árubörzén kereskedők és gyártók között. Új termékeket kínál a Soproni Szőnyeggyár. Nőnek az igények, növekszik a termelés. K. XXXIV, 1978. márc. 26.

Barlahidai Andrea: Tovább nő az idegenforgalom. Sopron tervei. Vegyesáruház és önkiszolgáló étterem létesül. Újabb valutabeváltó helyek. DN. XXXV, 1978. nov. 5.

Bencze Lajos: Egyszer és mindenkorra. Ni. 1978, 5. sz. 197.

Birgés Árpád: Új élet a régi falak között. EF. 1978, 2. sz. belső borítólappal.

Bíró, Gerd: 300 Millionen Dollar Kredit. Österreichische Fremdenverkehrsinvestitionen in Ungarn. BR. XII, 1978. ápr. 3.

Borbély József: A tiszta, virágos Sopronért. A városszépítők három éve. K. XXXIV, 1978. júl. 6.

Ciklámen. RÚ. 1978, szept. 63–64.

Cs(iszka) Antal: Fából készült, klimatizált. Divat Centrum nyílt Sopronban. K. XXXIV, 1978. febr. 25.

(Csiszka) (Antal): Kis vállalat – nagy feladatok. Javuló körülmények Sopron élelmiszer-kereskedelmében. K. XXXIV, 1978. nov. 15.

Az Erdészeti és Faipari Egyetem Központi Könyvtárának szervezeti és működési szabályzata. Sopron. 1978, 64. p.

Farkas Imre: Elfogadták a költségvetést. 420 millióval gazdagodik Sopron. 385 új lakás – 375 új óvodai férőhely. K. XXXIV, 1978. febr. 1.

Farkas Imre: „Erőnk a nyílt várospolitikában rejlett”. Beszélgetés dr. Erdély Sándor tanácselnökkel. K. XXXIV, 1978. dec. 6.

F(arkas) I(mre): Értelmiség és várospolitika. K. XXXIV, 1978. szept. 7.

F(arkas) I(mre): HNF – KISZ együttműködés Sopronban. K. XXXIV, 1978. nov. 30.

Farkas Imre: Házi szociális gondozás. Példaszerű kezdeményezés a soproni járásban. K. XXXIV, 1978.

júl. 21.

Farkas, Imre: 7 Fragen – 7 Antworten: Die Versorgung Ödenburgs. NZ. XXI, 1978. aug. 18.

Farkas Imre: Az ipari szolgáltatások helyzete Sopronban. Megnövekedett tennivalók. A fejlesztés feladatai. K. XXXIV, 1978. jún. 29.

Farkas Imre: Kedvező munkahelyi légkörben, jól rajtolt Sopron ipara. K. XXXIV, 1978. márc. 3.

Farkas Imre: Két év mérlege. 1458 új lakás épült Sopronban. Kiemelkedő társadalmi munka. K. XXXIV, 1978. máj. 14.

F(arkas) I(mre): Látogatóban az OTP soproni fiókjánál. Hatszázmillió a takaréokban. K. XXXIV, 1978. márc. 18.

Farkas Imre: Legyetek jó katonák, védjétek békés életünket. K. XXXIV, 1978. okt. 4.

Farkas Imre: Megkezdődött a százhetvenedik tanév. Évnyitó az Erdészeti és Faipari Egyetemen. K. XXXIV, 1978. szept. 5.

F(arkas) I(mre): Megyei ünnepség Sopronban. A nők köszöntése. K. XXXIV, 1978. márc. 9.

F(arkas) I(mre): Menetrendi járat Pozsonyba. Fejlődik a soproni autóbuszközlekedés. Egy év: hétmillió utas. K. XXXIV, 1978. márc. 30.

Farkas Imre: Munkavédelmi őrzőjárat a soproni üzemekben. Részletes értékelés készül. K. XXXIV, 1978. nov. 4.

Farkas Imre: Növekedett Sopron látogatottsága. Idegenforgalom – nem minden gond nélkül. K. XXXIV, 1978. szept. 27.

Farkas Imre: 430 otthon a Lövérék alján. Példásan szervezett munkáslakás akció. K. XXXIV, 1978. júl. 7.

(Farkas) (Imre): Óvodaépítés Sopronban. K. XXXIV, 1978. okt. 5.

Farkas Imre: A sokszínű város. Keresve a jobbat. K. XXXIV, 1978. jún. 14.

Farkas Imre: Soproni félidei mérleg. Kiegyensúlyozott, tervszerű gazdálkodás. 369K. XXXIV, 1978. nov. 18.

(Farkas) (Imre): A társadalmi összefogás szép példája. Felavatták a megyei úttörővezetőképző tábort. K. XXXIV, 1978. júl. 1.

Farkas Imre: Tovább javulnak Sopronban az idegenforgalom lehetőségei. K. XXXIV, 1978. febr. 11.

Fejlesztik a Fertő tavi üdülőtelepet. MN. XXXIV, 1978. aug. 5.

F(erenczi) J(ózsef): „Bérbefagyasztás” tanulságokkal. Egyesült az AUTOFÉM és a SFISZ. K. XXXIV, 1978. ápr. 2.

F(erenczi) J(ózsef): Növekedett az export. Sopron üzemeinek első félévi munkája. K. XXXIV, 1978. júl. 9.

- F(erenczi) J(ózsef): Soproni AFIT: túl a félmilliárdon. Új gépek – ideiglenes helyen. K. XXXIV, 1978. márc. 26.
- Ferenczi József: Termék változatlan áron. I–II. Fejlődés SOTEX-módra. K. XXXIV, 1978. febr. 26., 28.
- Ferenczi József: Út az emberekhez. K. XXXIV, 1978. nov. 12, 14.
- G(árdonyi) B(éla): Klub vagy kocsma? Holtpont Fertődön. K. XXXIV, 1978. márc. 1.
- Göcze Tibor: A soproni öregdiákok Sopronért. MN. XXXIV, 1978. aug. 29.
- Gulyás, Pál: Mädchen und Jungen aus dem Kreis Sopron. Internat an der Grenze. BR. XII, 1978. szept. 18.
- Győr-Sopron megye statisztikai évkönyve 1977. Győr, 1978, 367 + 29 p.
- H. H.: Reiserouten durch Ungarn. Route XV: Győr–Fertőd–Sopron. BR. XII, 1978. dec. 11.
- Hegedűs Mihály: Tervek, eredmények Győr-Sopronban. TM. XXX, 1978, 2. sz. 36.
- Hencz József: A lakossággal együtt Sopron az ezredforduló táján. K. XXXIV, 1978. okt. 20.
- Horváth Ferenc: A 21. Soproni Ünnepi Hetek és idegenforgalmuk. V. 1978, 8. sz. 4.
- Horváth Mihály: A lakossági szolgáltatások helyzete a IV. és fejlesztésük az V. ötéves tervben. SSz. XXXII, 1978, 63–68.
- Imre Béla: Életünk szerves része lett az idegenforgalom. 11 százalékkal növekedett a beutazók száma. Keresettek a termálfürdőink. Új határátkelőhely terve. K. XXXIV, 1978. okt. 15.
- Imre Béla: Gyógyidegenforgalmunk gondjai. Hiányzik a propaganda. Kevés a szállás. Kedvezőtlen körülmények. K. XXXIV, 1978. dec. 17.
- Imre Béla: Idegenforgalom és vendéglátás. Félmillió vendégéjszaka. Megújuló kempingek a megyében. Motel télen is. K. XXXIV, 1978. márc. 7.
- Imre Béla: Idénynyitás előtt Sopronban. Várják a vendéget. K. XXXIV, 1978. ápr. 27.
- Imre Béla: Kapós a kemping. Telt ház Sopronban. K. XXXIV, 1978. máj. 31.
- Imre Béla: Rajka, Hegyeshalom, Sopron. Éjszaka a határon. K. XXXIV, 1978. okt. 17.
- I(mre) B(éla): Sopronban és Mosonmagyaróváron példaszerű. A tanács és a KISZ együttműködése. K. XXXIV, 1978. nov. 2.
- J. T.: Külföldi hallgatók fejezték be tanulmányaikat a soproni Erdészeti és Faipari Egyetemen. Fa. XIX, 1978. 9. sz. 264.
- Joó József: A mi világunkért! Ház a téren. Szakkörök, tanfolyamok. Minigaléria. K. XXXIV, 1978. okt. 12.
- K. J.: Szőnyeg Sopronból: a világ minden tájára. VH. 1978, 13. sz. 5.

Káldy József: Kutatási terv és kutatásirányítás az Erdészeti és Faipari Egyetemen. Er. XXVII, 1978, 170–173.

Kampis Péter: Szép áldozatos hivatás. Évforduló előtt a soproni Siketek és Nagyothallók Intézete. K. XXXIV, 1978. okt. 4.

Kampis Péter: Tizenhatan rövidesen beköltöznek. „Leg”-lakások Fertődön. K. XXXIV, 1978. jún. 22.

(Kanyó) (József): Blitzgespräche in Ödenburg. NZ. XXII, 1978. ápr. 7.

370Kazimir, Stefan: Magyarország külkereskedelmi forgalmának színvonala a XVI. században. ASz. XX, 1978, 382–394.

„Keleti” szőnyegek a nyugati határszélen. Látogatás a Soproni Szőnyeggyárban. MI. XXII, 1978. jún. 2. 22. sz. 53.

Kietaibl, Hans: Die Purbacher Binderzeche. BHBl. XL, 1978, 182–186.

Kindergarten, Schulen, Bibliotheken. Freiwillige Arbeit im Kreis Sopron. BR. XII, 1978. febr. 20.

Kónya József: Pontosan, fegyelmezetten, gyorsan. A kapuvári Triumph. NSz. XXXVI, 1978. febr. 9.

Kosztka (Vilmos)né: Városszépítő Egyesület Sopronban. V. IV, 1978, 7. sz. 2.

Krause, Rolf W.: Tagesbuch einer Burgenland-Studienreise. Von Kobersdorf bis Mogersdorf. BL. XXIX, 1978, 5. sz. 39–43.

Lackó László: Települések vonzásterületének meghatározása egymásrahatási modell segítségével. FÉrt. XXVII, 1978, 31–44.

Legyen a vendégünk. RÚ. 1978. szept. 34.

M(agyar) T(ibor): Exportnövelésre készülnek. Stílbútor minden mennyiségben. K. XXXIV, 1979. febr. 9.

Magyar Tibor: Jövedelmezőbb gyártmányösszetétel. Könnyebb munka, javul a minőség. Gépesítés a Soproni Ruhagyárban K. XXXIV, 1978. máj. 5.

Magyar Tibor: Jövőjére készül a PANYOVA soproni gyára. Meggyorsítják a termékváltást. K. XXXIV, 1978. okt. 10.

M(agyar) T(ibor): Májusi gyorsmérleg. Rekord a Ruhagyárban. K. XXXIV, 1978. jún. 4.

Magyar Tibor: Munkaverseny a ruhagyárban. Legyen a minőség éve. Kevesebben sokkal többet. Alkalmazkodni a nehezebb körülményekhez. K. XXXIV, 1978. jan. 8.

Magyar Tibor: A népgazdaság „szabadúszói”. Mennyit ér egy ember, ha akar? K. XXXIV, 1978. jan. 28.

Magyar Tibor: Sopron százmilliói. Mi a sorsa a közösség pénzének? Több gép, kevesebb épület. K. XXXIV, 1978. jún. 16., XXXIV, 1978. jún. 17.

Magyar Tibor: Tervek és tények Sopronból. A Ruhagyár már felkészült. Több export, korszerűbb termékek. A csornai üzemben bevezetik a minőségi bérezést. Biztosan állják a versenyt a piacon. K.

XXXIV, 1978. okt. 31.

(Magyar) (Tibor)–(Pethő) (Lajos): Három hónap eredményei Sopron üzeiben. Tíz új vasalógép. Bérfejlesztés az öntödében. AFIT óvoda. Új KAEV-gépek. Telepítik az automatákat. K. XXXIV, 1978. ápr. 7.

Magyar Tibor–Szalay Antal: Mennyit termeltek, mit terveznek Sopron üzeiben? Korszerűsödik a termékszerkezet. K. XXXIV, 1978. jan. 3.

Megfelel a növekvő igényeknek az ÉPFA soproni gyára. Kedvezmények a szakmunkástanulóknak. Eredményes brigádmozgalom. Műszaki fejlesztések. K. XXXIV, 1978. márc. 25.

Mollay Károly: Olasz művelődési kapcsolatok a középkori Sopronban. (Széljegyzetek a Magyar Anjou Legendáriumhoz.) SSz. XXXII, 1978, 78–81.

N. M.: Átadta a stafétabotot. K. XXXIV, 1978. jún. 1.

N. M.: Együtt van a „második vonal” is. Minden poszton hozzáértő, ügyes ember. A káderpolitikai elvek megvalósulása az AFIT soproni Autófelszerelési Vállalatnál. K. XXXIV, 1978. szept. 14.

N. M.: Felelősség a jövőért. Beszámoló taggyűlés a soproni Óvónőképző Intézetben. K. XXXIV, 1978. jún. 22.

Nagy Imre: Soproni tapasztalatok. IK. XXII, 1978, 12. sz. 31.

Sz. Nagy Júlia: Sylviculture. Une université de 250 ans dans une ville de 700 ans. RH. 1978, 3. sz. 7–8.

Németh József: A műszaki értelmiség és a mérnökszakszervezet 1946/1947 társadalmi-politikai küzdelmeiben. Sz. CXII, 1978, 899–932.

N(émeth) S(ándor): Diplomaosztás Sopronban. EF. 1978, 8. sz. 4–5.

Németh Sándor: A 170. tanévnyitó Sopronban. EF. 1978, 10. sz. 6–8.

Oklevélátadó ünnepség az óvónőképzőben. K. XXXIV, 1978. jún. 18.

371 Összhangban a közúti járműgyártás fejlődésével. AFIT soproni gyára: nemzetközi színvonal. Gondoskodás a dolgozókról. K. XXXIV, 1978. márc. 25.

PTH.: Hamarabb a tervezettnél. Felújítják a soproni téglagyárat. K. XXXIV, 1978. nov. 1.

PTH.: Huszonöt éves a TDK. K. XXXIV, 1978. jan. 22.

PTH.: Kilencszeres élüzem: Döntés előtt az ÉPGÉP. K. XXXIV, 1978. ápr. 22.

PTH.: A soproni KISZ-bizottság napirendjén: Fiatalok a gazdasági feladatokról. K. XXXIV, 1978. jan. 26.

PTH.: Száznegyven párttag az AFIT-ban. Az alapszervezetek és a milliók. K. XXXIV, 1978. febr. 17.

Pákovics Miklós: Fertődi jelentés. K. XXXIV, 1978. okt. 24.

Pecze Ferenc: Mikor alapították? Egyetem történeti kronológia. MN. XXXIV, 1978. nov. 29.

- Pethő (Lajos): Döntés előtt az AFIT. Automata öv Sopronból? K. XXXIV, 1978. jan. 19.
- Pethő Lajos: Az erdészeti képzés városában. Az oktatás szolgálatában. Új fűrészüzem épül. K. XXXIV, 1978. dec. 14.
- Pethő Lajos: Soproni képeslap. Egymillió turista városa. K. XXXIV, 1978. júl. 30.
- Pethő Lajos: Vállalkozó szellemből jeles. Az egymilliárd határán a szőnyeggyár. K. XXXIV, 1978. szept. 9.
- P(flagner), M(arget): „kroatischweinfasslanmalaktion”. BL. XXIX, 1978, 3–4. sz. 16.
- Pintér István: Az általános iskolai igazgatók élet- és munkakörülményeiről. Ho. 1978, 33. sz. 9–11.
- Pió Márta: Helyreállt a tagság bizalma. Megalapozták a jövőt Fertődön. K. XXXIV, 1978. febr. 1.
- Pió Márta: A HVDSZ megyebizottsága Sopronban. Bemutakozott a Vegyesipari Vállalat. K. XXXIV, 1978. jan. 28.
- (rác): Jegyzet. Kié a Fertő tó? MHi. XI, 1978. aug. 5.
- Riport dr. Gunda Mihály munkásságáról. SE. 1977/78, 1–2. sz. 24–26.
- Rund um den Fertő-tó (Neusiedlersee). Hobby- und Wochenendzüge Wien – Sopron. NN. XII, 1978. okt. 12.
- (Sindulár) (Anna): Fertőrákosnak hangulata van. K. XXXIV, 1978. szept. 3.
- (Sindulár) (Anna): Négy vidám diák a Széchenyiből. K. XXXIV, 1978. máj. 11.
- Smidéliusz Zsuzsa: Tapasztalatok az új fizikatanterv tanításával kapcsolatban. Ho. 1978, 35. sz. 8–10.
- Sopron. Tízmillió – társadalmi munkából. K. XXXIV, 1978. aug. 3.
- Soproni változások. EF. 1978, 2. sz. belső borítólap.
- Soprontól Mosonmagyaróvárig. RÚ. 1978. szept. 11–12.
- Szabadi Sándor: „A fa örök szépség.” KÚ. XIX, 1978. jún. 17. 24. sz. 2–3.
- Szabadi, Sándor: Soproner Universität für Forstwirtschaft. BR. XII, 1978. máj. 29.
- Z. Szabó László (szerk.): Hívja, várja Győr-Sopron megye. Bp., 1978, 84. p.
- G. Szabó Mária: Asszony, akit vertek. K. XXXIV, 1978. márc. 11.
- G. Szabó (Mária): Megalakult a Fertő-menti termelésfejlesztési körzet. K. XXXIV, 1978. nov. 3.
- Szájer József: A soproni alsófokú felekezeti iskolák államosításáért folyó harc emlékei (1945–1948). SSz. XXXII, 1978, 143–150.
- Szőke Ernőné: Eredményeink és feladataink a tanítók új tantervre való felkészítésében, Sopronban. Ho.

1978, 34. sz. 6–7.

Szóllósi Ferenc: Sopron múltja, jövője. Őrzik városunkat. Idegenforgalom. Díj az uszodáért. EH. XXIII, 1978. dec. 27.

T. J.: A Soproni ÁFÉSZ tervei. ABC-áruház épül a Jereván lakótelepen. K. XXXIV, 1978. nov. 5.

V. L.: Fogyasztási szövetkezet az egyetemen. Egy kis ÁFÉSZ nagy állomása. K. XXXIV, 1978. febr. 9.

372 V. L.: Szakmunkások képzése. Nádvagók, nádszövők. K. XXXIV, 1978. okt. 10.

Valétálás '78. K. XXXIV, 1978. máj 16.

Vargáné Major Judit: Helyismereti folyóirataink. A négy évtizede alapított Soproni Szemle. Kö. XXVIII, 1978, 164–165.

Vereckei, Mária: Belohnungsfahrt in die „Stadt der Treue”. NZ. XXII, 1978. aug. 4.

Vízum nélkül. Bécs–Sopron gyorsvonat. MHi. XI, 1978. szept. 22.

Vörös Györgyné: A mezőgazdasági, élelmiszeripari és erdészeti felsőoktatási intézmények könyvtárainak 1977. évi tevékenysége. MÉIK. 1978, 1. sz. 1–11.

Zu Besuch im Komitat Győr-Sopron. P. VI, 1978, 3–4. sz. 104.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / SOPRONI KÖNYVESPOLC / Hiller István–Mastalirné Zádor Márta: Sopron bibliográfiája az 1978. évre / TERMÉSZETTUDOMÁNY

TERMÉSZETTUDOMÁNY

B. Cs.: Vírusmentes szaporítóanyag előállítása Fertődön. KSz. XXVII, 1978, 26. sz. belső címlap.

Bircher Gyula–Führer Ernő–id. Csanády Etele: A Soproni Hegyvidéki Erdészet forrásvizeinek vizsgálata. SSz. XXXII, 1978, 54–62.

Csapody István: A csereszömörce. ÉT. XXXIII, 1978, 1375.

Csapody István: A fekete kökörcsin. ÉT. XXXIII, 1978, 415.

Csapody István: A mocsári hizóka. ÉT. XXXIII, 1978, 1131.

Csapody, István: Naturschutz im ungarischen Teil des Neusiedlersees. NaLa. LXIV, 1978, 232–237.

Csorna Antal: A Sopron környéki parkok. TV. CIX, 1978, 356–357.

Csorna Antal: A röjtökmuzsaji kastély és parkja. M. XXII, 1978, 154–156.

Csöppüs István: Magyarország lóállományának alakulása az 1938–1944. években. MaMu. 1975–1977. Bp., 1978. 289–330.

Faragó Sándor: A Hanság és környékének tűzokállománya. Ni. 1978, 6. sz. Nimród Fórum, Nimród

melléklet 1–5.

F(erenczi) J(ózsef): Háromszor is labirint. Barokk park Nagycenken. K. XXXIV, 1978. aug. 9.

Folytatják a nagycenki hársfasor felújítását. B. XXXIII, 1978, 181.

Führer Ernő: A Sopron Hegyvidéki Erdészet forrás- és patakvizeinek környezetvédelmi vizsgálata. Diplomaterv. Sopron, 1978, 122 p.

Kárpáti László: A Fertő madárvilága. TV. CIX, 1978. 122–123.

Keszthelyi István: A kócsagok jövője. TV. CIX, 1978, 424–427.

Keszthelyi István: Új védett területek. B. XXXIII, 1978, 3. sz. 130.

Kondorné Szenkovits Mariann: A tómalmi erdei- és feketefenyő plantázs értékelése. Diplomaterv. Sopron. 1978. 76 p.

László Ilona: Soproni erdők kincsei. KÚ. XIX, 1978. okt. 7. 40. sz. 16–17.

Ma is fontos a nád. KSz. XXVII, 1978, 9. sz. 17.

Marián Miklós–Traser György: Sopron környékének kételtű–hüllő világa. SSz. XXXII, 1978, 153–171.

Nationalpark Neusiedler See. NaLa. LXIV, 1978, 199.

Öregszik a Fertő tó. MHi. XI, 1978. szept. 21.

Sauerzopf, Franz: Spannungsverhältnis Politiker und Naturschützer? NaLa. LXIV, 1978, 197–198.

Schreiber, G.: Raumplanung, ein Instrument zur Abstimmung raumbedeutsamer Interessen. NaLa. LXIV, 1978, 225–227.

Soó Rezső (szerk.): Bibliographia Synoecologica Scientifica Hungarica 1900–1972. Bp., 1978, 500.

Traxler. Gottfried: Floristische Neuigkeiten aus dem Burgenland XII. BHBl. XL, 1978, 49–59.

Walter Dezsőné: Szimulált vadragás hatásának vizsgálata tű- és lomblevelű fafajokon. Ni. 1978, 9. sz. Nimród Fórum, Nimród melléklet 21–25.

373W(essenberg), P(eter): Eine natürliche Region sucht ihre Identität. NaLa. LXIV, 1978, 195–196.

Wolkingner, Franz: Vorschläge für einen Steppen. Nationalpark Neusiedlersee. NaLa. LXIV, 1978, 203–211.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / SOPRONI KÖNYVESPOLC / Hiller István–Mastalirné Zádor Márta: Sopron bibliográfiája az 1978. évre / ALKALMAZOTT TUDOMÁNY

ALKALMAZOTT TUDOMÁNY

- Az alábbi lehetőségeket ajánlja az Öntödei Vállalat soproni Vasöntödéje. RÚ. 1978. szept. 37.
- Bara, I.: Auf den Spuren der Römer. Die Soproner Weingegend verjüngt sich. NN. XII, 1978. szept. 12.
- Bartha Lajos ifj.: Egy háromszáz éves magyar térkép, és a nagyszombati meridián kérdése. GK. XXX, 1978, 379–385.
- Bélteky Lajos: A hazai hévízfeltárás és hasznosítás időszerű kérdései. HiK. 1978, 6. sz. 277–285.
- Bogdán István: Magyarországi hossz- és földmértékek a XVI. század végéig. Bp., 1978, 388 p.
- Bonazzeli, Bruno: Guerra e Pace, Locomotive e Cannoni. Fi. 1978, okt. 702–707.
- Divat és hagyomány. IP. IV, 1978, 7. sz. 98–99.
- Elek Lenke: Az Autofém újdonsága: a soproni ciklámen. VH. 1978, 14. sz. 2.
- Az 1976. évi meteorológiai szakirodalom. Beszámoló az 1976-ban végzett tudományos kutatásokról. Bp., 1978, 244. p. (Országos Meteorológiai Szolgálat Hivatalos Kiadványai XLVI. köt.)
- Farkas Imre: Ágfalva orvosa. K. XXXIV, 1978. aug. 20.
- Farkas Imre: Határidő előtt. Út Balf „felett”. K. XXXIV, 1978. aug. 8.
- Farkas Imre: A laboratóriumból az üzembe. Jobb a csiperkénél. Százmilliók laskagombából. K. XXXIV, 1978. márc. 26.
- Fekete Károly–Szamos Gábor: Beszélgetés dr. h. c. mult. dr. Tárczy-Hornoch Antallal. GK. XXX, 1978, 91–94.
- Fekete Károly–Szamos Gábor: Beszélgetés Poronyi Zoltánnal. GK. XXX, 1978, 172–179.
- Ferenczi József: A tudomány mint termelőerő. K. XXXIV, 1978. okt. 28., 29.
- Friedrich Ildikó: Az egészségügyi kultúra hiányának okai a 18. századi Magyarországon. OK. XXIII, 1977 (1978), 65–89.
- G(árdonyi) B(éla): Miről vallanak a könyvek? Soproni vándorlegények nyomában. K. XXXIV, 1978. aug. 10.
- GYÁÉV itthon és külföldön. RÚ. 1978. szept. 24–25.
- Hájas Mária: A pasztinák üzemi termesztése. KSz. XXVII, 1978. jan. 26. 4. sz. 3.
- Hiller István: Információs és könyvtári együttműködési lehetőségek a szocialista országok egyetemi között. FSz. XXVII, 1978, 634–637.
- Horváth Irma: A legszebb hivatások egyike. Kevés az ápolónő. Több mint húsz ágon szakosodhatnak. K. XXXIV, 1978. márc. 10.
- Hoványi Lehel: A geodéziai és bányamérési tanszék. BKL-B. CXI, 1978, 799–805.

- Jakovác Frigyes: A gyökérzöltségek gépi betakarításának helyzete. KSz. XXVII, 1978. nov. 30. 48. sz. 2.
- Kádár Péter: Csöndesebben. ÉS. XXII, 1978. júl. 22.
- K(ampis) P(éter): Félmillió hektóliter sör. K. XXXIV, 1978. máj. 6.
- Kampis Péter: Szélmarta, kemény emberek. Tizenkét halász a tavon. K. XXXIV, 1978. okt. 21.
- K(ónya) J(ózsef): Az égő hegytől az eocénprogramig. K. XXXIV, 1978. szept. 3.
- Kónya József: Nádaratás a Fertő tavon. NSz. XXXVI, 1978. jan. 15.
- Kozma Judit: „Könnyen tüzet fogó kövek”. Fejlődő szénbányászat. NSz. XXXVI, 1978. febr. 11.
- Maar, Grete: Volksmedizin aus Donnerskirchen. BHBl. XL, 1978, 69–83.
- 374 Mesterházy Sándor: Az első kísérletek a telefonnal Sopronban. (1877). SSz. XXXII, 1978, 85–88.
- n. e.: Nehéz aratás. Hárommillió kéve nád. K. XXXIV, 1978. máj. 9.
- Nagy Gézáné: Új térképek hazánkról. ÉT. XXXIII, 1978, 1427–1429.
- Nagy Imre: Bemutatkozik a rábatamási Hansági Vadásztársaság. Ni. 1978, 2. sz. 79–81. p.
- Perjés Géza: Jelentés az 1728. évi adóösszeírás gépi feldolgozásáról. ASz. XX, 1978, 11–80.
- Pethő Lajos: 225 éves a magyar szénbányászat. Ünnepre készül Brennbergbánya. K. XXXIV, 1978. aug. 8.
- Pethő Lajos: Vizslasztárok Fertődön. K. XXXIV, 1978. okt. 17.
- Pethő Lajos–Matusz Károly: Ahol a műsorokat felügyelik. Torony a Dalos-hegyen. K. XXXIV, 1978. márc. 5.
- Pyka Józsefné: Orvosok tudósa a tudós orvos: Weszprémi Csanádi István (1723–1799). H. VI, 1978, 2. sz. 33–35.
- Radó Sándor: A Soproni-hegység turistatérképe. M. 1:20 000, melléktérkép 1:10 000. Bp., 1978.
- Sárdy Péter: Arányok és irányok. A felsőoktatási és szakkönyvtárak statisztikai adatainak tanulságai. Kö. XXVIII, 1978, 645–650.
- Somfai Balázs: Négyszáz éves a pápai nyomdászat. VI, 1978, 2. sz. 23–27.
- Somogyi József: Geodéziai hálózatok tervezésének és számításának problémái. MT. LXXXV, Újf. XXIII, 1978, 75–76.
- Somogyi, Márta: Schilfernte am Neusiedlersee. BR. XXII, 1978. jan. 10.
- Szabados József: Soproni tudós vasúti kapcsolatai. V. IV, 1978. 1. sz. 3.
- Szabados László–Szabó András–Bende Ede: Radiológiai vizsgálatok a Fertő-tavon és környékén. FRK.

CII, Újf. XXVI, 1978, 128–134.

Szilas A. Pál: Az olajtermelési tanszék. BKL-B. CXI, 1978, 73–79.

Szlatky Mária: Pettyéni Borbély Márton kéziratos orvosló könyve (1683–1701). OK. XXIII, 1977 (1978), 27–50.

Tardy János: Néhány adalék a Lazius személyére és Magyarország-térképeire vonatkozó megállapításokhoz. GK. XXX, 1978, 452–458. p.

Tihanyi Zoltán: Anyagforgalmi vizsgálatok nyárfával végzett szennyvízöntözéses tenyészvény kísérletekben. AT. XXVII, 1978, 399–416. p.

Tompa Károly: Plantánnal kezelt polietilén tasakos fenyőcsemetek növekedése. Er. XXVII, 1978, 67–70. p.

A tudomány és a gyakorlat egységéért. K. XXXIV, 1978. dec. 16.

Ubrankovics Pál: Vendégvadászok a Fertőn. SE. 1977/78, 3. sz. 5–8. p.

V. L.: Szőlő és bor a soproni AG-ban. K. XXXIV, 1978. aug. 9.

Walkowszky Attila: Intercepciós és evaporációs veszteség a Fertő tavi nádasban. In: Beszámolók az 1976-ban végzett tudományos kutatásokról. Bp., 1978. 132–137.

Zádor Alfréd: A balfi gyógy- és ásványvíz hasznosítása. SSz. XXXII, 1978, 40–53.

Zeltner, Franz: Wo das schwarze Gold geschürft wurde. NZ. XXII, 1978. dec. 22.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / SOPRONI KÖNYVESPOLC / Hiller István–Mastalirné Zádor Márta: Sopron bibliográfiája az 1978. évre / MŰVÉSZET

MŰVÉSZET

András Ida: „Csészealj” a Löverekben. KÚ. XIX, 1978. ápr. 15. 15. sz. 2–3.

Bajkóné Révész Zsuzsa: Pátzay Pál emlékezik. ÚjT. XV, 1978. febr. 26. 9. sz. 28–29.

Balassa M. Iván–Wirth Péter: Népi műemlékek, együttesek (III). Műemléki jelentőségű területek. M. XXII, 1978, 324–334.

Baranyi Ferenc: Röpülj Páva! Országrészek derűje. ÚjT. XV, 1978. jan. 29. 5. sz. 36–37.

Barlay Ö. Szabolcs: Jelen és jövő Fertődön. Széljegyzetek a zenei sorozathoz. K. XXXIV, 1978. júl. 21.

375 Bartha Dénes–Révész Dorrit: Joseph Haydn élete dokumentumokban. 2. kiad. Bp., 1978, 385 p.

Berecz Dezső: A soproni színészet sorsa az első világháború előtti évtizedekben. SSz. XXXII, 1978, 253–263.

- Borbély József: Újjáéled a Soproni Egyetemi Színpad. K. XXXIV, 1978. máj. 16.
- Budai Aurél: A funkció és használati érték esztétikai vonatkozásai az új és régi építészeti alkotásokban. M. XXII, 1978, 168–172.
- Csiba Béla: Villanófényben. Berkics Miklós rajzai. K. XXXIV, 1978. márc. 16.
- Csiszka Antal: A tudomány legyőzte az enyészetet. Parasztbarokk műemlékek Nemeskéren. K. XXXIV, 1978. febr. 5.
- Czagány István: Hauszmann Alajos művészetének stílusváltozásai. MÉ. XXVII, 1978, 225–255. p.
- Czagány István: Magyarország barokk patikái. HP. 1977 (1978), 9–10. sz. 91–101.
- Das muss man gesehen haben. Das Soproner „Apfelsinenschalen-Bad”. P. VI, 1978, 3–4. sz. 97.
- Denkmalkirche in Nagycenk. Graf Széchenyi gab den Auftrag für den Bau. NN. XII, 1978. dec. 21.
- Dobos Lajos: Magyar műemlékek. Bp., 1978², 240.
- Eine glanzvolle „Zirkusprinzessin” in Mörbisch. BL. XXIX, 1978, 5. sz. 13.
- Eöry Éva: Élő műemlékek 5. Jelképpé vált épületek. KÚ. XIX, 1978. febr. 18. 7. sz. 16–17.
- Épült 1977-ben. Nagycenk, ménösszpontosító állomás. MÉP. 1978, 1–2. sz. 99–102.
- Épült 1977-ben. Soproni Erdészeti és Faipari Egyetem, Könyvtár. MÉP. 1978, 1–2. sz. 26–27.
- Farkas Imre: A jubileumra készülnek. Harmincéves énekkar. K. XXXIV, 1978. dec. 5.
- (farkas) (Imre): Ma este: Színházi bemutató Sopronban. K. XXXIV, 1978. szept. 29.
- Farkas Imre: Műteremlátogatás. Az alkotó adni kész. K. XXXIV, 1978. okt. 14.
- Farkas Imre: Renner érme a budapesti Mednyánszky-teremben. K. XXXIV, 1978. febr. 17.
- (farkas) (Imre): Romulus és Remus Ágfalván. Ritka leletek. Római kori fazekas telep. K. XXXIV, 1978. júl. 12.
- Farkas Imre: Sopron művészeti élete. Hagyományok – és a jövő feladatai. K. XXXIV, 1978. dec. 28.
- F(arkas) I(mre): A soproni tervpályázat eredményhirdetése. K. XXXIV, 1978. márc. 14.
- Farkas Imre: Szakmai tervezési program alapján: Megújulás előtt a soproni kórház. K. XXXIV, 1978. febr. 2.
- Farkas Imre: Tovább épül a Jereván városrész. K. XXXIV, 1978. dec. 20.
- Farkas Imre: A vágy villamosa Sopronban. A győztes veszített. K. XXXIV, 1978. okt. 3.
- G(árdonyi) B(éla): Fintor Színpad. K. XXXIV, 1978. jan. 22.
- Galambos Ferenc: A Könyvtáros galériája: Sterbenz Károly. Kö. XXVIII, 1978, 108. p.

- Gerő László: Történelmi városmagok. Bp., 1978, 134 (Építészeti hagyományok).
- Granasztói Pál: Szép magyar városok egy építész szemével. Fényképezte: Czeiczing Lajos. Bp., 1978, 263.
- H. L.: Fejér Zoltán tárlata a Festőteremben. K. XXXIV, 1978. nov. 1.
- H. L.: Tavaszy Noémi tárlata. K. XXXIV, 1978. szept. 21.
- Hamburger, Klara (hrsg.): Franz Liszt. Beiträge von ungarischen Autoren. Bp., 1978, 336.
- Hiller István: Gondolatok a könyvtárban. (Egy ősi bibliotéka korszerű épülete.) MÉIK. 1978, 2. sz. 16–44.
- Hiller István: Új könyvtárépületünkről. SE. 1977/78, 4. 5. sz. 2–7.
- Hiller István: Új otthon kapott az Erdészeti és Faipari Egyetem Központi Könyvtára. KF. XXIV, 1978, 410–422.
- 376**B. Horváth József: Kisfilm a 700 éves Sopronról. SSz. XXXII, 1978, 84.
- Horváth Lilla: Két évszázad tájképfestészete a soproni Festőteremben. K. XXXIV, 1978. febr. 21.
- Imre Béla: Monbijou rajza a falakon. Tovább szépül a fertői kastély. K. XXXIV, 1978. jún. 4.
- Imre Béla: Sopron és Kismarton történelmi kapcsolatai. Győri építész előadása Burgenlandban. K. XXXIV, 1978. máj. 25.
- J. F.: Új utakon a Soproni Építőipari Szövetkezet. K. XXXIV, 1978. márc. 29.
- Járy, Péter: Barockmusiker Andreas Rauch. NZ. XXII, 1978. dec. 1.
- Kampis Péter: Öt fehér homlokú ház. K. XXXIV, 1978. jún. 17.
- Karig, Susanne: Kulturrundreise mit Erfahrungsaustausch. NZ. XXII, 1978. szept. 29.
- Katona Imre: A magyar kerámia és porcelán. Bp., 1978, 266.
- Kloss Andor: A festészet különös útja? K. XXXIV, 1978. febr. 3.
- (Kloss) (Andor): Giczzy János tárlata. Emlékek és képek. K. XXXIV, 1978. szept. 14.
- Kovács László: Tavaszi tárlat Sopronban. Fo. XXV, 1978, 260–261.
- Kriszt György: A nagycenki Széchenyi kastély helyreállítása. M. XXII, 1978, 45–49. p.
- Kubinszky Mihály: Dampf in der Puszta. Wien, 1978, 96. p.
- Kubinszky Mihály: Sopron város és a Lövérék csatlakozó csomópontja környékének megoldására és az Egyetem épületállományának bővítésére kiírt tervpályázat. MÉP. 1978, 5. sz. 2–12.
- László Ilona: Élő műemlékek 2. Szépnek oltalmában. KÚ. XIX, 1978. jan. 28. 4. sz. 16–17.
- Luchner, Laurin: Schlösser in Österreich. I. Bd.: Residenzen und Landsitze in Wien, Niederösterreich und dem Burgenland. 1978, 266.

- Mayer, Eva: Erinnerungen eines Kapellmeisters. NZ. XXII, 1978. jún. 30.
- Nádor Tamás: Liszt Ferenc életének krónikája. Bp., 1978, 334. (Nagy muzsikusok életének krónikája 12).
- N(agy) A(lpár): Az Aida a Barlangszínházban. K. XXXIV, 1978. júl. 9.
- Nagy Alpár: Az éneklő ifjúság hangversenyei Sopronban. K. XXXIV, 1978. márc. 10.
- Nagy Alpár: Éneklő rajok; ifjúsági hangversenyek. Fiatalok a dobogón és a nézőtéren. K. XXXIV, 1978. jan. 26.
- Nagy Alpár: Finálé Sopronban. „Dobjaink dobolták, sípjaink sípolták...” K. XXXIV, 1978. júl. 19.
- N(agy) A(lpár): Finn vendégkórus Sopronban. K. XXXIV, 1978. jún. 16.
- Nagy Alpár: Hangverseny Sopronban. K. XXXIV, 1978. nov. 21.
- Nagy Alpár: „...a jövőbe mentem zenei kincseinket”. Szokolay művek soproni bemutatója. K. XXXIV, 1978. ápr. 7.
- N(agy) A(lpár): Lehotka Gábor orgona-hangversenye. K. XXXIV, 1978. okt. 31.
- N(agy) A(lpár): Lengyel orgonaművész hangversenye Sopronban. K. XXXIV, 1978. febr. 12.
- Nagy Alpár: Liszt Ferenc sopronhorpácsi emlékei. K. XXXIV, 1978. aug. 16.
- N(agy) A(lpár): Liszt Ferenc Szimfonikus Zenekar. K. XXXIV, 1978. febr. 3.
- Nagy Alpár: Ránki Dezső hangversenye Sopronban. K. XXXIV, 1978. máj. 20.
- Nagy Alpár: Sopron új zenei évadja. K. XXXIV, 1978. szept. 28.
- N(agy) A(lpár): Soproni hangverseny. Két Mozart-mű. K. XXXIV, 1978. máj. 9.
- N(agy) A(lpár): Soproni hangversenyek. K. XXXIV, 1978. dec. 23.
- Nagy Alpár: Soproni jegyzet. Zenei bemutatók és a tanulságok. K. XXXIV, 1978. márc. 23.
- n(agy) a(lpár): Sopron növendékhangversenye. K. XXXIV, 1978. jún. 10.
- N(agy) A(lpár): A soproni szimfonikusok hangversenye. K. XXXIV, 1978. dec. 19.
- N(agy) A(lpár): Soproni „tücsökzenekar”. K. XXXIV, 1978. ápr. 29.
- n(agy) a(lpár): Takács Jenő szerzői estje. K. XXXIV, 1978. máj. 18.
- n(agy) a(lpár): Ünnepi hetek. Színházi esték Fertőrákoson. K. XXXIV, 1978. júl. 5.
- ORF-Funkhaus für das Burgenland. BL. XXIX, 1978, 5. sz. 2–3.
- 377PTH.: Húsz éve kezdtek. Műemlékek ápolói. K. XXXIV, 1978. jan. 31.
- Patay Pál: A magyarországi harangöntés vázlatos története. BKL-Ö. XXIX, 1978, 73–82.

- (Patyi) (Ildikó): In den Fusstapfen des Grossvaters. NZ. XXII, 1978. márc. 3.
- Pethő L(ajos): A díszlet: lajtamészko. Kőbányából kőszínház. K. XXXIV, 1978. febr. 25.
- Pflagner, Margit: „Das Leben ist Traum”. Calderon auf der Burgbühne Forchtenstein. BL. XXIX, 1978, 3–4. sz. 8–9.
- Pflagner, Margit: Die Schlossspiele in Kobersdorf. BL. XXIX, 1978, 5. sz. 12.
- P(ió) M(árta): Pellengéren a pellengér. K. XXXIV, 1978. jan. 12.
- Prickler, Harald: Die Komasken. Italienische Künstler im Burgenland. BL. XXIX, 1978, 3–4. sz. 23–27.
- Pusztai László: Az Országos Műemléki Felügyelőség Magyar Építészeti Múzeumának újabb szerzeményeiből. MÉP. 1978, 4. sz. 54–57.
- Ryslavy, Kurt: Die Apotheken des Burgenlandes, gegründet zwischen 1883 und 1917. ÖA. XXXII, 1978, 825–832.
- Ryslavy, Kurt: Die Eisenstädter Apotheken. ÖA. XXXII, 1978, 986–990.
- Schneider Lipót: A Soproni Korcsolyázó Egylet (1872–1951). SSz. XXXII, 1978. 11–22, 129–143.
- Schöberl Frigyes: GYSEV közlekedéstörténeti részletek a Magyar Posta bélyegein. V. IV, 1978, 3. sz. 3, 4. sz. 3.
- Sedlmayr János: XIV. század eleji zsinagóga helyreállítása Sopronban. M. XXII, 1978, 10–18.
- Sedlmayr Jánosné: Sopron, Beloiannisz tér 6. A „Fabricius” ház utcai szárnyának műemléki helyreállítása. M. XXII, 1978, 294–299.
- A soproni volt Eszterházy palota. TM. XXX, 1978, 8. sz. 33.
- Sz. A.: Egy kor képes krónikája. ÚjT. XV, 1978. jún. 25. 26. sz. 24–25.
- Sz. A.: Házi múzeum. A Zettl-Langer gyűjtemény. ÚjT. XV, 1978. jún. 25., 26. sz. 10–11.
- Tóbiás Áron: Zenélő Sopron. ÚjT. XV, 1978. jún. 25., 26. sz. 28.
- Tompos Ernő: Sopron megyei címeres pecsétek. (Szélgjegyzetek Horváth Zoltán könyvéhez). SSz. XXXII, 1978, 81–83.
- D. Varga József: Kedves Élet és Tudomány! (Sopron címeréről). ÉT. XXXIII, 1978, 1442., 1461.
- Winkler, Gábor: Gemeinsame Züge und Verbindungen in der Bautätigkeit von Eisenstadt und Ödenburg (Sopron) im Laufe des 19. Jahrhunderts. BHBl. XL, 1978, 157–170.
- Winkler Gábor: A soproni evangélikus templom helye Sopron építészetében. In: Zádor Anna–Szabolcsi Hedvig (szerk.): Művészet és felvilágosodás. Bp., 1978, 161–207.
- Zádor Anna–Szabolcsi Hedvig (szerk.): Művészet és felvilágosodás. Művészettörténeti tanulmányok. Bp., 1978, 636.

NYELVTUDOMÁNY, IRODALOM

Axmann, David: Zeitentückt und traumverloren. Ein Herbsttag in Lutzmannsburg. P. VI, 1978, 1–2. sz. 26–27.

Bognár Dezső: Walter Jakob húségei (1978. 26. sz.). ÚjT. XV, 1978. júl. 9. 28. sz. 45.

Bokor József: Az l-ezések és a szótagzáró l kiesésének állapota és mozgása Sopronkövesd nyelvjárásában. MNy. LXXXIV, 1978, 93–102.

Boldizsár Iván: Szépecske haza. Bp., 1978, 325. p.

(Borbély) (József): Pipásforrás, kerekgyöp ... Erdők, rétek nevei. K. XXXIV, 1978. máj. 16.

Büki Attila: Arcomon szél söpör. Kapuvár, 1978.

Csaba József: Soproni kilátó. ÚjT. XV, 1978. jún. 25., 26. sz. 22–23.

378 Csanádi Imre: A miniátor – Medgyesi Miklós – nevére. ÚjT. XV, 1978. jún. 25., 26. sz. 25. p.

Dénes Zsófia: El ne lopd a léniát. Bp., 1978, 295. p.

Dogossy Katalin: Soproni útikalauz. ÚjT. XV, 1978. jún. 25. 26. sz. 18–19.

E. Fehér Pál: A hidak dicsérete: MH. 1978, 1. sz. 88–89.

E. Fehér Pál: Vis inertiae. Meditáció Peéry Rezső írásai fölött. Kr. 1978, 4. sz. 13–14.

Fodor András: Bánfalva. KT. XXII, 1978. 1063–1064.

Földi Ervin (szerk.): Magyarország földrajzinév-tára 2. Győr-Sopron megye. Bp., 1978, 31 p.

Gáli István: Szép ifjúságom. KT. XXII, 1978, 1688–1699.

Grymaeus Tamás–Papp József: Régi magyar (gyógy)növénynevek. 15–17. század. HP. 1977 (1978), 9–10. sz. 31–49.

Hárs József: Lackner Kristóf. Hegedűs Géza drámája Sopronban. MH. 1978, 1. sz. 104–105.

Hegedűs Géza: A Lackner Kristóf című dráma keletkezéséről. MH. 1978, 1. sz. 106–108.

Illyés Gyula: Sopronról. Lejegyezte Vati Papp Ferenc. ÚjT. XV, 1978. jún. 25., 26. sz. 15.

Jánosy István: „Sopron tiéd az ifjúságom...” ÚjT. XV, 1978. jún. 25., 26. sz. 12–13.

J(áry), P(éter): Der Lebensweg eines ungarndeutschen Dichters. NZ. XXII, 1978. febr. 17.

Járy. Péter: Therese Artner – eine Ödenburger Dichterin. NZ. XXII, 1978. jún. 16.

- Jobbágy Károly: Soproni fohász. ÚjT. XV, 1978. jún. 25. 26. sz. 17.
- Keresztúry Dezső: Sopron ünnepére. ÚjT. XV, 1978. jún. 25. 26. sz. 17.
- Két soproni költő. ÚjT. XV, 1978. jún. 25. 26. sz. 9.
- Koncsek László: Soproni farsang. Bp., 1978. 319 p.
- Pákovics Miklós: Költő Kapuvárról. K. XXXIV, 1978. máj. 20.
- Pataky-Rácz Zoltán: Vissza az egész. Bp., 1978, 336 p.
- Pataky-Rácz Zoltán: Vissza az egész. (Részlet az író rövidesen megjelenő regényéből.) MH. 1978, 1. sz. 61–67.
- Peéry Rezső: Malomkövek között. Találkozás kortársakkal. Feljegyzések, beszámolók, karcolatok. Stuttgart, Bern, 1977, 167 p.
- Pütkösti Árpád: Walter Jakob húségei. ÚjT. XV, 1978. jún. 25. 26. sz. 6–8.
- Sarkady Sándor: A mai Sopron irodalmi élete. SSz. XXXII, 1978, 244–247.
- Sarkady Sándor (szerk.): Soproni Füzetek 1978. Sopron, 1978, 126. p.
- Sarkady Sándor (szerk.): Vallomások egy városról. Magyar írók Sopronról. Bp., 1978, 176. p.
- Szabó Géza: Szó- és szólásmagyarázatok. A málna neve nyelvjárásainkban. MNy. LXXIV, 1978, 344–348. p.
- Szabó Jenő: Piros zászló – fehér zászló. ÚjT. XV, 1978. jún. 25. 26. sz. 14–15.
- Szabó Jenő: Rontás. In: SF. Sopron. 1978, 115–121. p.
- Tihanyi János: „Madame”. K. XXXIV, 1978. júl. 18.
- Udvardi Gyöngyi: Diákkapcsolatok, legendák. Petőfi soproni tartózkodásairól. V. IV, 1978, 5. sz. 4.
- Udvardi Gyöngyi: Felölti a mundért. Petőfi soproni tartózkodásairól. V. IV, 1978, 4. sz. 4.
- Udvardi Gyöngyi: Petőfi Sopronban. V. IV, 1978. 6. sz. 4.
- Varga Domokos: Soproni lecke. ÚjT. XV, 1978. jún. 25. 26. sz. 16–17.
- Vargyai, Gyula: Monographie eines ungarisch-österreichischen Autorenpaares. Das Leben von Jenő Takács. BR. XII, 1978. jún. 5.
- Weöres Sándor: A soproni múzsa. ÚjT. XV, 1978. jún. 25., 26. sz. 11.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / SOPRONI KÖNYVESPOLC / Hiller István–Mastalirné Zádor Márta: Sopron bibliográfiája az 1978. évre / FÖLDRAJZ, TÖRTÉNELEM

379 FÖLDRAJZ, TÖRTÉNELEM

Andorka Rudolf: A madridi követségtől Mauthausenig. Bp., 1978, 343 p.

Baksay Zoltán: A gyáripari munkanélküliség történetéhez Magyarországon. Sz. CXII, 1978, 850–898. p.

Borosy András: Főurak, familiárisok, udvari harcosok Magyarországon a XIII. században. HK. XXV, 1978, 315–338.

Dienes István: A honfoglaló magyarok. Bp., 1978, 86 p. (Hereditas).

Farkas Imre: Csatkai-díjas régész. Aki a múlttal társalog. K. XXXIV, 1978. szept. 20.

Fogarassy, Ladislaus: Beiträge zum Venediger Protokoll aufgrund ungarischer Quellen. BHBl. XL, 1978, 145–157.

Fogarassy László: Maderspach Viktor felkelőparancsnok emlékiratai I–II. SSz., XXXII, 1978, 225–244, 321–340.

Fogarassy László: A Prónay-Ranzenberger pör (1930–1932). SSz. XXXII, 1978, 23–40.

A forradalmi napok tűzében. Harc a munkáshatalom létrehozásáért. A KMP helyi szervezeteinek alakulása a megyében. K. XXXIV, 1978. nov. 24.

H. V.: „Magyarok lettünk”. Megsárgult soproni újságokat böngészve. K. XXXIV, 1978. ápr. 3.

Häusler, Wolfgang: „Juden auf der mauth zu Wimpässing.” Ein Streitfall aus dem Jahr 1637. BHBl. XL, 1978. 83–88.

Hetes Tibor: Stromfeld Aurél katonai pályafutása. HK. XXV. 1978. 463–472. p.

Hetes Tibor: A túlsó oldalról jött hős. MZs. 1978, 2. sz. 28–29.

Hiller István–Németh Alajos: A háború és a felszabadulás krónikája (Sopron, 1941–1945). I–III. SSz. XXXII, 1978, 97–128, 193–224, 289–320.

Hiller István: A Magyar Könyvtárosok Egyesülete X. Vándorgyűlése Sopronban. (Függelék az MKE soproni programjához). Sopron, 1978, 56 p.

Hrenkó Pál: Térképi díszítőrajzok, szakmatörténeti adalékok. GK. XXX, 1978, 441–451.

Járy, Péter: „Einwandfreies Ungarisch, vollkommenes Deutsch”. NZ. XXII, 1978. ápr. 21.

Járy, Péter: Gottlieb Josef Windisch. Ein ungarndeutscher Kämpfer der Aufklärung. NZ. XXII, 1978. júl. 21.

Kádár, Gyula: Aus den Erinnerungen eines Abwehrchefs: Plaudereien kurz vor zwölf. P. VI, 1978, 3–4. sz. 32–33 p.

Kádár Gyula: A Ludovikától Sopronkőhidáig. Bp., 1978, 826 p. (Tények és tanúk).

- Katona Imre: Leprás falu Sopron vármegyében. SSz. XXXII, 1978, 171–175.
- Kókay György: Hajnóczy József, a Széchenyi Könyvtár első könyvtárosa. MKSz. XCIV, 1978, 11–24.
- Kovács József László: Wathay Ferenc Sopronban. (Jegyzetek a költő műveltségi világképéhez). SSz. XXXII, 1978, 247–253.
- Lagzi István: Lengyel katonai személyek evakuálása a Sopron környéki lengyel katonai internáló táborokból (1939–1940). SSz. XXXII, 1978, 341–356.
- Lovas Gyula: Egy kis közlekedéstörténet. V. VI, 1978, 1., 2., 5. sz.
- Mikó Sándor: Lozs 1559. évi bordézsmajegyzéke. SSz. XXXII, 1978, 69–77.
- Mollay Károly (ford. és közléteszi): A korona elrablása. Kottanner Jánosné emlékirata 1439/1440. Bp., 1978, 105 p.
- Nováki Gyula: Újabb agrártörténeti adatok a magyarországi régészeti kutatások eredményeiből (1970–1976). ASz. XX, 1978, 301–310.
- Pflagner, Margit: ... immer wieder blüht der pannonische Mandelbaum. P. VI, 1978, 3–4. sz. 68–73.
- Pozsgay Imre: Sopron köszöntése. ÚjT. XV, 1978. jún. 25., 26. sz. 5.
- Sárvári Márta: Régészeti meglepetés Sopron-Ibolyaréten. Vaskori település az Ikva partján. D. XII, 1978 1. sz. 23–26.
- 380**Siklós András: Magyarország 1918/1919. Események. Képek. Dokumentumok. Bp., 1978, 437 p.
- Szabó Jenő: Hol volt Sopronban a Lebergasse? (Adalék Sopron középkori helyrajzához). SSz. XXXII, 1978, 357–359.
- Szabó Jenő: A nagy tűz. SSz, XXXII, 1978, 359–361.
- Szalay Antal: Egy naptár öt lapja. A bányajog emlékei. K. XXXIV, 1978. jan. 1.
- Szita Szabolcs: A felszabadulás krónikájához. Munkáshűség 1945. K. XXXIV, 1978. ápr. 1.
- Szita Szabolcs: Naum Alekszejevics Romanov soproni szovjet városparancsnok visszaemlékezései 1945-ről. SSz. XXXII, 1978, 1–11.
- Szombathy Viktor (szerk.): Régészeti barangolások Magyarországon. Bp., 1978, 395 p.
- Tamás Ervin: Urbanizálódó ország. Sopron. Bp., XVI, 1978, 10–13.
- Tilkovszky Lóránt: Németország és a morvaországi német kisebbség (1921–1924). Sz. CXII, 1978, 3–48.
- Tobler, Felix: Die Migrationen des kroatischen Mittel- und Kleinadels in den österreichisch-ungarischen Grenzraum im 16/17. Jahrhundert und das „familiales“ Problem. BHBl. XL, 1978. 16–37.
- Tüskés Tibor: Magyarország. Bp., 1978, 275 p.

Varga László: Állami ipartámogatás a dualizmus időszakában a századforduló után. Sz. CXII, 1978, 662–703. p.

Vass Henrik–Szabó Ágnes (szerk.): A haladó egyetemi ifjúság mozgalmi Magyarországon 1918–1945. Bp., 1978, 397 p.

Vida Tivadar: Bél Mátyás kézírata a magyarok öltözködéséről és erkölceiről. OK. XXIII, 1977 (1978), 123–130.

Vízrajzi évkönyv 1977. LXXXII. köt. Bp., 1978, 282 p.

Ziah, Karl: Wie war das nur vor fünfzig Jahren im Burgenland? Erinnerungen an eine Entdeckungsreise durch ein unterentwickeltes Gebiet. P. VI, 1978, 3–4. sz. 24–25.

Zunftbetriebe für Niederösterreich, Mähren und Ungarn. NN. XII, 1978. nov. 3.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / SOPRONI KÖNYVESPOLC / Hiller István–Mastalirné Zádor Márta: Sopron bibliográfiája az 1978. évre / KÖNYVISMERTETÉSEK

KÖNYVISMERTETÉSEK

Auer, Gisela: Póczy Sz., Klára: Scarbantia – Die Stadt zur Römerzeit. 1977. BHBl. XL, 1978, 144.

Bedécs Gyula: Győr-Sopron megyei internacionalisták a nagy októberi forradalomban és a polgárháborúban 1917–1922. Szerk. Kovács Győzőné. Győr, 1977. H. VI, 1978, 4. sz. 73–74.

Beluszky Pál: Rétvári László: Győr-Sopron megye népesedése. Földrajzi Tanulmányok 15. Bp., 1978. FRK. XXVI (CII), 1978, 93–94.

Benkő Zsuzsanna: A magyar haladó ifjúsági mozgalmak történetének válogatott bibliográfiája 1868–1975. Kö. XXVIII, 1978, 52.

Dercsényi Dezső: Györffy György: István király és műve. Bp., 1977. MÉ. XXVII, 1978, 220–222.

F(arkas) I(mre): Sopron könnyes-véres dátumai. K. XXXIV, 1978. márc. 24.

E. Fehér Pál: A felelősség mértéke. Egy emlékirat margójára. NSz. XXXV, 1978. júl. 2.

G(árdonyi) B(éla): Tartozásaim. K. XXXIV, 1978. júl. 22.

Gerő László: Fügedi Erik: Vár és társadalom a 13–14. századi Magyarországon. M. XXII, 1978, 283–284.

Gerő László: Györffy György: István király és műve. M. XXII, 1978, 193.

Geszler Ödönne Szentpáli Ágnes: Dr. Bendefy László: Mikoviny Sámuel megyei térképei. HiK. 1978, 8. sz. 380.

Hiller István: Rétvári László: Győr-Sopron megye népesedése. Bp., 1977. SSz. XXXII, 190–191.

Hrenkó Pál: Könyvismertetés Mikovinyiról. – Pontatlanságokkal. GK. XXX, 1978, 391. p.

381 Kádár Zoltán: Zolnay László: Kincses Magyarország. (Középkori művelődésünk történetéből). Bp., 1977. TV. CIX, 1978, 382–383.

Káldi János: Büki Attila: Arcomon szél söpör. É. 1978, 4. sz. 384. p.

Kisasszony Éva: A magyar haladó ifjúsági mozgalom történetének válogatott bibliográfiája 1868–1975. H. VI, 1978, 4. sz. 72–73.

K(loss) A(ndor): Felfedezett varázs. Magyar írók Sopronról. K. XXXIV, 1978. szept. 19.

(Kloss) (Andor): Kései kötet. K. XXXIV, 1978. okt. 14.

Kocsis József: Szita Szabolcs (szerk.): KISZ-élet Sopronban 1967–1977. Sopron, 1977. SSz. XXXII, 1978, 90–91.

(Kónya) (József): A Ludovikától Sopronkőhidáig. K. XXXIV, 1978. jún. 24.

Lampert Vera: A hiteles Haydn kép. Mu. XXI, 1978, 4. sz. 12–13. p.

Lányi György: Jócsik Lajos: Egy ország a csillagon. B. XXXIII, 1978, 46. p.

Lázár István: Magyar műemlékvédelem 1973–1974. ÚjT. XV, 1978. jan. 22. 4. sz. 2.

Luchner, Laurin: Schlösser in Österreich. I. Bd. Residenzen und Landsitze in Wien, Niederösterreich und dem Burgenland. BL. XXIX, 1978, 5. sz. 24.

Metzl János: Fogarassy László: Die Volksabstimmung in Ödenburg (Sopron) und die Festsetzung der österreichisch-ungarischen Grenze im Lichte der ungarischen Quellen und Literatur. Südost-Forschungen, Band XXXV, (1976), 150–182. SSz. XXXII, 1978, 381–382.

Mollay Károly: Hodik, Fritz P.: Beiträge zur Geschichte der Mattersdorfer-Judengemeinde im 18. und in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts. Eisenstadt, 1975. SSz. XXXII, 1978, 382–383.

Mollay Károly: Ördög Ferenc: Személynévizsgálatok Göcsej és Hetes területén. Bp., 1973. – Papp László–Végh József (szerk.): Somogy megye földrajzi nevei. Bp., 1974. – Balázs Judit: Rábaszentandrás család- és ragadványnevei. Bp., 1977. SSz. XXXII, 1978, 91–93.

Mollay Károly: Suppan, Wolfgang: Jenő Takács. Dokumente, Analysen, Kommentare. In Zusammenarbeit mit Lujza Tari. Eisenstadt, 1977. SSz. XXXII, 1978, 380.

Mollay Károly: Trieber, Ladislaus (red.): Die Obere Wart. Festschrift zum Gedenken an die Wiedererrichtung der Oberen Wart im Jahre 1327. Oberwart, 1977. SSz. XXXII, 1978. 93–94.

Molnár József: Bendefy László: Mikovinyi Sámuel megyei térképei I-II. A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának Kiadványai 71–72. Bp., 1976. MT. LXXXV. Újf. XXIII, 1978, 874–875.

Molnár Miklós: Emlékek szüreti lakomáján. Tatay Sándor: Lödörgések kora. É. 1978, 4. sz. 379–381.

Mónus Imre: Horváth Teri: Sári-gyöp. MH. 1978, 1. sz. 116–117.

(N. F.): Új könyvek. A korona elrablása. Kottanner Jánosné emlékirata 1439–1440. ÉT. XXXIII, 1978,

986.

Pelejtei Tibor: A magyar haladó ifjúsági mozgalmak történetének válogatott bibliográfiája 1868–1975. Szerk. Láng Péter. Bp., 1977. MKSz. XCIV, 1978, 217–218.

Pflagner, M(argit): Hans Paul: Bezirk Mattersburg. Kultureller Wegweiser. 1977. BL. XXIX. 1978, 1–2. sz. 25–26.

Rajkai Kálmán: Soó Rezső: Bibliographia Synoecologica Scientifica Hungarica 1900–1972. AT. XXVII, 1978, 521–522. p.

Rédey Pál: Vallomások egy városról. Magyar írók Sopronról. MN. XXXIV, 1978. szept. 29.

Reingrabner, Gustav: Peter F. Barton et László Makkai (edd.): Rebellion oder Revolution. Die Vorträge des internationalen kirchengeschichtlichen Kolloquiums, Debrecen 12. 2. 1976. Bp., 1977. BHBl. XL, 1978, 190–191.

Romsics Ignác: A haladó egyetemi ifjúság mozgalmi Magyarországon. IK. XXII, 1978, 8. sz. 59–60.

Rónai András: Bendefy László: Mikovinyi Sámuel megyei térképei. Különös tekintettel az Akadémiai Könyvtár kéziratárának Mikovinyi térképeire. A Magyar [382](#)Tudományos Akadémia Könyvtárának kiadványai. 71. I-II. kötet. Bp., 1976. FRK. XXVI (CII), 1978, 94–95.

Ruffy Péter: Két nő, magyar éghajlat alatt. MN. XXXIV, 1978. aug. 6.

Salamon Nándor: Szép magyar városok. K. XXXIV, 1978. szept. 2.

Schlag, Gerald: Magyarországi reneszánsz és barokk. Művészettörténeti tanulmányok. Hrsg. Galavics Géza. Bp., 1975. BHBl. XL, 1978, 47–48.

Semmelweis, Karl: Österreichisches Biographisches Lexikon 1815–1950. BHBl. XL, 1978, 95–96.

Semmelweis, Karl: Tompos Ernő: A régi soproni városháza újkori története és az új városháza (tanácsháza) építéstörténete. (Das alte Ödenburger Rathaus und die Baugeschichte des neuen Rathauses). Soproni Szemle, XXXI, Jg., SS. 212–233, 298–320. BHBl. XL, 1978, 94–95.

Simonffy András: Az emberi tényező. É. 1978, 4. sz. 372–375. p.

Simonffy, Emil: Horváth Zoltán: A jobbágyvilág alkonya Sopron megyében. (Das Ende der Grundherrschaft im Komitat Ödenburg). Bp., 1976. BHBl. XL, 1978, 188–190.

Simonffy Emil: Még egyszer Horváth Zoltán könyvéről. (Megjegyzés Vörös Károly recenziójához). SSz. XXXII, 1978, 151–152.

Soós Imre: Horváth Zoltán: A jobbágyvilág alkonya Sopron megyében. Bp., 1976, ASz. XIX, 1978, 574–575.

Sopronnak van arca. TuM. XI. 1978. 2. sz. 21–25.

Szalai Tibor: Bendefy László: Mikovinyi Sámuel megyei térképei különös tekintettel az Akadémiai Könyvtár kéziratárának Mikovinyi térképeire. FK. CVIII, 1978, 112–113.

Tóth József: Rétvári László: Győr-Sopron megye népesedése. Bp., 1977. FÉrt. XXVII, 1978, 395–396.

Új könyvek. K. XXXIV, 1978. dec. 2.

Varga Imre: Bajkó Mátyás: Kollégiumi iskolakultúránk a felvilágosodás idején és a reformkorban. Bp., 1976. MKSz. XCIV, 1978. 116–117.

Vom Széchenyi tér bis zu den Alpen. „Liebeserklärungen” an Sopron. BR. XII, 1978. nov. 20.

Zimányi Vera: Vanyó Tihamér: Sopron vármegye hadügyi, gazdasági viszonyai és közállapotai (1640–1690). ASz. XX, 1978, 605.

Zwei burgenländische Jahrbücher: Burgenländisches Jahrbuch 1978, hg. von Franz Buchberger, Martin Petschowitsch. BL. XXIX, 1978, 1–2. sz. 26.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / SOPRONI KÖNYVESPOLC / Hiller István–Mastalirné Zádor Márta: Sopron bibliográfiája az 1978. évre / KÖSZÖNTŐK

KÖSZÖNTŐK

Beiktatták az EFE új rektorát. K. XXXIV, 1978. júl. 8.

Eke Károly: Geonómia. TV. CIX, 1978, 510–512. p.

1978. évi Pro Natura díjasok: Dr. Majer Antal. B. XXXIII, 1978, 559–560.

H. B.: Szász József 75 éves. BKL-Ö. XXIX, 1978, 120. p.

Horváth Irma: Orvosnő a küldöttségben. K. XXXIV, 1978. nov. 26.

I(mre) B(éla): Kitüntetés és búcsú. K. XXXIV, 1978. júl. 25.

Köszöntjük az 1978-ban gyémánt- és aranyoklevéllel kitüntetett kartársainkat. ... Fekete Zoltán, Frank Lajos, Dr. Kun László. BKL-B. CXI, 1978, 794. p.

L. K.: Geburstagskonzert, Jenő Takács fünfundsiebzig. BR. XII, 1978. máj. 22.

MTESZ díjasaink, Halmos Ferenc, Bencze Pál. Fm. II, 1978, 3. sz. 15.

MTESZ díjasunk: Dr. Lugosi Armand. Fa. XIX, 1978, 5. sz. 156–157.

Pákovics Miklós: Művészeti díjasok. Rázó József. K. XXXIV, 1978. máj. 7.

(Pió) (Márta): A szocialista munkaverseny győztese. Aki a boltnak él. K. XXXIV, 1978. márc. 21.

Regőczy Emil: Tárczy-Hornoch Antal hatodik akadémiai tagsága. GK. XXX, 1978, 130.

383 Sindulár Anna: A városról és az emberről. Ceruzarajz dr. Erdély Sándorról. Vá. 1978, 6. sz. 33–35.

Varga Lajos: A gyémántdiplomás. K. XXXIV, 1978. okt. 21.

Weisz Ferenc: Aranydiploma: Élet a testnevelésért. K. XXXIV, 1978. dec. 14.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / SOPRONI KÖNYVESPOLC / Hiller István–Mastalirné Zádor Márta: Sopron bibliográfiája az 1978. évre / MEGEMLÉKEZÉSEK, NEKROLÓGOK

MEGEMLÉKEZÉSEK, NEKROLÓGOK

A. J.: Száz éve született Horváth János. K. XXXIV, 1978. jún. 24.

Avasi Béla: Lajtha Lászlóra emlékeziünk. H. VI, 1978, 2. sz. 28–30.

Cs. S.: Nagy Tibor. 1927–1978. BKL-B. CXII, 1978, 71.

Csiky Gábor: Emlékezés Binder Bélára és Gyulay Zoltánra. FK. CVIII, 1978, 104–105.

Endrődi Lajos: Széchenyi István emléke. TM. XXX, 1978, 9. sz. 15.

Farkas Imre: Eltemették Zárai Károlyt. K. XXXIV, 1978. febr. 16.

Gollnhofer Sándor: Ferenczi Sándor (1915–1978). SSz. XXXII, 1978, 378–380.

Gollnhofer Sándor: Zárai Károly (1919–1978). SSz. XXXII, 1978, 187–188.

Dr. Gyulay Zoltán (1900–1977). Nehézipari Műszaki Egyetem Évkönyve 1976/77. Miskolc, 1978, 14–16.

Gyúró Ferenc: Porpáczy Aladár. KSz. XXVII, 1978. dec. 14. 50–51. sz. 15.

Hrenkó Pál: Egy elfelejtett magyar földmérő: Matolai János. GK. XXX, 1978, 197–206.

Igmándy Zoltán: Dr. h. c. dr. Haracsi Lajos 1898–1978. Er. XXVII, 1978, 241–242.

K(áldy) J(ózsef): Dr. Haracsi Lajos 1898–1978. EF. 1978, 5. sz. 19.

Kathy Imre: Medgyaszay István. Születésének századik évfordulójára 1877–1959. MÉP. 1978, 3. sz. 54–56.

Kecskés Mihály: Szolniki János 1920–1978. AT. XXVII, 1978, 265–266.

Lukács Dezső: Emlékezés Balogh Kálmánra. TV. CIX, 1978, 531.

Megemlékezések dr. Gyulay Zoltán professzorról. A Nehézipari Műszaki Egyetem Közleményei. I. sorozat: Bányászat. 24. köt. 3–4. füzet. Miskolc, 1978. 251. p.

Dr. Dr. h. c. Vendel Miklós akadémikus professzor emlékére. A Nehézipari Műszaki Egyetem Közleményei I. sorozat: Bányászat 24. köt. 1–2. füzet. Miskolc, 1978. 144. p.

Szalay Csaba: Dezséry László (1914–1977). SSz. XXXII, 1978, 189–190.

Szili József: Réti Ferenc 1920–1978. BKL-B. CXII, 1978, 72.

Vermes Miklós: Emlékezés Mikola Sándorra. TV. CIX, 1978, 474–477.

Verő József: Megemlékezés Dr. Dr. h. c. Geleji Sándorról 80. születésnapja alkalmából. MT. LIV, 1977 (1978), 299–304.

Zárai Károly 1919–1978. K. XXXIV, 1978. febr. 12.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / MUNKATÁRSAINK

MUNKATÁRSAINK

Dr. Hiller István, az EFE Központi Könyvtárának főigazgatója, Sopron, Pf. 132

Dr. Németh Alajos, ny. hittanár, Sopron, Domb u. 1.

Dr. Amberg Ernő, ny. adminisztrátor, Sopron, Lackner K. u. 30.

Dr. Szabó Jenő író, Sopron, Madách u. 11.

Dr. Kovács József László, főiskolai docens, Zsámbék, Tanítóképző Főiskola

Dr. Kárpáti B. László, tud. munkatárs, EFE Erdővédelemtani Tanszék

Hárs József, statikus szerkesztő, Sopron, Május 1. tér 21–23.

Nagy Alpár, zenetanár, Sopron, Óvónöképző Intézet

Dr. Tompos Ernő, ny. építészmérnök, Sopron, Táncsics u. 23.

Mastalir Ernőné, tud. főmunkatárs, Sopron, Pf. 132.

1979. XXXIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM / SOPRONI SZEMLE

---

384 SOPRONI SZEMLE

Ödenburger Rundschau
Lokalthistorische Quartalschrift
Redaktion: KARL MOLLAY

Inhaltsverzeichnis

Hiller, Stefan–Németh, Alois: Chronik des Krieges und der Befreiung (Ödenburg, 1941–45) VII. Teil
Amberg, Ernst: Die ersten zwanzig Jahre des Ödenburger Planungsbüros (1948–1968)

Aktuelle Fragen der Ödenburger Geschichtsforschung

Szabó, Jenő–Kovács, Josef Ladislaus: Bekenntnisse über eine Stadt. Ungarische Schriftsteller über Ödenburg. Hg. von Alexander Sarkady. Budapest, 1978 (ung.)

Kleine Mitteilungen

Kárpáti, B. Ladislaus: Die Vogelfauna des Neusiedlersees und die ornithologischen Beziehungen zu Ödenburg

Hárs, Josef: Karl Romwalters Reiseführer in den letzten Jahrzehnten des vorigen Jahrhunderts

Kulturelles Leben in Ödenburg

Nagy, Alpár: Enthüllung der Gedenktafel von Franz Kurzweil

Nekrolog

Tompos, Ernst: Johann Reinhard Bünker (1863–1914)

Bücherschau

Hiller, Stefan–Mastalir, Martha: Ödenburg-Bibliographie für das Jahr 1978

Unsere Mitarbeiter

Végjegyzet

1 (Megjegyzés - Popup)

Winkler Oszkár: A Soproni Épületasztalosárugyár 25 éve. SSz. 1977, 200–212, 289–297.

2 (Megjegyzés - Popup)

Vö. Boronkai Pál: Sopron újjáépítése. SSz. 1960, 8–33; Winkler Oszkár: A soproni belváros szanálásának egyik fontos kérdéséről. Műemlékvédelem, 1958, 135–142; Az elmúlt 26 esztendő soproni építészetéről. SSz. 1973, 1–23, 103–121.

3 (Megjegyzés - Popup)

Winkler Oszkár: Sopron város fejlesztési programjáról. SSz. 1957, 161–187; Sopron általános rendezési tervéről. SSz. 1961, 97–113; Részletes rendezési tervek Sopron város fejlesztésére. SSz. 1965, 193–207; Sopron város rendezésének időszerű kérdéseiről. Városépítés, 1966, 14–18.

4 (Megjegyzés - Popup)

Winkler Oszkár: Új lakóépületek Sopron belvárosában. SSz. 1962, 289–298.

5 (Megjegyzés - Popup)

Winkler Oszkár: Sopron művelődési középületeiről. SSz. 1958, 1–23.

6 (Megjegyzés - Popup)

Varga Lajos: Hat év előtti osztrák vita a Fertő sorsáról, SSz. 1939, 121–136.

7 (Megjegyzés - Popup)

Varga Lajos: A „tó” fogalmáról, figyelemmel hazai állóvizeinkre. Állattani Közlemények, 1954, 243–255.

8 (Megjegyzés - Popup)

Jukovits, Anton: Verzeichnis der am Neusiedler-See häufiger vorkommenden Vogelarten Verh. d. Ver. f. Naturkunde Pressburg, 1857, 32; Verzeichnis der am Neusiedlersee vorkommenden Vögel. Verh. d. Ver. f. Naturk. Pressburg. 1864, 49–54.

9 (Megjegyzés - Popup)

Fászl István: Sopron madarai. A pannonthalmi Szt. Benedek-rend soproni kath. főgimnáziumának értesítője, 1883, 3–31.

10 (Megjegyzés - Popup)

Chernel István: Madártani kutatások a Fertő délkeleti részein és a „Hanyaságban”, „Sopron”, 1889. 55. sz.

11 (Megjegyzés - Popup)

Keve András: Csörgögy Titusz és Breuer György emlékezete. Állat. Közl. 1963, 1–4; Sági Károly Jenő:

SSz. 1969, 272–277.

12 (Megjegyzés - Popup)

Schenk Jakob: Madártani töredékek a Fertőről. Aquila, 1917, 30–66.

13 (Megjegyzés - Popup)

Schenk Jakob: Az őstermészet kincseinek védelme a magyar földön. Természettudományi Közlöny, 1919, 241–251; A gyakorlati természetvédelem megindítása Magyarországon. Aquila. 1922, 29–42.

14 (Megjegyzés - Popup)

Breuer György: A kócsag ezidei fészkelőtelepei a Fertőn. Kócsag, 1929, 134–137.

15 (Megjegyzés - Popup)

Breuer György: Sopron megyei madárvárták, SSz. 1937, 173–187.

16 (Megjegyzés - Popup)

Varga: Fertői és hansági kirándulás. Kócsag, 1930, 61–63.

17 (Megjegyzés - Popup)

Keve i. m. 5.

18 (Megjegyzés - Popup)

Mika Ferenc–Breuer György: A magyar Fertő halai és halászata. Bp., 1928. 2: 104–116.

19 (Megjegyzés - Popup)

Györy Jenő–Gárdonyi Gyula: Kócsaghírek a Fertőről. Aquila, 1956–57, 262.

20 (Megjegyzés - Popup)

Csaba József: Smuk Antal (1904–1978). SSz. 1979, 185–186.

21 (Megjegyzés - Popup)

Traser György: Képek a Fertő tó mai madárvilágából. Búvár, 1974, 346–350. Sirályfélék megfigyelése a Fertőn. Aquila, 1977, 287.

22 (Megjegyzés - Popup)

Kárpáti László: A Fertő madárvilága. Természet Világa. 1978, 122–123.

23 (Megjegyzés - Popup)

Keve András: Magyarország madarainak névjegyzéke. Bp., 1960.

24 (Megjegyzés - Popup)

Chernel i. m.

25 (Megjegyzés - Popup)

Hárs József: A soproni idegenforgalom kezdetei. SSz. 1966, 315–316. Romwalter nekrológja: „Sopron” c. lap 1902. III. 27.

26 (Megjegyzés - Popup)

Hárs József: Írt-e Printz Ferenc útikalauzt? SSz. 1976, 60–62.

27 (Megjegyzés - Popup)

Heksch a bécsi halotti anyakönyv szerint 1836. november 29-én született Pest-Budán. Szinnyei: Magyar írók élete és munkái (Bp., 1896) c. művének IV. kötetében is találunk róla néhány adatot. A pozsonyi turistákról Heksch Printznek 1833. júl. 6-i levelében ír.

28 (Megjegyzés - Popup)

Heksch pozsonyi előadásaira céloz. A küldeményben egy Pozsonyról szóló útikalauz is volt. GySmL. 2. sz. (Sopron város) XXV. 22263a.

29 (Megjegyzés - Popup)

1883. jan. 20. GySmL. 2. sz. (Sopron v.) XXV. 22263a.

30 (Megjegyzés - Popup)

(„Z. K.”): A Dunántúl érdekében. „Sopron”. 1883. VIII. 4.

31 (Megjegyzés - Popup)

Sopron megye alispánjától 8767 sz./a. II. 1883. X. 31-én. GySmL. 2. sz. (Sopron v.) XXV. 23003.

32 (Megjegyzés - Popup)

Vö. 1884. VII. 5-én kelt német nyelvű levelét. GySmL. 2. sz. (Sopron v.) XXV. 22263a.

33 (Megjegyzés - Popup)

GySmL. 2. sz. (Sopron v.) XXV. 22263a.

34 (Megjegyzés - Popup)

Illustrierter Führer durch Ungarn und seine Nebenländer (Siebenbürgen, Croatien, Slavonien und Fiume) Herausgegeben von Alexander F. Heksch. Mit 52 Ill. und 4 K. A. Wien, Pest, Leipzig. 1882. Hartleben's Verlag. XXXII + 272 l. – Sopronról a 46–47. lapon ír.

35 (Megjegyzés - Popup)

1884. XI. 15. GysmL. 2. sz. (Sopron v.) XXV. 22263a.

36 (Megjegyzés - Popup)

Vö. a 18. jegyzettel.

37 (Megjegyzés - Popup)

A bécsi városi levéltár vezetőjének szíves közlése szerint Heksch 1884. dec. 11-én írta meg végrendeletét, ebben feleségét és lányát nevezi meg örököséül. Betegségéről az Oedenburger Zeitung csak halála napján vesz tudomást (az erről szóló közlemény a jan. 10-i számban jelenik meg!), ha Heksch nincsen készen a szöveggel, már jóval előbb értesíthette volna erről a várost.

38 (Megjegyzés - Popup)

Romwalter 1885. aug. 8-i német nyelvű beadványára magyarul írt végzés. GySmL. 2. sz. (Sopron v.) XXV. 23003.

39 (Megjegyzés - Popup)

GySmL. 2. sz. (Sopron v.) XXV. 23003.

40 (Megjegyzés - Popup)

A régi városháza rossz állapota miatt szükségessé vált többek közt a levéltár átköltöztetése (vö. Tompos Ernő: A régi soproni városháza újkori története. SSz. 1977, 212–233.). Ez alkalmat adott Diemnek a levéltárrendezésre. A múzeum és könyvtár alapítását önmagának tulajdonítja egy folyamodványban (1884. jún. 21): GySmL. 2. sz. (Sopron v.) XXV. 22525), a nyilvánosság előtt ezt aligha tette volna meg. A múzeum alapításának tényleges történetét I. Domonkos Ottó: Száz éves a soproni múzeum. SSz. 1967, 123–154.

41 (Megjegyzés - Popup)

Ernst Marbachról „Zum 22. Oktober 1887” címmel ír az Oedenburger Zeitung (1887. okt. 22), abból az alkalmából, hogy Marbach 25 éve újságíró, 15 éve szerkeszti a lapot és ezen a napon ünnepli 30. írói jubileumát. Az intézet történetéről máshol is olvashatunk (Arbter, Adele von; Aus der Geschichte der K. u. K. Offizierstochter-Erziehungs-Institute. Wien, 1892). A szöveg meglepően hasonlít Marbach cikkéhez. A valószínű magyarázat: a forrás azonos. A könyv Sopronnal foglalkozó fejezetei az itteni főnöknő, Maria de Migazzi, kéziratának felhasználásával készültek, amint arról A. Arbter lábjegyzetben megemlékezik. Ehhez a munkához Marbach is hozzájuthatott.

42 (Megjegyzés - Popup)

Az 1881 óta levéltáros Diem Gusztáv 31 éves korában, 1887. november 6-án halt meg. Anyagi gondjaira jellemző, hogy utolsó havi fizetésének egy részét a végrehajtó lefoglalta. Nem sokkal halála előtt házasodott; gyermeke születését már nem érthette meg. Özvegye 1892-ben újra férjhez megy. Nem ellenfél egy kiadó számára még akkor sem, ha esetleg tudott valamit a könyv első kiadásáról. Az Oedenburger Zeitung 1891. június 21-én írja: „Vom Illustrierten Führer durch Oedenburg und Umgebung (sic!) ist ... soeben die zweite Auflage unter der Presse”. De még július 17-én is az első kiadást hirdetik, igaz némileg

elkődösítve és 1 frt-ra leszállított áron. A hirdetés változását először aug. 9-én – a nyomdába adás után kb. 6 héttel – lehet észlelni, akkor is csak a képek számának növekedésén 28-ról 45-re. Diem neve nemcsak a második kiadás címlapjáról, hanem annak a levéltárról szóló részéből is kimaradt!

43 (Megjegyzés - Popup)

Schladererről Hárs József: A Soproni Építőbank működése és bukása (1873–1901). SSz. 1961, 317–331.

44 (Megjegyzés - Popup)

A GySmL. 2. sz. (Sopron v.) XXV. 23003. sz. aktában. Országgyűlési képviselő, városi főtisztviselők (Glózer rendőrkapitány kétszer) szerepelnek a listán és 12 helybeli tanintézet (még a Wagner Klementin-féle leányiskola is) – a bencések kivételével. Az 50 példányból így is maradt 10, azt a levéltár kapja meg. Marbach nem volt jó viszonyban a bencés gimnáziummal. Tanúsága ennek a diákok ellene szóló levele a Sopron c. lap Nyílttér c. rovatában 1883. aug. 22-én.

45 (Megjegyzés - Popup)

Schranz Mihály–Bünker János: Kézügyességi oktatás. Sopron, 1893; Losonczy Zsuzsanna: SSz. 1972, 242.

46 (Megjegyzés - Popup)

Soproni ág. h. ev. egyházközség IX. sz. születési anyakönyve, 147. lap. Kern Tóbiás szül. 1831. dec. 15-én Kern Tóbiás és Zehthofer Erzsébet házasságából. Halálkozásáról nem található bejegyzés, talán másutt halt meg.

47 (Megjegyzés - Popup)

Bünker J. R.: Schwänke, Sagen und Märchen in heanzischer Mundart. Leipzig, 1906.

48 (Megjegyzés - Popup)

Soproni ág. h. ev. egyházközség halotti anyakönyve XI. k. 341. lap. 1914/168. sz.

49 (Megjegyzés - Popup)

Oedenburger Zeitung, 1914. nov. 14. Raimund Bünker. 1863–1914.

50 (Megjegyzés - Popup)

H(erman) A(ntal): Bünker Rajnárd halála. Ethnographia, XXV, 1914.

51 (Megjegyzés - Popup)

Bothár Daniel: Johann Reinhard Bünker 1863–1914. Gotthold, Evangl Volkskalender/Agendorf 1916, 71; Bothar Michael Ferd.: J. R. Bünker: Ein Gedenkblatt zu seinem 10. Todestage, Der Freie Burgenländer 4, 1924. nov. 16; Jaksch, August v.: Johann Reinhard Bünker: Carinthia (Klagenfurt) I, 106, 1916, 84–89; Karsai-Kurzweil Géza: J. R. Bünker und die deutsche Volkskundeforschung. Südostdeutsche Forschungen II, 1937, 364–378; Veszélka László: Veszélyben van egy értékes soproni kézirat (Bünker J. R. iratai). Sopronvármegye, 1937. jan. 3.; Verbényi László: A Bünker-kéziratok sorsa. SSz. 1938, 167–168;

Schmidt, Leopold: Johann Reinhard Bünker. Volk und Heimat, III, 1950, 10. sz.; Schmidt, Leopold: Die Entdeckung des Burgenlandes im Biedermeier. Eisenstadt, 1959; Filep Antal: Bünker, Johann Reinhard. Magyar Néprajzi Lexikon I. kötet. Bp., 197.

52 (Megjegyzés - Popup)

Itt köszönöm meg Dr. Harald Prickler levéltáros (Kismarton) felvilágosításait.